

Programmabegroting 2024

Afbeelding voorpagina van Karres en Brands uit de Ontwerp Concept Gebiedsvisie Reevedelta

Raadsvoorstel

Raadsvergadering van :
(in te vullen door griffie)

Agendanummer :
(in te vullen door griffie)

Portefeuillehouder(s) : B. van den Belt

ONDERWERP

Programmabegroting 2024-2027

SAMENVATTING

Vanuit de Gemeentewet heeft ons college als taak om uw raad jaarlijks een ontwerp begroting aan te bieden. U dient deze begroting vervolgens vast te stellen en voor 15 november aan de provincie toe te sturen (Gemeentewet: artikelen 189, 190 en 191).

Voorgesteld besluit

1. Van de programmabegroting 2024-2027:
 - a. De begroting 2024 vast te stellen;
 - b. Voor de jaren 2025 – 2027 kennis te nemen van deze meerjarenraming;
 2. In te stemmen met de onttrekking van € 855.501 uit de algemene reserve ter dekking van de doorgeschoven eenmalige budgetten van 2023 naar 2024;
 3. In te stemmen met de onttrekking van € 553.000 uit de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities ter dekking van het begrotingstekort van 2024;
 4. In te stemmen met de onttrekking van € 4.000.000 uit de algemene reserve en deze toe te voegen aan de bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen;
 5. In te stemmen met de onttrekking van € 7.000.000 uit de algemene reserve en deze toe te voegen aan de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities.
-

Inleiding en kern van het vraagstuk

AANLEIDING

Op 15 juni 2023 is de Perspectiefnota 2024-2027 door uw raad vastgesteld als richtinggevend kader voor de Programmabegroting 2024-2027. Daarnaast heeft u op 7 juni uw opinie uitgesproken over de ambities en ambitieniveau die wij bij de strategische opgaven hebben geformuleerd. Op 9 juni hebben wij uw raad een schriftelijke terugkoppeling gegeven van de uitkomsten van uw opiniërende behandeling. Deze terugkoppeling, aangevuld met de uitkomsten van de besprekingen op 12 en 15 juni, hebben wij nogmaals voor u bijgevoegd.

In de Programmabegroting die nu voor u ligt, zijn alle ambities die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota verwerkt. Als college hebben we de ambitie om antwoorden en oplossingen te vinden voor grote opgaven die spelen. Het gaat hierbij om opgaven die niet kunnen blijven liggen en die om grote investeringen vragen. Denk aan de versnelling woningbouw, de gebiedsontwikkeling Reevedelta, de energietransitie, het versnellen van de verduurzaming, de versterking van de lokale economie en het laten opgroeien van kinderen in een kansrijke omgeving. Met deze begroting bieden we antwoord op deze opgaven, waarbij rekening is gehouden met de kaders en denkrichtingen die uw raad ons bij de Perspectiefnota heeft meegegeven. Wij werken deze opgaven graag samen met uw raad, de samenleving en betrokken partners verder uit.

In deze begroting zoeken we de balans tussen enerzijds de investeringen in de grote opgaven en anderzijds het behoud van een gezonde financiële huishouding ook op langere termijn. De investeringen in de grote opgaven doen we in het vertrouwen dat onze financiële huishouding voldoende robuust en wendbaar is om waar nodig bij te kunnen sturen. Om de gevolgen van de grote opgaven goed te overzien, kijken we in deze begroting verder dan vier jaar en moeten we, zoals we in ons coalitieakkoord afspraken, samen durven doen. Met de strategische investeringsagenda bieden we u naast de harde investeringen die in de begroting opgenomen zijn inzicht in komende ontwikkelingen en de (indicatieve) middelen die daarvoor benodigd zijn. Daarnaast zijn we ons aan het beraden hoe we met de oplopende uitgaven op langere termijn om moeten gaan. We lobbyen in dat kader ook bij de Rijksoverheid voor adequate financiering vanaf 2026. Bij de Perspectiefnota 2025 gaan we uitgebreid in op hoe we de financiële huishouding van Kampen ook op langere termijn gezond kunnen houden.

In de bestuurlijke toelichting en in de separate programma's komen we daar uiteraard uitgebreid inhoudelijk en financieel op terug.

BESTUURLIJKE RELEVANTIE EN POLITIEKE DILEMMA'S

De programmabegroting kijkt vooruit naar 2024. De raad heeft hierin een kaderstellende en controlerende rol.

CENTRAAL DOEL (BEOOGD EFFECT)

Een gezonde financiële huishouding, ook op langere termijn.

Toelichting en argumentatie

KADERS

Gemeentewet: artikelen 189, 190 en 191.

ARGUMENTEN

1.1. In deze begroting zijn alle ambities verwerkt die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota.

In de lopende Programmabegroting 2023 hebben we al veel van onze ambities kunnen verwerken. Voor een aantal opgaven hadden we meer tijd nodig om deze uit te werken, zoals opgaven op het gebied van binnenstad, economie, woningbouw, klimaat, energie en verduurzaming van het vastgoed. Dit zijn ook strategische onderwerpen die op uw politieke termijnagenda zijn opgenomen. In voorliggende begroting zijn alle ambities verwerkt die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota.

1.2. In deze begroting zijn de effecten van de 2^e bestuursrapportage 2023 en septembercirculaire 2023 verwerkt.

De meerjarige effecten uit de 2^e bestuursrapportage 2023 zijn meegenomen in het financiële kader van de begroting. De uitgebreide toelichting vindt u in de bestuursrapportage die u tegelijk met deze begroting ontvangt. Daarnaast hebben we in de begroting de effecten van de septembercirculaire voor 2024 en verder verwerkt. Eerder is uw raad met een brief geïnformeerd over de effecten van de septembercirculaire. Gegeven de bijzondere situatie hebben we de effecten van de septembercirculaire meegenomen in voorliggende begroting. Met het verwerken van de septembercirculaire in de begroting wijken we af van onze gebruikelijke werkwijze om de meicirculaire als uitgangspunt voor de begroting te hanteren. Het gaat voorsnog om een eenmalige actie.

2.1. Deze onttrekking is het gevolg van verschuiven van geplande werkzaamheden van 2023 naar 2024.

In de 2e bestuursrapportage 2023 wordt gemeld dat er voor € 855.000 aan onderbesteding op eenmalige budgetten is afgeraamd, waar we in de voorliggende begroting deze budgetten weer hebben opgevoerd. Dit doen we in het kader van realistisch begroten. De redenen van de onderbesteding zijn onder andere dat trajecten een langere doorlooptijd hebben door beperkte interne capaciteit of de keuze voor extra (inwoners)participatie. Daarnaast merken we dat externe leveranciers meer tijd nodig hebben voor capaciteit of

middelen. Het verlaagde budget van 2023 is in 2024 nodig om uitvoering te kunnen geven aan het bestaande beleid.

3.1. Deze onttrekking is (mede) nodig om het begrotingsaldo voor 2024 sluitend te krijgen.

Bij de Perspectiefnota was nog geen sprake van een sluitend perspectief. We hebben u toen een aantal handelingsperspectieven voorgelegd om tot een sluitende begroting te komen. Deze handelingsperspectieven konden op uw draagvlak rekenen (zie ook bijlage 2 bij dit raadsvoorstel en bijlage B in de begroting). Wij hebben de periode tot aan de begroting gebruikt om de handelingsperspectieven en de door u meegegeven kaders en denkrichtingen verder uit te werken, zodat we u nu voor 2024 en 2025 een sluitende begroting kunnen voorleggen en een concrete uitwerking van de opgenomen ambities.

Het sluitend zijn van de begroting voor het jaar 2024 is tot stand gekomen door:

- de inzet van de stelpost nieuw beleid en ambities van € 2 miljoen (raadsbesluit 15 juni);
- het faseren en temporiseren van ambities en ambitieniveau (zie bijlage B begroting);
- het verwerken van het effect van € 2,2 miljoen van de septembercirculaire;
- de inzet van € 553.000 uit de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities.

4.1. Deze onttrekking past binnen de uitgangspunten van ons coalitieakkoord (weerstandratio boven 2,0).

In september heeft uw raad een besluit genomen over de instelling van het Kamper Ontwikkelfonds in de vorm van een bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (MIK). Daarbij is een startkapitaal voorgesteld van € 1 miljoen. Dat blijft nog ruim onder ons streefbedrag van € 20 miljoen, maar de financiële positie van de gemeente staat op dit moment niet toe dat we in deze begrotingsronde dat bedrag al aan de reserve MIK toevoegen. Bovendien zien we andere, meer passende mogelijkheden om de algemene reserve in te zetten voor het realiseren van onze ambities.

In ons coalitieakkoord hebben we opgenomen dat we pas een uitname uit de algemene reserve kunnen doen als de weerstandratio boven 2,0 blijft. Bij een aanvullende storting in de reserve MIK van € 19 miljoen zou de weerstandratio ver onder de grenswaarde 2,0 dalen. Wij stellen uw raad daarom voor om een extra storting te doen in de reserve MIK van € 4 miljoen zodat het totaal beschikbare bedrag in deze reserve daarmee € 5 miljoen bedraagt.

Met een onttrekking aan de algemene reserve van € 5 miljoen ten behoeve van de reserve MIK daalt de weerstandratio verder naar 2,05. Daarmee voldoen we nog aan het criterium dat uitsluitend bedragen aan de reserve MIK worden toegevoegd als de weerstandratio boven de grenswaarde van 2,0 blijft. En de reserve MIK heeft niettemin een substantieel startkapitaal, waaruit ook toekomstige bestedingsdoelen, zoals een werkbudget Cultuur, de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en, op middellange termijn, eventueel een transitiefonds Economie, een bijdrage kunnen ontvangen. In de Perspectiefnota 2025 komen we met voorstellen, zodat uw raad een integrale afweging kan maken van mogelijke bestedingen uit de reserve MIK. Als er mogelijkheden zijn om nog een aanvullende storting in deze reserve te doen, nemen we dat vanzelfsprekend ook mee.

5.1. Met deze onttrekking kunnen we de risico's van extra woningbouwontwikkelingen afdekken.

Tot nu toe zijn extra woningbouwontwikkelingen niet betrokken in het gemeentelijke risicoprofiel. Voordat we andere bestedingsdoelen uit de algemene reserve gaan dekken, is het verstandig om hier wel rekening mee te houden. De verdere woningbouwontwikkelingen in Kampen kunnen tot mogelijke mutaties leiden. Bij aanvang van een grondexploitatie wordt ook het risicoprofiel geactualiseerd. Gezien de historische ervaring binnen de gemeente in de grondexploitatie lijkt het ons verstandig om voor woningbouwontwikkelingen een reservering te doen van € 7,0 miljoen. Wij stellen uw raad voor om dit bedrag hiervoor uit de algemene reserve toe te voegen aan de bestemmingsreserve Nieuwe investeringen en ambities.

KANTTEKENINGEN EN RISICOBEBEERSING

1.1. Hoewel de begroting voor 2024 en 2025 sluitend is, is voor 2026 en 2027 sprake van een realistische begroting met duidelijk zichtbare tekorten.

Ons college staat voor een gezonde financiële huishouding. De financiële begrotingsruimte is echter voor de langere termijn nog steeds onzeker. Het Rijk biedt - mede vanwege de val van het kabinet - nog steeds geen duidelijkheid over het Gemeentefonds vanaf 2026. Daarnaast is het landelijk economisch klimaat verslechterd en verwachten we bezuinigingen van de rijksoverheid. Tegelijkertijd zien we ons genoodzaakt om krachtig aan de slag te gaan met de grote opgaven, omdat deze niet langer uitstel dulden. Door deze grote opgaven zien we de komende jaren de uitgaven fors oplopen. Waar bij de Perspectiefnota geen sprake was van een financieel sluitend perspectief, presenteren wij u in lijn met het VNG-advies voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en voor 2026 en 2027 een realistische begroting met duidelijk zichtbare tekorten. Ondanks de aanhoudende financiële onzekerheid zijn we er dus in geslaagd om de begroting voor 2024 en 2025 sluitend te krijgen. De kaders en denkrichtingen die uw raad ons in het debat bij de Perspectiefnota heeft meegegeven, hebben hier mede aan bijgedragen.

Daarnaast zijn we ons aan het beraden hoe we met de olopende uitgaven de financiële huishouding ook op langere termijn gezond kunnen houden. Heel veel gemeenten worstelen momenteel met dit vraagstuk. In dat kader is het uiteraard van groot belang welke positie het Rijk daarbij gaat innemen. In het voorjaar 2024 willen we uw raad hier – bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 - een nadere uitwerking van dit vraagstuk voorleggen en de keuzes die daarin te maken zijn.

PARTICIPATIE

De programmabegroting is met een brede vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie tot stand gekomen.

KOSTEN, BATEN, DEKKING

In de programmabegroting is opgenomen welke ambities wij voor 2024 hebben en wat deze kosten.

Het vervolg

Uitvoering en vervolgbesluiten

In de programmabegroting zijn de ambities opgenomen waar wij in 2024 uitvoering aan willen geven. Na vaststelling van de begroting door uw raad kan in 2024 de uitvoering van deze ambities voortgezet danwel gestart worden. Vooruitlopend op besluitvorming in uw raad vindt op 31 oktober een technische informatieavond plaats. U kunt dan uw technische vragen over de programmabegroting stellen.

Naar verwachting stelt uw raad in november de strategische koersbepaling 'Koers Kampen 2040' vast. We zijn blij met de richting die deze koers biedt. Medio september hebben wij u onze zienswijze gegeven op de koers. Daarin hebben we aangegeven komende periode graag met uw raad in gesprek te gaan over de koers en wat de in de koers vastgestelde richting betekent voor het te voeren beleid.

Communicatie

Na vaststelling van de begroting door uw raad wordt de definitieve Begroting in één oogopslag gepubliceerd via onze eigen kanalen en in De Brug.

Ook werken we aan een Begroting in begrijpelijke taal.

Evaluatie

Met twee bestuursrapportages geven wij u in 2024 na respectievelijk vier en acht maanden inzicht in inhoudelijke en financiële ontwikkelingen met betrekking tot de programmabegroting.

In de Jaarstukken laten we zien welke ambities we in 2024 hebben gerealiseerd en wat deze hebben gekost.

Bijlagen

1. Boekwerk Programmabegroting 2024-2027
2. Overzicht uitkomsten raadsbehandeling Perspectiefnota 2024-2027

Kampen, 10 oktober 2023

Burgemeester en wethouders van Kampen,
de secretaris, de burgemeester,

N.J. Middelbos

S. de Rouwe

Agendanummer: 08.

Portefeuillehouder: B. van den Belt

Onderwerp: Programmabegroting 2024-2027

De Raad van de gemeente Kampen,

gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Van de programmabegroting 2024-2027:
 - a. De begroting 2024 vast te stellen;
 - b. Voor de jaren 2025 – 2027 kennis te nemen van deze meerjarenraming;
2. In te stemmen met de onttrekking van € 855.501 uit de algemene reserve ter dekking van de doorgeschoven eenmalige budgetten van 2023 naar 2024;
3. In te stemmen met de onttrekking van € 553.000 uit de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities ter dekking van het begrotingstekort van 2024;
4. In te stemmen met de onttrekking van € 4.000.000 uit de algemene reserve en deze toe te voegen aan de bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen;
5. In te stemmen met de onttrekking van € 7.000.000 uit de algemene reserve en deze toe te voegen aan de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities.

Kampen, 14 november 2023

De Raad van de gemeente Kampen,

drs. H.A. van der Meulen, griffier

S. de Rouwe, voorzitter

Inhoudsopgave

Bestuurlijke toelichting.....	3
Begrotingsuitgangspunten.....	13
Programma's.....	15
Totaal overzicht programmabegroting	15
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	16
Programma 1 Veiligheid	18
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	20
Programma 3 Economie.....	23
Programma 4 Onderwijs.....	26
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	28
Programma 6 Sociaal domein	31
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	38
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	41
Algemene dekkingsmiddelen.....	43
Vennootschapsbelasting	47
Paragrafen	50
Paragraaf 1 Lokale heffingen	51
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	58
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	68
Paragraaf 4 Financiering	72
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	74
Paragraaf 6 Verbonden partijen.....	77
Paragraaf 7 Gemeentelijk grondbeleid	95
Paragraaf 8 Wet Open Overheid	102
Bijlagen.....	103
A. Ambities 2024 per strategische opgave	104
B. Overzicht voorstellen van perspectiefnota naar Begroting 2024	110
C. Beleidsindicatoren / kengetallen	114
D. Indeling Sociaal Domein op programmaonderdelen.....	118
E. Overzicht structureel en eenmalig per programma.....	119
F. Specificatie van reserves en voorzieningen	129
G. Overzicht EMU-saldo.....	131
H. Overzicht van investeringen.....	132
I. Strategische Investing agenda	134

Bestuurlijke toelichting

Kernboodschap

In de Programmabegroting die nu voor u ligt, zijn alle ambities die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota verwerkt. Als college hebben we de ambitie om antwoorden en oplossingen te vinden voor grote opgaven die spelen. Het gaat hierbij om opgaven die niet kunnen blijven liggen en die om grote investeringen vragen. Denk aan de versnelling woningbouw, de gebiedsontwikkeling Reevedelta, de energietransitie, het versnellen van de verduurzaming, de versterking van de lokale economie en het laten opgroeien van kinderen in een kansrijke omgeving. Met deze begroting bieden we antwoord op deze opgaven, waarbij rekening is gehouden met de kaders en denkrichtingen die uw raad ons bij de Perspectiefnota heeft meegegeven. Wij werken deze opgaven graag samen met uw raad, de samenleving en betrokken partners verder uit.

In deze begroting zoeken we de balans tussen enerzijds de investeringen in de grote opgaven en anderzijds het behoud van een gezonde financiële huishouding ook op langere termijn. De investeringen in de grote opgaven doen we in het vertrouwen dat onze financiële huishouding voldoende robuust en wendbaar is om waar nodig bij te kunnen sturen. Om de gevolgen van de grote opgaven goed te overzien, kijken we in deze begroting verder dan vier jaar en moeten we, zoals we in ons coalitieakkoord afspraken, samen durven doen. Met de strategische investeringsagenda bieden we u naast de harde investeringen die in de begroting opgenomen zijn inzicht in komende ontwikkelingen en de (indicatieve) middelen die daarvoor benodigd zijn. Daarnaast zijn we ons aan het beraden hoe we met de olopende uitgaven op langere termijn om moeten gaan. We lobbyen in dat kader ook bij de Rijksoverheid voor adequate financiering vanaf 2026. Bij de Perspectiefnota 2025 gaan wij uitgebreid in op hoe we de financiële huishouding van Kampen ook op langere termijn gezond kunnen houden.

Bestuurlijke samenvatting

Voor u ligt de tweede Programmabegroting van deze bestuursperiode. In de lopende programmabegroting 2023 hebben we al veel van onze ambities kunnen verwerken. Voor een aantal opgaven hadden we meer tijd nodig om deze uit te werken, zoals opgaven op het gebied van binnenstad, economie, woningbouw, klimaat, energie en verduurzaming van het vastgoed. Dit zijn ook strategische onderwerpen die op uw politieke termijnagenda zijn opgenomen. In deze programmabegroting zijn alle ambities uit ons coalitieakkoord 'Samen durven doen' verwerkt.

Naar verwachting stelt uw raad in november de strategische koersbepaling 'Koers Kampen 2040' vast. We zijn blij met de richting die deze koers biedt. Als onderdeel van de Perspectiefnota 2024 hebben wij een strategische agenda met bijbehorende strategische opgaven opgesteld. Voor een aantal onderwerpen zien we dat de koers duidelijke vergezichten biedt richting 2040 en deze zijn ook grotendeels in lijn met de ingezette koers van de strategische agenda. Daar zijn we blij mee en het geeft ons het vertrouwen dat we met de goede dingen bezig zijn. Medio september hebben wij u onze zienswijze gegeven op de koers. Daarin hebben we aangegeven komende periode graag met uw raad in gesprek te gaan over de koers en wat de in de koers vastgestelde richting betekent voor het te voeren beleid.

Ons college staat voor een gezonde financiële huishouding. De financiële begrotingsruimte is echter voor de langere termijn nog steeds onzeker. Het Rijk biedt - mede vanwege de val van het kabinet - nog steeds geen duidelijkheid over het Gemeentefonds vanaf 2026. Daarnaast is het landelijk economisch klimaat verslechterd en verwachten we bezuinigingen van de rijksoverheid. Tegelijkertijd zien we ons genoodzaakt om krachtig aan de slag te gaan met de grote opgaven, omdat deze niet langer uitstel dulden. Door deze grote opgaven zien we de komende jaren de uitgaven fors oplopen. Waar bij de Perspectiefnota geen sprake was van een financieel sluitend perspectief, presenteren wij u in lijn met het VNG-advies voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en voor 2026 en 2027 een realistische begroting met duidelijk zichtbare tekorten. Ondanks de aanhoudende financiële onzekerheid zijn we er dus in geslaagd om de begroting voor 2024 en 2025 sluitend te krijgen. De kaders en denkrichtingen die uw raad ons in het debat bij de Perspectiefnota heeft meegegeven, hebben hier mede aan bijgedragen. Bijlage B biedt inzicht in hoe wij tot een sluitende begroting voor 2024 en 2025 zijn gekomen.

In deze begroting zoeken we de balans tussen enerzijds de investeringen in de grote opgaven en anderzijds het behoud van een gezonde financiële huishouding ook op langere termijn. De investeringen in de grote opgaven doen we in het vertrouwen dat onze financiële huishouding voldoende robuust en wendbaar is om waar nodig bij te kunnen sturen. Bovendien zetten we in deze begroting op onderdelen de algemene reserve in om voorstellen van financiële dekking te voorzien. Wij gaan daar hierna nog uitvoerig op in. Daarnaast zijn we ons aan het beraden hoe we met de olopende uitgaven de financiële huishouding ook op langere termijn gezond kunnen houden. Heel veel gemeenten worstelen momenteel met dit vraagstuk. In dat kader is het uiteraard van groot belang welke positie het Rijk daarbij gaat innemen. In het voorjaar 2024 willen we uw raad hier - bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 - een nadere uitwerking van dit vraagstuk voorleggen en de keuzes die daarin te maken zijn.

Strategische investeringsagenda

Om de gevolgen van de grote opgaven goed te overzien, kijken we in deze begroting verder dan vier jaar en moeten we, zoals we in ons coalitieakkoord afspraken, samen durven doen. In deze begroting hebben we daarom voor het eerst een strategische investeringsagenda opgenomen. Het betreft een eerste aanzet, die u kunt vinden in bijlage I. De strategische investeringsagenda is indicatief. Dat betekent dat er over de onderwerpen die hierop staan nog geen besluiten zijn genomen door ons college en uw raad. U kunt de investeringsagenda voornamelijk zien als een overzicht dat u inzicht geeft. Wij horen graag hoe uw raad tegen de investeringsagenda aankijkt en of u nog onderwerpen aan de agenda wilt toevoegen.

Onze ambities per strategische opgave

In de Perspectiefnota hebben we een strategische agenda verwerkt, waarmee we voor de komende zeven tot acht jaar focus aanbrengen vanuit het gedachtegoed van 'brede welvaart'. Dit doen we aan de hand van drie sporen:

1. Wonen in een huis, leven in een gemeenschap;
2. Samenleven met de natuur;
3. Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio.

Alle inspanningen die we met en voor onze inwoners doen, dragen bij aan een toekomstbestendige gemeente waarin het welbevinden van inwoners centraal staat. Om in onze bestuursperiode bij te dragen aan de doelen van de strategische agenda hebben we strategische opgaven geformuleerd waar we samen met de ambtelijke organisatie én alle stakeholders aan werken.

In deze Programmabegroting zijn alle ambities die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota verwerkt. In voorliggende begroting is de programma-indeling gehanteerd, zoals die door uw raad is vastgelegd in de financiële verordening. De programma-indeling maakt dat de strategische opgaven en de ambities minder eenvoudig terug te vinden zijn. Om deze reden hebben we in bijlage A. ambities per strategische opgave een samenvatting opgenomen van de verwerkte ambities met daarbij het programma waar de ambitie is verwerkt. Zo kunt u alsnog zien waar de ambities uit de Perspectiefnota in deze begroting zijn 'geland'.

Daarnaast denken we na over een andere indeling van de begroting, door de programma's meer op te bouwen aan de hand van de strategische opgaven. We willen de mogelijkheden hiertoe verkennen en willen hierbij ook ons voornemen betrekken om al direct in de begroting de prestatie-indicatoren op te nemen, waarmee we in de bestuursrapportages de voortgang van onze ambities en beleid aan uw raad inzichtelijk kunnen maken. We willen onze voornemens eerst voorleggen aan de auditcommissie. Als de auditcommissie het goed vindt, starten we de verkenning na dit begrotingsproces.

Financiën

We nemen u in het kort mee in de financiële ontwikkelingen vanaf de Perspectiefnota 2024 - 2027 en de meicirculaire die u op 15 juni 2023 heeft besproken. Dit vertrekpunt gaf geen sluitende begroting 2024 en van de meerjarenraming was alleen 2025 sluitend. We hebben de afgelopen periode gebruikt om in beeld te brengen in hoeverre de verschillende onderdelen - opgenomen in de perspectiefnota - nog een bijbestelling behoeven. Deze ontwikkelingen staan samengevat in de tabel en deze lichten we vervolgens in hoofdlijnen toe. Daarnaast verwijzen we u naar de financiële toelichting per programma waar de grote financiële ontwikkelingen inhoudelijk zijn toegelicht.

Financieel kader Perspectiefnota 2024-2027

Uit de onderstaande tabel 1 laat onze begroting positieve saldi zien voor 2024 en 2025. Voor 2026 en 2027 is dit niet haalbaar. Een belangrijke reden hiervoor is dat het Rijk weinig concrete uitspraken doet over de inkomstenkant van gemeenten. Daarnaast zien we een oplopend kostenplaatje, door oplopende kapitaallasten van de investeringen die we doen, en ook door de hoge inflatie van de afgelopen tijd. Dit alles heeft tot gevolg dat we een tekort verwachten. Deze financiële tekorten zijn een landelijke ontwikkeling. De begroting wordt normaliter gebaseerd op de meicirculaire van het gemeentefonds. Gezien de effecten van de inflatie en compensatie daarvan in de septembercirculaire hebben we te maken met een uitzonderlijke situatie. In afwijking van de gebruikelijke werkwijze ligt er nu een begroting waarin de effecten van de 2^e bestuursrapportage en de septembercirculaire integraal zijn verwerkt. Over de inhoudelijke effecten van de septembercirculaire informeren wij uw raad met een separate brief.

Het sluitend zijn van de begroting voor het jaar 2024 is mede tot stand gekomen door de inzet van de stelpost nieuw beleid en ambitie van € 2 miljoen en het verwerken van het effect van € 2,2 miljoen van de septembercirculaire. Tot slot is door inzet van € 0,6 miljoen uit de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities de begroting 2024 sluitend.

Het vertrekpunt voor de begroting 2024-2027 is de perspectiefnota 2024-2027. De perspectiefnota heeft de vertaling van het coalitieakkoord laten zien aan de hand van strategische opgaven, had een aanname van de meicirculaire en een inschatting van de autonome ontwikkelingen. Daarnaast zijn de uitkomsten van de 1e bestuursrapportage en de volledige effecten van de meicirculaire verwerkt. Op basis van diverse ontwikkelingen en input van uw raad hebben diverse bijstellingen plaatsgevonden om tot een sluitend financieel kader te komen en deze lichten we nu toe.

Tabel 1: Ontwikkeling financieel kader

Ontwikkeling Financieel kader van Perspectiefnota naar Begroting					
	Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
	Saldo perspectiefnota 2024	-4.590	4.991	-2.754	-5.519
1	Aanpassingen autonome ontwikkelingen	1.322	-3.107	-4.301	-3.347
2	wijzigingen strategische opgaven en beleidskeuzes	529	750	1.595	3.233
3	Structurele effecten 2e bestuursrapportage	-902	-531	-431	-431
4	Effect septembercirculaire 2023	2.234	1.961	1.079	3.646
	Saldo baten en lasten	-1.407	4.064	-4.812	-2.418
5	Mutaties bestemmingsreserves	553			
6	Mutaties algemene reserve	855			
	Begrotingssaldo	-	4.064	-4.812	-2.418
		sluitend	voordeel	nadeel	nadeel

Autonome ontwikkelingen

De eerste categorie zijn de autonome ontwikkelingen. In principe zijn dit externe ontwikkelingen waar weinig sturing op mogelijk is. Het gaat hier om aanpassingen in contracten of richtlijnen c.q. wetgeving vanuit hogere overheden met een verplichtend karakter. We geven eerst een korte toelichting op een specifiek thema van dit jaar, namelijk de inflatie, en daarna lichten we de autonome onderdelen toe.

De inflatie en als gevolg daarvan ook de CAO-stijgingen zijn een belangrijk thema in deze begroting. Het bepalen van een reëel inflatiepercentage is niet eenvoudig. We hebben geen glazen bol en zijn genooddaakt om inschattingen te maken over hoe dit zich in de toekomst ontwikkelt. Ons gebruikelijke en eenvoudig handvat is de consumentenprijs index (CPI) vanuit het Centraal Plan Bureau. Dit is de basis om de gevoeligheden van onze budgetten in kaart te brengen. De berekende inflatie en de afgeleide indexen waar we in de praktijk mee te maken krijgen liggen nu aanmerkelijk hoger dan de stelposten die we hiervoor in de Perspectiefnota hebben opgenomen. We zien ook dat de inflatie langer doorreket met hogere lonen in de diverse CAO en daarmee ook in onze budgetten. Voorbeelden hiervan zijn de loonstijgingen binnen het Sociaal Domein of bij de bouwkosten van investeringskredieten in het Fysiek Domein waar sprake was van zowel forse prijsstijgingen als loonstijgingen.

Loon- en prijsontwikkelingen

De ingeschatte stelposten voor loon- en prijsontwikkeling hebben we moeten bijstellen. Voor 2024 is de structurele jaarruimte geheel ingezet en is er geen ruimte meer. De meerjarige stelpost voor loon en prijs laten we hieronder zien. Deze is mede gebaseerd op de inschattingen van de inflatie zoals het rijk deze in het gemeentefonds inschat. De stelpost loon- en prijsontwikkeling bevat nog € 1 miljoen voor 2024 om incidentele prijsontwikkelingen op te vangen.

Tabel 2: Omvang stelposten loon-, prijsontwikkelingen

Loon- en prijsontwikkeling				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Totaal loon- en prijsstijging 2024-2027	6.750	9.923	13.834	17.316
reeds opgenomen in meerjarenraming	3.921	5.535	7.875	10.215
Toename loon- en prijsstijging	2.829	4.388	5.959	7.101
Opgenomen in perspectiefnota 2024	2.829	2.829	2.829	2.829
Afwijking t.o.v. Perspectiefnota	-	1.559	3.130	4.272

Kapitaallasten investeringen

De afgelopen periode hebben we de geplande investeringen tegen het licht gehouden en kritisch gekeken in hoeverre deze haalbaar, uitvoerbaar en organiseerbaar zijn in het betreffende jaar. Het stuwmeer van in uitvoering en voorgenomen investeringen is van een dermate omvang dat daadwekelijke uitvoering vaak meer tijd vraagt dan waar in de begroting en de meerjarenraming van wordt uitgegaan. Wij monitoren deze ontwikkeling en rapporteren daar in de bestuursrapportages over. Deze fasering van investeringen leidt tot forse verschuiving van kapitaallasten. Deze nadere fasering heeft ook invloed op de meerjarenraming en deze effecten zijn in het betreffende jaar verwerkt. Een overzicht van de opgenomen investeringen 2024 en meerjarenraming 2025-2027 is opgenomen in een bijlage H.

Lokale heffingen

Bij het vaststellen van de Perspectiefnota is ingestemd met een indexatie van 10% op de lokale heffingen uitgezonderd de afvalstoffen- en rioolheffing. Daarbij is onvoldoende in acht genomen dat de havengelden en begraafrechten maximaal kostendekkend kunnen zijn. Dit betekent dat de opbrengst inclusief de indexatie niet meer mag zijn dan de kostprijs. Verder ligt het totale volume van de opbrengst lokale heffingen en belastingen met uitzondering van afvalstoffen- en rioolheffing lager dan waarmee in perspectiefnota rekening is gehouden.

Strategische opgaven en beleidskeuzes

In de perspectiefnota hebben we uw raad de uitwerking in beleid en financiën laten zien van de strategische opgaven en beleidskeuzes. Bij de behandeling van de perspectiefnota en de algemene beschouwingen heeft u hier een reactie opgegeven.

De afgelopen tijd hebben we benut om inzicht te krijgen in hoeverre de lasten van deze strategische opgaven en beleidskeuze in een sluitende begroting kunnen worden opgenomen. Voor een totaaloverzicht verwijzen wij u naar bijlage B waar de strategische opgaven en beleidskeuzes worden uitgesplitst zodat u kunt zien welke gewijzigd of ongewijzigd zijn opgenomen. Een wijziging kan inhouden dat het bedrag is verlaagd, in jaren is verschoven of dat deze voor nu is komen te vervallen. In de programma teksten wordt inhoudelijk ingegaan op deze voorstellen.

Structurele effecten 2e Bestuursrapportage

De meerjarige effecten uit de 2e bestuursrapportage 2023 zijn meegenomen in het financiële kader van de begroting. De uitgebreide toelichting vindt u in de bestuursrapportage die u tegelijk met deze begroting ontvangt.

Enmalige budgetten 2024 uit onderbesteding 2023

In de 2e bestuursrapportage 2023 wordt gemeld dat er voor € 855.000 aan onderbesteding op eenmalige budgetten is afgeraamd waar we in de begroting 2024 deze budgetten voor hebben opgevoerd. Dit doen we in het kader van realistisch begroten. De redenen van de onderbesteding zijn o.a. dat trajecten een langere doorlooptijd hebben door beperkte interne capaciteit of de keuze voor extra (inwoners) participatie. Daarnaast merken we dat externe leveranciers meer tijd nodig hebben voor capaciteit of middelen.

Het verlaagde budget van 2023 is in 2024 nodig om uitvoering te kunnen geven aan het bestaande beleid. Daarom wordt de raad voorgesteld om dit bedrag van € 855.000 in 2023 te storten in de algemene reserve. Hierna kan het verrekend worden met de eenmalige budgetten in 2024.

Septembercirculaire 2023

Zoals in de bestuurlijke samenvatting toegelicht nemen we gegeven de bijzondere situatie de septembercirculaire mee in deze begroting en meerjarenraming. Over de effecten van deze septembercirculaire sturen wij u een brief die u tegelijk met deze begroting ontvangt.

Financiële positie

Nu we aan de vooravond staan van grote maatschappelijk opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, woningbouw is het van cruciaal belang te weten wat onze financiële positie is en hoe die zich gaat ontwikkelen de komende jaren. Door inzicht te krijgen in de mogelijke trend, hebben we de mogelijkheid tijdig te kunnen (bij)sturen om steeds een gezonde financiële positie te behouden. Het inzicht in de ontwikkeling van de reserves, de investeringen en de gevolgen daarvan op de exploitatie en ontwikkeling van de vermogenspositie is hiervoor essentieel.

In het kader van deze begroting brengen we de effecten van deze begroting en de meerjarenraming tot en met 2027 in beeld. In de perspectiefnota 2025 gaan we verder kijken en een analyse geven over een langere periode dan de gebruikelijk 4-jarige raming

Ontwikkelingen in het gemeentefonds

Het Rijk wil de voorspelbaarheid van het gemeentefonds verbeteren en heeft in overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) o.a. het accres voor de jaren 2023-2025 grotendeels vastgezet. Hierdoor stopt de systematiek van 'samen de trap op, trap af'. Dit betekent dat los van wat het Rijk aan uitgaven heeft wij het vastgestelde bedrag in deze jaren ontvangen. In de media is de situatie vanaf 2026 het "ravijnjaar" gaan heten. Er lopen nog gesprekken tussen het Rijk en de VNG over de benodigde financiële middelen vanaf 2026 en een toekomstige financieringssysteem. Deze gesprekken verlopen door het demissionair zijn van het kabinet vertraging op. Dit leidt voorlopig nog tot onzekerheid over hoe de omvang van het gemeentefonds zich ontwikkelt.

VNG- advies

De VNG heeft op de algemene ledenvergadering van 14 juni 2023 de resolutie "naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief" aangenomen. Dit heeft mede geleid tot een advies voor de begroting 2024. Samenvattend betekent dit advies om een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025 te presenteren en daarnaast de jaren 2026 en 2027 te baseren op een realistische begroting. Het voorleggen van een niet sluitende meerjarenraming past normaliter niet bij het gebruikelijke financiële beleid. Gegeven de huidige omstandigheden, waaronder een korting in het gemeentefonds van ca. € 3 miljard vanaf 2026 en de nog lopende gesprekken met het Rijk kiest de VNG voor dit passende advies.

In de voorliggende begroting hebben wij dit VNG-advies toegepast. Hieruit blijkt ook binnen Kampen dat we met de realistisch begrote ontwikkelingen een negatief begrotingssaldo hebben in de jaren 2026 en 2027. Met de huidige kennis van zaken lijkt ons dit een passende voorstelling van zaken. We gaan ervan uit dat het Rijk tot de conclusie komt dat realistische compensatie nodig is. Er bestaat het risico dat Rijk niet kan of gaat compenseren. Dit risico is aanwezig en hebben wij opgenomen en toegelicht in de risicoparagraaf.

Bijsturing op problematiek niet-taakgebonden kortingen rijk

Indien om wat voor reden ook deze compensatie niet doorgaat zal op termijn moeten worden gedacht om bij te sturen om de financiën weer in balans te krijgen. De VNG noemt dit "de problematiek van niet-taakgebonden kortingen rijk". Het oplossen van deze problematiek zou kunnen leiden tot bijsturing op specifieke onderdelen. Uit het onderzoek "taken en middelen in balans" van BMC komt het volgende overzicht dat ook grotendeels voor Kampen van toepassing kan zijn.

Opgave	Rolgemeenten	Effect; tekort € 3 miljard landelijk, Kampen € 9 mln.
Woningbouwopgave	Gemeenten hebben een belangrijke rol in de keten van woningbouw, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - opstellen bestemmingsplannen/omgevingsplannen (realiseren transitie Omgevingswet); - verlenen van vergunningen, inclusief toezicht en handhaving; - stimuleren van woningbouw, bijvoorbeeld via bijdragen (onrendabele top); - realiseren van passende infrastructuur en voorzieningen; - organiseren participatie bij omgevingsplan/woonvisie. 	Forse vertraging bij de realisatie van 900.000 woningen: gemeente vormt bottleneck (planvorming, financiering en vergunningverlening). Grotere kans op fouten bij planvorming en vergunningverlening, met meer kans op juridische procedures (kostbaar en tijdrovend). Inschatting moment van optreden: middellange en lange termijn, oplopend voor toekomstige projecten.
Klimaatakkoord	Bijdragen aan doelen in de sectoren: <ul style="list-style-type: none"> - gebouwde omgeving; - mobiliteit; - landbouw & landgebruik - elektriciteit. Zie voor nadere uitwerking de Routekaart klimaat en energie voor gemeenten VNG. Ook hebben gemeenten een rol in het bijdragen aan de doelstellingen rond klimaatadaptatie (o.a. aanpassen gebouwde omgeving, vergroening, biodiversiteit).	Vertraging, deels op eigen ambities van gemeenten maar ook bijdragen aan doelen. Gemis van koppelkansen woningbouwopgave en energietransitie. Door incidentele financiering staat het fundament binnen de gemeente onder druk. Doelstellingen akkoord worden niet (tijdig) gerealiseerd. Inschatting moment van optreden: middellange en lange termijn, oplopend voor toekomstige projecten, mede door missen koppelkansen. Beperkt door middelen voor capaciteit en huidige hogere ambities van gemeenten.
Energietransitie	Via RES gezamenlijk plannen ontwikkelen voor het opwekken van duurzame energie en het verminderen van CO2-uitstoot. Stimuleren en faciliteren van lokale energietransitie (o.a. via subsidies, stimuleringsprogramma's, planvorming, vergunningverlening).	Vertraging: gebrek aan lokale inzet en beleid om plannen RES te ondersteunen en tot uitvoer te brengen (fundament valt weg). Doelstellingen worden niet (tijdig) gerealiseerd. Inschatting: middellange en lange termijn, vertraging al in planvormingsfase.
Mobiliteitstransitie	Investeren in de ontwikkeling van de juiste infrastructuur om duurzame mobiliteit te ondersteunen (o.a. laadpalen, aanleg van (snel)fietsroutes en toegankelijkheid openbaar vervoer). Organiseren van participatie en samenwerking.	Vertraging van ontwikkeling lokale infrastructuur. Doelstellingen worden niet (tijdig) gerealiseerd. Inschatting moment van optreden: middellange en lange termijn, vertraging al in planvormingsfase.
Zorgdomein	Zorg en ondersteuning aan te bieden voor hun inwoners, op het gebied van zorg, participatie en zelfredzaamheid, werk en jeugdhulp. Bieden van toegang tot ondersteuning, (regionaal) inkopen van zorg, financieren van zorgvraag. Met partners realiseren van Hervormingsagenda Jeugd.	Besparen op preventie past niet bij Hervormingsagenda Jeugd en akkoorden IZA en GALA: inhoudelijke en financiële doelstellingen zullen niet gerealiseerd worden. Kramp van bezuiniging zet rem op innovatie.
Aanpak (ondermijnende) criminaliteit	Inzet van ambtelijke capaciteit (boa's, gebiedsregisseurs, jongerenwerkers) in de 'haarvaten' van de samenleving. Toezicht en handhaving. Preventie, bijvoorbeeld bij schuldenproblematiek. Bestuursrechtelijke maatregelen burgemeesters om strafrecht te ontlasten (ambtelijke capaciteit).	(Ondermijnende) criminaliteit wordt minder (snel) gesignaleerd: door afname van pakkans loont criminaliteit meer. Toename van (drugs)criminaliteit en jeugdcriminaliteit. Strafrechtketen stukt als inzet gemeenten wegvalt, hierdoor daalt het veiligheidsgevoel.

Begrotingssaldo structureel en eenmalig

In de financiële richtlijnen is opgenomen dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. Dit betekent dat de structurele lasten gefinancierd moeten zijn met structurele inkomsten. Daarom geven we inzicht in het structurele begrotingssaldo. Dit inzicht is ook van belang om te kunnen bepalen welke soort toezicht kan worden toegepast door de toezichthouder.

Tabel 3: Overzicht structureel en eenmalige begrotingssaldo

Berekening structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-1.125	3.404	-3.660	-2.584
Bestemming saldo: Toevoegingen/onttrekkingen reserves	1.125	660	-1.152	166
Begrotingssaldo na bestemming	-	4.064	-4.812	-2.418
Saldo na bestemming - incidenteel	-4.380	-3.846	-790	-373
Saldo na bestemming - structureel	4.380	7.910	-4.022	-2.045

Inzet van de reserves

Algemene reserve: de ontwikkeling en voorstellen voor de inzet ervan.

De algemene reserves zijn vrij besteedbaar maar zijn in de eerste plaats bedoeld om risico's op te vangen. Naast de algemene reserve is ook de reserve grondexploitatie een buffer voor de opvang van risico's in het grondbedrijf. Door de toevoegingen van het jaarrekeningresultaten in 2020 en 2021 is het totaalsaldo van algemene reserve en de reserve grondexploitatie sterk toegenomen. Bij het opmaken van de jaarrekening 2022 zien we nogmaals een toevoeging aan de algemene reserve die daarmee een niveau heeft bereikt van € 56,8 miljoen.

De weerstandsratio is de indicator die aangeeft wat de verhouding is tussen de omvang van de algemene reserves en het financiële risicoprofiel van de gemeente. In 2019 heeft de raad bepaald dat deze ratio tenminste 1,2 moet zijn, waarmee de algemene reserves dus tenminste 20 % hoger moeten zijn dan de totale omvang van de risico's. Bij het opmaken van de jaarrekening bedroeg de weerstandsratio 2,8 waarmee de omvang van de algemene reserves dus een factor 2,8 hoger is dan de berekende omvang van het risicoprofiel (inclusief het grondbedrijf). Dat biedt ruimte om het surplus in de Algemene reserve, dat niet benodigd is voor de opvang van risico's, op een andere wijze in te zetten. In deze begroting doen we daarom voorstellen om in € 4 miljoen vanuit de Algemene reserve toe te voegen aan het Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (voorheen het Kamper Ontwikkefonds). We hebben in de voorbereiding van deze begroting de volgende bestedingsdoelen overwogen:

1. In de eerste plaats is het van groot belang om de ontwikkeling van het risicoprofiel in deze begroting in beschouwing te nemen. De algemene reserve is en blijft in de eerste plaats een risicoreserve. Een eventuele toename van het risicoprofiel leidt dus één-op-één tot een daling van het bedrag dat beschikbaar is voor andere doelen;
2. Wij hebben uw raad een voorstel gedaan tot vorming van een bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (MIK, voorheen het Kamper Ontwikkefonds). Uit deze reserve willen wij maatschappelijke doelen en initiatieven ondersteunen voor, en samen met partners uit de Kamper samenleving, die aansluiten op onze ambities. Bij de vorming van de reserve MIK is voorgesteld een startkapitaal te storten van € 1 miljoen maar in het coalitieakkoord is een streefbedrag genoemd van € 20 miljoen. We doen in deze begroting wel een voorstel voor een aanvullende storting maar het streefbedrag van € 20 miljoen is nu (nog) niet haalbaar. We lichten dat hieronder toe.
3. We hebben hiervoor geschetst dat het meerjarig financieel beeld onder druk staat van autonome ontwikkelingen, zoals loon- en prijsstijgingen, en dat de betaalbaarheid van onze ambities op langere termijn nog uitwerking vraagt. Om het begrotingsbeeld op korte termijn sluitend te maken, hebben we overwogen, waar dat verantwoord is, de Algemene reserve in alleen voor incidentele voorstellen. Met name na de bekendmaking van de septembercirculaire bleek de inzet van de Algemene reserve voor incidentele beleidsvoorstellen toch niet nodig te zijn. Deze mogelijkheid is in deze begroting niet benut, maar blijft nadrukkelijk in beeld bij volgende begrotingsrondes;
4. Tenslotte overwogen we ook om uit de Algemene reserve een bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten te vormen. Uit deze reserve kunnen, zoals de naam al zegt, de afschrijvingen en rente van investeringen worden gedekt. We vinden het echter in deze begroting en meerjarenraming nog te vroeg om deze kapitaallastenreserve actief in te zetten. Het heeft de voorkeur om kapitaallasten te dekken uit de structurele begrotingsruimte. Op dit moment is die ruimte er vanaf 2026 weliswaar niet, maar we verwachten nog steeds dat het Rijk met maatregelen gaat komen om gemeenten een duurzaam gezonde financieringsruimte te bieden voor het doen van noodzakelijke maatschappelijke investeringen. Dat is ook onze inzet in gesprekken met VNG en Rijk. We wachten de uitkomst daarvan af en zullen bij de Perspectiefnota 2025 opnieuw beoordelen of een reserve Kapitaallasten alsnog een wenselijke uitbreiding gaat zijn van ons financieel instrumentarium.

Wij lichten de twee overblijvende bestedingsdoelen van de Algemene reserve hierna achtereenvolgens toe. Elke uitname uit de Algemene reserve leidt daarbij tot een daling van de weerstandsratio. Ook die ontwikkeling lichten we achtereenvolgens toe en we staan stil bij de vraag of dat verantwoord is.

Ad 1. Ontwikkeling van het risicoprofiel

In de voorliggende begroting is het risicoprofiel van de gemeente Kampen opnieuw geactualiseerd. De beschrijving daarvan treft u aan in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement en, voor de grondexploitaties, ook in de paragraaf Grondbeleid. Het risicoprofiel stijgt ten opzichte van de jaarrekening 2022 per saldo van € 20,4 naar € 21,7 miljoen. Dit hebben we uitvoerig toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met name het risico dat de algemene uitkering van het Rijk op termijn onvoldoende is om de stijgende lasten van onze gemeente te kunnen dekken, is hoger gewaardeerd. De risico's in de lopende grondexploitaties zijn niet significant gewijzigd.

We moeten hierbij wel een voorbehoud maken, namelijk dat extra woningbouwontwikkelingen tot nu toe nog niet was betrokken in het gemeentelijke risicoprofiel. Voordat we andere bestedingsdoelen uit de Algemene reserve gaan dekken is het verstandig om hier wel rekening mee te houden. De verdere woningbouwontwikkelingen in Kampen kunnen tot mogelijke mutaties leiden. Bij aanvang van een grondexploitatie wordt ook het risicoprofiel geactualiseerd. Gezien historische ervaring binnen de gemeente in de grondexploitatie lijkt het ons verstandig om voor woningbouwontwikkelingen een reservering te doen van € 7,0 miljoen. Wij stellen uw raad voor om dit bedrag hiervoor uit de Algemene reserve toe te voegen aan de bestemmingsreserve Nieuwe investeringen en ambities.

Ad 2. De bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (v.h. Kamper Ontwikkel Fonds).

Zoals hierboven geschreven hebt u inmiddels een besluit genomen over de instelling van het Kamper Ontwikkel Fonds in de vorm van een bestemmingsreserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen. Daarbij is een startkapitaal voorgesteld van € 1 miljoen. Dat blijft nog ruim onder het streefbedrag van € 20 miljoen, maar de financiële positie van de gemeente staat op dit moment niet toe dat we in deze begrotingsronde dat bedrag al aan de reserve MIK toevoegen. Bovendien zien we andere, meer passende mogelijkheden om de Algemene reserve in te zetten voor de realisatie van onze ambities.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat er pas een uitname uit de algemene reserve kan worden gedaan als de weerstandratio boven de 2,0 blijft. Bij een aanvullende storting in de reserve MIK van € 19 miljoen zou de weerstandratio ver onder de grenswaarde 2,0 dalen. Wij stellen daarom in deze concept begroting 2024 voor om een extra storting te doen in de reserve MIK van € 4 miljoen zodat het totaal beschikbare bedrag in deze reserve daarmee € 5 miljoen bedraagt.

Met een onttrekking aan de Algemene reserve van € 5 miljoen ten behoeve van de reserve MIK daalt de weerstandratio verder naar 2,05. Daarmee voldoen we nog aan het criterium dat uitsluitend bedragen aan de reserve MIK worden toegevoegd als de weerstandratio boven de grenswaarde van 2,0 blijft. En de reserve MIK heeft niettemin een substantieel startkapitaal, waaruit ook toekomstige bestedingsdoelen, zoals bijvoorbeeld een werkbudget Cultuur, de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en, op middellange termijn, eventueel een transitiefonds Economie, een bijdrage kunnen ontvangen. We komen in de Perspectiefnota 2025 met voorstellen zodat uw raad in staat wordt gesteld om een integrale afweging van mogelijke bestedingen uit de reserve MIK te maken. Als er mogelijkheden zijn om nog een aanvullende storting in deze reserve te doen, zullen we dat vanzelfsprekend ook meenemen.

Samenvattend

Samenvattend leggen wij uw raad hiermee een voorstel voor waarin we een zorgvuldige afweging maken tussen enerzijds het handhaven van een robuuste financiële positie en anderzijds de mogelijkheid om met inzet van de algemene reserve onze ambities met kracht uit te voeren. De maatschappelijke opgaven zijn immers concreet en urgent. Het is in deze begroting nog niet nodig gebleken om de Algemene reserve in te zetten voor de dekking van incidentele beleidsvoorstellen of voor de vorming van een reserve Kapitaallasten. Dat kan echter bij de volgende Perspectiefnota 2025 alsnog aan de orde komen. Met deze begroting leggen we wel het voorstel aan u voor om aanvullend € 4 miljoen in de reserve MIK te storten, zodat er in totaal € 5 miljoen in deze reserve beschikbaar komt. Daarmee handhaven we de weerstandratio op een stevig niveau, waarmee we dus ook ruimte houden om risico's op te vangen.

Hieronder geven wij een grafische samenvatting van de bestedingsvoorstellen die wij ten laste van de algemene reserve aan u voorleggen:

Tabel 4: Overzicht van mutaties in de reserves

Voorgestelde mutaties in de reserves	Alg. res	Inzet Alg. reserve	1. bestem. MIK (KOF)	2. bestem. nw Beleid & Ambities
Bedragen * € 1.000				
1. Bestemmingsreserve Meerjarig Investeringsfonds Kampen (KOF)	-4.000		4.000	
2. Bestemmingsreserve nieuw beleid & ambities	-7.000			7.000
3. Overheveling budgetten 2023		-855		
4. Inzetten in begroting bestemmingsreserve nieuw beleid				-553
Mutaties in reserves	-11.000	-855	4.000	6.447

Begroting in één overzicht

De gemeente heeft veel en diverse taken die worden uitgevoerd en die geld kosten. In de begroting in één oogopslag laten we samenvattend zien waar de gemeente haar geld aan uitgeeft en waar de inkomsten van binnenkomen. Dit ziet u in het volgende overzicht.

Begroting 2024 in een oogopslag[®]

Zorgvuldig en zelfbewust keuzes maken

De versnelling van de woningbouw, de gebiedsontwikkeling van Reeveldia, de energietransitie, het vormgeven van de verduurzaming, het versterken van de lokale economie en het kansrijk en veilig laten opgroeien van onze kinderen. Een greep uit de enorme opgaven waar we de komende jaren met elkaar voor staan.

In de begroting leggen we vast wat we hierin het komende jaar gaan doen en wat dat gaat kosten. We letten hierbij goed op de inkomsten en uitgaven.

Hierbij staan we voor moeilijke en belangrijke afwegingen, waarbij we steeds opnieuw zorgvuldig keuzes moeten maken.

Deze begroting gaat over 2024, maar kijkt ook verder vooruit. Want de opgaven vragen niet alleen nu, maar ook in de toekomst om grote investeringen.

Met deze begroting zoeken we de balans tussen enerzijds het doen van grote investeringen en anderzijds een gezond huishoudboekje nu en in de toekomst.

Inkomsten

€ 28,5 miljoen

Lokale heffingen

- OZB € 14,0 miljoen
- Riool € 3,3 miljoen
- Afval € 4,8 miljoen
- Leges burger € 0,9 miljoen
- Vergunningen € 1,2 miljoen
- Hondenbelasting € 0,4 miljoen
- Parkeren € 1,9 miljoen
- Overig € 2,0 miljoen

€ 31,2 miljoen

Andere inkomsten

- Reserve € 14,5 miljoen
- Huren € 4,4 miljoen
- Dividend € 1,6 miljoen
- Grondbedrijf € 5,1 miljoen
- Overig € 5,6 miljoen

Uitgaven

- Bestuur en Ondersteuning** € 7,0 miljoen (€ 27,- per inwoner)
- Veiligheid** € 6,2 miljoen (€ 12,- per inwoner)
- Verkeer, vervoer en waterstaat** € 9,1 miljoen (€ 18,- per inwoner)
- Economie** € 2,5 miljoen (€ 4,- per inwoner)
- Onderwijs** € 9,2 miljoen (€ 16,- per inwoner)
- Sport, cultuur en recreatie** € 25,1 miljoen (€ 45,- per inwoner)
- Sociaal domein** € 77,1 miljoen (€ 138,- per inwoner)
- Volksgezondheid en milieu** € 14,9 miljoen (€ 28,- per inwoner)
- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing** € 11,0 miljoen (€ 19,- per inwoner)
- Algemene dekkingsmiddelen** € 4,1 miljoen (€ 7,- per inwoner)
- Overhead** € 22,6 miljoen (€ 39,- per inwoner)
- Reserves** € 13,4 miljoen (€ 24,- per inwoner)

Van het college

Jan Peter van der Sluis

“Startklaar voor versnelling woningbouw”
 “Om te kunnen voldoen aan de grote vraag op de woningmarkt, is het nodig om aan de slag te gaan met een andere werkwijze. Wij zijn er klaar voor. De plannen liggen er, de organisatie is opgebouwd en het geld is gereserveerd. We staan startklaar om ervoor te zorgen dat er tot 2032 minstens 4.000 woningen bij komen in de gemeente Kampen.”

Richard Boddeus

“Iedereen moet mee kunnen doen!”
 “We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze gemeente. Daarom willen we mensen actief benaderen en helpen als zij met schulden te maken krijgen. Ook bieden we de helpende hand aan mensen met geldzorgen en vragen over hun financiële situatie.”

Bernard van den Belt

“Kansrijk opgroeien voor iedereen”
 “We willen graag dat alle kinderen in onze gemeente de kans krijgen om gelukkig, gezond en veilig op te groeien. Naast samenwerking met het onderwijs en jeugdhulp is hierbij heel belangrijk. Daarom investeren we in wat goed gaat en werken we samen om te voorkomen dat problemen weer – met name kwetsbare kinderen – groter worden.”

Erik Faber

“Help bij verduurzamen woningen”
 “In 2024 komt geld vrij uit het Nationaal Isolatieprogramma. Met dit geld kunnen wij woners echt helpen om huizen te isoleren. Een mooie stap op weg naar het verduurzamen van nog meer woningen om zo de energielasten voor inwoners structureel te verlagen.”

Bas Wonink

“Circulaire economie heeft de toekomst”
 “Circulaire economie heeft de toekomst. Als aanjager stimuleren we bedrijven om zonnig om te gaan met onze grondstoffen en helpen we hen bij de omslag naar een circulaire economie. We brengen partijen samen, creëren kansen en nemen belangrijke stappen weg. Samen op weg naar een circulaire samenleving waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden.”

Sander de Rouwe

“Veel aandacht voor veiligheid”
 “Onveiligheid en ondemping verruimen veel leed en schade in onze samenleving. Terwijl veiligheid juist bijdraagt aan geluk, welvaart en leefbaarheid. Alle inwoners dus om veiligheid serieus te nemen. Onze aanpak richt zich op zorg en veiligheid, juist op veiligheid, digitale veiligheid en ondemping. Maar ook fysieke veiligheid en de veiligheid in onze wijken houden onze aandacht.”

Wat ga ik betalen in 2024:

- Rioolheffing € 127,-
- OZB (persoonlijke verzorgingsbelasting) € 362,-
- Afvalstoffenheffing € 223,-

Kaders

Begrotingsuitgangspunten

- Het coalitieakkoord 2022-2026 "Samen durven doen" staat aan de basis voor de beleidsmatige hoofdlijnen.
- In de perspectiefnota 2024-2027 staat de basis van het financiële kader.
- Groei inwoners en woningbouw:
Inwoneraantal per 1/1/2024: 55.591 met een groei van 400 inwoners per jaar.
Aantal woningen per 1/1/2024: 23.576 woningen (= verblijfsobjecten met woonfunctie). Conform het collegebesluit van 14 september 2021 van de nota Bouwsteen Wonen 2021-2025, gaan we uit van een versnelling van de woningbouw van in totaal 4.000 woningen in een periode van 10 Jaar.
- De begroting is opgesteld op basis van actualisering van bestaande beleid, aangevuld met de structurele gevolgen uit de 2e bestuursrapportage, de uitwerking van de vastgestelde Perspectiefnota 2024-2027 en voorstellen uit het coalitieakkoord 2022-2026.
- Investerings:
Bruto investeringen tot maximaal € 25.000 zijn, m.u.v. de aanschaf van bedrijfswagens, niet geactiveerd en dus als eenmalige last begroot. Bij investeringen groter dan € 25.000 worden de kapitaallasten pas opgevoerd in het jaar nadat het actief in gebruik wordt genomen (realistisch begroten).
- Algemene Uitkering:
De algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Hierbij is uitgegaan van lopende prijzen (dat betekent inclusief inflatiecorrectie). Daarnaast laten we de effecten van de septembercirculaire zien.
- Autonome ontwikkelingen:
Autonome ontwikkelingen zijn veranderingen in het bestaand beleid, die als gevolg van externe omstandigheden onontkoombaar zijn en daardoor leiden tot aanpassing van de begroting. Een voorbeeld hiervan is de loon- en prijsstijging.
- Loon- en prijsstijging:
De trendmatige verhoging van de prijsindex voor de gemeentelijke tarieven (huren, gemeentelijke belastingen en heffingen) is gelijk aan de werkelijke inflatie over 2022 van 10% (2021: 2,7%). Aan de uitgavenkant worden de loon- en prijsgevoelige budgetten niet standaard geïndexeerd. Deze worden alléén aangepast op basis van realistisch begroten. Bij de loonkosten 2024 wordt rekening gehouden met een stijging van in totaal 5,2% waarvan 4,2% lonen (cao) en 1,0% premies pensioen en sociale lasten.
- Rente-toerekening aan taakvelden:
 - De interne omslagrente voor 2024 is 2,2%.
 - Een rentepercentage van 2,2% wordt ook gebruikt als rentevoet van de door het Grondbedrijf te betalen rente (= gemiddelde werkelijke rentevoet gecorrigeerd voor verhouding eigen vermogen/totaal vermogen). Over de getroffen voorziening voor de in exploitatie genomen gronden moet rente worden vergoed.
 - Ten aanzien van de eigen financieringsmiddelen wordt uitgegaan van een rente van 2,2%. Dit betekent dat naast de afschrijvingslasten over de investeringen 2,2% rente moet worden berekend en deze vormen samen de kapitaallasten.
- Toerekenen en verantwoorden van overhead:
 - Overheadkosten worden niet direct toegerekend aan het product, maar op een centrale plek verantwoord in de begroting. Uitzondering hierop betreft de kosten van investeringen en grondexploitaties. Hierbij mag de overhead wel direct worden toegerekend.
 - Voor overhead tarieven die maximaal een kostendeckend tarief mogen hebben (denk aan reiniging en riolering) worden de overheadkosten niet verantwoord op het product maar maken ze wel onderdeel uit van de tariefstelling.
 - Uit oogpunt van efficiency en beperking van administratieve lasten is gekozen voor één integraal overheadtarief voor de toerekening waarbij niet per definitie is gestreefd naar het maximaal toerekenen van de overhead aan de directe kosten.

Samenstelling College van Burgemeester en Wethouders

Burgemeester	Dhr. S. de Rouwe	
Secretaris	Dhr. N.J. Middelbos	
Wethouders	Dhr. J.P. van der Sluis	Dhr. A.B. Wonink
	Dhr. B. van den Belt	Dhr. A.J. Boddeus
	Dhr. F.J.R. Faber	

Samenstelling Gemeenteraad

Voorzitter	Dhr. S. de Rouwe
Griffier	Dhr. H.A. van der Meulen

ChristenUnie

Dhr. J.W. Schutte
Mw. M.R. Wiltjer-Rozema
Dhr. K.E.G.H. van der Kolk
Dhr. K. Posthumus
Dhr. H.J. de Jong
Dhr. J. Hakvoort

SGP

Dhr. K. van den Bosch
Dhr. J.T. Noorland
Dhr. J.P. Florijn
Dhr. H.J.E. Vinke

CDA

Dhr. H.E. Selles
Mw. E.J. van de Wetering
Dhr. R. de Wilde
Dhr. N. Teune

GBK

Dhr. S. Azer
Mw. H.I. Schmidt-Blokzijl
Dhr. S. Zwitter
Dhr. H.A.L. van der Harst

Kampen Sociaal

Dhr. L. Bastiaan
Mw. E.M. Bos
Dhr. K. Knijnenberg

GroenLinks

Dhr. E.G. Burgman
Mw. A.C. Faber
Mw. J.H. Jansen

D66

Dhr. G.H. Wijnja
Mw. K. Selles

Hart voor Kampen

Dhr. M.M. Koster
Dhr. P. Bergstra

VVD

Dhr. D.J.W.C. Lokhorst
Dhr. H.J. Bruins

PvdA

Dhr. M. Haveman

Programma's

Totaaloverzicht programmabegroting

Baten en lasten per programma (totaal)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
00 Bestuur en ondersteuning	7.075	8.219	7.036	6.834	7.121	7.516
01 Veiligheid	4.080	6.123	6.219	6.059	6.056	6.049
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	11.657	9.817	9.079	10.422	9.534	9.576
03 Economie	1.580	3.161	2.503	2.553	2.334	2.354
04 Onderwijs	12.577	11.047	9.218	9.196	10.810	11.392
05 Sport, cultuur en recreatie	22.299	27.845	25.137	24.924	25.050	24.476
06 Sociaal domein	71.008	83.308	77.119	75.795	75.608	75.444
07 Volksgezondheid en milieu	11.901	15.510	14.889	14.866	13.854	13.520
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.271	5.650	11.018	10.333	9.596	8.701
09 Algemene dekkingsmiddelen	3.860	1.733	4.139	8.047	12.711	16.693
10 Overhead	18.648	22.206	22.577	21.263	19.987	18.758
11 Vennootschapsbelasting	1.404	63		368	364	119
Totaal Lasten	172.360	194.682	188.934	190.660	193.025	194.598
Baten						
00 Bestuur en ondersteuning	4.847	1.379	2.118	1.368	1.793	1.368
01 Veiligheid	436	485	492	492	492	492
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.254	1.325	981	1.059	899	899
03 Economie	2.278	1.225	576	257	239	239
04 Onderwijs	3.719	2.767	1.808	2.173	3.173	1.873
05 Sport, cultuur en recreatie	4.744	4.527	3.968	3.908	3.981	3.662
06 Sociaal domein	23.190	34.420	17.302	15.723	15.672	15.512
07 Volksgezondheid en milieu	11.049	13.833	12.379	12.409	11.295	11.007
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.616	5.243	5.216	4.827	5.449	4.539
09 Algemene dekkingsmiddelen	130.294	130.370	142.791	151.670	146.194	152.245
10 Overhead	480	191	178	178	178	178
11 Vennootschapsbelasting						
Totaal Baten	187.907	195.765	187.809	194.064	189.365	192.014
Geraamd saldo b&l	15.547	1.083	-1.125	3.404	-3.660	-2.584
12 Onttrekking aan reserves	31.243	21.795	14.527	1.652	9.053	803
Storting in reserves	-32.567	-21.941	-13.402	-992	-10.205	-637
Totaal reserve mutaties	-1.323	-146	1.125	660	-1.152	166
Incidenteel	0	-2.468	-4.380	-3.846	-790	-373
Structureel	0	3.405	4.380	7.910	-4.022	-2.045
Geraamd Resultaat		937	0	4.064	-4.812	-2.418
Jaarrekening resultaat	14.223					

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

A. Missie

Kampen is een zelfbewuste gemeente die een stap naar voren zet in de samenwerking met de regio en andere overheden, de samenleving uitnodigt tot samenwerking en ruimte biedt om mee te praten, inbreng te leveren en initiatieven te nemen. Breed eigenaarschap en betrokkenheid vinden we belangrijk. Als gemeente zijn we bereikbaar en benaderbaar. Voor iedereen.

B. Wat willen we bereiken?

- We zijn koersvast en toekomstbestendig.
- We hebben regie op (regionale) profilering en positionering op thema's die voor ons belangrijk zijn (zelfbewust Kampen).
- We zijn een uitnodigende overheid en streven naar breed eigenaarschap en betrokkenheid van gemeenteraad, samenleving en andere partners in het realiseren van onze ambities.
- We vinden inwonerbetrokkenheid belangrijk en willen de afstand tussen inwoner en de lokale overheid verkleinen.
- We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed, zodat het voldoet aan landelijk beleid en landelijke doelstellingen.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Regionale samenwerking regio Zwolle

We gaan extra inzetten op regionale samenwerking. Goede regionale samenwerking en beïnvloeding bieden ook voor onze gemeente voordelen. Bij dit regionale proces is uw raad betrokken. In juli heeft u ingestemd met de meerjarige agenda 2024-2028 en begroting van de Regio Zwolle. Deze agenda vormt de basis voor het maken van concrete afspraken voor de realisatie van regionale doelen en legt focus op hetgeen wat regionaal opgepakt wordt. Voor de periode 2024-2028 zijn de focusgebieden Economie & arbeidsmarkt en Duurzame groei & leefkwaliteit. Daarnaast beschrijft de agenda de inzet op het gebied van public affairs en communicatie. Dit zijn essentiële randvoorwaarden voor het behouden en uitbreiden van het sterke merk Regio Zwolle. De agenda is ook een opmaat naar nieuwe samenwerkingsarrangementen met het Rijk en Europa, zoals een nieuwe Regio Deal en de uitvoering van het NOVEX-gebied Regio Zwolle.

Inwonerbetrokkenheid

Onze wijken en kernen hebben een eigen karakter. Dit vraagt om een aanpak op maat, van buiten naar binnen waarbij inwonerbetrokkenheid voorop staat. We kennen daarvoor in de wijken en kernen al enkele wijkgerichte structuren. Zo zijn er bijvoorbeeld wijkverbinders bij onze gemeente werkzaam en hebben enkele wijken en kernen een visietraject doorlopen in samenspraak met inwoners. We zien echter dat er steeds meer complexe opgaven in de wijken landen waar sociaal en fysiek domein met elkaar verbonden moeten worden. We continueren daarom de formatie inwonerbetrokkenheid, zodat we de integrale wijk- en kernregie kunnen versterken.

Duurzaam gemeentelijk vastgoed

We zetten maatregelen in om een deel van het gemeentelijk vastgoed in 2030 CO₂-neutraal te krijgen. Deze ambitie hebben we uitgewerkt in het vastgoedplan 'Kiezen voor Kracht' en het routeplan verduurzaming dat hier onderdeel van is. Begin mei hebben we uw raad een informatienota gestuurd over het vastgoedplan en de daarin opgenomen speerpunten voor de uitvoering van het beleid op het gebied van professionalisering van de vastgoedorganisatie.

Het vastgoedplan gaat ook in op vastgoedvernieuwing. Om waardevolle maatschappelijke panden op een adequaat kwaliteitsniveau ('krachtpanden') te houden, is het zaak om objecten waar nodig te vernieuwen via renovatie, nieuwbouw, aanpassingen of uitbreiding. In het vastgoedplan hebben we voor de periode tot 2040 geformuleerd welke vernieuwingsprojecten op grond van de huidige informatie zijn te verwachten. Hiervoor stellen we nog een Meerjarenplan Levensduurverlenging worden op.

Renovatie stadhuis

Het stadhuis, één van de gemeentelijke panden, is inmiddels ruim twintig jaar oud. Gedurende deze periode zijn er geen grote aanpassingen gedaan aan het gebouw en dient het te worden aangepast aan de wensen van deze tijd. Met de aanpassingen willen we een huis realiseren waar de ambtelijke organisatie zich thuis en veilig voelt en waar samenwerking met inwoners, ondernemers en intern optimaal wordt gefaciliteerd. De organisatiefilosofie 'Jij bent van waarde' is daarbij vertaald naar een professionele inrichting die de publieke en professionele werkomgeving samenbrengt.

In februari 2024 leggen wij uw raad een voorstel over de renovatie van het stadhuis ter besluitvorming voor. Uw besluitvorming verwerken wij vervolgens in de Perspectiefnota 2025-2028. Om de besluitvorming voor te bereiden en de doorontwikkeling van het huisvestingsconcept te borgen, hebben we in 2024 opnieuw een voorbereidingsbudget nodig.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0 Bestuur en ondersteuning						
Bestuur						
Lasten	3.106	3.748	3.254	3.254	3.254	3.254
Baten	1.414					
Saldo	-1.693	-3.748	-3.254	-3.254	-3.254	-3.254
Burgerzaken						
Lasten	1.142	2.192	2.292	2.291	2.291	2.291
Baten	707	688	846	846	846	846
Saldo	-435	-1.503	-1.446	-1.445	-1.445	-1.445
Beheer overige gebouwen en gronden						
Lasten	2.827	2.279	1.489	1.289	1.577	1.971
Baten	2.727	690	1.272	522	947	522
Saldo	-100	-1.589	-218	-767	-630	-1.450
Totale lasten	7.075	8.219	7.035	6.834	7.122	7.516
Totale baten	4.848	1.378	2.118	1.368	1.793	1.368
Totaal saldo	-2.228	-6.840	-4.918	-5.466	-5.329	-6.149

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	1.105		11.000			
Onttrekkingen aan reserves	765	396	12.195	75	75	125
Saldo	-341	396	1.195	75	75	125

Programma 1 Veiligheid

A. Missie

In Kampen vinden we veilig wonen, werken en recreëren belangrijk, waarbij we oog hebben voor zowel de samenleving als geheel, als het individu. We ontwikkelen algemene regelgeving en beleid waar het kan en moet, en maatwerk als de situatie daar om vraagt. Van inwoners en ondernemers wordt ook betrokkenheid en verantwoordelijkheid gevraagd.

B. Wat willen we bereiken?

- De escalatie van zorggerelateerde casuïstiek zo laag mogelijk houden.
- We werken samen met betrokken domeinen en externe partners in het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- De aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt uitgebreid.
- We ontwikkelen beleid voor onze inwoners, op het gebied van digitale veiligheid.
- Het boa-team van de gemeente Kampen wordt toekomstbestendig gemaakt.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Zorg en veiligheid

De samenwerking met het zorgdomein is een belangrijke werkwijze om de onveiligheid te verlagen. Zorgvraagstukken en veiligheidsvraagstukken liggen soms in elkaars verlengde en het is van belang deze niet los van elkaar te zien. De komende periode kijken we op het gebied van preventie naar concrete samenwerkingsmogelijkheden. Dit verdient namelijk nadere aandacht. Bekeken wordt of hiervoor al programma's lopen die als leidraad kunnen dienen voor deze samenwerking. Ten tweede de 'Aanpak voorkomen escalatie methodiek' (AVE methodiek). Deze methodiek biedt handvatten hoe omgegaan moet worden met een casus, zodat escalatie op het snijvlak van zorg en veiligheid voorkomen wordt. De methodiek biedt inzicht in de partijen die betrokken zijn bij een casus en de verantwoordelijkheden die zij hebben. In 2024 worden de verschillende rollen doorontwikkeld en wordt hierover het gesprek gevoerd met de betrokken partijen. Tot slot treedt de Wet Aanpak Meervoudige problematiek Sociaal domein vermoedelijk in 2024 in werking. Deze wet ziet toe op het bieden van mogelijkheden tot gegevensdelen in relatie tot privacy. Komend jaar gaat aandacht uit naar de implementatie van deze wetgeving.

Jeugd en veiligheid

In 2023 hebben we een start gemaakt met de pilot om de samenwerking met Veilig thuis te verstevigen. We werken hierbij samen met verschillende lokale partners. Deze pilot is succesvol gebleken. De verbinding tussen de partijen onderling loopt goed, casuïstiek wordt samen gedragen en opgepakt. De wens is om deze pilot verder uit te rollen en meer casuïstiek te bespreken. In 2024 werken we verder aan het ontwikkelen van deze samenwerking. Vanaf 2024 pakt ook de Wmo (naast het Centrum Jeugd en Gezin) de verantwoordelijkheid op voor de casusregie op huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit is in lijn met de ontwikkelingen binnen de AVE methodiek. In 2024 wordt deze rol verder verstevigd, zodat toegewerkt wordt naar een gezamenlijke aanpak bij casuïstiek, onder regie van de gemeente.

Ondermijning en integriteit

Onze gemeente heeft in 2023 de interne bewustwording op het gebied van ondermijning vergroot. Medewerkers van onze organisatie kunnen op verschillende manieren in aanraking komen met ondermijnende criminaliteit. Vaak zonder dat men dit doorheeft. Dit kan ertoe leiden dat signalen niet herkend, onderkend en gemeld worden. Door in te zetten op het verhogen van de bewustwording, proberen we deze signalen (eerder) te ontvangen. De interne bewustwording is verhoogd door een ondermijningsmarkt te organiseren. Daarnaast zijn trainingen gegeven en is een intern meldpunt in het leven geroepen. We continueren dit in 2024.

In 2024 breiden we de aanpak van ondermijning uit 'naar buiten'. We gaan inzetten op de bewustwording en samenwerking met externe partners. Daarnaast gaat aandacht uit naar de signalen die bij het meldpunt zijn binnengekomen en worden deze samen met betrokken partners opgepakt. Deze signalen kunnen bij medewerkers van de organisatie vandaan komen, maar ook van externe partijen. Hierbij valt te denken aan inwoners, Meld Misdaad Anoniem of de politie. Een eerste stap hiervoor hebben we in 2023 al gezet, door een dashboard te ontwikkelen. Met dit dashboard worden de meldingen van inwoners inzichtelijk die mogelijk kunnen wijzen op ondermijnende criminaliteit.

Digitale veiligheid

Digitale veiligheid en het kennen van risico's is tegenwoordig steeds belangrijker. De inwoners van onze gemeente hebben hierin natuurlijk zelf een verantwoordelijkheid, maar we kunnen inwoners hierin ondersteunen door hen voor te lichten en te informeren over de risico's. Landelijk en regionaal zijn diverse initiatieven die zich richten op het vergroten van de digitale veiligheid van inwoners. Onze gemeente is bij een aantal hiervan reeds aangesloten. In 2024 concretiseren we dit en ontwikkelen we beleid voor een aantal thema's rondom digitale veiligheid. Hierin worden de landelijke en regionale ontwikkelingen meegenomen en vertaald naar de situatie binnen onze gemeente.

Boa's

In 2023 is het boa-team uitgebreid met twee boa's. Door deze uitbreiding is ruimte ontstaan voor het vormen van een horecateam. Tot slot is een evaluatie uitgevoerd naar het boa-team. Hieruit is naar voren gekomen dat aanvullende uitbreiding aan te bevelen is, alsmede het opstellen van een beleidsplan. Dit beleidsplan heeft als doel het team toekomstbestendig te maken. In 2024 geven we hier invulling aan en ronden we het beleidsplan voor de boa's af. Dit beleidsplan geeft het team en de organisatie handvatten voor het uitvoeren van de werkzaamheden van de boa's. Het plan schetst de mogelijke toekomstige ontwikkelingen die de gemeente of het team kunnen raken en relevant zijn voor de uitvoering van de boa-taken. Het team is met dit plan in staat hierop in te spelen. Tevens geeft het beleidsplan ruimte voor het formuleren van prioriteiten en geeft het de mogelijkheid focus aan te brengen in de werkzaamheden van de boa's.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Veiligheid						
Crisisbeheersing en brandweer						
Lasten	3.424	4.020	4.252	4.142	4.139	4.135
Baten	372	405	413	413	413	413
Saldo	-3.051	-3.615	-3.839	-3.729	-3.726	-3.722
Openbare orde en veiligheid						
Lasten	656	2.103	1.968	1.917	1.917	1.914
Baten	64	79	79	79	79	79
Saldo	-593	-2.024	-1.888	-1.838	-1.838	-1.835
Totale lasten	4.080	6.123	6.220	6.059	6.056	6.049
Totale baten	436	484	492	492	492	492
Totaal saldo	-3.644	-5.639	-5.727	-5.567	-5.564	-5.557

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves						
Onttrekkingen aan reserves		34	43			
Saldo		34	43			

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

A. Missie

De gemeente Kampen is goed bereikbaar voor alle vervoerswijzen, waarbij we streven naar verduurzaming van de mobiliteit en het tegengaan van overbodig (vracht) verkeer. De openbare ruimte is aantrekkelijk, veilig en leefbaar. De infrastructuur nodigt uit tot lopen en fietsen in combinatie met gebruik van het openbaar vervoer en deelmobiliteit (ketenmobiliteit).

B. Wat willen we bereiken?

- Wij willen dat de bereikbaarheid naar en binnen onze gemeente op orde blijft.
- Wij zetten stevig in op het faciliteren van voetgangers en fietsers en de keuze om de fiets aantrekkelijker te maken dan de auto en onderschrijven daarbij het gedachtegoed van STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service, en als laatste de privéauto).
- Wij werken toe naar een toekomstbestendige, vitale, autoluwe en daarmee gastvrijere binnenstad met een betere gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.
- Wij pakken verkeersonveilige situaties aan. We maken hierbij gebruik van de werkwijze overeenkomstig het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) en de investeringsimpuls verkeersveiligheid van het Rijk. Wij zorgen voor de benodigde cofinanciering.
- Wij blijven lobby voeren voor een veiligere N50 met een vlottere doorstroming.
- Wij dragen zorg voor goed onderhouden wegen en bermten in het buitengebied.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer, Vervoer en Verkeersveiligheid

Mobiliteitsplan gemeente Kampen

We werken verder aan de ontwikkeling van een integraal mobiliteitsplan waarin strategische keuzes worden gemaakt op het gebied van mobiliteit, in relatie tot bereikbaarheid, veiligheid, economie, ruimte, duurzaamheid en gezondheid, waarin alle vervoerswijzen verweven zijn en de belangrijkste doelen, functies en ambities zijn vastgelegd. De visie in ons mobiliteitsplan draagt bij aan versterking van andere beleidsvelden en standpuntbepaling naar gesprekspartners. De visie dient ook als leidraad voor de verdere uitwerking van de opgaven in programma's en projecten. Op grond van het vastgestelde mobiliteitsplan werken we in 2025 een uitvoeringsprogramma uit.

Aanpak verkeersveiligheid en doorstroming N50

In 2024 wordt verder uitvoering gegeven aan het project 'verbreding N50, tussen de afslagen Kampen en Kampen Zuid'. Dit project maakt nog steeds onderdeel uit van de prioritaire lijst van projecten, die in de komende jaren door het Rijk van de benodigde stikstofberekeningen en -beoordelingen worden voorzien. Vanaf dan kan het voorbereidingsproces weer worden opgestart richting realisatie. Pas na de stikstofbeoordeling ontstaat er meer duidelijkheid wanneer de uitvoering van de werkzaamheden van dit project start.

Het Rijk heeft vanaf 2023 € 200 miljoen gereserveerd voor het verder verbeteren van de verkeersveiligheid op Rijks-N-wegen, waaronder op het gedeelte van de N50 tussen afslag Kampen en de Ramspolbrug. Voor dit gedeelte van de N50 is in juni 2023 door het Rijk gekozen de bestaande rijbaan te verbreden naar 2x1 rijstrook met een reguliere rijbaanscheiding en een obstakelvrije zone. Daarnaast wordt in de komende jaren - als meekoppelkans - uitvoering gegeven aan de aanleg van een filewaarschuwingssysteem op dit traject. De uitwerking van de hiervoor genoemde plannen is in het derde kwartaal van 2023 gestart. De afronding van de planning- en studiefase is eind 2025 voorzien. De start van de realisatie, op basis van de meeste conservatieve planning, is voorzien in 2028.

Binnenstad

Fietsparkeren

We gaan het fietsparkeren definitief implementeren. Dit houdt in dat we de bestaande (overdekte-) fietsparkeerfaciliteiten beheren en onderhouden en daarnaast inzetten op reguleren door begeleiden bij en toezicht houden op het juist parkeren/stallen van fietsen in de stad. Daarnaast zetten we in op het verwijderen en ophalen van foutief gestalde fietsen en fietswrakken in wijken en bij stations.

Parkeerplan binnenstad

De gemeente Kampen wil op korte termijn inzetten op het autoluw maken van de binnenstad van Kampen. Dit met als doel de binnenstad van Kampen meer te profileren als gastvrije binnenstad, waarbij de auto te gast is en overeenkomstig het STOMP principe voorrang wordt gegeven aan andere vormen van mobiliteit, zoals het gebruik maken van de fiets, het openbaar vervoer en deelmobiliteit. Bezoekers van de binnenstad dienen te worden verleid om meer aan de randen van de stad te gaan parkeren. Om dit te bereiken is in 2023, in nauwe samenspraak met een externe begeleidingsgroep, gewerkt aan een toekomstbestendig parkeerplan voor de binnenstad. Ten behoeve hiervan:

- zijn er parkeeronderzoeken uitgevoerd naar het gebruik van de parkeercapaciteit in de binnenstad;
- is er een dynamische parkeerbalans opgesteld voor alle bekende (ruimtelijke) ontwikkelingen;
- zijn er een drietal scenario's met uw raad besproken voor parkeer-/mobiliteitsoplossingen die allen op hun eigen wijze bijdragen aan de ontwikkelingen in de binnenstad. Uw raad neemt in december 2023 een besluit over de op grond hiervan uitgewerkte voorkeursvariant. De opgaven uit het vastgestelde parkeerplan werken we in 2024 nader uit tot concrete maatregelen, met als doel deze aansluitend in uitvoering te brengen.

Toegangscontrole voetgangersgebied Binnenstad (Pollers)

We gaan een fysiek systeem realiseren waarmee het voetgangersgebied en de venstertijden in de binnenstad ondersteund worden (inclusief jaarlijks onderhoud). Hiermee bakenen we het voetgangersgebied af en ondersteunen en beschermen daarmee de binnenstad, waardoor deze aantrekkelijker wordt voor bewoners en bezoekers. Bovendien kan dit systeem selectief toegang verlenen aan bijvoorbeeld bevoorradingsverkeer, taxi's, en bewoners. Als onderdeel hiervan werken wij ook aan de actualisatie van het ontheffingenbeleid in de binnenstad.

Fietsstimulering

Realisatie opgaven Fietsplan gemeente Kampen

Uw raad heeft op 1 juni 2023 het Fietsplan voor de gemeente Kampen vastgesteld. Hiermee hebben wij de basis gelegd voor een toekomst-vast fietsnetwerk en werken wij aan een gerichtere en bredere aanpak van de verkeersveiligheid. In 2024 geven wij uitvoering aan een aantal ambities uit dit plan. Zo werken we als onderdeel van het woningbouwprogramma Reevedelta verder aan de ontwikkeling van de gewenste realisatie van de snelle fietsroute Zwolle - Kampen - Dronten, via station Kampen Zuid en de realisatie van een directe fietsverbinding vanuit Reevedelta, stationskwartier en Onderdijs richting de binnenstad, via de Venedijk. Hierbij wordt de Europa-Allee ongelijkvloers gekruist. Ook werken we vanuit dit programma verder aan de realisatie van een ongelijkvloerse kruising voor langzaam verkeer onder de J.L.M. Niersallee, als verbinding voor het langzaam verkeer vanuit de toekomstige wijk Venekwartier naar de wijk Stationskwartier en station Kampen Zuid.

Verbeteren ketenmobiliteit mobiliteitshub station Kampen Zuid

Station Kampen Zuid beschikt nu al over goed openbaar vervoer (trein, stadsbuurtbus en streekbus 74), aantrekkelijke fietsenstallingen en een P+R. Het doel is het stationsgebied te versterken door dit meer de functie te geven als regionale mobiliteitshub, inclusief bijbehorende faciliteiten (deelauto, deelfiets, voorzieningen voor fietsers, pakketkluisen, bebording, etc.), zodat het nog beter kan bijdragen aan de mobiliteitstransitie en ketenmobiliteit in onze gemeente. In 2024 zetten wij hiervoor de eerste stappen met inzet van een provinciale subsidie.

Laadinfrastructuur

Als gemeente hebben wij een verantwoordelijkheid in de uitrol van de reguliere publieke laadpunten. Dit doen wij hoofdzakelijk vraaggestuurd, maar ook proactief als onderdeel van infrastructurele projecten (Schans Buitenwacht), ruimtelijke ontwikkelingen (plan Bakkerij, Reevedelta, etc.) of strategisch op basis van gebruiksdata (onder andere op de parkeermagneten). In 2024 investeren we in de aanleg van extra laadpalen op de parkeermagneten, grenzend aan de binnenstad, en bij ontmoetingsplekken, waarvan 15 laadpalen als onderdeel van herinrichting parkeermagneet Schans Buitenwacht en 10 laadpalen verdeeld over de overige parkeermagneten en of ontmoetingsplekken.

Infrastructurele maatregelen

Aanpak verkeersveiligheid

Wij geven verder uitvoering aan de realisatie van de gesubsidieerde opgaven vanuit het strategisch plan verkeersveiligheid en de aanpak van de onveilige knelpunten in de gemeente, zoals onder andere opgenomen in het Fietsplan. Wij werken ook aan de realisatie van een veiligere ontsluiting voor het gemotoriseerd verkeer in de omgeving van Prisma, school voor speciaal onderwijs, in Kampen.

Reconstructies

We geven uitvoering aan de reconstructie van (gedeelten van) een aantal wegen waaronder Plasweg en Oosterlandenweg. We nemen hier een aantal verkeersveiligheidsmaatregelen die effect hebben op de veiligheid van met name het fietsverkeer en de leefbaarheid voor bewoners. Voor het vergroten van de biodiversiteit, klimaatadaptatie en de buurtbetrokkenheid gaan we een gedeelte van de Celrebroedersweg, vanaf de Ebbingestraat tot en met de Burgel, een nieuwe inrichting geven. Ook richten we de parkeervoorzieningen De Bongerd en Nieuwe Markt opnieuw in.

Rehabilitaties

We geven uitvoering aan de rehabilitatie van een aantal wegen waaronder Oosterholt Noord, Hogeweg en Kamperzeedijk. De rehabilitaties hebben als doel om de wegen en voetpaden te voorzien van een veilige en toegankelijke verharding passend bij de functie van de weg.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2	Verkeer, vervoer en waterstaat						
	Parkeren						
	Lasten	640	817	889	830	737	697
	Baten	31					
	Saldo	-609	-817	-889	-830	-737	-697
	Verkeer en vervoer						
	Lasten	10.187	8.609	7.786	9.214	8.420	8.503
	Baten	2.611	823	462	540	380	380
	Saldo	-7.576	-7.786	-7.325	-8.674	-8.040	-8.123
	Economische havens en waterwegen						
	Lasten	722	312	359	334	333	333
	Baten	547	482	497	497	497	497
	Saldo	-174	171	138	164	164	165
	Recreatieve havens						
	Lasten	103	74	39	39	39	38
	Baten	64	19	22	22	22	22
	Saldo	-38	-55	-17	-17	-17	-17
	Openbaar vervoer						
	Lasten	7	5	5	5	5	5
	Baten	1					
	Saldo	-6	-5	-5	-5	-5	-5
	Totale lasten	11.659	9.817	9.078	10.422	9.534	9.576
	Totale baten	3.254	1.324	981	1.059	899	899
	Totaal saldo	-8.403	-8.492	-8.098	-9.362	-8.635	-8.677

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	1.047	3.028	607	637	637	637
Onttrekkingen aan reserves	717	2.639	2	2	2	2
Saldo	-330	-389	-605	-635	-635	-635

Programma 3 Economie

A. Missie

Een sterke en vitale economie is een belangrijke randvoorwaarde voor het behouden en versterken van het welzijn en welbevinden van onze inwoners. Ondernemers zijn de motor van onze economie: zij zorgen voor dynamiek, bedrijvigheid en werkgelegenheid. De gemeente heeft een belangrijke rol om bij te dragen aan een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling. Dit doen wij samen met interne en externe partners.

B. Wat willen we bereiken?

- We stellen een lokale economische visie en agenda op, samen met ondernemers en samenleving.
- We optimaliseren de ondernemersdienstverlening.
- We helpen inwoners en bedrijven om verantwoordelijkheid te kunnen nemen naar een meer duurzame/circulaire economie.
- We zetten ons in voor een vitaal platteland.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Lokale economische visie

In 2024 actualiseren wij het lokale economisch beleid. In deze beleidsvisie brengen we thematisch in beeld waar onze gemeente staat, welke ambities wij hebben en welke inzet nodig is voor de korte en langere termijn om daar te komen met het oog op het behoud van de brede welvaart.

Belangrijke bouwstenen voor deze lokale economische visie zijn:

- de toekomstvisie van de raad voor Kampen (Wat voor gemeente willen we zijn?);
- de regionale economische ruimtelijke visie die door de Regio Zwolle wordt opgepakt en staat gepland voor 2023 (Wat heeft de regio nodig en hoe hierin te voorzien?) en;
- de lokale agenda economie die in 2024 wordt opgeleverd.

Lokale Agenda Economie

Er liggen grote transitieopgaven voor energie, circulariteit, digitalisering en klimaat. Dit is noodzakelijk om te komen tot een duurzame en toekomstbestendige economie en voor het behoud van de brede welvaart. In verband hiermee gaan we samen met het lokale bedrijfsleven een lokale agenda economie opstellen, waarin we de lokale uitdagingen agenderen en hiervoor een gezamenlijk actieplan gaan opstellen. De hiervoor opgestelde startnotitie is in mei 2023 door uw raad vastgesteld.

Het opstellen van een lokale agenda economie heeft raakvlakken met het opstellen van een lokale economisch beleidsvisie. De agenda levert input voor de op te stellen visie. Bij de agenda willen we de transitieopgaven centraal stellen (circulair, energie, digitalisering, klimaatadaptatie etc.) en hierover met het bedrijfsleven afspraken maken wat nodig is om hiermee aan de slag te gaan.

Voor het meewerken aan en het vormgeven van deze agenda gaan we in overleg met het lokale bedrijfsleven een lokaal economic board inrichten. Daarmee zetten we tevens in op een goede samenwerking met ondernemers, het onderwijs en het beter aanhaken op regionale economische beleidssporen. De economische agenda is naar verwachting medio 2024 gereed.

Verkennen nieuwe werklocaties

Er is behoefte aan de uitbreiding van werklocaties. Het zoeken naar mogelijkheden voor nieuwe werklocaties is een proces dat zorgvuldig doorlopen dient te worden en afgestemd moet worden met andere activiteiten binnen het economische domein (onder andere onderzoek naar slimmer benutten van bedrijventerreinen) en met overstijgende ontwikkelingen (zoals de omgevingsvisie 2.0 en het programma uitbreiding woonlocaties). Belangrijkste resultaten bij dit spoor zijn:

- mogelijkheden om bestaand areaal beter te benutten;
- eerste verkenning van voorkeurslocaties;
- onderzoeken haalbaarheid voorkeurslocaties.

In 2024 verwachten wij gerichte voorstellen te kunnen doen om locaties al dan niet op te nemen in de omgevingsvisie 2.0 en op welke wijze we kansrijke locaties al dan niet verder in procedure kunnen brengen. Voor een goede afweging 'uitbreiden' versus 'inbreiden' benutten we ook de resultaten van het beleidsspoor slimmer benutten bedrijventerreinen.

Havensamenwerking Port of Zwolle en projecten

We hebben de ambitie om de havens in Kampen te verduurzamen, beter te benutten en daarmee ook toekomstbesteding te maken. In het verband van de havensamenwerking in Port of Zwolle hebben we daartoe het ambitiesdocument 'Sturen op de Toekomst' opgesteld. Voor deze duurzaamheidsambities is een ontwikkelplan gemaakt. Dit ontwikkelplan vraagt om een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten om in het verband van Port of Zwolle aan deze ambities te werken. Deze capaciteitsuitbreiding is nodig om de benodigde slagkracht, organisatiekracht en uitvoeringskracht te organiseren.

Belangrijke ontwikkelingen om op in te zetten binnen dit spoor zijn:

- slimmer benutten bedrijventerreinen (havens en droge bedrijventerreinen);
- regionale verkenning samenwerking Port of Zwolle;
- onderzoek naar verzelfstandiging havenbedrijf PoZ;
- samenwerking havenondernemers versterken.

Ondernemersdienstverlening

Ondernemers zorgen voor bedrijvigheid en werkgelegenheid en spelen een belangrijke rol in het borgen en bevorderen van de brede welvaart. Gemeenten dragen hieraan bij met een goede ondernemersdienstverlening, zoals hulp, ondersteuning en begeleiding.

Voor veel ondernemers is de gemeente het eerste contact met de overheid. Een goede ondernemersdienstverlening is daarom een belangrijk speerpunt van beleid. Hieraan werken we op diverse manieren, zoals:

- de inzet van het accountmanagement bedrijven;
- werkbezoeken bij lokale ondernemers en relevante stakeholders;
- het onderhouden van contacten met het parkmanagement op de bedrijventerreinen;
- tevredenheidsonderzoeken en belondes in samenwerking met de regio;
- dag van de ondernemers en deelname aan andere evenementen en activiteiten ter bevordering van de lokale economie.

Programmamanager Economie

Alle ontwikkelingen en trends binnen het programma economie kennen sterke afhankelijkheden, hebben raakvlakken en hebben hun eigen tempo. Ook raakt het andere programma's zoals wonen en duurzaamheid en is het van groot belang dat al deze sporen en trajecten zich op een goede wijze tot elkaar verhouden. Daarom pakken we deze ambitie en de ontwikkelingen in samenhang op, zodat we meer integraal kunnen werken aan een vitale en duurzame lokale economie en werkgelegenheid met daarbij een goede balans en synergie met andere programma's. Wij vragen middelen aan voor de inzet van een programmamanager economie en daarmee vindt ook een verschuiving plaats van projectmatige naar programmatische sturing.

Continueren tijdelijke formatie

Om de voortgang van alle projecten voor het programma economie te borgen is tijdelijk de strategische beleidscapaciteit uitgebreid. Deze uitbreiding willen we de komende twee jaar continueren.

Binnenstad

We continueren het uitvoeringsprogramma Transitie en Transformatie Binnenstad. Het uitvoeringsprogramma kent elf concrete projecten en heeft een looptijd tot 2030. De projecten worden gefaseerd uitgewerkt en uitgevoerd. De ontwerpfasen voor de herinrichting van de Nieuwe Markt is inmiddels afgerond. De uitvoering vindt in de zomer van 2024 plaats. De ontwerpfasen voor de Botermarkt en de Vispoort is eind 2023 op participatieve wijze gestart en wordt in 2024 afgerond. Daarnaast starten we in 2024 met de gebiedsontwikkeling "Bij de Bovenkerk" waarvoor bij het Rijk € 2,3 miljoen subsidie is aangevraagd. Door middel van een strategische kwaliteitsimpuls zetten we in op het versterken van de entreefunctie van dit gebied. Dit doen we onder andere door het verhogen van de verblijfskwaliteit en in te spelen op de functieverandering die de binnenstad doormaakt.

Verder zetten we met een programmatische aanpak in op meer sturing en samenhang tussen alle opgaven in de binnenstad. Naast de inzet van een programmamanager werken we een integraal toekomstbeeld uit en vertalen dit in een programmaplan met als doel om de toekomstbestendigheid, vitaliteit en gastvrijheid van de binnenstad te versterken.

Citymarketing - Kampen Partners

Kampen Partners gaat in 2024 en de komende jaren inzetten in op het stimuleren van themajaren. Zo staat voor 2024 het themajaar 'Terug naar Kampen' geprogrammeerd. Andere belangrijke thema's in 2024 zijn het vitaal houden van de Hanzestad, het ondersteunen van (merkversterkende) publiekevenementen en het verbinden en ondersteunen van partners. Ook wordt blijvend gewerkt aan het versterken van het imago van Kampen en het hartelijk ontvangen van bezoekers.

Agrarische economie en leefbaar platteland

In het landelijk gebied komen grote ontwikkelingen op onze agrarische ondernemers af. Er vindt een transitie plaats binnen de agrarische economie in onze gemeente. Dit is ook van invloed op andere ondernemers en inwoners in dit gebied. Deze bieden we ondersteuning in het transitieproces. Als gemeente hebben wij hierin een stimulerende en faciliterende rol. Om dit vorm te kunnen geven organiseren we meer bijeenkomsten en kennisdeling. Daarnaast is de komende jaren meer inzet van de erfcoach nodig, terwijl tegelijkertijd sprake is van een afnemende bijdrage vanuit de provincie.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3 Economie						
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Lasten	127	747	29	29	29	29
Baten	32	58	58	58	58	58
Saldo	-94	-690	29	29	29	29
Economische ontwikkeling						
Lasten	494	1.494	990	989	756	752
Baten	270	462	82	82	82	82
Saldo	-224	-1.033	-908	-907	-674	-669
Economische promotie						
Lasten	935	774	1.293	1.352	1.367	1.394
Baten	97	91	99	99	99	99
Saldo	-839	-683	-1.194	-1.253	-1.268	-1.295
Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
Lasten	24	145	191	184	182	180
Baten	1.879	615	337	18		
Saldo	1.855	470	146	-166	-182	-180
Totale lasten	1.580	3.160	2.503	2.554	2.334	2.355
Totale baten	2.278	1.226	576	257	239	239
Totaal saldo	698	-1.936	-1.927	-2.297	-2.095	-2.115

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	2.075	745	538	219	201	
Onttrekkingen aan reserves	574	489			7.904	
Saldo	-1.501	-257	-538	-219	7.704	

Programma 4 Onderwijs

A. Missie

Als gemeente vinden we het belangrijk dat alle kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Dat is een opdracht aan ons allemaal: van ouders, van jeugdigen, van de gemeente, van het onderwijs, van jeugdprofessionals en van alle inwoners.

B. Wat willen we bereiken?

- We willen dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente veilig, gezond en kansrijk opgroeien.
- We zorgen voor adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijshuisvesting

Gemeente en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor goede huisvesting van de scholen, inclusief het bewegingsonderwijs. Gemeente en schoolbesturen hebben elk hun eigen taken hierin, maar die taken zijn wel nauw met elkaar verbonden. De gemeente is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding en schoolbesturen voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer. Om de kwaliteit van huisvesting te borgen en in te spelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen, is het belangrijk dat de gemeente en schoolbesturen werken vanuit een gezamenlijk toekomstperspectief. Dat wordt vastgelegd in een Integraal Huisvestingsplan (IHP). In het voorjaar 2024 leggen we uw raad een nieuw IHP ter vaststelling voor.

Onderwijs

Samenwerking met onderwijs vanuit Lokale Educatieve Agenda en Nationaal Programma Onderwijs

Ook in de structuur van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) bespreken we met de schoolbesturen de gezamenlijke verantwoordelijkheden. Voor 2024 ligt in deze samenwerking de prioriteit op het snijvlak onderwijs-jeugd(hulp) en preventie. Vanuit de gemeentelijke Nationaal Programma Onderwijsgelden (NPO) zijn er op dat snijvlak in 2022 al verschillende projecten gestart om hierop in te zetten. In 2024 ligt voor een groot deel van deze projecten de focus op de borging en duurzaamheid. Aan een aantal projecten is een onderzoekscomponent toegevoegd met als doel om in de praktijk te onderzoeken wat werkt en wat niet. Tegelijkertijd wordt ook ervaren en geleerd om op de juiste manier te communiceren tussen onder andere onderwijs, gemeente en ouders. De betrokken onderzoekers helpen hierbij. Op deze manier wordt er met incidentele middelen gestuurd op duurzame verandering.

Tegelijkertijd zijn we in 2023 gestart met het preventiemodel Opgroeien in een Kansrijke omgeving (OKO). Deze aanpak dient als kapstok voor onderwijs en preventie en is richtinggevend voor de borging van de NPO-projecten. Op deze manier is de intentie om samen met het onderwijs een structureel verbeterde preventieve zorgstructuur in het onderwijs te organiseren, waarin de samenwerking tussen onderwijs, gemeente, samenwerkingspartners en ouders wordt versterkt.

Aanpak laaggeletterdheid

We maken een plan om laaggeletterdheid aan te pakken en de aantallen omlaag te brengen. Daar is een krachtige stuurgroep voor nodig die de verschillende partijen verbindt, waarbij de aansluiting met de partners van het onderwijsachterstanden beleid (OAB) cruciaal is. Met de versterkte stuurgroep laaggeletterdheid starten we met het opstellen van de gezamenlijke ambitie en doelen. Doelstellingen, inspanningen en de resultaten worden beschreven en meetbaar, zodat de stand van zaken rondom laaggeletterdheid goed gevolgd en beoordeeld wordt. Belangrijk hierbij is dat de aanpak niet alleen curatief, maar vooral ook preventief is. Dit resulteert in een convenant 'Coalitie tegen laaggeletterdheid in de gemeente Kampen'.

Deelname Gemeentelijke Gezinsaanpak

Vanaf november 2023 nemen we samen met gemeente Zwolle deel aan het project 'Gemeentelijke Gezinsaanpak'. Laaggeletterdheid is een zaak van de gemeente. Wanneer we kijken naar de huidige aanpak vanuit basisvaardigheden in onze gemeente is deze vooral curatief van aard. De wens is om meer preventief te gaan werken in samenhang met andere beleidsterreinen. We zien hierbij de mogelijkheid om aan te sluiten bij het onderwijsachterstandenbeleid.

De voor- en vroegschoolse educatie (VVE) kent een goede opzet waarin partners elkaar weten te vinden. Uit de VVE-monitor blijkt er een kans te liggen op het versterken van de doorgaande lijn van kinderopvang en VVE-aanbod naar het basisonderwijs. Daarnaast is ouderbetrokkenheid een punt waar we op in willen zetten. In onze gemeente is een aantal ontwikkelingen die vanuit de verbinding met laaggeletterdheid goed aansluiten bij de Gemeentelijke Gezinsaanpak. Het gaat dan om:

- deelname OKO: opgroeien in een kansrijke omgeving, een project gericht op jeugd;
- deelname aan het provinciale investeringsprogramma basisvaardigheden in Overijssel: preventie en onderwijs;
- pilot 'Taal en opvoeden': een samenwerking tussen GGD IJsselland, verloskundigen en bibliotheek om ouders van jonge kinderen te ondersteunen bij de taalontwikkeling van hun kinderen.

Preventie en onderwijs

Kampen is aangesloten bij het deelproject Preventie en onderwijs. Er zijn in onze gemeente acht scholen en vijf kinderopvanglocaties die aan willen sluiten bij het project basisvaardigheden. In november 2023 vindt een inspiratiesessie plaats waarbij deelnemende organisaties zijn uitgenodigd. Het thema van deze sessie is: samenwerken aan basisvaardigheden. Op welke manieren kunnen we binnen kinderopvang en primair onderwijs de samenwerking met ouders nog effectiever maken en hoe kunnen we die samenwerking inzetten bij de verbetering van basisvaardigheden? De focus ligt binnen het project basisvaardigheden op wijken en buurten waar sprake is van bovengemiddelde kansenongelijkheid.

Informatiepunt Digitale Overheid

Vanaf 1 januari 2023 hebben gemeenten een nieuwe verantwoordelijkheid ten aanzien van de IDO's (Informatiepunt Digitale Overheid). Gemeenten vervullen namelijk vanaf dan een rol als financier van de lokale bibliotheek ten behoeve van de realisatie of instandhouding van IDO's. Het IDO is er voor iedereen die moeite heeft met digitale dienstverlening en vragen heeft over het regelen van onlinezaken. IDO's bieden voor bezoekers een luisterend oor voor hun problemen en vragen. Er wordt tijd voor ze genomen en ze worden op een persoonlijke manier geholpen.

Onderwijsachterstandenbeleid

Naast wettelijke verplichtingen om Voorschoolse Educatie bij de kinderopvang te subsidiëren, besteden we de resterende middelen aan taalontwikkelingsprogramma's voor kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar, zoals de Bibliotheek op school (dBOS). dBOS bestaat dit schooljaar 10 jaar en dit wordt gevierd. Er komt een expositie waarbij aan ouders en andere belangstellenden wordt getoond wat de bibliotheek op school betekent voor de kinderen, ouders en leerkrachten in Kampen. Deze expositie gaat langs alle scholen. De expositie start in oktober 2023 in de bibliotheek tijdens het grote Kinderboekenweekfeest, de afsluiting is in juni in het gemeentehuis.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4 Onderwijs						
Onderwijsbeleid en leerlingzaken						
Lasten	4.808	4.381	3.873	3.665	3.714	3.714
Baten	2.634	2.336	1.330	1.330	1.330	1.330
Saldo	-2.174	-2.045	-2.542	-2.334	-2.384	-2.384
Onderwijshuisvesting						
Lasten	7.406	6.097	4.976	5.163	6.727	7.310
Baten	1.085	431	478	843	1.843	543
Saldo	-6.322	-5.666	-4.499	-4.321	-4.885	-6.767
Openbaar basisonderwijs						
Lasten	363	569	369	368	368	368
Baten						
Saldo	-363	-569	-369	-368	-368	-368
Totale lasten	12.577	11.047	9.218	9.196	10.809	11.392
Totale baten	3.719	2.767	1.808	2.173	3.173	1.873
Totaal saldo	-8.859	-8.280	-7.410	-7.023	-7.637	-9.519

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves						
Onttrekkingen aan reserves	934	149				
Saldo	934	149				

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

A. Missie

Sport, kunst, cultuur, erfgoed, recreatie en evenementen dragen in belangrijke mate bij aan de aantrekkingskracht van onze stad voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Sport- en cultuurparticipatie dragen bij aan het welbevinden en de gezondheid van alle Kampenaren. We zetten in op een voorzieningenniveau dat past bij onze groeiende gemeente Kampen waar het goed wonen, werken en verblijven is.

B. Wat willen we bereiken?

- Verder uitbouwen van onze hartelijke Hanzestad en met ondernemers en culturele instellingen werken aan samenhangend aanbod.
- Brede cultuur- en sportbeleving, waarbij iedereen mee kan doen
- Onze sportvoorzieningen op orde, als belangrijk middel voor ons verenigingsleven en de gezondheid van onze inwoners.
- Het op peil houden van de culturele infrastructuur, ook na corona.
- Erfgoed als bovenlokale schat, bestendig voor de toekomst.
- Een uitnodigende openbare ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten.
- Een aantrekkelijk en uitnodigend landschap met natuurwaarden en recreatiemogelijkheden.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Sport

Sport en bewegen

Wij willen een gezonde leefstijl bevorderen en het risico op stijgende zorgkosten in de toekomst verkleinen. Onze ambitie is om meer veerkracht en vitaliteit onder inwoners te creëren, wat leidt tot een betekenisvol leven. Van daaruit ontstaat als vanzelf gezondheidswinst. Om duurzaam uitvoering te kunnen geven aan de verschillende (vitaliteits)thema's en in te kunnen spelen op de 'beweging' van het Rijk om meer in te zetten op preventie en gezondheid is een robuuste uitvoeringsorganisatie nodig. Vanaf 2024 zijn financiële middelen nodig om daarvoor de basis te kunnen organiseren. In het derde kwartaal van 2023 leggen we uw raad hierover een voorstel voor.

Sportcampus

Sportpark De Maten/ De Venen is onderdeel van Reevedelta. Om de toestroom van nieuwe inwoners op te kunnen vangen, is het nodig om het sportpark toekomstbestendig te maken. Deze ambitie valt voor een nog te bepalen gedeelte in de exploitatie van Reevedelta, maar additionele middelen zijn nodig. Wij ontwikkelen een schetsontwerp met scenario's en een bijbehorende planning. In het eerste kwartaal van 2024 leggen wij een voorstel hierover aan uw raad voor.

Zwemveiligheid

De zwemveiligheid van onze inwoners is belangrijk. Ieder kind moet een zwemdiploma kunnen halen. Na het behalen van het zwemdiploma is het nodig om de zwemvaardigheid op peil te houden, zodat ieder kind zich prettig en vertrouwd voelt in het water. We onderzoeken in 2024 de zwemvaardigheid van kinderen en of er, naast de bestaande regelingen, extra ondersteuningsmogelijkheden nodig zijn om ieder kind een zwemdiploma te laten halen.

Sportaccommodatie/Sportvelden

In 2024 staan voor sportpark De Maten/De Venen de vervanging van drie natuurgrasvelden en één kunstgrasveld gepland. Of deze vervanging daadwerkelijk gaat plaatsvinden, hangt af van de toekomstplannen van het sportpark (sportcampus). Op sportpark Hagenbroek vervangen wij mogelijk HCK-veld 1. Deze vervanging hangt ook af van de sportcampus. In IJsselmuiden vervangen we één natuurgrasveld en op sportpark Cellesbroek-Middenwetering vervangen wij één natuurgrasveld en verbeteren wij de waterhuishouding. In het najaar van 2024 kan de nieuwe gymnastiekzaal in Het Onderdijks in gebruik worden genomen. Tot slot realiseren wij in 2024 twee nieuwe kleedkamers in 's-Heerenbroek.

Spelen

Voor spelen gaan wij in 2024 verder met het project omvorming speelruimte. De wijk Zuid-Bovenbroek komt in uitvoering.

Kunst, cultuur en erfgoed

Walkate Archief

Het Frans Walkate Archief heeft vier belangrijke cultuurhistorische deelcollecties die betrekking hebben op de geschiedenis van de stad Kampen en haar omgeving. Het is van belang om deze collectie te behouden voor de inwoners van de gemeente Kampen. We nemen de deelcollecties over en integreren deze in de respectievelijke collecties van het Stedelijk Museum Kampen en het Stadsarchief Kampen. We hebben uw raad hierover in oktober geïnformeerd.

Amateurkunst

De subsidieregeling voor amateurkunst is in april 2022 vastgesteld door het college. De regeling heeft een omlooptijd van twee jaar en wordt in 2024 op maatschappelijk, cultureel effect geëvalueerd. In de uitvoering merken we dat enkele initiatieven onevenredig nadeel hebben van deze nieuwe regeling. Deze initiatieven gaan we al tegemoetkomen voordat de evaluatie gaat plaatsvinden.

Maatschappelijk effect cultuur en prestatieafspraken

In 2023 worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt in samenspraak met de culturele instellingen. In 2024 starten we met een methodiek die gericht is op maatschappelijk effect. De oude prestatieafspraken zijn van 2018 en daarmee toe aan herijking.

Cultuurnota 2024 - 2028

Cultuur is van ons allemaal. We vinden het belangrijk dat elke inwoner hiervan kan genieten én er ook gebruik van kan maken. In de aanstaande Cultuurnota 2024 - 2028 zetten we hiervoor de lijnen uit. Dit beleid is van en voor onze inwoners. We vinden het belangrijk dat hun behoeften in de cultuurnota doorklinken. Om dit beleid vorm te geven, gaan we daarom breed het gesprek aan.

Werkbudget

Er worden in Kampen veel culturele initiatieven ontplooid. We willen hier adequaat en tijdig op kunnen inspelen. Hiervoor is een werkbudget van €100.000 voorgesteld. Het doel is om hiermee snel en daadkrachtig te kunnen inspelen op eenmalige of actuele culturele activiteiten. Denk hierbij aan thema's als Keti Koti, maatschappelijke inclusiviteit, maar ook maatschappelijke dilemma's als eenzaamheid, polarisatie, vandalisme en overlast. Tevens is dit budget bedoeld voor een unieke aankoop van bijvoorbeeld een kunstwerk dat thuishoort op Kamper bodem. Uitgangspunt is dat we dit werkbudget vanuit het Kamper Ontwikkefonds financieren. De regeling willen we onderdeel uit laten maken van het cultuurfonds dat geactualiseerd moet worden.

Hanzeconcept

In 2024 willen we de samenwerking en samenhang tussen de diverse culturele instellingen en dagrecreatieve ondernemers versterken. Dit doen we door het ontwikkelen van extra productaanbod in onze Hanzestad Kampen, met als focus de benoemde 'Hanzeschatten'. We willen nieuwe productontwikkeling en promotie genereren die aansluiten bij de huidige tijdsgeest. Wij willen ons maritieme verleden van onze Hanzestad verbinden met het heden en de toekomst. Inwoners en ondernemers betrekken we daarbij.

Terugkeer IJsselkogge

In 2024 verrichten we nader onderzoek voor een locatie voor de IJsselkogge. We werken een voorstel uit op basis waarvan uw raad een weloverwogen besluit kan nemen over de definitieve locatie voor het onderkomen van de IJsselkogge als mogelijk onderdeel van het 'Hanzeconcept'.

Verduurzaming monumenten en beleidsadviseur erfgoed

Maatschappelijke en mondiale ontwikkelingen maken de noodzaak tot verduurzaming van ons erfgoed één van de belangrijkste hedendaagse opgaven. Het verduurzamen van erfgoed vraagt om specifieke kennis. Zo moet bekendheid met instandhouding van monumentale waarden samengaan met actuele kennis over toepasbare duurzaamheidsmaatregelen voor deze kwetsbare groep gebouwen.

Natuur en Recreatie

Meer toeristisch-recreatief aanbod

We versterken het toeristisch-recreatief aanbod voor onze inwoners en stimuleren meerdaags verblijf voor bezoekers van buitenaf. We willen dat zowel inwoners als bezoekers van buitenaf goed kunnen recreëren en creëren in 2024 meer lokale ommetjes en nieuw toeristisch aanbod. Het doel hierbij is om stad en land beter met elkaar te verbinden. Daarnaast worden in 2024, onder leiding van Routebureau Marketing Oost, het vernieuwde wandelnetwerk en de fietsknooppunten in regio Noordwest-Overijssel opgeleverd. In het najaar van 2023 is hiermee een start gemaakt.

Zwemwater en strandjes

Er is behoefte aan meer zwemwater en recreatiemogelijkheden binnen onze gemeente. Naar aanleiding hiervan is een proces gestart om de Zuiderwaardkolk en Bosjessteeg als formeel zwemwater aan te wijzen. Dit verloopt via de provincie. In het najaar van 2023 starten we met een participatietraject met jongeren en omwonenden om na te denken over de inrichting van deze kolken. In het voorjaar van 2024 verwachten we over te gaan tot inrichting van de zwemlocatie in de Zuiderwaardkolk. Daarbij werken we nauw samen met de provincie, die in dit gebied tegelijkertijd een opgave voor waterberging wil realiseren.

Openbaar groen

Versterken biodiversiteit

Om de biodiversiteit te versterken treffen we diverse maatregelen. De basis voor deze maatregelen is het natuurdoelenplan. Dit plan stellen we in 2024 op voor de ecologische hoofd- en wijkstructuren zoals beschreven in de groenstructuurvisie. In het natuurdoelenplan leggen we vast wat de huidige natuurwaarden zijn, welke natuurdoelen waar gewenst zijn en gerealiseerd moeten worden om de huidige natuurwaarden te beschermen en te versterken. Aangezien een deel van de natuurdoelen bekend is, starten we tegelijk met het opstellen van het natuurdoelenplan met het uitvoeren van de bekende natuurdoelen. Na het opstellen van het natuurdoelenplan herijken we het huidige beheer en werken we een ecologisch beheerplan uit. Dit beheerplan zorgt voor een samenhangend en eenduidig beeld, geeft duidelijkheid waar we welk beheer uitvoeren en zorgt voor continuïteit in het behoud danwel het versterken van de biodiversiteit.

Dierenwelzijn

We hebben oog voor dierenwelzijn in onze gemeente. Binnen de gemeente hebben we geen beleidsplan voor dierenwelzijn. De wettelijke verplichtingen vervullen we afzonderlijk van elkaar, maar missen structuur en duidelijkheid. Met het opstellen van een beleidsplan geven wij overzichtelijk en éénduidig weer hoe wij willen dat er om wordt gegaan met dieren (zowel 'huisdieren' als 'wild').

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5 Sport, cultuur en recreatie						
Cultuur						
Cultureel erfgoed						
Lasten	745	809	723	791	663	662
Baten	444	15	15	15	15	15
Saldo	-301	-794	-708	-776	-648	-648
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
Lasten	4.373	6.347	5.521	5.389	5.762	5.436
Baten	568	662	673	673	673	673
Saldo	-3.804	-5.685	-4.847	-4.715	-5.089	-4.762
Musea						
Lasten	2.354	2.763	3.507	2.889	2.733	2.721
Baten	169	145	120	110	203	196
Saldo	-2.185	-2.618	-3.388	-2.779	-2.530	-2.525
Media						
Lasten	1.800	1.957	2.058	2.058	2.058	2.058
Baten	260	276	281	281	281	281
Saldo	-1.540	-1.681	-1.776	-1.776	-1.776	-1.776
Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
Lasten	7.112	9.322	7.215	7.577	7.446	7.515
Baten	375	557	265	215	215	215
Saldo	-6.738	-8.765	-6.950	-7.362	-7.232	-7.300
Sport						
Sportaccommodaties						
Lasten	5.229	6.101	5.237	5.374	5.561	5.569
Baten	2.659	2.541	2.282	2.282	2.282	2.282
Saldo	-2.571	-3.561	-2.954	-3.092	-3.279	-3.287
Sportbeleid en activering						
Lasten	686	547	876	846	826	515
Baten	269	331	331	331	312	
Saldo	-417	-216	-545	-515	-515	-515
Totale lasten	22.299	27.846	25.137	24.924	25.049	24.476
Totale baten	4.744	4.527	3.968	3.907	3.981	3.662
Totaal saldo	-17.556	-23.320	-21.168	-21.015	-21.069	-20.813

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	301	215				
Onttrekkingen aan reserves	1.484	1.729	95	7	7	7
Saldo	1.183	1.513	95	7	7	7

Programma 6 Sociaal domein

A. Missie

In de gemeente Kampen vinden we het belangrijk dat mensen bestaanszekerheid, gelijke kansen en een vitaal leven hebben. We zijn goed voor elkaar. Om dit te bereiken focussen we ons op preventie en het duurzaam voorkomen van problemen.

B. Wat willen we bereiken?

- We hebben een actuele strategie sociaal domein.
- We versterken de sociale basis en investeren in het welzijn en welbevinden van onze inwoners.
- We willen dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente veilig, gezond en kansrijk opgroeien.
- We vergroten de bestaanszekerheid van inwoners.
- We creëren gelijke kansen voor iedereen.
- We zetten in op de gezonde keuze als makkelijkste keuze.
- We bieden perspectief naar werk.
- We zorgen voor een soepele overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Meerjarenstrategie Sociaal Domein

Het jaar 2024 staat in het teken van het vervolg op de vastgestelde meerjarenstrategie sociaal domein. Naar verwachting wordt deze eind 2023/begin 2024 vastgesteld. De meerjarenstrategie sociaal domein bepaalt de richting van het beleid en de aanpak in het sociaal domein. Tegelijkertijd is het niet alleen genoeg om de strategie vast te stellen, maar ook om deze concreet te maken. Dit is belangrijk om goed te kunnen reageren op de veranderingen in de samenleving die op onze gemeente afkomen. In 2024 maken we een start met het concreet maken van de meerjarenstrategie in beleid, uitvoeringsplannen, financiën en monitoring.

Versterken sociale basis

We werken in 2024 gezamenlijk verder aan de sociale basis. Naast het doorontwikkelen van het strategisch relatiemanagement en de inhoudelijke opgaven zal de monitoring in de sociale basis extra aandacht krijgen. Daarnaast is in 2024 de nieuwe subsidieregeling van kracht. Er zijn al veel stappen gezet in het versterken van de sociale basis. Hier ligt echter de komende tijd nog een forse uitdaging voor de ambtelijke organisatie.

We zijn in overleg met WijZ Welzijn Kampen om een coördinatiepunt te realiseren voor mantelzorg-ondersteuning, waar de mantelzorger met al zijn vragen over zorg terecht kan. Het is de bedoeling dat het een punt wordt waar kennis over mantelzorg en organisaties die zich bezighouden met het thema, samen komen.

Implementatie aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving

Door een versnelling en een uitbreiding van bestaand beleid te organiseren, kunnen we een grote bijdrage leveren aan onze ambitie dat onze jeugd gezond, veilig en kansrijk kan opgroeien. Gelijke kansen kan ongelijke behandeling betekenen. De strategische opgave 'Opgroeien in een Kansrijke omgeving' heeft een sterk verband met de opgave 'Bevorderen veiligheid'. Binnen die opgave gaat het over het creëren van een veilige omgeving voor onze jeugd. We zetten in op preventie; we willen voorkomen dat jeugdigen afglijden in de criminaliteit.

In 2024 gaan we de pilot over ondersteuning in de school verder uitwerken en intensiveren. Dit wil zeggen meer en bredere inzet van de ondersteuning in de school en het toevoegen van nieuwe scholen. We gaan dus intensiveren op scholen waar de kansongelijkheid nu groter is. Er zijn meer uren voor hulp en ondersteuning in de school. Deze projecten worden bekostigd vanuit de gelden van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit budget hebben we tot onze beschikking tot en met schooljaar 2024-2025.

Daarnaast investeren we in meer formatie onderwijs. In de afgelopen jaren is de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs versterkt, onder andere door inzet van de Lokale Educatieve Agenda (LEA). We hebben de ambitie om deze verbinding verder te versterken en tevens te onderzoeken hoe scholen benut kunnen worden om kansongelijkheid te verkleinen. In het kader van gelijke kansen voor iedereen zetten we tevens in op laaggeletterdheid en onderwijsachterstandenbeleid. Voor voorgenoemde taken is formatie beschikbaar, maar die is de afgelopen jaren incidenteel bekostigd vanuit NPO-gelden. Met de groeiende aandacht en ambities op onderwijs is structureel maken van deze formatie nodig.

Ten slotte is er beleidsmatig geen capaciteit voor beleidsontwikkeling om te komen tot een strategische onderwijsagenda. Deze agenda gaat ook over visievorming op MBO/ HBO – onderwijs. Dit is belangrijk in relatie tot de Human Capital Agenda en Kampen als aantrekkelijke gemeente om te werken.

Gezondheid

Het thema gezondheid is zowel lokaal, regionaal als landelijk in ontwikkeling. Het Integraal Zorgakkoord (IZA) richt zich in de kern op de houdbaarheid van de zorg. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) richt zich op een gezonde samenleving door middel van een gerichte aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Vanuit het IZA wordt deze gerichte lokale aanpak gezien als voorwaarde voor de beweging naar de voorkant met meer nadruk op preventie. In het kader van het IZA is in 2023 het regiobeeld IJssel-Vecht opgesteld en wordt naar verwachting eind 2023 het regioplan vastgesteld. In 2024 wordt duidelijk wat het regioplan lokaal betekent en op welke opgaven er (extra) inzet nodig is, bijvoorbeeld op het gebied van de sociale basis. Aan de lokale vertaling en de verbinding met de al lokaal lopende activiteiten gaat gewerkt worden. In 2024 werken we onder andere aan een regionale preventie infrastructuur die gericht is op het bevorderen en beschermen van gezondheid. Hiervoor moeten we uiterlijk 1 januari 2025 niet vrijblijvende regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt.

Vanuit het Rijk zijn er GALA middelen beschikbaar om uitvoering te geven aan de doelstellingen, zoals beschreven in het Sportakkoord 2.0 en het GALA. Met deze middelen zijn we in staat om nader invulling en uitvoering te geven aan ons gezondheidsbeleid (fysiek en sociaal). Om aanspraak te kunnen maken op de middelen voor 2024-2026 dienen we in 2023 een plan van aanpak in. De domein overstijgende lokale gezondheidsagenda is hiervoor het uitgangspunt. In 2024 start de uitvoering van het plan van aanpak.

Armoede en schulden

Het thema armoede en schuldhulpverlening is steeds in ontwikkeling. In Kampen anticiperen wij voortdurend op de ontwikkelingen en passen ons beleid hierop aan. Een voorbeeld hiervan is de energietoeslag, maar ook de implementatie van de adviezen die het Nibud over het armoedebeleid heeft gegeven door middel van haar minimaffectrapportage. Zo zijn in 2023 al diverse acties uitgezet, waaronder het verhogen van de inkomensgrenzen en het verruimen van de armoederegelingen. Dit zorgt voor meer financiële ruimte bij onze inwoners en maakt het armoedebeleid toegankelijk voor een grotere groep inwoners.

Ook in 2024 zetten wij ons in voor kwalitatieve en sociale schuldhulpverlening die zich steeds meer richt op het gedrag van inwoners. Daarnaast zetten we in op een betere interne en externe samenwerking met partners. Dit draagt bij aan een vereenvoudiging van het schuldhulpverleningstraject. We werken aan toegankelijke armoederegelingen en communicatie die bijdraagt aan een groter bereik van onze inwoners. Specifiek voor 2024 werken we aan een plan om vroegsignalering van armoede en schulden verder uit te bereiden en te verstevigen.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is een breed thema: het gaat over voorspelbaarheid. Van inkomen, van participatie en werk, van gezondheid, van sociale relaties en van wonen. Dit jaar is er bijvoorbeeld voor het thema inkomen meer zekerheid voor inwoners gekomen door enkele kortdurende maatregelen, zoals het energieplafond en de dalende inflatie. Tegelijkertijd blijft er voor inwoners met een minimuminkomen voor de komende jaren veel onzekerheid. Welke keuzes de landelijke overheid maakt over bijvoorbeeld het minimuminkomen is hiervoor sterk bepalend. Wij verwachten eind 2023 een opinienota over bestaanszekerheid aan uw raad voor te leggen. Het doel van deze nota is om een prioritering in het brede thema aan te brengen. We doen een voorstel waar de gemeente accenten kan leggen. In 2024 werken we dit verder uit in een uitvoeringsplan voor 2024 en verder.

Visie op participatie

Betaald werk blijft een belangrijke weg naar een beter bestaan en is een basisvoorwaarde voor bestaanszekerheid. Iedereen moet de kans krijgen om volwaardig deel te nemen aan onze arbeidsmarkt. Daarbij willen we de stap van bijstand naar (tijdelijk of deeltijd) werk of meedoen voor zo makkelijk maken. Ondanks de krappe arbeidsmarkt blijft het voor sommige inwoners een uitdaging om deze stap te zetten en duurzaam werk te behouden. We hebben en krijgen als gemeente de komende jaren te maken met een steeds grotere groep bijstandsgerechtigden, die intensieve ondersteuning nodig heeft over een langere periode om duurzaam te participeren. Dit vraagt meer inzet van onze dienstverlening, onze organisatie en onze partners zoals werkgevers. Naast groei van de doelgroep hebben we te maken met landelijke ontwikkelingen die zorgen voor meer taken en onze eigen ambities, waardoor meer capaciteit nodig is om de taken onder de Participatiewet uit te kunnen voeren. In ons actieplan "Werken aan perspectief" (2021) staat dat wij een nieuwe visie ontwikkelen voor het domein werk en meedoen. Hierin moet duidelijk zijn wat onze koers en aanpak is, de intensiteit van onze dienstverlening en hoe wij samenwerken met andere organisaties. In 2024 stellen we een nieuwe visie vast.

Samenwerking Impact en ontwikkelingen Werkcafé

Samen met de gemeente Dronten en Impact zijn we in gesprek over een herbezinning op de organisatievorm en de verhouding met alle partijen. In 2022 is gestart met het projectplan 'naar een strategie 22-26'. In 2024 werken we aan de voorbereiding en de implementatie van het advies uit het projectplan. De verwachting is dat dit in 2024 gereed is. Daarnaast is door Impact in 2023 een nieuw ondernemingsplan vastgesteld, waarin de strategie voor de komende jaren is beschreven.

In 2024 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van dit plan, waarvan de speerpunten zijn:

- het herijken van een transparante en heldere governance;
- het ruimer inzetten van de instrumenten loonkostensubsidie en beschut werk voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;
- het ondersteunen van werkgevers bij het vormgeven van inclusief werkgeverschap.

Ook in 2024 wordt verder gewerkt aan het versterken en doorontwikkeling van het Werkcafé. Bijvoorbeeld door het geven van trainingen (onder andere sollicitatietrainingen), inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt eerder te spreken, uniform werken en verbinding met de sociale basis en verder werken aan het vormgeven van één team Werkcafé met één aansturing.

Werkkansen ontheemden

Het hebben van werk helpt bij de integratie van vluchtelingen, zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid. Tevens is een verlaging in de uitbetaling van leefgeld te zien. Van de ruim 250 volwassen vluchtelingen zijn voor zover bekend circa 130 aan het werk. Veel van hen doen tijdelijk werk in de kassen en verrichten andere seizoensgebonden werkzaamheden. Wij verwachten de aanpak eind 2023 aan uw raad voor te leggen. De uitwerking volgt in 2024.

Van beschermd wonen naar beschermd thuis

De doordecentralisatie van Beschermd wonen is opnieuw uitgesteld en wel naar 1 januari 2025.

Deze beweging staat bekend als 'van beschermd wonen naar beschermd thuis'. Inhoudelijk betekent de doordecentralisatie vooral het ontwikkelen van voorwaarden om de toegang tot beschermd wonen en de ontwikkeling van beschermd thuis lokaal vorm te geven. Het uitstel betekent dat de financiële middelen toegekend blijven worden aan de centrumgemeente Zwolle en er nog geen objectief verdeelmodel gehanteerd wordt in 2024.

De acht gemeenten van de regio IJssel-Vecht, waartoe Kampen behoort, hebben veel stappen gezet om de doordecentralisatie vorm te geven. Om niet stil te staan in deze ontwikkeling, hebben deze gemeenten besloten met ingang van 1 januari 2024 de toegang tot beschermd wonen lokaal vorm te geven en dit dus niet langer te beleggen bij de centrale toegang van de GGD te Zwolle. Op lokaal niveau werken we met een lokaal uitvoeringsplan. Het plan voor 2024 wordt in de loop van dit jaar weer opgesteld (aanpassing plan 2023). Vervolgens wordt het in 2024 geïmplementeerd.

Inkoop Wmo

In 2021 is de inkoopstrategie Wmo vastgesteld. Uitgangspunten zijn dat we streven naar duurzame inkoop, waarbij we vanuit onze integrale visie passende ondersteuning bieden en sturen op basis van strategisch relatiemanagement. Hierbij werken we samen met betrouwbare aanbieders die op deskundige wijze, samen met inwoners, bepalen welke ondersteuning nodig en passend is. Het doel is dat inwoners zo lang en zelfstandig mogelijk thuis blijven wonen, waarbij de ondersteuning zowel tijdelijk als structureel kan zijn. Daarbij houden we rekening met de mogelijkheden in de sociale basis en het netwerk van inwoners.

Medio 2023 is een eindrapport vastgesteld met een nadere uitwerking van de inkoopstrategie. Aandachtspunten uit het rapport zijn: de bekostigingsmethodiek, de wijze van aanbesteden, de uitwerking ten aanzien van de inrichting van de Wmo toegang, het leveranciersmanagement en het contract. Ook worden er aanbevelingen gedaan als voorbereiding op de aanbesteding. Na de uitwerking van deze aanbevelingen is de verwachting dat de aanbesteding in het eerste kwartaal van 2024 kan starten.

D. Wat mag het kosten?

Op 20 april 2023 is door de gemeenteraad de geactualiseerde financiële verordening vastgesteld. In het raadsvoorstel behorende bij de geactualiseerde financiële verordening is voorgesteld programma 6 in 4 onderdelen op te splitsen zodat het autorisatieniveau een meer evenwichtig niveau geeft in relatie tot de omvang van het programma. In afwijking tot de onderverdeling vermeld in het raadsvoorstel, wordt voorgesteld programma 6 op de volgende programmaonderdelen te autoriseren:

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- Participatie
- Jeugdwet
- Wmo

Deze onderverdeling geeft niet alleen een meer evenwichtig niveau in relatie tot de omvang van programma 6, maar zorgt ook voor een logische inhoudelijke clustering van de verschillende onderdelen van programma 6.

In deze begroting is echter consequent binnen alle programma's gekozen voor een financiële tabel met een indeling per taakveld. In bijlage D is de begroting van programma 6 op basis van de onderverdeling in vijf programmaonderdelen opgenomen.

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6	Sociaal domein						
	Arbeidsparticipatie						
	Lasten	1.058	992	976	976	976	961
	Baten	39	113				
	Saldo	-1.019	-879	-976	-976	-976	-961
	Begeleiding (WMO)						
	Lasten	1.004	4.080	4.648	4.648	4.648	4.648
	Baten						
	Saldo	-1.004	-4.080	-4.648	-4.648	-4.648	-4.648
	Beschermd wonen (WMO)						
	Lasten			647	647	647	647
	Baten		3.394	1.021			
	Saldo		3.394	374	-647	-647	-647
	Dagbesteding (WMO)						
	Lasten		850	969	969	969	969
	Baten						
	Saldo		-850	-969	-969	-969	-969
	Geëscaleerde zorg 18-						
	Lasten	1.134					
	Baten						
	Saldo	-1.134					
	Geëscaleerde zorg 18+						
	Lasten	209					
	Baten	2.772					
	Saldo	2.563					
	Gesloten plaatsing						
	Lasten		650	693	693	693	693
	Baten						
	Saldo		-650	-693	-693	-693	-693
	Gezinsgericht						
	Lasten		1.148	1.218	1.218	1.218	1.218
	Baten						
	Saldo		-1.148	-1.218	-1.218	-1.218	-1.218
	Hulp bij het huishouden (WMO)						
	Lasten	3.695	4.373	4.915	4.915	4.915	4.915
	Baten						
	Saldo	-3.695	-4.373	-4.915	-4.915	-4.915	-4.915
	Inkomensregelingen						
	Lasten	24.224	23.181	21.948	21.022	20.793	20.553
	Baten	13.929	14.198	14.591	14.033	14.033	14.033
	Saldo	-10.296	-8.984	-7.358	-6.989	-6.760	-6.520
	Jeugdbescherming						
	Lasten	135	1.580	1.813	1.812	1.812	1.812
	Baten	17					
	Saldo	-118	-1.580	-1.813	-1.812	-1.812	-1.812
	Jeugdhulp begeleiding						
	Lasten	386	7.610	7.982	7.982	7.982	7.982
	Baten	218					
	Saldo	-168	-7.610	-7.982	-7.982	-7.982	-7.982
	Jeugdhulp behandeling						
	Lasten		150	160	160	160	160
	Baten						
	Saldo		-150	-160	-160	-160	-160
	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf						
	Lasten		4.929	5.310	5.310	5.310	5.310
	Baten						
	Saldo		-4.929	-5.310	-5.310	-5.310	-5.310

Jeugdhulp crisis/ LTA/GGZ-verblijf							
	Lasten		930	992	992	992	992
	Baten						
	Saldo		-930	-992	-992	-992	-992
Jeugdhulp dagbesteding							
	Lasten		265	283	283	283	283
	Baten						
	Saldo		-265	-283	-283	-283	-283
Jeugdhulp met verblijf overig							
	Lasten		10	11	11	11	11
	Baten						
	Saldo		-10	-11	-11	-11	-11
Jeugdhulp zonder verblijf overig							
	Lasten		400	428	428	428	428
	Baten						
	Saldo		-400	-428	-428	-428	-428
Jeugdreclassering							
	Lasten		186	213	213	213	213
	Baten						
	Saldo		-186	-213	-213	-213	-213
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)							
	Lasten	97	625	738	738	738	738
	Baten	-12					
	Saldo	-109	-625	-738	-738	-738	-738
Maatwerkdienstverlening 18-							
	Lasten	15.172					
	Baten						
	Saldo	-15.172					
Maatwerkdienstverlening 18+							
	Lasten	3.581					
	Baten						
	Saldo	-3.581					
Maatwerkvoorzieningen (WMO)							
	Lasten	2.343	2.469	3.108	3.108	3.108	3.108
	Baten	24					
	Saldo	-2.319	-2.469	-3.108	-3.108	-3.108	-3.108
Overige maatwerkarrangementen (WMO)							
	Lasten						
	Baten	375	371	371	371	371	371
	Saldo	375	371	371	371	371	371
Pleegzorg							
	Lasten		735	787	787	787	787
	Baten						
	Saldo		-735	-787	-787	-787	-787
Samenkracht en burgerparticipatie							
	Lasten	7.830	17.803	8.627	8.156	8.033	7.871
	Baten	5.545	15.975	1.061	1.061	1.009	849
	Saldo	-2.285	-1.828	-7.566	-7.095	-7.024	-7.022
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen							
	Lasten	3.012	2.917	2.774	2.671	2.671	2.671
	Baten						
	Saldo	-3.012	-2.917	-2.774	-2.671	-2.671	-2.671
WSW en beschut werk							
	Lasten	7.128	7.424	7.878	8.056	8.221	8.474
	Baten	283	369	259	259	259	259
	Saldo	-6.845	-7.056	-7.620	-7.797	-7.962	-8.215
Totale lasten		71.008	83.307	77.118	75.795	75.608	75.444
Totale baten		23.190	34.420	17.303	15.724	15.672	15.512
Totaal saldo		-47.819	-48.889	-59.817	-60.071	-59.936	-59.932

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	26	7.481				
Onttrekkingen aan reserves	855	3.876	491			
Saldo	829	-3.605	491			

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

A. Missie

- Wij voorzien in de wensen en behoeften van de samenleving, zonder dat wij daarbij latere generaties beperken in hun wensen en behoeften te voorzien.
- Wij versnellen de aanpak van klimaatadaptatie.
- Wij vinden energiezekerheid, goede participatie, draagvlak en zo laag mogelijke kosten voor energie belangrijk.
- Wij zetten ons in om inwoners en bedrijven te helpen om verantwoordelijkheid te kunnen nemen bij de transitie van lineair naar circulair.

B. Wat willen we bereiken?

- Klimaat: wij willen hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingsrisico tegengaan. Dit doen we samen met de inwoners.
- Energie: onze eigen ambitie is energieneutraal in 2035. Ook staan we voor de opgave van de warmtetransitie. Hier moeten we keuzes in maken. Door een wijkaanpak geven wij de warmtetransitie vorm. Voor de energiecrisis willen wij kwetsbare groepen structureel ontlasten.
- Circulariteit: wij zetten in op het toekomstbestendig, innovatief en circulair bouwen. Ons eigen vastgoed wordt verduurzaamd en als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie en gaan we aan de slag met een voorbeeldproject. We versterken het gedachtegoed bij inwoners. We willen inzicht krijgen in beschikbare materialen en hier ruimte voor creëren (o.a. ruimte voor materialen hubs).

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Klimaat

Maatregelen openbare ruimte

In 2021 is het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie vastgesteld, met daarin de maatregelen die de gemeente tot 2025 uitvoert om de openbare ruimte klimaatbestendig te maken. Het betreft onder meer maatregelen rond afkoppelen, infiltreren van hemelwater en vergroening.

Voor het vergroten van de biodiversiteit, klimaatadaptatie en de buurtbetrokkenheid willen wij in de komende jaren een aantal versteende locaties een nieuwe inrichting geven. In 2024 wordt een ontwerp gemaakt voor de herinrichting van de IJsselkade bovenstrooms (ten zuiden van de Stadsbrug). Daarnaast wordt voor vier locaties waar vanuit het Integraal Beheerplan (IBP) al werkzaamheden gepland staan, het ontwerp, de voorbereiding en uitvoering gedaan om deze locaties te vergroenen. Het gaat dan om Engelenbergplantsoen, Scheerling, de parkeerplaats aan de Heultjesweg en Aalbershof. Tot slot is uit de schouw openbare ruimte nog een aantal locaties naar voren gekomen waar behoefte is om extra te vergroenen. Hier worden in 2024 extra groenvakken of bomen toegevoegd. Het gaat om het winkelcentrum aan de Wederiklaan, Kamille/ Tormentil en Groenendael. Bij de locaties die volgen uit de schouw haken we zoveel mogelijk aan bij het IBP.

Op een aantal locaties nemen wij ook maatregelen tegen wateroverlast. Dit gebeurt in de Elzenstraat, Graafschap, Graspieper, de Kandelaar, Voorstraat, Van Hasseltstraat en Goudplevier. Deze maatregelen worden vanuit het IBP aangedragen en gedekt.

Voor klimaatadaptatie is structureel budget in de begroting opgenomen voor het uitvoeren van maatregelen om de openbare ruimte klimaatbestendig te maken. Daarnaast is budget beschikbaar voor het uitvoeren van kleine vergroeningsmaatregelen of klimaatadaptatiemaatregelen in de openbare ruimte die vanuit bewoners worden aangedragen.

Stimulering maatregelen privaat terrein

Naast de fysieke maatregelen in de openbare ruimte zetten wij ook in op het stimuleren van maatregelen op privaat terrein. Met een stimuleringsregeling ondersteunen wij inwoners bij het nemen van klimaatmaatregelen op eigen terrein, bijvoorbeeld de aanschaf van een regenton, vergroening, minder verharding en waterinfiltratie.

Energie

Regionale energietransitie

Ons RES-bod is ambitieus en we zetten ons in om dit te realiseren. Voor ons RES-bod om in 2030 244 Gwh aan duurzame stroom met zon en wind op te wekken, loopt een aantal initiatieven voor grootschalige opwekking in verschillende stadia.

Doordat zon-op-dak, ondanks de congestie, harder loopt dan voorzien, is het denkbaar dat we het RES-bod van 244 Gwh kunnen halen zonder nog meer zonneparken aan te leggen. Voor twee windturbines loopt een procedure en voor Kampen Zuid doorlopen wij in 2023/2024 een PlanMER annex participatietraject met als output de meest kansrijke locatie om voor 2030 nog vier of vijf grote windturbines te kunnen plaatsen met een gezamenlijk vermogen van ongeveer 24 megawatt. Om het RES-bod te halen, zijn deze turbines onmisbaar, tenzij elders alternatieven worden gevonden.

Voor onze eigen energieambitie, energieneutraal in 2035, bestaat geen sluitend scenario. Het verplicht ons minimaal tot een maximale inspanning om dit wel te realiseren. Daarbij moeten niet alleen naar de opwek kijken, maar ook veel meer dan nu naar mogelijkheden om vraag en aanbod in de tijd te laten aansluiten. Onze ambitie zien we daarom vooral als een leidend principe voor nieuwe ontwikkelingen.

Netcongestie

Momenteel zijn er beperkingen voor levering en teruglevering. Met ondernemers en tuinders bezien we in hoeverre de gevolgen kunnen worden verzacht. Voor particulieren en voor nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen heeft een en ander vooralsnog geen gevolgen.

Ondersteuning kwetsbare groepen

Op energiegebied zetten wij in op het helpen van kwetsbare groepen, die last hebben van een in verhouding hoge energierekening. Hiervoor zijn rijks gelden (SPUK en NIP) verkregen, die op een structurele wijze bij kwetsbare groepen de hoogte van de energierekening moeten temperen. Wij richten ons vooral op het isoleren van woningen.

We ondersteunen de Energiebank Kampen, een vrijwilligersorganisatie die coaches beschikbaar heeft voor gratis advies aan huis bij met name niet draagkrachtige bewoners. De overige inwoners kunnen terecht bij het energieloket Kampen. Dit digitale loket biedt een schat aan informatie over (financierings)mogelijkheden om te verduurzamen.

Warmtetransitie

Transitievisie warmte

In 2023/2024 actualiseren we de transitievisie warmte. In lijn met onze ambitie wordt de inzet op de warmtetransitie en de wijkaanpak opgeschaald. Wij zijn bezig hiervoor de formatie uit te breiden. Naast een wijkaanpak streven we ook een meer generalistische aanpak na. Dat wil zeggen het stimuleren van het verminderen van de energiebehoefte, door gedrag en isoleren waardoor de stap naar aardgasvrij ook minder groot is.

Energieinfrastructuur

Voor een aantal wijken groeit de behoefte aan stroom nu al zo hard dat op korte termijn netverzwaringen in de wijk nodig zijn. Behalve graafwerk voor kabels betekent dit gemeentebreed ook een extra aantal van ongeveer 150 trafohuisjes in de wijken. Ook hiervoor moet ruimte worden gevonden.

Gemeentelijk energiebedrijf

Wij onderzoeken op welke wijze en in welke vorm een gemeentelijk energiebedrijf kan worden opgericht. Dit energiebedrijf wordt mogelijk gekoppeld aan initiatieven van grootschalige opwek van duurzame energie zoals het warmtenet of windmolenprojecten.

Verduurzaming

Maatschappelijk vastgoed

Wij ondersteunen het versnellen en het structureel aanpakken van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Het betreft niet-gemeentelijk, niet commercieel en niet-zorggerelateerd vastgoed. De financiële ondersteuning voor het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed wordt met een revolving fund uit het Kamper Ontwikkelfonds ingericht. Ook de aanloop- en uitvoeringskosten worden uit het Kamper Ontwikkelfonds gefinancierd.

Soorten Managementplan

De grote verduurzamingsopgave voor de gebouwde omgeving brengt met zich mee dat de komende jaren een groot aantal woningen wordt geïsoleerd. Dit heeft gevolgen voor gebouwde diersoorten, zoals de vleermuis en gierzwaluw. Deze diersoorten genieten bescherming (Wet natuurbescherming). Bij dergelijke werkzaamheden wordt ecologisch onderzoek uitgevoerd en een ontheffing aangevraagd.

Gezien de omvang van de huidige verduurzamingsopgave en hiermee ook de omvang van beïnvloeding van het leefgebied van de gebouwgebonden diersoorten en gezien de actievere rol van de overheid bij de isolatieopgave met ondersteuningsmaatregelen, laten wij gebiedsdekkend ecologisch onderzoek uitvoeren en een Soorten Managementplan (SMP) opstellen. Hiermee worden inwoners van Kampen ontlast en kunnen zij op basis van dit SMP-ontheffing krijgen en is geen eigen ecologisch onderzoek nodig. Dit neemt financiële en procedurele belemmeringen weg en leidt tot versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Circulariteit

Grondstofstromen

In 2023 en 2024 ondersteunen we bedrijven bij het opstellen van sluitende business cases bij het omschakelen van een lineaire bedrijfsvoering naar een circulaire bedrijfsvoering, waarbij wij ook inzetten op koppelmogelijkheden tussen bedrijven onderling (voor de één een afvalstof is voor de ander een grondstof) en circulaire oplossingen/ alternatieven.

Circulaire bouw

Bedrijven in de bouwsector geven wij ondersteuning en voorlichting over circulaire bouwmaterialen en over het toepassen van een materialenpaspoort. Voor eventuele benodigde ruimte voor het opslaan van te hergebruiken materialen zoeken we naar het mogelijk maken van bouwhubs. Wij hebben een voorbeeldfunctie. Wij verduurzamen ons eigen vastgoed met specifieke aandacht voor het toepassen van circulaire materialen en een materialenpaspoort. Ook zetten we bij nieuwbouw direct in op een zo duurzaam mogelijk gebouw.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

Wij hebben in 2022 het manifest maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen ondertekend. Ons opdrachtgeverschap en inkoop zetten we in voor de transitie naar een duurzame, sociale wereld. Met het Manifest MVOI maken wij inzichtelijk hoe wij de komende vier jaar bij onze inkoop en aanbestedingen met de milieu en biodiversiteit, klimaat, circulair (inclusief biobased), ketenverantwoordelijkheid, diversiteit en inclusie en social return bezig gaan.

Inwoners

Wij stimuleren en ondersteunen lokale initiatieven op het gebied van circulaire oplossingen in een wijk of straat met mogelijke koppelkansen over, van, voor het thema klimaat en energie.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
7 Volksgezondheid en milieu						
Volksgezondheid						
Lasten	2.313	3.048	3.170	3.185	3.042	2.755
Baten	7	436	415	415	288	
Saldo	-2.306	-2.612	-2.755	-2.770	-2.755	-2.755
Riolering						
Lasten	2.622	2.704	2.886	2.913	2.904	2.864
Baten	3.639	3.635	3.665	3.674	3.678	3.678
Saldo	1.017	931	779	761	774	814
Afval						
Lasten	3.888	3.820	3.844	3.837	3.949	3.964
Baten	6.090	6.168	6.017	6.082	6.037	6.037
Saldo	2.202	2.348	2.172	2.244	2.088	2.073
Milieubeheer						
Lasten	1.822	4.632	3.684	3.665	2.714	2.699
Baten	47	2.359	934	943	7	7
Saldo	-1.775	-2.273	-2.749	-2.722	-2.707	-2.692
Begraafplaatsen en crematoria						
Lasten	1.256	1.306	1.306	1.267	1.244	1.238
Baten	1.266	1.235	1.349	1.296	1.286	1.286
Saldo	10	-71	43	29	42	48
Totale lasten	11.901	15.510	14.890	14.867	13.853	13.520
Totale baten	11.049	13.833	12.380	12.410	11.296	11.008
Totaal saldo	-852	-1.677	-2.510	-2.458	-2.558	-2.512

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	393					
Onttrekkingen aan reserves	330	155				50
Saldo	-63	155				50

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

A. Missie

In de gemeente Kampen vinden we het belangrijk dat we ruimte bieden voor wonen en werken met kwaliteit, duurzaamheid en eigen behoefte als basis. We willen groeien in het goede. Om dit te bereiken focussen we ons op groei die bijdraagt aan welzijn en welbevinden.

B. Wat willen we bereiken?

- We zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet.
- We voeren regie op goed groeien, waarbij we ons focussen op groei die bijdraagt aan welzijn en welbevinden van onze inwoners.
- We bieden een passende woning voor iedereen.
- We houden zoveel mogelijk ergoed in stand en maken het toekomstbestendig.
- We zetten ons in voor een vitaal platteland.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Optimaliseren inzet omgevingsvisie

De Omgevingsvisie 2.0 is een vervolg op de Omgevingsvisie 1.0 en bouwt verder op de Toekomst van Kampen 2040. We vinden het belangrijk om onze inwoners, ondernemers en andere betrokkenen te betrekken bij ons beleid en we willen ervoor zorgen dat onze visie en keuzes goed aansluiten bij hun leefwereld. Daarom vinden we het belangrijk dat de Omgevingsvisie in samenspraak met onze inwoners tot stand komt. We werken actief aan nieuwe (online) participatie instrumenten, middelen of platforms. In 2024 en 2025 doorlopen we het traject voor het opstellen van de omgevingsvisie 2.0. In 2024 vindt het participatietraject plaats en we verwachten dat we de visie medio 2025 ter vaststelling kunnen voorleggen.

Beleidsontwikkeling volkshuisvesting

In 2022 keerde de Rijksregie op volkshuisvesting terug waarmee het Rijk, provincies, gemeenten, corporaties en marktpartijen het woningtekort en de verduurzaming gezamenlijk aanpakken. Het afgelopen jaar zijn de Nationale Woon- en Bouwagenda en zes programma's op wonen geïntroduceerd. Via regionale woondeals en nationale prestatieafspraken zijn vervolgens afspraken gemaakt met provincies, gemeenten en corporaties over verdere invulling van de volkshuisvestelijke opgaven. Met deze ontwikkelingen komen er ook nieuwe wetten, waarvan we verwachten dat die de komende jaren consequenties hebben voor ons beleid. Die wetgeving laat op zich wachten.

Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta

Kampen heeft een forse woningbouwopgave. Het gaat echter om meer dan bouwen alleen. De groei van wijken, dorpen en kernen moet hand in hand gaan met een kwaliteitsimpuls die de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van wijken, dorpen en kernen vergroot. Dit vraagt naast het financieel sluitend krijgen van grondexploitaties ook om (bovenwijkse) investeringen in de stad bij grootschalige gebiedsontwikkelingen zoals Reevedelta. We zetten in op:

- het verder ontwikkelen en financieel optimaliseren van woningbouwprojecten binnen het programma Reevedelta, de bovenwijkse investeringen (zoals infrastructuur, onderwijs, sport en zorg) en de doorontwikkeling van de programmaorganisatie. Exact zicht op de benodigde investeringen volgt begin 2024. Wij leggen uw raad hierover dan een concreet voorstel ter besluitvorming voor.
- naast Reevedelta zijn andere kleinschalige (binnenstedelijke) ontwikkelingen nodig om de versnellingsopgave waar te maken. Om ook op andere kansrijke locaties versnelling te realiseren, moeten we als gemeente een actieve rol pakken. Dit uit zich in het actief zoeken naar en aanjagen van nieuwe kansen, waaronder flexwonen, uitbreiding van woonwagendstandplaatsen en de mogelijke ontwikkeling van het Bovenhavenkwartier. Deze ontwikkelingen vragen mogelijk ook om investeringen. Wij nemen dit op in de strategische investeringsagenda.
- het verder ontwikkelen van lopende woningbouwprojecten.
- het versterken van de programma-organisatie om de versnellingsopgave met focus en aandacht te realiseren.

Woonwagendbeleid

We willen een gevarieerd woningaanbod dat ruimte biedt aan alle bevolkingsgroepen en leefstijlen. Het uitbreiden van het aantal woonwagendstandplaatsen maakt hier een belangrijk deel van uit. Er zijn al jaren geen nieuwe standplaatsen gerealiseerd voor de woonwagendbewoners.

We willen één grote locatie van 20 tot 25 extra standplaatsen en vervolgens twee tot drie kleinere locaties van zes tot acht standplaatsen realiseren. Met de grootschalige locatie hopen we de druk op de wachtlijst te verminderen en de achterstand van de afgelopen jaren in te halen. In 2024 is een investering nodig om de plannen verder te ontwikkelen. De daadwerkelijke investering in het realiseren van de locatie is nog niet bekend en nemen we op in de strategische investeringsagenda.

Wijkvisies en gebiedsontwikkeling bestaande wijken

Het in stand houden dan wel versterken van de leefbaarheid van onze wijken en kernen vraagt om een aanpak op maat. Samen met inwoners en betrokken organisaties willen we per wijk of kern de kansen en uitdagingen in beeld brengen. Om dit goed te organiseren is onderzoek nodig hoe we deze gebiedsgerichte aanpak vorm kunnen geven, mogelijkheden zijn bijvoorbeeld leefbaarheidsscans of wijkvisies. Dit kan op participatieve wijze of meer datagedreven. Momenteel vinden al verschillende pilots met een aanpak op maat plaats in de Flevowijk, 's Heerenbroek, Brunnepe, binnenstad en Reevedelta. In Grafhorst is een traject gestart om een dorpscan te maken. Dit is een participatief proces met bewoners en dorpsbelang dat uiteindelijk moet leiden tot een uitvoeringsagenda. Deze trajecten zetten we voort, zodat we hieruit kunnen leren in het gebiedsgericht werken. Niet voor al deze visies is uitvoeringsbudget gerealiseerd.

Provinciaal programma landelijk gebied (PPLG)

Met het Nationaal programma landelijk gebied zet het Rijk in op een integrale aanpak voor natuur, water en klimaat. Het Rijk heeft de uitvoering neergelegd bij de provincie, die dat vervolgens heeft vertaald in een Provinciaal programma landelijk gebied. De provincie Overijssel stelt drie doelen centraal voor de toekomst van het platteland. Deze doelen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden:

- het versterken van de natuur;
- sociaaleconomisch perspectief voor het platteland;
- duurzame verdienmogelijkheden en juridische zekerheid voor agrariërs.

Uw raad heeft uitgesproken invloed uit te willen oefenen op de ontwikkelingen, de ruimtelijke gevolgen en de belangen van bewoners en (agrarische) bedrijven in het landelijk gebied (inclusief de kernen) als gevolg van het PPLG. Dat vraagt een proactieve aanpak van onze gemeente, die we niet binnen de bestaande formatie kunnen realiseren.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
Ruimte en leefomgeving						
Lasten	1.910	1.714	3.199	3.434	3.625	2.680
Baten	38	144	47	47	47	47
Saldo	-1.873	-1.571	-3.152	-3.387	-3.578	-2.633
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)						
Lasten	2.485	1.632	4.399	4.399	4.399	4.449
Baten	1.299	3.558	3.369	3.260	4.162	3.252
Saldo	-1.187	1.927	-1.030	-1.139	-237	-1.197
Wonen en bouwen						
Lasten	1.875	2.304	3.420	2.500	1.573	1.572
Baten	2.280	1.540	1.800	1.520	1.240	1.240
Saldo	405	-764	-1.620	-980	-332	-332
Totale lasten	6.270	5.650	11.018	10.333	9.597	8.701
Totale baten	3.617	5.242	5.216	4.827	5.449	4.539
Totaal saldo	-2.655	-408	-5.802	-5.506	-4.147	-4.162

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	5.169	9.105	867	8	9.239	
Onttrekkingen aan reserves	810	7.411	1.201	701	201	
Saldo	-4.359	-1.695	334	693	-9.038	

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De gemeente Kampen ontvangt via het gemeentefonds de Algemene Uitkering van het Rijk. In de begroting 2024 baseren we ons op de uitkomsten van de meicirculaire 2023 (op basis van lopende prijzen d.w.z. inclusief inflatiecorrectie). Hieronder lichten wij de belangrijkste wijzigingen toe. Daarnaast hebben we bij uitzondering de septembercirculaire verwerkt gezien de uitzonderlijke situatie van extra compensatie door autonome (inflatie) ontwikkelingen in deze circulaire.

Voortgang van gesprekken "ravijnjaar" 2026 en verder

Het Rijk wil de voorspelbaarheid van het gemeentefonds verbeteren en heeft in overleg met VNG o.a. het accres voor de jaren 2023-2025 grotendeels vastgezet. Hierdoor stopt de systematiek van 'samen de trap op, trap af'. Dit betekent dat los van wat het Rijk aan uitgaven heeft wij het vastgestelde bedrag in deze jaren ontvangen. In de berichtgeving is de situatie vanaf 2026 het "ravijnjaar" gaan heten.

Er lopen nog gesprekken tussen het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over de benodigde financiële middelen vanaf 2026 en een toekomstige financieringssysteem. Deze gesprekken verlopen door het demissionair zijn van het kabinet vertraging op. Dit leidt voorlopig nog tot onzekerheid over hoe de omvang van het gemeentefonds zich ontwikkelt.

VNG-advies

De VNG heeft op de algemene ledenvergadering van 14 juni 2023 de resolutie "naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief" aangenomen. Dit heeft mede geleid tot een advies voor de begroting 2024. Samenvattend betekent dit advies om een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025 te presenteren en daarnaast de jaren 2026 en 2027 te baseren op een realistische begroting. Het voorleggen van een niet sluitende meerjarenraming past normaliter niet bij het gebruikelijke financiële beleid. Gegeven de huidige omstandigheden, waaronder een korting in het gemeentefonds van ca. € 3 miljard en de nog lopende gesprekken met het Rijk kiest de VNG voor dit passende advies.

In de voorliggende begroting hebben wij dit VNG-advies toegepast. Hieruit blijkt ook binnen Kampen dat we met de realistisch begrote ontwikkelingen een negatief begrotingssaldo hebben. Met de huidige kennis van zaken lijkt ons dit een passende voorstelling van zaken. We gaan ervan uit dat het Rijk tot de conclusie komt dat realistische compensatie nodig is. Er bestaat het risico dat Rijk niet kan of gaat compenseren. Dit risico is aanwezig en hebben wij opgenomen en toegelicht in de risicoparagraaf.

Bijsturing op problematiek niet-taakgebonden kortingen rijk

Indien om wat voor reden ook deze compensatie niet doorgaat zal op termijn moeten worden gedacht om bij te sturen om de financiën weer in balans te krijgen. De VNG noemt dit "de problematiek van niet-taakgebonden kortingen rijk". Het oplossen van deze problematiek zou kunnen leiden tot bijsturing op specifieke onderdelen. Het onderzoek "taken en middelen in balans" van BMC geeft inzicht in deze mogelijke specifieke onderdelen. In de bestuurlijke samenvatting hebben we dit voor Kampen verder uitgewerkt. Indien we te zijner tijd aan bovenstaande toch vervolg moeten geven zal de bijsturing in hoofdlijnen op de volgende onderdelen kunnen plaatsvinden:

- het vertragen in het bouwen van woningen en behalen doelstelling klimaatakkoord;
- in sociaal domein het afnemen van de inzet op preventie en het groeien van wachtlijsten;
- inzet van minder capaciteit voor handhaving wat leidt tot afwezigheid in de openbare ruimte;
- deze ontwikkeling hebben vanwege de dwarsverbanden ook zijn effect in andere domeinen.

Overige ontwikkelingen

Lokale heffingen

In de lokale heffingen zitten o.a. diverse belastingen waarbij we uit zijn gegaan van het in de perspectiefnota vastgestelde indexatie percentage. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen.

In de perspectiefnota hebben we ook rekening gehouden met de verwachte jaarlijkse indexatie. Deze jaarlijkse indexatie van de lokale heffingen is gebaseerd op de indexatie percentages die in de algemene uitkering van het gemeentefonds worden gebruikt. De werkelijke ontwikkelingen en het vast te stellen indexatie percentage voor het volgende begrotingsjaar worden bij de perspectief nota voorgelegd waar uw raad dan een besluit over neemt. Een verdere toelichting is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Overige baten en lasten

Onder de overige baten en lasten vallen onder andere de volgende ramingen:

- stelpost voor onvoorzien € 200.000 (eenmalig);
- voor 2024 is de structurele ruimte in de stelpost loon- en prijsontwikkeling geheel ingezet en resteert er de incidentele ruimte van € 1 miljoen in 2024 voor om eenmalige prijsstijgingen op te kunnen vangen;
- (raads)budget voor nader in te vullen (nieuw) beleid op basis van eigen voorstellen door de raad € 100.000 (eenmalig) en € 27.000 (structureel);
- via de Algemene uitkering ontvangen bedragen voor 2023 die voor specifieke beleidsterreinen aangewend kunnen worden en voorlopig als stelpost (uitgave) zijn begroot € 112.000 (structureel);
- saldo van de begroting van ad € 0 (structureel en eenmalig).

OZB

De aanslagoplegging onroerende- zaakbelastingen voor 2024 zal worden gebaseerd op de waarde per 1 januari 2023. Het daarvoor benodigde herwaarderingsproces loopt volop. Een indicatie voor de stijging van de waarde van woningen en de niet-woningen t.o.v. huidige waardepeildatum 01-01-2022 is op het moment van schrijven van deze paragraaf (september 2023) nog niet te geven. Wel zal de totale WOZ- waarde voor de woningen weer aanzienlijk stijgen. Ook is het de verwachting dat de waarden van de niet-woningen licht zullen stijgen. Voor de hoogte van de opbrengst OZB is de waardeontwikkeling relatief onbelangrijk aangezien een waardestijging of -daling gecompenseerd wordt in de tarieven.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Treasury

De rentelasten- en baten worden op treasury geraamd en vervolgens toegerekend aan de programma's/beleidsterreinen. Het verschil tussen de werkelijke rente, de toegerekende rente en de rentevergoeding aan voorzieningen welke geraamd zijn op netto contante waarde komt tot uiting in een positief of negatief dekkingverschil. Voor 2024 is er sprake van een renteresultaat van € 332.000. In de paragraaf Financiering staat het onderliggende schema rentetoerekening.

Dividenden worden ook op dit taakveld geraamd, maar hoeven in de berekening van de renteomslag niet in mindering gebracht te worden op de rentelasten.

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
9 Algemene dekkingsmiddelen						
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds						
Lasten						
Baten	112.964	113.577	124.037	132.236	126.040	131.313
Saldo	112.964	113.577	124.037	132.236	126.040	131.313
Belastingen overig						
Lasten	198	186	184	184	184	184
Baten	529	594	875	1.701	2.434	3.104
Saldo	331	408	690	1.516	2.250	2.920
Overige baten en lasten						
Lasten	2.922	1.975	3.422	10.955	7.533	13.908
Baten			137			
Saldo	-2.922	-1.975	-3.285	-10.955	-7.533	-13.908
OZB niet-woningen						
Lasten						
Baten	5.423	5.380	5.754	5.770	5.770	5.770
Saldo	5.423	5.380	5.754	5.770	5.770	5.770
OZB-woningen						
Lasten	754	954	1.055	1.051	1.051	1.051
Baten	7.638	7.724	8.349	8.424	8.424	8.424
Saldo	6.884	6.770	7.294	7.373	7.373	7.373
Parkeerbelasting						
Lasten	1	1	1	1	1	1
Baten	1.613	1.718	1.932	1.932	1.932	1.932
Saldo	1.612	1.717	1.931	1.931	1.931	1.931
Treasury						
Lasten	-16	-326	-523	-913	-722	-722
Baten	2.126	1.377	1.706	1.607	1.593	1.701
Saldo	2.142	1.703	2.230	2.520	2.315	2.423
Totale lasten	3.859	2.790	4.139	11.278	8.047	14.422
Totale baten	130.293	130.370	142.791	151.670	146.193	152.244
Totaal saldo	126.434	127.580	138.651	140.391	138.146	137.822

Overzicht reservemutaties per programma

De onderstaande reserve mutaties zijn verwerkt in de baten en lasten van dit programma.

Reservemutaties	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Toevoegingen aan reserves	22.450	1.366	390	128	128	
Onttrekkingen aan reserves	24.313	4.226	500	868	864	619
Saldo	1.863	2.860	110	740	736	619

Overhead

Inleiding

Naast de in de programma opgenomen kosten die betrekking hebben op het primaire proces worden de kosten van de Overhead begroot binnen Taakveld 0.4 Overhead. Deze splitsing moet bijdragen aan de interne sturing door de raad en een betere vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

Om te kunnen vaststellen welke kosten gerekend kunnen worden tot de overhead, is een definitie van de overhead geïntroduceerd. Deze definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces en is conform de BBV gedefinieerd en verwerkt in de programmabegroting. Naast de onderdelen afkomstig vanuit de BBV zijn onderstaande elementen nog toegevoegd.

- **Algemene huisvesting**
Het BBV schrijft voor om huisvesting toe te rekenen aan het taakveld/taakvelden waar het voor aangewend wordt. Omdat het verdelen van deze kosten, gezien de voorwaarden die daaraan gesteld worden, vanuit efficiency oogpunt buitengewoon onwenselijk is, is ervoor gekozen om deze kosten onder de overhead te laten vallen.
- **Automatisering**
In principe schrijft het BBV voor om de automatiseringskosten te splitsen en de diverse componenten toe te rekenen aan het taakveld waarmee het samenhangt.
Het onderdeel ICT is samen met Inkoop en Personeelszaken ondergebracht in het ONS.
De gemeente betaalt op basis van vastgestelde verdeelsleutels haar aandeel in de kosten van ONS. De nota die wij daarvoor krijgen is een totaalnota en geeft geen inzicht in de specifieke opbouw van het verschuldigde bedrag. Gekozen is voor eenvoud en dat betekent dat ook de Automatiseringskosten aan overhead worden toegerekend. (Zie Paragraaf Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting op de onderdelen Dienstverlening en Informatieveiligheid.)
- **Gemeentelijke voertuigen**
Alle gemeentelijke voertuigen die niet rechtstreeks toe te rekenen zijn aan een specifiek taakveld (sport, begraafplaatsen etc.) maken onderdeel uit van de overhead.

Doorrekening Overhead

Zoals genoemd wordt alle overhead in de begroting begroot op taakveld 0.4 Overhead. Toerekening van overhead aan de andere taakvelden is niet meer toegestaan, met uitzondering van het gedeelte dat betrekking heeft op het grondbedrijf en/of investeringen. Voor overheidstaken die maximaal een kostendekkend tarief mogen hebben worden de overheadkosten niet verantwoord op het product, maar maken ze wel onderdeel uit van de tariefstelling.

Uitkomst

De totale overhead bedraagt voor 2024 € 22.399.721. Hiervan wordt € 1.373.377 verrekend met de overheadkosten voor het grondbedrijf (€ 1.005.555) en investeringen (€ 367.822).

Voor de versleuteling van de overhead wordt het bedrag aan overhead gedeeld door het totaal aantal directe uren van de aan de taakvelden toe te rekenen teams. Het overheadtarief bedraagt (afgerond) € 43 per uur. Uitgedrukt in een percentage van de totaal begrote lasten belooft de overhead 10,88% (begroot 2024: 11,95%).

Omdat een deel van de overhead rechtstreeks verrekend mag worden (Projecten, Investeringen en Grondbedrijf), komen de overheadkosten in de onderstaande tabellen daardoor per saldo lager uit dan het hierboven genoemde bedrag. Naast de rechtstreekse doorberekening mag er bij de kostendekkende taken van de gemeente ook extra comptabel rekening gehouden worden met de overhead.

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
10 Overhead						
Overhead						
Lasten	18.648	22.205	22.578	21.264	19.987	18.759
Baten	480	191	178	178	178	178
Saldo	-18.168	-22.014	-22.400	-21.086	-19.809	-18.581
Totale lasten	18.648	22.205	22.578	21.264	19.987	18.759
Totale baten	480	191	178	178	178	178
Totaal saldo	-18.168	-22.014	-22.400	-21.086	-19.809	-18.581

Vennootschapsbelasting

Hierna volgt een korte toelichting op de Vennootschapsbelasting.

Vennootschapsbelastingplicht vanaf 2016

Als gevolg van de Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen zijn met ingang van 2016 publiekrechtelijke rechtspersonen Vennootschapsbelasting (vpb) plichtig *indien en voor zover* zij een onderneming drijven. Er is sprake van een onderneming wanneer cumulatief voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- die deelneemt aan het economische verkeer;
- met het oogmerk om winst te behalen.

Op basis van een door de gemeente uitgevoerde analyse is geconcludeerd dat er voor de volgende activiteiten met ingang van 2016 vennootschapsplicht is ontstaan:

- grondbedrijf (grondexploitaties);
- verkoop van (afval)grondstoffen;
- reclameopbrengsten.

De vennootschapsplicht voor reclameopbrengsten staat nog ter discussie. In overleg met de Belastingdienst zijn daarom proefprocedures opgestart om te komen tot een bindende uitspraak. Tegen al opgelegde belastingaanslagen zal daarom bezwaar worden aangetekend totdat er een bindende uitspraak is.

Ontwikkelingen belastingtarief 2024

Het volgende tarief voor de vennootschapsbelasting is naar verwachting voor 2024 e.v. van toepassing:

- belastbare winst tot € 200.000: 19% heffing
- belastbare winst boven € 200.000: 25,8% heffing

Doorkijk heffing vennootschapsbelasting vanaf 2024

De vennootschapsbelasting voor de komende jaren is berekend aan de hand van de ramingen uit de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2022 en aannames voor inkomsten van afval en reclame.

De verwachte heffing van vennootschapsbelasting voor komende jaren is als volgt (na verliesverrekening):

2024	€ 0	te betalen
2025	€ 367.641	te betalen
2026	€ 364.040	te betalen
2027	€ 118.961	te betalen
2028	€ 0	te betalen
2029	€ 0	te betalen
2030	€ 0	te betalen

Bovengenoemde bedragen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Belastingrente

Over verschuldigde vennootschapsbelasting is belastingrente verschuldigd gerekend vanaf 1 juli volgend op het belastingjaar en doorlopend tot 6 weken na de datum van de aanslag. Conform de in het belastingplan 2024 voorgestelde systematiek wordt de rente vastgesteld op de ECB-basisrente vermeerderd met 5,5%. De verwachte rente voor 2024 bedraagt 10%.

Om belastingrente te voorkomen vragen we voor de komende jaren indien van toepassing tijdig een voorlopige aanslag aan.

Overzicht lasten en baten per programma

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
11 Vennootschapsbelasting						
Cluster 24						
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Lasten	1.404	63		368	364	119
Baten						
Saldo	-1.404	-63		-368	-364	-119
Totale lasten	1.404	63		368	364	119
Totale baten						
Totaal saldo	-1.404	-63		-368	-364	-119

Reserves

In dit onderdeel laten wij samengevat en in totaal zien welke toevoegingen en onttrekkingen er aan de reserves zijn opgenomen. Deze mutaties zijn financieel verwerkt in de betreffende programma's. In de bijlagen treft u een totaaloverzicht aan van de standen en mutaties per reserve en voorziening in de komende begrotingsjaren.

Mutaties Reserves 2024

Baten (= onttrekking aan de reserve)

- Algemene reserve : € 7 miljoen voor woningbouw ontwikkeling
- Algemene reserve : € 4 miljoen voor maatschappelijk investeringsprogramma Kampen
- Algemene reserve : € 0,9 miljoen verrekening eenmalige budgetten uit vrijval 2023 (2e berap 2023)
- Sociale woningbouw : € 1 miljoen bijdrage flexwonen
- Reserve nieuwe investeringen en ambities : € 0,6 miljoen inzet nieuwe investeringen en ambities
- Reserve bouwgrondexploitatie : € 0,6 miljoen bijdrage aan algemene dienst (tot en met 2027, hierna beëindigd)
- Diverse reserves : € 0,2 miljoen diverse kleine mutaties
- Totaal onttrekking reserves : € 14,3 miljoen

Lasten (= dotatie c.q. toevoeging aan de reserve)

- Reserve nieuwe investeringen en ambities : € 7 miljoen voor woningbouw ontwikkeling
- Maatschappelijk investeringspr. : € 4 miljoen voor maatschappelijk investeringsprogramma Kampen
- Reserve bouwgrondexploitatie : € 0,4 miljoen rentevergoeding over de stand van de voorzieningen grondbedrijf
- Reserve bouwgrondexploitatie : € 1 miljoen herziening GREX
- Groot onderhoud civiele kunstwerken : € 0,5 miljoen verhoging raming storting kunstwerken
- Diverse reserves : € 0,3 miljoen diverse kleine mutaties
- Totaal toevoeging reserves : € 13,2 miljoen

In de onderstaande tabel geven we inzicht in de reserve mutaties per programma. Deze mutaties maken geen onderdeel uit van de baten en lasten in de tabel bij het onderdeel "D. Wat gaat het kosten?" per programma.

Tabel: specificatie van de reserve mutaties per programma

Mutaties op de reserves per programma	2024	2025	2026	2027
Storting in reserve				
00 Bestuur en ondersteuning	-11.000			
01 Veiligheid				
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	-607	-637	-637	-637
03 Economie	-538	-219	-201	0
04 Onderwijs				
05 Sport, cultuur en recreatie				
06 Sociaal domein				
07 Volksgezondheid en milieu				
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-867	-8	-9.239	
09 Algemene dekkingsmiddelen	-390	-128	-128	
Totaal storting in reserve	-13.402	-992	-10.205	-637
Onttrekking aan reserve				
00 Bestuur en ondersteuning	12.195	75	75	125
01 Veiligheid	43			
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	2	2	2	2
03 Economie			7.904	
04 Onderwijs				
05 Sport, cultuur en recreatie	95	7	7	7
06 Sociaal domein	491			
07 Volksgezondheid en milieu				50
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.201	701	201	
09 Algemene dekkingsmiddelen	500	868	864	619
Totaal onttrekking aan reserve	14.527	1.652	9.053	803
Totaal autonome bijstellingen	1.125	661	-1.151	166

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Samenvatting

Lokale heffingen zijn belastingen, bestemmingsbelastingen c.q. -rechten en vormen een belangrijke inkomstenbron van de gemeente. De begrote opbrengsten uit de lokale heffingen in 2024 bedragen afgerond € 28,5 miljoen.

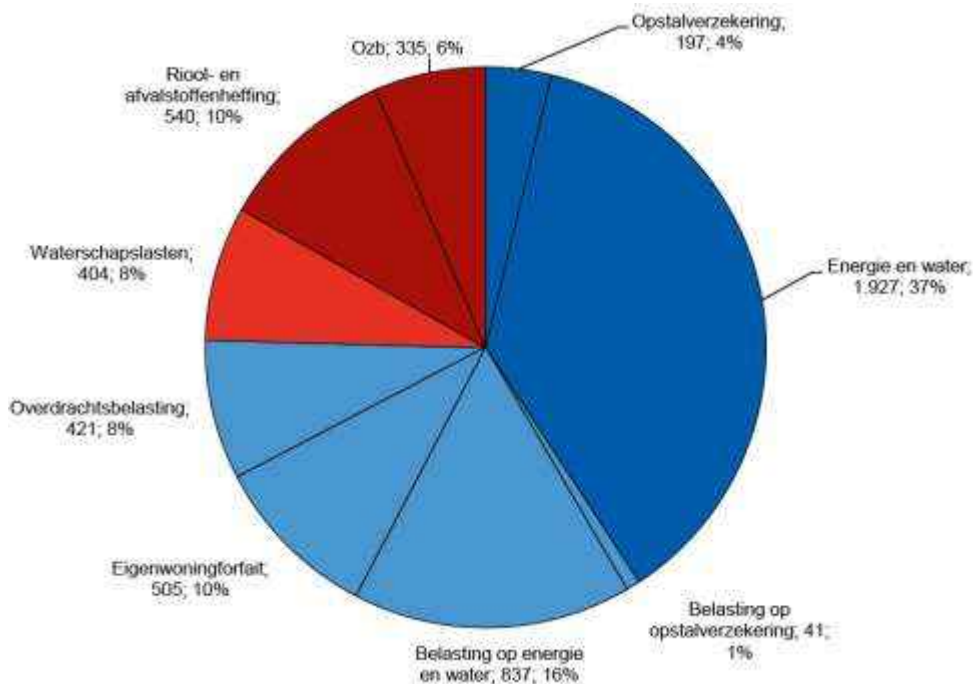
De tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing blijven in 2024 gelijk ten opzichte van vorig jaar. De stijging van de woonlasten wordt hierdoor beperkt. Tevens zijn de tarieven van de reclamebelasting en marktgeden gelijk gebleven en zijn de overige tarieven in 2024 trendmatig verhoogd.

Voor de OZB wordt het tarief gecorrigeerd met de verwachte waardeontwikkeling. De verwachting is dat de gemiddelde woonlasten - OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing - voor een eigenaar van een 'gemiddeld' huishouden stijgen van € 679 naar € 712. Dat is een stijging van 4,7%. Gezien het landelijk gemiddelde is dit laag. Vanuit de (OZB) vergelijking van het landelijk gemiddelde over 2023 is de belastingdruk op bezitters van eigen woningen relatief hoog en de lastendruk op eigenaren en gebruikers van niet-woningen ligt onder het gemiddelde.

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron van de gemeente, die vooral door de burger wordt betaald. De aandacht voor de lokale lastendruk neemt al jaren toe. Wanneer de lokale lastendruk wordt uitgedrukt in een % van het gezinsinkomen blijkt de invloed relatief beperkt. Van de bijkomende woonlasten (de woonlasten naast de hypotheeklasten) zoals belastingen op water, energie, het eigen woningforfait en de overdrachtsbelasting maken gemeentelijke belastingen 24% uit.

Fig.1 Samenstelling bijkomende woonlasten in euro's en procenten (Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2023).

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk en de kostendekkendheid van die heffingen waar daar wettelijk een grens aan is gesteld. Ook wordt weergegeven welk beleid de gemeente in het begrotingsjaar zal voeren ten aanzien van de lokale heffingen en de kwijtschelding hiervan. Hiermee is een integrale afweging mogelijk tussen enerzijds beleidsvoornemens en anderzijds inkomsten.

Overzicht van de lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen totaal zijn geraamd als dekkingsmiddelen in de begroting. Ten opzichte van het jaar 2023 zullen deze inkomsten – behoudens bijzondere tariefmaatregelen – als gevolg van autonome ontwikkelingen en beleidswijzigingen in zijn algemeenheid met gemiddeld 10% stijgen.

Onderstaand overzicht bevat de opbrengst inclusief de in de perspectiefnota 2024-2027 voorgestelde trendmatige verhoging van 10%, met uitzondering van havengelden (3,1%), begraafrechten (5%), afvalstoffenheffing (0%), toeristenbelasting (0%) en rioleringsrechten (0%).

Taakveld	Omschrijving	Begroot 2023	trendmatig	autonoom	Begroot 2024
0.61	Onroerende Zaak Belasting eigenaren woning	7.623	750	-123	8.250
0.62	Onroerende Zaak Belasting eigenaren niet woning	3.359	328	-79	3.608
0.62	Onroerende Zaak Belasting gebruikers niet woning	1.994	195	-43	2.146
0.63	Parkeergelden, -boetes, -vergunningen en -ontheffingen	1.746	175		1.921
0.64	Hondenbelasting	339	34		373
0.64	Precariobelasting	152	15		167
0.64	Reclamebelasting	124	12		136
3.4	Toeristenbelasting	79			79
2.4	Economische havens en waterwegen	455	14		469
7.3	Afvalstoffenheffing	4.794		-37	4.757
7.2	Rioleringsrechten	3.270		51	3.321
7.5	Begraafrechten en afkoopsommen*	984	49	61	1.094
3.3	Marktgeden	53	5		58
divers	Leges Algemene dienstverlening (titel 1)	783	78		861
8.3	Leges fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen	1.225	123		1.348
		26.980	1.778	-170	28.588

De totaal geraamde opbrengst van lokale heffingen en belastingen is afgerond € 28,6 miljoen.

Opbrengst van de lokale belastingen, heffingen en retributies

Een belasting is een gedwongen betaling aan de overheid, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat en die op grond van, op basis van algemene regels wordt geheven. De opbrengsten van de meeste belastingen gaan in de regel naar de algemene middelen van de gemeente.

De gemeente Kampen heft de navolgende belastingen:

- onroerendezaakbelastingen;
- parkeerbelastingen;
- hondenbelasting;
- precariobelasting;
- reclamebelasting;
- toeristenbelasting.

Taakveld	Omschrijving	2024
0.61	Onroerende Zaak Belasting eigenaren w oning	8.250
0.62	Onroerende Zaak Belasting eigenaren niet w oning	3.608
0.62	Onroerende Zaak Belasting gebruikers niet w oning	2.146
0.63	Parkeergelden, -boetes, -vergunningen en -ontheffingen	1.921
0.64	Hondenbelasting	373
0.64	Precariobelasting	167
0.64	Reclamebelasting	136
3.4	Toeristenbelasting	79

Onroerende zaakbelastingen

De WOZ- beschikkingen 2024 worden nagenoeg geheel gelijktijdig met de Combi- aanslag 2024 op 23 februari 2024 uitgevaardigd en voldoet daarmee binnen de wettelijke termijn van 8 weken. De aanslagoplegging onroerende- zaakbelastingen voor 2024 zal worden gebaseerd op de waarde per 1 januari 2023. Het daarvoor benodigde herwaarderingsproces loopt volop. Een juist percentage voor de stijging van de waarde van woningen en de niet-woningen t.o.v. huidige waardepeildatum 01-01-2022 is op het moment van schrijven van deze paragraaf (september 2023) nog niet te geven. Wel zal de zal de totale WOZ- waarde voor de woningen toch nog weer stijgen (voorlopige prognose is een stijging van 7,5 %). Ook is het de verwachting dat

de waarden van de niet-woningen licht zullen stijgen (voorlopige prognose is een stijging van 2,5 %). Voor de hoogte van de opbrengst OZB is de waardeontwikkeling relatief onbelangrijk aangezien een waardestijging of -daling gecompenseerd wordt in de tarieven. Per individuele situatie kan uiteraard wel sprake zijn van budgettaire effecten.

Parkeerbelasting

De trendmatige verhoging voor 2024 bedraagt 10%. De tarieven voor het betaald parkeren aan de automaat zijn in 2020 verhoogd. De verhoging voor 2022 was even als 2021 te gering om in de parkeerautomaten te kunnen verwerken. Voor 2024 worden deze wel verhoogd.

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt in 2024 trendmatig verhoogd met 10%.

Precariobelasting

De gemeente Kampen heft precariobelasting over onder andere terrassen, uitstallingen en reclameborden. Precariobelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen. De trendmatige verhoging voor 2024 bedraagt 10%.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt geheven ten bate van ondernemersfondsen in de Binnenstad, op het Melmerpark en de bedrijventerreinen Haatland en Spoorlanden. De kosten van de heffing van de gemeente worden op de opbrengsten in mindering gebracht.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is in 2013 ingevoerd gezien de gevoelde noodzaak de inkomsten van de gemeente te verhogen. Per 1 januari 2019 wordt de toeristenbelasting daadwerkelijk opgelegd. De heffing zal na afloop van het belastingjaar worden geheven. In het kader van de bezuinigingen 2019 is besloten om het tarief met ingang van 2021 te verhogen van € 1,- naar € 1,50. Voor 2024 wordt geen trendmatige verhoging doorgevoerd, mede gezien de overeengekomen werkwijze. Bij de 1^e bestuursrapportage wordt op basis van verwachte ontvangen toeristenbelasting dit begrote budget geactualiseerd.

Ontwikkeling van bestemmingsbelasting en retributies

De opbrengst van bestemmingsbelasting dient ter dekking of financiering van specifieke uitgaven waar de heffingsplichtigen profijt van kunnen hebben, zoals de afvalstoffenheffing. Er is daarbij een verband tussen heffing en profijt voor de groep van heffingsplichtigen, maar niet noodzakelijkerwijs voor eenieder binnen die groep en eveneens niet voor eenieder binnen die groep in gelijke mate.

Retributies (of rechten) zijn betalingen aan de overheid waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat. Een retributie zijn bijvoorbeeld haven- en kadegelden en leges. In tegenstelling tot belastingen is bij retributie sprake van een aanwijsbare tegenprestatie van overheidszijde.

Wettelijk geldt het algemene uitgangspunt dat de tarieven op maximaal kostendekkend niveau worden doorberekend.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies worden geheven van belanghebbenden aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die belanghebbende een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

In de gemeente Kampen kennen we de volgende bestemmingsbelastingen en retributies:

- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing;
- bruggelden;
- haven- en kadegelden;
- leges;
- lijkbezorgingsrechten;
- marktgeden.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing bedoeld ter dekking van de kosten die de gemeente Kampen maakt bij het ophalen, het storten en verwerken van huishoudelijk afval. Het uitgangspunt in de gemeente is, dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is. Voor 2024 wordt er geen tariefsverhoging doorgevoerd. Het verwachte tekort zal worden gedekt door een onttrekking uit de voorziening huisvuil.

Berekening van kostendekkendheid afvalstoffenheffing	202
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengsten heffingen (minus kwijtscheldingen)	
Dekkingspercentage	95%

Rioolheffing

De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van het rioolstelsel worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing. Hiermee kunnen aanslagen worden opgelegd voor het transport van afvalwater, hemelwater en grondwaterbeheer voor "woningen en "niet-woningen".

Kampen kent een rioolheffing die bestaat uit twee delen:

- een vast bedrag voor "woningen" en
- een percentage van de WOZ-waarde voor een "niet-woning".

Voor de rioolheffing is het uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend is. Voor 2024 wordt er geen tariefsverhoging doorgevoerd. In 2024 bedraagt de kostendekkendheid 93%. Naar verwachting zullen de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten. Het verwachte tekort zal worden gedekt door een onttrekking uit de voorziening riolering.

Berekening van kostendekkendheid rioolheffing	202
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengsten heffingen (minus kwijtscheldingen)	
Dekkingspercentage	93%

Bruggelden

De gemeente Kampen heft rechten voor het van gemeentewege openen en geopend houden van de Stadsbrug (brug over de IJssel) ten behoeve van de doorvaart van vaartuigen voor zover dit betrekking heeft op het openen en geopend houden van de brug buiten de reguliere openingstijden. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Aan de wettelijke opbrengstlimiet wordt voldaan. Er wordt vrijwel geen gebruik gemaakt van diensten die onder deze verordening vallen, vandaar dat er geen kosten- en batenanalyse is.

Haven- en kadegelden

De gemeente Kampen heft rechten ter zake van het gebruik overeenkomstig de bestemming van de voor de openbare dienst bestemde gemeentewateren of van andere voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen, die in beheer of onderhoud zijn bij gemeente. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Op basis van de begrotingscijfers bedraagt de kostendekkendheid 100%. In deze berekening is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 3,1% (index Port of Zwolle) en met kosten voor toekomstig groot onderhoud (zoals baggeren). Het exploitatieoverschot wordt gestort in de reserve groot onderhoud havens zodat de (toekomstige) kosten voor groot onderhoud uit de reserve gedekt kunnen worden. Er is op dit moment geen aanleiding de tarieven voor water en stroom met meer dan de trendmatige ontwikkeling van 3,1% te verhogen.

Berekening van kostendekkendheid haven- en kadegelden	202
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	
BTW	

Totale kosten	
Opbrengsten heffingen	
Dekkingspercentage	100%

Leges

De gemeente Kampen heft rechten ter zake van het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. De kostendekkendheid wordt beoordeeld binnen de drie onderdelen van de tarieventabel (1. Algemene dienstverlening, 2. Dienstverlening fysieke leefomgeving en 3. Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn). Het is niet toegestaan kosten en baten tussen deze drie onderdelen te verrekenen. Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de leges beoordeeld. Op grond hiervan zijn de tarieven voor 2024 vastgesteld. Deze voorzien in een kostendekkendheid die per onderdeel verschilt.

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Er is bij het opmaken van de begroting niet goed in te schatten in hoeverre de vast te stellen tarieven vanuit deze wet van invloed zullen zijn op de kostendekkendheid. In volgende jaren zal, met een toenemend inzicht van kosten en inkomsten, duidelijker worden hoe de kostendekkendheid zich ontwikkelt. Hiervoor kunnen dan extra tariefmaatregelen niet uitgesloten worden.

Bedragen x € 1.000	2024		
Leges			
Baten	1.		3
Lasten			5
Saldo	-	-	-2
Kostendekkendheid	95%	68%	55%

Titel 1: Algemene dienstverlening

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn

Lijkbezorgingsrechten

De gemeente Kampen heft rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 5%. De kostendekkendheid in 2024 bedraagt 93%.

Berekening van kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	202
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengsten heffingen	
Dekkingspercentage	93%

Marktgeden

De gemeente Kampen heft marktgeld van degenen die een of meer standplaatsen op de markt innemen. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Aan de wettelijke opbrengstlimiet wordt voldaan in die zin dat de inkomsten niet hoger zijn dan de kosten. Verschillende maatregelen in het kader van de Covid-pandemie de afgelopen jaren hebben de inkomsten gedrukt waardoor de marktgeden niet kostendekkend zijn. Daarnaast lopen er een aantal ontwikkelingen die leiden tot het opschorten van tariefmaatregelen. Zodra over die ontwikkelingen duidelijkheid is zal de kostendekkendheid en daarmee het tarief voor de markt nader bepaald worden.

Berekening van kostendeckendheid marktgelden	202
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengsten heffingen	
Dekkingspercentage	87%

Ontwikkeling van de woonlasten

Gezien de hierboven beschreven ontwikkelingen rond de hertaxaties in het kader van de Wet WOZ en het ophaalpatroon van afval per huishouden verschilt, is de ontwikkeling van de woonlasten moeilijk aan te geven. Voor de hieronder opgenomen tabel is het effect van de herwaardering budgetair- neutraal verondersteld.

Op basis van:

- Een gemiddelde woningwaarde van € 314.649;
- Tegen een in 2023 vastgesteld tarief van 0.1037%, welke in 2024 trendmatig stijgt met 10%;
- de lasten voor het aanbieden een container van 240 liter bedraagt € 11,40 per keer;
- de lasten voor het aanbieden van een lediging van 40 liter via de ondergrondse container bedraagt € 1,90 (milieupas) en
- het vastrecht bedraagt per huishouden € 182,76;
- een tarief rioolheffing voor 2024 van € 127,20.

volgen de onderstaande gemiddelde woonlasten in 2024:

Ontwikkeling van de woonlasten (in €)	2023	2024
Onroerende Zaak Belasting eigenaar	€ 329	€ 362
Diftar: Vastrecht	€ 183	€ 183
21 x gebruik milieupas 40 liter	€ 40	€
Afvalstoffenheffing	€ 223	€ 223
Rioolheffing	€ 127	€ 127
Woonlast "gemiddeld" huishouden	€ 679	€ 712

Noot: benodigde gegevens van de hertaxatie voor 2024 zijn nog niet bekend waardoor uitgegaan is van de gemiddelde woningwaarde 2023. Omdat de waardemutatie van 2023 op 2024 wordt gecompenseerd in de tarieven ozb, heeft dit geen gevolg voor de berekening van de gemiddelde woonlasten 2024 in vergelijking met 2023.

Gemeentelijke lastendruk in perspectief

Woonlasten is een relatief begrip. Voor de lokale heffingen is daarbij ook nog sprake van een directe relatie met het aangeboden voorzieningenniveau. Dat maakt dat onderlinge vergelijkingen altijd min of meer arbitrair zijn. Desalniettemin is de lastendruk in andere gemeenten op zijn minst een indicator of en zo ja tot welke omvang de "eigen gemeente" uit de pas loopt. Voor de vergelijking van de lastendruk baseren wij ons op de gegevens van de laatst verschenen Atlas van de lokale lasten 2023 (uitgebracht door het Coelo). Die "Atlas" voor de lokale lasten geeft een duidelijke indicatie over onze lastendruk.

Vergelijking 2023 Landelijk / Kampen	2023	2023	gemiddeld
OZB percentage eigenaar woningen	0,0890	0,1037	+/- 17%
OZB-percentage tarief eigenaar + gebruiker niet woningen	0,5393	0,4736	-/- 12%
Afvalstoffenheffing *	329	237	-/- 28%
Rioolheffing	213	127	-/- 40%
Bruto woonlasten meerpersoonshuishouden eigen woning	944	748	-/-21%
Bruto woonlasten huurder	436	365	-/- 16%
Hondenbelasting voor één hond	80,07	86,88	+/- 9%
Paspoort	77,72	77,85	0%
Rijbewijs	44,37	41,60	-/- 6%

* Het Coelo hanteert voor de berekening van de verschuldigde afvalstoffenheffing een andere rekenregel voor de vergelijking dan in ons eigen berekeningsoverzicht; hierdoor kunnen geringe afwijkingen ontstaan.

** Op het moment van schrijven van deze paragraaf is de WOZ- waarde landelijk indicatief (nog geen publicatie plaatsgevonden).

Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens in de gemeente Kampen kunnen onder in de Invorderingswet bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding van de riolrechten en de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding moet wettelijk zijn gebaseerd op minimaal 90% van de bijstandsnorm. De gemeenten zijn vrij hier naar boven van af te wijken naar bijvoorbeeld 95% of 100%. In Kampen is door de Raad in de Invorderingsleidraad vastgelegd dat kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm (100% is de wettelijke maximum) waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Afhankelijk hiervan worden de riolrechten en de afvalstoffenheffing geheel of gedeeltelijk kwijtschelden.

In de begroting 2024 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van ongeveer € 272.500 kwijt te schelden aan lokale heffingen. Op het moment waarop deze paragraaf is samengesteld is het aantal verzoeken om kwijtschelding (inclusief automatische kwijtschelding) in 2023 gelijk aan geheel 2022 met nog een vol kwartaal te gaan. Voor 2024 kan op basis hiervan en rekening houdend met mogelijke gevolgen van de inflatie en de onzekerheid over tegemoetkomingen als de energietoeslag en het prijsplafond uitgegaan worden van een iets hoger aantal verzoeken om kwijtschelding. Daarnaast is met ingang van 2023 de vermogensnorm voor kwijtschelding verhoogd, waardoor meer mensen voor kwijtschelding in aanmerking komen en wellicht meer mensen kwijtschelding gaan aanvragen.

Het betreft naar verwachting ruwweg 1000 individuele kwijtscheldingen.

Zo nodig zal hier bij de gelegenheid van de 1^e bestuursrapportage 2024 op terug gekomen worden.

Dekking kwijtschelding

De dekking van de inkomstenderving als gevolg van kwijtschelding vindt in de gemeente Kampen plaats via de tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Met het risicomanagement beogen wij het risicobewustzijn te versterken en daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente te vergroten. Daartoe wordt een organisatie brede inventarisatie uitgevoerd van alle bekende risico's. Wij zien dat het risicoprofiel van de gemeente Kampen in zijn totaliteit is gestegen ten opzichte van de situatie ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2022. Met name het risico dat de algemene uitkering uit het Gemeentefonds onvoldoende is om de ambities van onze gemeente op langere termijn betaalbaar te houden is aanzienlijk. Daarnaast blijven de economische vooruitzichten instabiel wat ook consequenties kan hebben voor de financiële huishouding van de gemeente. We zien echter ook dat er risico's zijn afgewend of verlaagd, bijvoorbeeld omdat de effecten inmiddels voldoende in de begroting zijn verwerkt. We blijven waakzaam op de risico's die het financieel herstel van onze gemeente kunnen bedreigen.

De weerstandsratio is in deze begroting vastgesteld op ruim 2. Dat wil zeggen dat de totale risicoreserves en onvoorzien tezamen 2 zo hoog zijn als de geschatte omvang van alle risico's van de gemeente. De weerstandsratio is daarmee lager dan de stand in de jaarrekening 2022. Toen was de weerstandsratio nog 2,8. Dat komt echter niet alleen door de stijging van de risico's. Er is ook een bedrag aan de algemene reserve onttrokken van € 7 miljoen en toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwe investeringen en ambities voor de verdere woningbouwontwikkelingen. Daarnaast is er een aanvullend bedrag van € 4 miljoen onttrokken aan de Algemene reserve voor het Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (MIK). De inzet van de Algemene reserve is uitvoerig toegelicht in de bestuurlijke samenvatting van deze begroting.

Inleiding

In deze paragraaf schetsen we een actueel beeld van de risico's die we als gemeente onderkennen. Daarbij gaan we als gebruikelijk ook in op de beheersmaatregelen die we kunnen treffen en in hoeverre we in staat zijn om de resterende risico's (als deze zich voordoen) incidenteel op te kunnen vangen met de aanwezige financiële weerstandscapaciteit. Deze weerstandscapaciteit wordt gevormd door alle middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit wordt uitgedrukt in een bedrag.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente Kampen in staat is om de geïdentificeerde risico's financieel op te kunnen vangen. Dit wordt uitgedrukt in een kengetal: de weerstandsratio. Om het weerstandsvermogen te kunnen bepalen doorlopen we in deze paragraaf achtereenvolgens de volgende stappen:

1. Het inventariseren van de risico's (risicoprofiel)
2. Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit
3. Het vaststellen van de beschikbare weerstandscapaciteit
4. Het vergelijken van benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Ook gaan we in deze paragraaf in op de financiële kengetallen. Deze geven een aanvullend inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

Inventarisatie van de risico's

In aanloop naar de begroting 2024 hebben we opnieuw een brede inventarisatie uitgevoerd van alle bekende risico's. In risicogesprekken per programma hebben we in beeld gebracht welke mogelijke risico's er spelen, hoe groot de kans is dat ze zich voordoen en wat het geschatte financiële effect daarvan is. Met het risicomanagement beogen wij het risicobewustzijn te versterken en daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente te vergroten.

Risicomatrix

In de onderstaande risicokaart zijn de geactualiseerde risico's uitgezet naar financiële impact maal de kans dat het risico zich voordoet. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met de risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht.

Figuur 1: Risicomatrix (kans x gevolg = risicoscore)

Financieel	Inschatting				
	3	2	1	2	1
5: $x > € 1.000.000$	3	2	1	2	1
4: $€ 500.000 < x < € 1.000.000$	4	1	2		
3: $€ 100.000 < x < € 500.000$	14	7	5	2	3
2: $€ 10.000 < x < € 100.000$	10	4	2		1
1: $x < € 10.000$	1		1		1
Geen financiële gevolgen	18				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%
schaal	1	2	3	4	5

In het risicoprofiel in deze begroting bevinden zich 3 risico's in het rode gebied, namelijk de mogelijke financiële gevolgen van een ontoereikende uitkering uit het Gemeentefonds, het risico op blijvend hoge inflatie en grote loon- en prijsstijgingen en het risico dat er de kosten van het huisvestingsplan duurzame schoolgebouwen aanzienlijk hoger gaan uitvallen. De risico's zijn ook als eerste opgenomen in onder beschreven top-10.

Onderstaand lichten we de top 10 van de grootste risico's nader toe in volgorde van omvang van het risico (van hoog naar laag). De kleur van de risicoscore geeft de impact van het risico weer (kans x gevolg) en correspondeert met de kleur in de bovenstaande risicokaart. De risico's voor de grondexploitaties zijn ook opgenomen in de paragraaf gemeentelijk grondbeleid.

Toelichting bij de top-10 risico's.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel	risicoscore
1. De Algemene Uitkering Gemeentefonds is ontoereikend	I	75 %	€ 4.000.000	25

Wat is het risico?

Het Rijk heeft het volumedeel van het accres (=groei) van het Gemeentefonds voor de jaren 2023 t/m 2025 bevroren. Het is nog steeds onduidelijk hoe het accres zich na die jaren gaat ontwikkelen. Plannen voor een verruiming van het gemeentelijk belastingsgebied zijn nog evenmin concreet. Dit zal uiteraard pas in een volgende kabinetsperiode weer verder opgepakt kunnen worden.

Wat zijn de gevolgen?

De potentiële gevolgen worden duidelijk in het meerjarig financieel begrotingssaldo dat in deze begroting voorligt. Vanaf het jaar 2026 is er sprake van een fors structureel tekort. Op de langere termijn gaan de ambities uit het coalitieakkoord, en de maatschappelijke opgaven, nog forse consequenties hebben, die bovendien nog niet allemaal in deze begroting zijn verwerkt. Daarbij er grote onzekerheid is over de vraag of deze uitgaven volledig gedekt kunnen worden.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De komende periode moet meer duidelijkheid gaan bieden over de betaalbaarheid van de onze financiële huishouding op langere termijn, waarbij uiteraard cruciaal is welke positie het Rijk gaat innemen. We werken in aanloop naar de Perspectiefnota 2025 scenario's uit die we daarmee aan de gemeenteraad voor zullen leggen.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel	risicoscore
2. Vertraging bouwproductie	I	50 %	€ 2.000.000	15

Wat is het risico?

De risico's in de lopende grondexploitaties zijn in het kader van deze begroting opnieuw beoordeeld. De uitkomst daarvan is toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. De eerstkomende volledige herziening van de grondexploitaties vindt weer plaats bij de

jaarrekening 2023. Het betreft hier met name algemene risico's, zoals de vertraging van gronduitgiften, project specifieke risico's (planschade e.d.) en waarderingsrisico's van gronden. Daarnaast is rekening gehouden met een financieringsrisico van de sluis Reeve en een nabetalingsrisico op de gronden van Reeve 2.

Wat zijn de gevolgen?

De risico's in het grondbedrijf zijn toegelicht en gekwantificeerd in de paragraaf Grondbeleid. Per saldo is het totale risicoprofiel van de lopende grondexploitaties niet gewijzigd. Echter, er was tot nu toe nog geen rekening gehouden met de verdere ontwikkeling van de Reevedelta. Als onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitaties zal ook voor deze ontwikkelingen een risicoprofiel worden opgesteld. Vooralsnog is het gemeentelijk aandeel in het risicoprofiel Reevedelta Oost en Reeve 2 bepaald op € 7,0 mln. Het voorstel in de voorliggende begroting is om dit bedrag over te hevelen van de Algemene reserve naar de reserve Grondexploitaties.

Een mogelijke vertraging van de bouwproductie heeft ook tot gevolg dat er minder financiële dekking beschikbaar is voor personele capaciteit in de bouwprojecten. Dit risico neemt toe naarmate de gemeente steeds meer woningbouwprojecten onder handen heeft en daarvoor ook meer capaciteit moet inzetten. Bovendien laat de woningmarkt momenteel een slechter beeld zien. Het risico dat woningbouwprojecten onvoldoende dekking genereren voor personele capaciteit wordt gedekt uit de Algemene reserve. De Algemene reserve dient als bovendien als achtervang voor overige risico's in het grondbedrijf, als de reserve grondexploitaties onverhoopt niet toereikend mocht blijken.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Er is nog steeds sprake van schaarste op de woningmarkt. Het afzetrisico, en daarmee het risico op vertraging van de bouwgrondexploitaties, is naar verwachting van tijdelijke aard. Het financiële risico wordt opgevangen in onvoorzien, de reserve Bouwgrondexploitatie en de Algemene reserve. Daarnaast kunnen eventueel keuzes worden gemaakt in de programmering en de kwaliteit van de bouwproductie.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel maximum	risicoscore
3. aanbestedingsrisico's en risico op forse prijsstijgingen in budgetten en ruimtelijke projecten	I	70 %	€ 2.000.000	25

Wat is het risico?

Door aanhoudende schaarste en marktwerking bestaat nog steeds een groot risico dat werken na aanbesteding duurder blijken uit te vallen dan geraamd. De stijgende lonen en prijzen, de schaarste aan grondstoffen en materialen, worden door aannemers doorberekend in hun werken.

Wat zijn de gevolgen?

Projectbudgetten worden overschreden of projecten kunnen niet conform planning worden uitgevoerd. Budgetten voor energie en brandstof zijn niet meer toereikend.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente indexeert jaarlijks de budgetten maar kredieten worden niet automatisch geïndexeerd. In de begroting 2024 is wel een incidentele buffer opgenomen om extra prijsstijgingen van exploitatiebudgetten en kredieten te kunnen compenseren. Als investeringsbedragen hoger uitvallen dan geraamd, leidt dit uiteraard tot hogere kapitaallasten.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel	risicoscore
4. Kosten integraal huisvestingsplan duurzame schoolgebouwen	I	60 %	€ 1.200.000	20

Wat is het risico?

Door schaarste op de grondstoffenmarkt en in de capaciteit van aannemers dreigt de situatie dat de bouwkosten sneller stijgen dan de normvergoeding die het Rijk via het Gemeentefonds beschikbaar stelt. Daarnaast stelt het programma van eisen Frisse Scholen normen ten aanzien van ventilatie van de gebouwen. Voor de nieuwbouw van scholen is dat een gemeentelijke taak. Datzelfde geldt voor de verduurzaming van de schoolgebouwen.

Wat zijn de gevolgen?

De werkelijke kosten van de nieuwbouw van scholen en de aanpassing en verduurzaming van bestaande scholen kunnen door de genoemde schaarste aanzienlijk hoger uitvallen.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Op dit moment wordt een nieuwe Integraal Huisvestingsplan voor de schoolgebouwen opgesteld. Dat moet ook meer grip gaan bieden op de uitgaven. De gemeente overlegt ook met de schoolbesturen over de plannen met betrekking van de onderwijshuisvesting. Een verlaging van de energielasten die het gevolg is van verduurzaming van schoolgebouwen kan gedeeltelijk weer terugvloeien naar de gemeente. Tenslotte heeft het Rijk ook een subsidieregeling ingesteld voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed waar de gemeente een beroep op kan doen.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel maximum	risicoscore
5. Gevolgen wereldwijde economische neergang	I	25 %	€ 2.000.000	10

Wat is het risico?

Per saldo is de impact van de Coronacrisis en de Oekraïne-oorlog op de financiële huishouding van de gemeente tot nu toe beperkt gebleven. Er blijft echter sprake van grote wereldwijde economische onzekerheid. Dat is nog steeds zichtbaar in een hoge inflatie een stijgende rente op de wereldwijde kapitaalmarkten. Vanwege de grote afhankelijkheid van de Nederlandse economie van de wereldhandel handhaven we vooralsnog het risico, zij het op een lager niveau.

Wat zijn de gevolgen?

De gevolgen van een eventuele economische recessie laten zich op meerdere niveaus gevoelen in de financiële huishouding van de gemeente Kampen. Het raakt bijvoorbeeld de inkomsten uit OZB, leges en heffingen en het grondbedrijf, maar ook de kosten van armoederegelingen en bijstand zullen stijgen.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De financiële uitgangspositie van de gemeente Kampen is robuust. Er is voldoende weerstandscapaciteit en er is op de begroting ook een buffer om sterke prijsstijgingen die gevolgen hebben voor budgetten en kredieten op te kunnen vangen. Wij verwachten ook dat het Rijk bij komende gemeentefondscirculaires nog compensatie zal bieden voor loon- en prijsstijgingen waar gemeenten mee te maken hebben.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel maximum	risicoscore
6. Stijgend aantal deelnemers WMO	S	50 %	€ 800.000	12

Wat is het risico?

Er blijft sprake van een trendmatige stijging in het aantal cliënten met een Wmo-voorziening. Dit is met name een gevolg van de 'dubbele vergrijzing' en door het langer thuis wonen van de doelgroepen. Bij de woningaanpassingen is sprake van een toenemend risico: door de huisvesting van statushouders en de algemene woningschaarste zijn er minder woningen beschikbaar en moeten meer bestaande woningen worden aangepast. Daarnaast heeft de forse inflatie ook gevolgen voor de kosten per woningaanpassing die aanzienlijk hoger komen te liggen.

Wat zijn de gevolgen?

Het risico blijft bestaan dat deze ontwikkelingen zich ook in 2023 en 2024 doorzetten en dat daarmee het beschikbare budget voor de uitvoering van de Wmo in de begroting wordt overschreden. Daarnaast zijn door corona de mantelzorgers onder grotere druk komen te staan. Dat kan ook leiden tot een extra vraag naar Wmo-voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp en dagbesteding.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Tijdens het zogenaamde keukentafelgesprek wordt ingezet op de mogelijkheden van eigen kracht/zelfredzaamheid van de inwoner. Daarbij blijft de compensatieplicht van toepassing, waarbij een voorziening nodig kan zijn om langer thuis te kunnen wonen en/of te kunnen participeren. In de meerjarenraming is een extra buffer opgenomen om eventuele verdere volumegroei beter te kunnen opvangen. Deze buffer is bedoeld voor zowel de Jeugdzorg als de Wmo.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel	risicoscore
7. Kosten jeugdzorg overschrijden de begroting	S	50 %	€ 800.000	12

Wat is het risico?

De kosten van de jeugdzorg waren, na sterke stijgingen in de eerste jaren na de decentralisatie, de laatste jaren gestabiliseerd en zelfs licht gedaald. Sinds het najaar van 2022 is opnieuw sprake van een lichte stijging van het beroep op de jeugdzorg. Daarnaast is er door de hoge inflatie en hogere loonkosten ook hier sprake van stijgende tarieven.

Wat zijn de gevolgen?

Het risico bestaat dat het beschikbare budget voor jeugdzorg wordt overschreden.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Met ingang van het actieprogramma zijn we 'strenger aan de poort' geworden en kijken we beter naar voorliggende voorzieningen. Daarnaast nemen we maatregelen om de sociale basis te versterken waardoor naar verwachting minder (dure) maatwerkvoorzieningen nodig zijn. In de meerjarenraming is een extra buffer opgenomen om eventuele verdere volumegroei beter te kunnen opvangen. Deze buffer is bedoeld voor zowel de Jeugdzorg als de Wmo.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel	risicoscore
8. Impact van klimaatverandering en extreme weersomstandigheden	S	25 %	€ 1.500.000	10

Wat is het risico?

Door meer en langduriger periodes van droogte en weersextremen ontstaat schade in de openbare ruimte.

Wat zijn de gevolgen?

De afwatering van tuinen, sportvelden e.d. wordt belemmerd en er ontstaat schade aan beplanting. Het aanpassen van de afwatering in de openbare ruimte en het herstel van schade kan aanzienlijke kosten met zich meebrengen. Daarnaast kunnen windhozen en stormen ook aanzienlijke schade toebrengen. Deze situatie heeft zich in 2021 voorgedaan.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente kan bij het onderhoud en de aanleg van infrastructuur gebruik maken van meer klimaatbestendige beplanting en materialen.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel maximum	risicoscore
9. Bodemdaling door droogte	S	50 %	€ 500.000	9

Wat is het risico?

Bodemdaling door droogte. Tegelijk worden bomen steeds groter.

Wat zijn de gevolgen?

Door boomwortelopdruk ontstaat schade aan wegen en voetpaden waardoor mogelijk ook ongevallen ontstaan. Daarnaast kost de afvoer van teer houdend asfalt veel geld.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Er heeft recent een inventarisatie plaatsgevonden van schade en dit is meegenomen in het beheerplan. Het risico is daarmee verlaagd t.o.v. de jaarrekening 2022. Er is echter nog steeds een aanzienlijk risico op incidentele schades waar maatregelen op nodig zijn.

Omschrijving risico	I/S	kans	Financieel maximum	risicoscore
10. inbraak op het ICT-netwerk	I	10 %	€ 2.500.000	5

Wat is het risico?

De gemeente wordt slachtoffer van een vorm van cybercrime, hacking en/of ransomware.

Wat zijn de gevolgen?

Het netwerk is niet meer benaderbaar. Data zijn ontoegankelijk of gaan verloren. Criminelen kunnen buitgemaakte persoonsgegevens te koop aanbieden en/of een losprijs van de gemeente eisen om het systeem weer toegankelijk te maken. Daarnaast komt de dienstverlening aan inwoners en bedrijven in het gevaar.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente investeert voortdurend in bewustwording van de eigen medewerkers om op een veilige manier met data en systemen om te gaan. Bovendien nemen we zoveel mogelijk preventieve maatregelen om het risico op een aanval te verkleinen, waarvoor ook forse investeringen moeten worden gedaan. Ook wordt jaarlijks door SSC ONS een Penetratietest of Pentest uitgevoerd op het netwerk. Hiermee worden alle computersystemen getoetst op kwetsbaarheden. Ethische hackers onderzoeken of ervan buitenaf ingebroken kan worden op onze systemen. Aan de hand van de uitkomsten van deze test worden de nodige maatregelen genomen om kwetsbaarheden die aan het licht komen op te lossen.

Overige risico's.

De invoering van de Omgevingswet gaat ook gevolgen hebben voor zowel de inkomsten uit leges, als ook de kosten van uitvoering van deze wet. De inning van leges wordt meer 'vraaggestuurd' wat wil zeggen dat de gemeente leges mag heffen als een aanvraag voor een bepaald product wordt gedaan. Het is buitengewoon lastig te voorspellen welk financieel effect dit gaat hebben. Ook zal de invoering van de wet mogelijk in de beginfase extra capaciteit vragen. Het per saldo effect kan zowel positief als negatief uitpakken. We hebben dit in deze risicoparagraaf niet gekwantificeerd in euro's.

Benodigde weerstandscapaciteit

Na de inventarisatie van alle in de organisatie bekende risico's blijkt dat er op dit moment 68 actieve risico's bekend zijn. Deze hebben een totaal geldgevolg van bijna € 38 miljoen. Risico's doen zich echter in de praktijk nooit allemaal tegelijk en in dezelfde omvang voor. Een risicosimulatie geeft inzicht in mogelijke scenario's waarin de geïnventariseerde risico's zich kunnen voordoen en het totale financiële gevolg daarvan.

De omvang van het risicoprofiel is in deze begroting met een zekerheidsmarge van 95 % bepaald op een bedrag van € 21,7 miljoen. Dat betekent dat in 95 % van de gevallen een weerstandsvermogen van € 21,7 miljoen voldoende is om de financiële gevolgen van alle mogelijke zich voordoende risico's op te kunnen vangen. Dat is een lichte stijging ten opzichte van de stand ten tijde van Daarbij zijn alle bekende risico's van de gemeente Kampen meegenomen, inclusief de risico's in de lopende grondexploitaties. In het bedrag van € 21,7 miljoen is nog geen rekening gehouden met de woningbouwontwikkelingen in Reevedelta Oost en Reeve 2 (onderdeel van Reevedelta West). Als onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitaties zal ook voor deze ontwikkelingen nog een risicoprofiel worden opgesteld.

We adviseren om voor woningbouwontwikkeling een bedrag te reserveren van € 7,0 mln. Bij vaststelling van de begroting 2024 wordt voorgesteld de reserve Nieuwe investeringen en ambities met dit bedrag bij te stellen vanuit de algemene reserve.

Benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1 miljoen
risico's lopende bouwgrondexploitaties ¹
overige risico's
Totaal benodigd

Mutaties ten opzichte van de risicoparagraaf in de jaarrekening 2022.

Het totale risicoprofiel is t.o.v. de jaarrekening 2022 per saldo gestegen van € 20,4 naar € 21,7 miljoen. Met name het risico dat de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds op middellange termijn onvoldoende is om de stijgende kosten van gemeentelijke ambities en van het investeringsprogramma te kunnen dekken, is fors toegenomen. Daarnaast is er een fiscale audit uitgevoerd, waarmee de gemeente een beter zicht heeft op de fiscale risico's en dus ook in staat is om daar beheersmaatregelen op te treffen. Dit fiscale risico valt buiten de top-10 en is daarom hier niet nader toegelicht. Daarnaast zijn er ook risico's verlaagd. We zien dat de impact van de Oekraïne-oorlog en de pandemie op de financiële huishouding gering is. Het risico op een economische recessie is gehandhaafd op een lager niveau. Ook de risico's van de klimaatverandering (o.a. droogte) op de fysieke leefomgeving zijn enigszins verlaagd, omdat in de begroting middelen zijn genomen voor maatregelen infrastructuur klimaatbestendiger te maken. De risico's in de lopende grondexploitaties zijn voornamelijk gehandhaafd op het niveau van de jaarrekening 2022 (waarbij voor de verdere ontwikkeling van Reeve West en Oost een aparte reservering is getroffen). Per saldo is het risicoprofiel met € 1,3 miljoen gestegen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Kampen bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1 miljoen	stand	stand
	2022	begroting 1-1-2024
reserve bouwgrondexploitaties	7,2	6,8
algemene reserve	49,4	37,4
post onvoorzien	0,2	0,2
totaal	56,8	44,4

In de kolom "stand begroting 2024" is de stand van de Algemene reserve in totaal met € 12 miljoen verlaagd. Daarvan wordt € 7 miljoen toegevoegd aan de reserve Nieuwe investeringen en ambities en wordt daar gereserveerd voor de toekomstige risico's in de verdere ontwikkeling van de Reevedelta. Dit bedrag is dus bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit verder buiten beschouwing gebleven. Daarnaast is € 5 miljoen overgeheveld naar de nieuwe reserve Maatschappelijk Investeringsprogramma Kampen (MIK). Ook dit is uiteraard niet meer beschikbaar als weerstandscapaciteit.

Relatie tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. Dat is de verhouding tussen de omvang van de risico's en de beschikbare reserves om die risico's op te vangen. De ratio geeft een indicatie of de gemeente voldoende in staat is om de aanwezige risico's *incidenteel* op te kunnen vangen. De ratio ziet er volgt uit:

$$\text{ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 44,4 milj.}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 21,7 milj.}} = 2,05$$

Om de ratio kwalitatief te kunnen beoordelen is een normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente

Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende

De weerstandsratio is ruim 2. Dat wil zeggen dat de totale risicoreserves en onvoorzien bij de begroting 2024 tezamen een factor 2 hoger zijn dan de omvang van alle risico's van de gemeente. Volgens de normtabel is dat uitstekend. Er is wel sprake van een daling ten opzichte van de stand van de weerstandsratio ten tijde van de jaarrekening 2022. Toen was de weerstandsratio becijferd op 2,8 en in de begroting 2023 was de weerstandsratio nog 3,1. De daling is te verklaren door een lichte stijging van het risicoprofiel en vooral doordat bedragen aan de Algemene reserve zijn onttrokken voor de reserve Nieuwe investeringen en ambities (voor risico's in de verdere Reeve-ontwikkeling) en voor de reserve MIK.

Financiële kengetallen

In de wet is voorgeschreven welke kengetallen in de begroting opgenomen en berekend moeten worden. De kengetallen moeten enerzijds inzicht geven in de financiële positie van de gemeente en anderzijds in de ontwikkeling over de jaren heen.

In onderstaande kengetallen is een prognose opgenomen van de verwachte standen voor de komende begrotingsjaren. Daarbij is vooral naar de ontwikkelingen in de afgelopen jaren gekeken. Door de vele onzekerheden die er spelen is het puur een inschatting die globaal richting geeft aan de ontwikkeling over de jaren heen en waar geen harde conclusies aan verbonden kunnen worden.

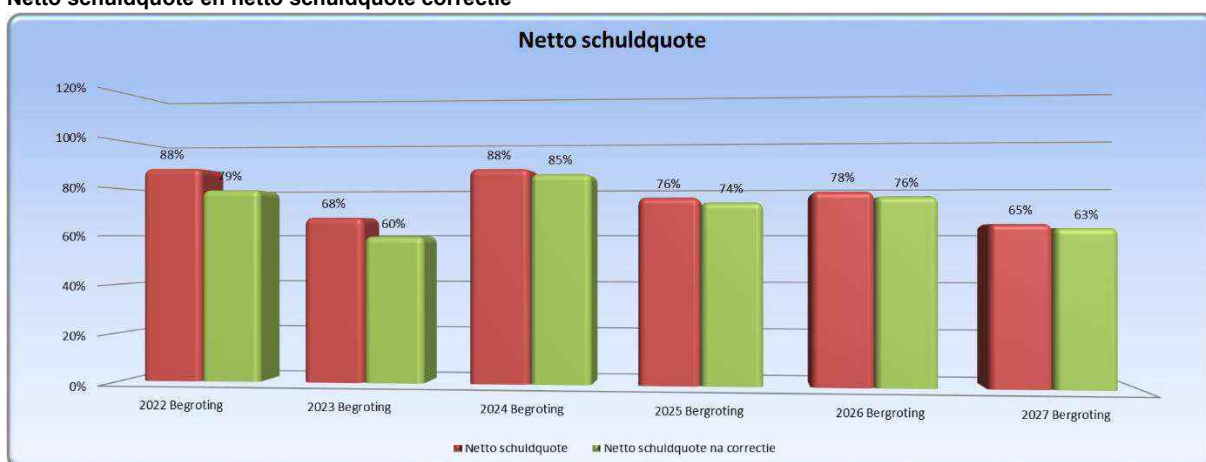
Voor de onderstaande kengetallen is geen (verplichte) landelijk te hanteren normering opgesteld, in het algemeen kunnen de volgende richtlijnen gehanteerd worden voor de beoordeling.

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	
Netto schuldquote			
- zonder correctie	<90%	90-130%	> 130%
- zonder met correctie	< 90%	90-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte begroting	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

ACTIVA	2023	2024	2025	2026	2027
VASTE ACTIVA					
immaterieel	15.917	16.382	15.580	14.865	14.150
materieel	166.059	226.562	208.969	209.701	186.891
financieel	16.548	4.618	4.456	4.289	4.116
VLOTTENDE ACTIVA					
voorraden					
grond- en hulpstof	11.447	6.694	6.694	6.040	6.040
IEG	1.065	1.153-	1.245-	434	434
overig	5	5	5	5	5
uitzettingen < 1 jaar					
vorderingen op openbare lichamen	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
overige vorderingen	5.593	5.897	5.897	5.898	5.898
liquide middelen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
overlopende activa	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	228.634	271.005	252.355	253.232	

PASSIVA	2023	2024	2025	2026	2027
VASTE PASSIVA					
reserves	61.368	74.147	73.486	74.638	74.522
voorzieningen	16.773	14.625	13.905	13.062	12.214
vaste schulden > 1 jaar	120.493	117.004	109.353	115.951	107.550
VLOTTENDE PASSIVA					
kasgeldlening	5.000	40.229	30.611	24.581	10.248
overige schulden	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
liquide middelen	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
overlopende passiva	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
	228.634	271.005	252.355	253.232	229.534

Netto schuldquote en netto schuldquote correctie

Toelichting netto schuldquote:

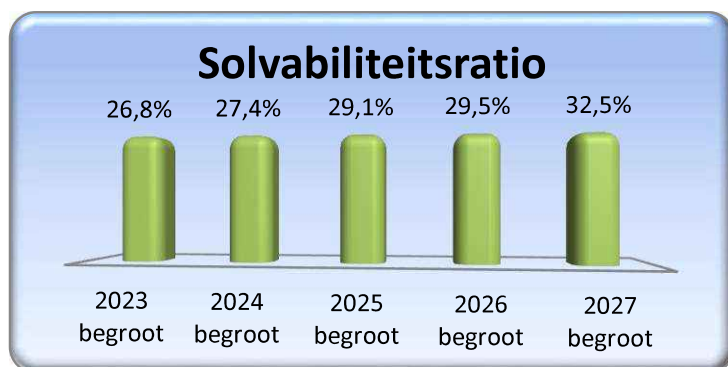
De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen weer. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote is nagenoeg gelijk gebleven.

Toelichting netto schuldquote na correctie:

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote in bovenstaand overzicht exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op deze manier wordt het aandeel van de verstrekte leningen voor de schuldenlast zichtbaar gemaakt. Deze bedraagt zo'n 10%.

Normaal bevindt de netto schuldquote zich tussen de 0-100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% is er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers op te vangen. De begrote ontwikkelingen van de schuldquotes in de toekomstige jaren is dus gunstig te beschouwen.

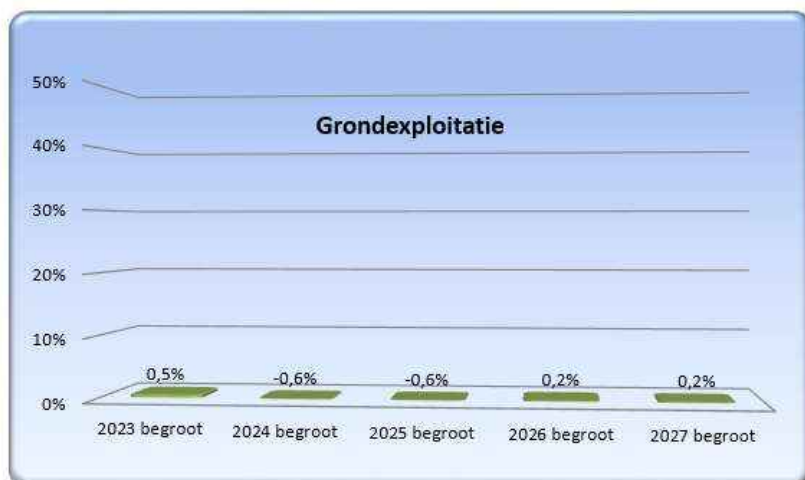
Solvabiliteitsratio

Toelichting:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Algemeen wordt een solvabiliteit tussen de 25-40% als gezond ervaren. Vanaf het jaar 2023 is een verbetering te zien en zal er naar verwachting sprake zijn van een gezondere solvabiliteitsratio.

Kengetal grondexploitatie

Toelichting:

De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Dus een dalende trend geeft een gunstige ontwikkeling weer.

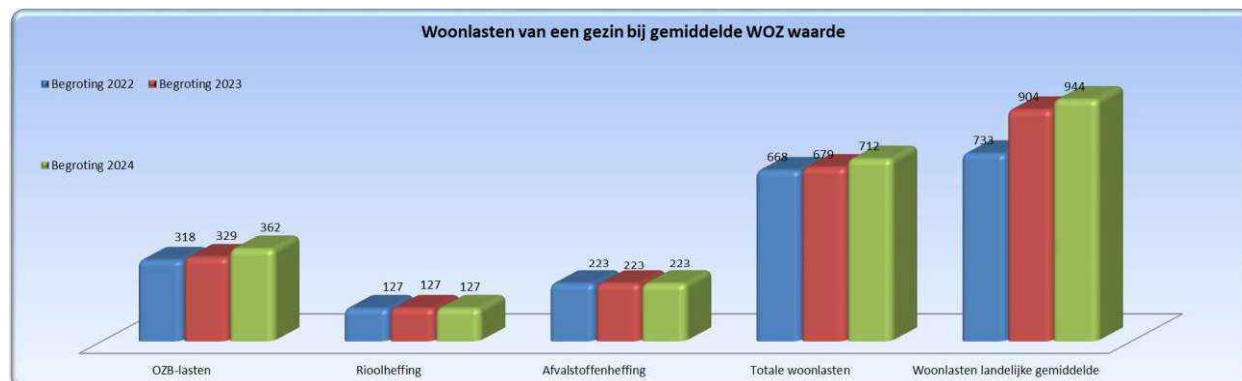
Structurele exploitatieruimte:

Onderdelen / jaar	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totale structurele lasten	146.225	162.508	178.050	183.538	190.039	194.115
Totale structurele baten	151.040	165.913	182.293	191.446	186.019	192.070
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	1.313	675	608	637	637	637
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	301	59	59	59	59	59
Totale baten	178.340	195.765	187.672	194.064	189.365	192.015
Structurele exploitatieruimte	2,1%	1,4%	2,0%	3,8%	-2,4%	-1,4%

Toelichting:

Dit kengetal geeft een indicatie van hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten in vergelijking met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Toelichting:

Bij de berekende woonlasten meerpersoonshuishouden wordt de totale woonlast gedeeld door de landelijke gemiddelde woonlasten van het jaar ervoor. In de paragraaf Lokale heffingen wordt de woonlast voor het begrotingsjaar afgezet tegen de woonlast van het vorige begrotingsjaar. Het Coelo publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Samenvatting

Ook in 2024 zullen wij diverse onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan onze wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, binnenhavens, openbaar groen, speelplaatsen, riolering en gebouwen. Voor het regulier onderhoud van deze kapitaalgoederen is in 2024 voldoende budget beschikbaar.

Inleiding

Deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen die nodig zijn om onze diensten te kunnen leveren. Zij vergen investeringen en onderhoud.

Wij gaan in op onze belangrijkste kapitaalgoederen: wegen, civiele kunstwerken, binnenhavens, openbare verlichting, openbaar groen, speelplaatsen, riolering en gebouwen. Wij geven van elk kapitaalgoed de omvang, het beleid, de wijze van onderhoud, de onderhoudsstaat, de kosten en een financiële beschouwing.

De hier gegeven onderhoudsbudgetten zijn de beschikbare financiële middelen om in te zetten voor het vervangen, onderhouden, renoveren en aanpassen van de kapitaalgoederen, exclusief interne uren (kosten eigen personeel), exclusief kapitaalslasten en exclusief vaste lasten als belastingen en verzekeringen.

Kapitaalgoederen

Wegen

Product	Onder het product wegen vallen alle wegen binnen en buiten de bebouwde kom. Het betreft de wegen in eigendom van de gemeente, maar ook de wegen van Kampereiland Vastgoed NV. Het gaat om 132 ha asfalt, 203 ha klinkers en 21 ha beton, totaal 356 ha.
Doel	Goed ingerichte en veilige wegen.
Beleid	Voor alle wegen (verhardingen) hanteren wij onderhoudsniveau basis. Dat is een rapportcijfer 6 of 7 (Raad 26 mei 2005).
Uitvoering	Wij laten alle onderhoudswerkzaamheden uitvoeren door derden. Dit gebeurt met aanbestedingen.
Kwaliteit	De verzorging en technische staat van onze wegen laten wij periodiek objectief schouwen door een extern bureau. De beoordeling van de verhardingen bij de schouw in 2021 was een 7,0. De verharding voldeed daarmee aan onze basisnorm.
Planning	We maken een vierjarenplanning met de resultaten uit de wegeninspecties (jaar 1 en 2) en met de gegevens uit ons beheersysteem (jaar 3 en 4). Vervolgens voeren wij een maatregelentoets uit voor de wegen uit jaar 1 en 2. Tenslotte stemmen wij af met de andere beheerproducten (riolering, groen, verlichting, civiele kunstwerken), met bewoners en met externe partijen. Werken in 2024 zijn Beekmanstraat (samen met deltaWonen), Bisschopswetering tweede fase, Kamperzeedijk (rehabilitatie) en diverse asfalt en elementen verharding.
Budget	Wij hebben in onze begroting voor wegen een budget voor regulier onderhoud. Dit budget wordt jaarlijks normatief verhoogd. In 2024 is het werkbudget voor regulier onderhoud structureel € 2.395.363. Daarnaast is er éénmalig € 165.000 beschikbaar gesteld voor groot onderhoud van de Bisschopswetering en de loswal Grafhorst en zijn er investeringskredieten beschikbaar gesteld voor rehabilitaties.
Confrontatie	Het onderhoudsbudget voor wegen is toereikend om de wegen op basisniveau te houden.
Toekomst	Onderwerpen als rehabilitaties, klimaatverandering (droogte) en klimaatadaptatie (minder steen, meer groen) houden onze aandacht.
Conclusie	De wegen voldoen aan het onderhoudsniveau basis en het werkbudget is in 2024 voldoende om deze kwaliteit te behouden.

Openbare verlichting

Product	Onder het product openbare verlichting vallen de verlichting van de gemeente (12.000 lichtmasten en 11.801 armaturen), inclusief de armaturen van woningcorporatie deltaWonen (200 aansluitingen) en het aanlichten van monumentale objecten (50 stuks).
Doel	Een goed ingerichte en veilige openbare ruimte.
Beleid	Ons onderhoudsniveau is in de gehele gemeentebasis (Raad 26 mei 2005), ofwel een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten onze lichtmasten onderhouden door een extern bedrijf.

Kwaliteit	De kwaliteit van onze openbare verlichting voldoet aan onderhoudsniveau basis. Wij laten haar periodiek schouwen door een extern bureau. Bij de laatste schouw in 2021 was de kwaliteit een 7,0.
Planning	Basis voor de meerjarenplanning is de theoretische planning met een cyclus van 30 jaar voor armaturen en van 50 jaar voor lichtmasten. Met de uitkomst van inspecties, eigen waarnemingen in het veld, waarnemingen van het onderhoudsbedrijf en meldingen van burgers verfijnen wij de theoretische planning. Vervolgens wordt in afstemming met de planning van wegen, riolering en openbaar groen een planning voor openbare verlichting gemaakt. Onderhoudswerken in 2024 zijn onder andere Dijkstraat, Engelenbergplantsoen, Wilhelminalaan, Julianastraat, Europa-allee, Gildestraat, Elzenstraat, Van Gelderplantsoen, Scheerling, Cantate, Heultjesweg, Koolmees, Nachtegaal, Graspieper, Groenendaal, Hendrik Evinkstraat, Stuurmansweg en J.W. van Lenthestraat.
Budget	Het werkbudget voor onderhoud en vervanging van openbare verlichting in 2024, exclusief de aanlichting van monumentale objecten, is € 680.359. Dit budget wordt jaarlijks normatief verhoogd.
Confrontatie	De aanwezige budgetten zijn in de komende vier jaar toereikend.
Toekomst	In de komende jaren versnellen wij de vervanging van conventionele lampen door LED-lampen. Het is goed voor het milieu en het verlaagt de elektriciteitskosten. Vanaf 2024 stellen wij hier € 50.000 euro extra budget voor beschikbaar.
Conclusie	De openbare verlichting voldoet aan het onderhoudsniveau basis en het onderhoudsbudget is voldoende om deze kwaliteit te behouden.

Civiele kunstwerken

Product	Onder civiele kunstwerken vallen objecten als bruggen, damwanden, kademuuren, tunnels, steigers en sluisdeuren. Het gaat het om ongeveer 260 objecten. Grote objecten zijn de Stadsbrug en de Nieuwendijkbrug.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Voor alle objecten hanteren wij onderhoudsniveau basis (Raad 21 augustus 2008). Dat is een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten het onderhoudswerk aan onze kunstwerken uitvoeren door derden.
Kwaliteit	De kunstwerken voldoen aan de eisen van niveau basis. Bij de laatste schouw in 2021 scoorde de technische staat van de onze bruggen een 7,7.
Planning	Wij laten alle objecten eens in de vijf jaar inspecteren. Houten bruggen inspecteren wij eens in de drie jaar. De technische levensduur, aangevuld met de inspectiegegevens en eigen waarnemingen, leiden tot een meerjarenplanning voor onderhoud en vervangingen. In 2024 vervangen wij dekdelen en slijtlagen van diverse bruggen.
Budget	Wij bekijken de onderhoudskosten voor de drie producten Stadsbrug, overige bruggen en recreatieve havens gezamenlijk. In 2024 is het werkbudget € 704.712. Daarnaast hebben wij voor deze drie producten sinds 1 januari 2020 een reserve. Jaarlijks wordt € 508.000 aan de reserve toegevoegd. Op basis van de onderhoudsplanning zal jaarlijks bekeken worden welke bedragen er aan de reserve toegevoegd of onttrokken moeten worden.
Confrontatie	De budgetten sluiten aan op onze meerjarenplanning.
Toekomst	Wij hebben in het onderhoud van onze kunstwerken geen achterstanden.
Conclusie	Onze civiele kunstwerken zijn veilig en voldoen aan het onderhoudsniveau basis.

Binnenhavens

Product	Onder het product binnenhavens vallen de Haatlandhaven, Zuiderzeehaven, de voor de beroepsbinnenvaart, de vier aanlegsteigers bij het Berkpad, de elektriciteitskasten aan de IJsselkade en de scheepvaartbeobding.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Voor alle objecten hanteren wij onderhoudsniveau basis (Raad 21 augustus 2008). Dat is een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten het onderhoudswerk aan onze binnenhavens uitvoeren door derden.
Kwaliteit	De algemene onderhoudsstaat is redelijk tot goed. De diverse onderdelen van de binnenhavens voldoen aan de eisen van niveau basis.
Planning	Wij laten de diverse onderdelen van de binnenhavens eens in de vijf jaar inspecteren. De technische levensduur, aangevuld met de inspectiegegevens, leiden tot de jaarplanning. Daarnaast meten wij de dikte van de sliblaag in de havens eens in de twee jaar. Onderhoudswerkzaamheden in 2023 zijn onder meer de vernieuwing van de loopsteiger aan de IJsselkade (benedenstreams) en de vervanging van de bolders aan de IJsselkade.
Budget	In de begroting voor 2024 is voor regulier onderhoud binnenhavens een werkbudget van € 109.965 begroot en éénmalig € 30.000 voor achterstallig onderhoud. Sinds 2019 is onze begroting van binnenhavens een gesloten huishouding. Via de reserve groot onderhoud havens vereffenen wij het verschil tussen de inkomsten (havengelden) en uitgaven.
Confrontatie	Het budget sluit aan op onze meerjarenplanning.

Toekomst	De grondslag van de tarieven van de drie partners van Port of Zwolle (de gemeenten Meppel, Kampen en Zwolle) worden in 2024 gelijkgetrokken.
Conclusie	Onze binnenhavens zijn redelijk tot goed onderhouden.

Openbaar groen

Product	Wij onderhouden 410 ha openbaar groen, waaronder 28.000 bomen, 620 banken en tafels, 248 ha ecologische bermen en 82 ha gazons.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Ons groenbeleid is vastgelegd in de Groenstructuurvisie 2012 (Raad 4 oktober 2012). Het onderhoudsniveau voor het openbaar groen is basis (Raad 15 november 2012). Voor de binnenstad van Kampen hanteren wij sinds 2019 weer een hoog onderhoudsniveau (Raad 14 november 2018).
Uitvoering	Wij onderhouden het openbaar groen met eigen personeel, aangevuld met inhuurkrachten (aannemers en sociale werkvoorziening Impact). Het onderhoud van het groen op de bedrijvenparken "Zuiderzeehaven" en "Rijksweg 50" regelen de ondernemers zelf tegen een vergoeding (parkmanagement). Het groen in Zalk wordt onderhouden door de inwoners.
Kwaliteit	De verzorging en technische staat van het openbaar groen laten wij periodiek schouwen. De score bij de laatste schouw in 2021 was een 7,1 voor de binnenstad en een 6.7 voor het overig groen in onze gemeente.
Planning	Het onderhoud doorloopt veelal een jaarlijkse cyclus. Herinrichtingen worden zo veel mogelijk gekoppeld aan onderhoudswerkzaamheden voor wegen. In 2024 zetten wij de overgang van intensief maaien naar extensief maaien voort, voor meer biodiversiteit.
Budget	Het werkbudget voor 2024 is € 2.480.789. Wij hebben vanaf 2023 voor tien jaar budget om zowel groenvakken als bomen te vervangen.
Confrontatie	Bij ongewijzigd beheer begint het beschikbare budgettekort te schieten. Wij zetten nu onder andere in op meer ecologisch beheer en op omvormingen (minder heesters).
Toekomst	De bezuiniging met behoud van kwaliteit geeft een nieuwe situatie. Tot nu toe weten wij het onderhoud op niveau te houden.
Conclusie	Ons openbaar groen is goed onderhouden.

Speelplaatsen

Product	Onder het product speelplaatsen vallen alle speelvoorzieningen voor de jeugd. Het gaat om 190 locaties met totaal 1.700 objecten en ondergronden om te onderhouden (speeltoestellen, maar ook speelaanleidingen, valondergronden, hekwerken, etc.). Onder het product vallen ook de bovenwijkse voorzieningen (kunstgrasvelden, skatevoorzieningen en een rolstoeltoegankelijk speeltoestel).
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige speelruimte.
Beleid	In 2021 kozen wij voor een nieuwe benadering van spelen in de openbare ruimte. De informele ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten wordt leidend. Het formele speelaanbod brengen wij terug tot een kleiner aantal centraal gelegen speelplaatsen. In het najaar van 2023 evalueren wij de eerste omvormingen. Dan nemen we het besluit of wij het nieuwe beleid doorzetten voor de gehele gemeente.
Uitvoering	Eigen medewerkers inspecteren alle speelplaatsen driemaal per jaar op gebreken (visuele inspectie). Ieder voorjaar laten wij een externe firma alle speeltoestellen inspecteren op veiligheid. Gebreken pakken wij direct aan. Wij onderhouden de toestellen met eigen medewerkers. Gespecialiseerd werk laten wij doen door derden.
Kwaliteit	De technische staat van speeltoestellen nemen wij mee in de periodieke schouw openbare ruimte door een extern bureau. Bij de laatste schouw in 2021 was de beoordeling van speeltoestellen een 7,6.
Planning	In najaar 2021 werkten wij onze nieuwe lijn voor spelen in de openbare ruimte uit in een plan van aanpak. In 2022 zijn wij als pilot in de wijken Hagenbroek en centrum IJsselmuiden begonnen met de omvorming van de speelruimte. In 2023 volgden de wijken Flevowijk en Zuid-Bovenbroek. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie, nemen wij in 2024 de omvorming van De Maten in voorbereiding.
Budget	Het werkbudget voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen en ondergronden in 2024 is € 494.773. Daarnaast is in 2024 eenmalig budget beschikbaar voor de omvorming van de speelruimte.
Confrontatie	Op dit moment is ons onderhoudsbudget ontoereikend om alle speelplaatsen duurzaam in stand te houden. Alle speelplaatsen worden goed onderhouden en zijn veilig, maar vervangingen vinden beperkt plaats.
Toekomst	Onder het nieuwe beleid is het aanwezige onderhoudsbudget leidend voor de inrichting van de openbare speelruimte. Er komt een balans tussen kosten en budget. Om daar te komen, zullen wij veel speelplaatsen een andere inrichting geven of opheffen. Hiervoor is voor de periode 2022-2027 een budget van in totaal € 406.000 beschikbaar gesteld.
Conclusie	De speelplaatsen zijn momenteel goed onderhouden.

Riolering

Product	Onder het product riolering valt de riolering met bijbehorende voorzieningen als pompen en gemalen. Het omvat onder andere 298 km vrijvervalriolering, 175 km drukriolering, 24 km persleiding, 19.000 straatkolken en 23.000 huis- en bedrijfsaansluitingen.
Doel	Bijdragen aan een veilig en schoon milieu en goede volksgezondheid.
Beleid	Wij hebben ons beleid vastgelegd in het PKRW (Programma Klimaatadaptatie Riolering en Water.) Deze is vastgesteld door de Raad op 13 juli 2023.
Uitvoering	Wij zorgen dat het rioolsysteem goed functioneert, over voldoende capaciteit beschikt en redelijkerwijs zo min mogelijk overlast bezorgt. Gedeelten van het werk laten wij doen door gespecialiseerde bedrijven. Bij de inrichting van het rioolstelsel houden wij rekening met de klimaatverandering. Wij hebben aandacht voor het scheiden van hemelwater en afvalwater, gecombineerd met klimaatadaptatie.
Kwaliteit	Wij beheren ons rioolstelsel conform de wetgeving. Het stelsel voldoet aan de geldende richtlijnen.
Planning	Op basis van de uitkomsten van de rioolinspecties en rekening houdend met de wegenplanning maken wij een jaarlijkse planning.
Budget	Het product riolering heeft een gesloten huishouding en een voorziening. De jaarlijkse kosten van het onderhoud van het rioolstelsel dekken wij uit de opbrengsten van de rioolheffing. Voor de rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. In 2024 bedraagt de kostendekkendheid 93%. Dit is van ons een bewuste keuze. In de komende jaren verminderen wij de voorziening. Het onderhoudsbudget voor riolering voor 2024 is € 877.050.
Confrontatie	Het budget is voldoende voor de uitvoering van het PKRW.
Toekomst	Wij voeren maatregelen uit om de staat en het functioneren van de (afval)waterketen te verbeteren. De maatregelen staan beschreven in het Integraal Beheer Plan en Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2021-2024, dat jaarlijks worden geactualiseerd.
Conclusie	Wij kunnen onze zorgplichten op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater met het beschikbare budget goed uitvoeren.

Gebouwen

Product	Onderhoud en gebruik van gemeentelijke gebouwen. Het gaat om ongeveer 120 panden.
Doel	Zorgen voor een goede en adequate huisvesting.
Beleid	Het beleid is vastgelegd in het accommodatieplan "Kiezen voor Kracht" (College 9 mei 2023). Uitgangspunten in het huidige accommodatieplan zijn o.a.: <ul style="list-style-type: none">· beheer op basis van een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP), waarin de benodigde investeringen planmatig zijn vastgelegd;· een actieve verkoopstrategie, waarbij vrijkomende panden die niet meer nodig zijn voor maatschappelijke activiteiten, in principe worden afgestoten;· Vastgoed is opdrachtnemer, beleidssectoren zorgen voor beleidsvorming;· beoogd wordt CO2 neutraal in 2030;· transparantie in kostprijzen.
Uitvoering	Het onderhoud aan onze gebouwen besteden wij geheel uit aan derden.
Kwaliteit	De onderhoudsniveaus zijn: <ul style="list-style-type: none">• hoog voor representatieve- en historische gebouwen (stadhuis, museum en poorten);• gemiddeld voor niet representatieve gebouwen als kantoren en sportgebouwen;• laag voor gebruiksgebouwen en op korte termijn af te stoten gebouwen (opslag- en stallingsgebouwen en dergelijke). Het onderhoud aan onze gebouwen gebeurt planmatig op basis van het MJOP 2014 – 2019. Dit is in 2020 herzien, maar implementatie hiervan volgt na actualisatie van het accommodatieplan.
Planning	Geplande onderhoudswerken voor 2024 zijn onder andere renovatie van het Stadhuis en aula op de begraafplaats Kampen en aanvang verduurzaming vastgoed.
Budget	Het voor het beheer van de gemeentelijke gebouwen benodigde budget is vastgesteld op basis van het oude MJOP. De financiële consequenties van het nieuwe MJOP worden vastgesteld na actualisatie van het accommodatieplan. Het (klein) onderhoudsbudget voor 2024 bedraagt € 690.338 en het (groot) onderhoudsbudget € 633.813. De voor verduurzaming benodigde financiën worden in de financiële cyclus van 2023 vastgesteld om in 2024 en verder te kunnen worden gebruikt.
Toekomst	In het nieuwe accommodatieplan is verduurzaming uitdrukkelijk een onderwerp. Voor de uitvoering is een projectleider verduurzaming aangesteld. Daar waar mogelijk worden werkzaamheden voor verduurzaming, renovatie en onderhoud gecombineerd.
Conclusie	De staat van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voldoet aan het vastgestelde onderhoudsniveau.

Paragraaf 4 Financiering

Samenvatting

In 2024 gaan wij uit van een verwachte "ruimte onder de renterisiconorm" van € 29 miljoen. Dit betekent dat er ruimte is voor het aantrekken van relatief goedkope kasgeldleningen. Het verwachte renteresultaat op taakveld Treasury is € 332.053 nadelig. Dit is mede een gevolg van de daling van het gemiddelde rentepercentage op de langlopende geldleningen. Onze portefeuille van de langlopende geldleningen neemt in 2024 toe met een bedrag 6,15 miljoen als gevolg van het naar verwachting aan te trekken.

Inleiding

Deze paragraaf gaat over hoe de gemeente omgaat met het financieren van zijn activiteiten en projecten en de wijze waarop het zijn liquiditeiten beheert. In de wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de kaders gesteld en verplicht het de overheden tot het transparant en inzichtelijk maken van het lokale treasurybeheer. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" verplicht gesteld voor de begroting en de jaarrekening van de gemeente.

Conform de in de wet voorgeschreven verplichte onderdelen behorende bij deze paragraaf worden behandeld:

- De beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.
- De financieringsbehoefte.
- De rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.
-

Kasgeldlimiet

Een van de uitgangspunten van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan korte financiering (looptijd tot 1 jaar) is in de Wet Fido een wettelijk toegestane norm (de kasgeldlimiet) opgenomen. Deze wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar te vermenigvuldigen met een in de Wet Fido vastgesteld percentage, dit percentage is voor 2024 8,5%. De kasgeldlimiet voor 2024 wordt bepaald op € 16.093.055.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan het in de Wet Fido vastgelegde percentage voor gemeenten van 20% van het begrotingstotaal.

Uit onderstaande tabel is af te leiden dat onze gemeente voor de komende jaren ruimschoots binnen de gestelde renterisiconorm blijft. Voor 2024 wordt met kasgeldleningen gewerkt tot de maximale bovengrens van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm	2024	2025	2026	2027
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	8.842	7.651	8.401	8.401
Renterisico	8.842	7.651	8.401	8.401
Renterisiconorm	40.467	38.330	40.646	39.047
Ruimte onder renterisiconorm	31.625	30.679	32.245	30.646
Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	202.336	191.652	203.230	195.235
Percentage	20	20	20	20
Renterisiconorm	40.467	38.330	40.646	39.047

Schatkistbankieren

Sinds de invoering van het schatkistbankieren in 2013 dienen alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) hun tegoeden aan te houden bij het Ministerie van Financiën in plaats van bij een bank. Doel van het schatkistbankieren is het verlagen van de EMU- schuld. Het huidige saldo uitstaand in de schatkist is € 16,11 miljoen.

Rentetoerekening

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven hoe wij de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslagpercentage dient op een éénduidige wijze berekend te worden door alle gemeenten, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. Hieronder is het schema opgenomen dat inzicht verschaft tussen de rentekosten en rentedekking

Schema rentetoerekening (Bedragen x € 1.000)	Begroot
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.856
De externe rentebaten	111
Totaal door te rekenen externe rente	3.745
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	3.058
De rente van projectfinanciering* die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend:	-
	3.058
Saldo door te rekenen externe rente	687
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	332
De aan taakvelden (programma's incl. overzicht Overhead) toe te rekenen rente	1.019
De werkelijk aan taakvelden (programma's incl. overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	687
Renteresultaat op taakveld treasury	-332

*) De gemeente kent geen vorm van projectfinanciering, gemiddelde rentevoet van toepassing

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen waarbij tevens rekening is gehouden met herfinanciering en het aantrekken van leningen in 2024 en 2026.

(bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1	Aflossing	Aantrekking	31-12
2024	94.847	8.842	15.000	101.004
2025	101.004	7.651		93.353
2026	93.353	8.401	15.000	99.952
2027	99.952	8.401		91.551

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Samenvatting

In de paragraaf Bedrijfsvoering lichten we toe waar de focus in 2024 ligt op het ondersteunen van bestuurlijke en ambtelijke taken. We richten ons hierbij op zowel het uitvoeren en ondersteunen van de strategische koers van de gemeente, het doorontwikkelen van de organisatie en haar werkprocessen en het voldoen aan wet- en regelgeving. De belangrijkste voorbeelden zijn:

- Verder inbedden van de organisatieontwikkeling.
- Blijvende alertheid op informatieveiligheid en privacy
- Implementatie van de Wet Open Overheid.
- Het versterken van de financiële functie.
- Actualisatie van en (voorbereiden) van de implementatie van financiële beleidsdocumenten en verordeningen.
- Het ontwikkelen van de interne controlefunctie van controle naar het goed beheersen van de risico's met het leren & verbeteren. Daarnaast realiseren van het onderzoeksprogramma 2024 zodat we transparant zijn in ons handelen en zelf inzicht krijgen in de status van: rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.
- Optimaliseren en digitaliseren van de inkoopprocessen.

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de diverse prioriteiten in de bedrijfsvoering van onze organisatie. We gaan eerst in op de ontwikkelingen binnen organisatie en personeel daarna lichten we de speerpunten 2024 van diverse bedrijfsvoeringstaken toe.

Organisatieontwikkeling

In 2024 werken wij vanuit onze missie, visie en kernwaarden onder de noemer 'Jij bent van waarde' verder aan een waarden gedreven organisatie die medewerkers in staat stelt het beste uit zichzelf en elkaar te halen. Daarbij hechten wij waarde aan een diverse en inclusieve organisatie, die bijdraagt aan een goede communicatie met de inwoners en het werkgeluk van onze medewerkers. Aan de hand van een programmatische benadering werken we vanuit dit thema verder aan het zijn en blijven van een aantrekkelijke werkgever met medewerkers die zich hier thuis voelen in een omgeving waar ze de ruimte krijgen om te leren en experimenteren. Daar past de transformatie van het stadhuis tot 'het huis van de gemeente' bij. Dit resulteert in een fijnere (hybride)werkomgeving en het stelt onze organisatie nog beter in staat de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers te faciliteren. Dit is verder uitgewerkt in programma 0 Bestuur en Ondersteuning.

Personeel

De nog steeds krappe arbeidsmarkt in combinatie met de benodigde extra capaciteit, zoals aangevraagd bij de begroting 2023, vraagt ook in 2024 aandacht voor het aantrekken van nieuwe medewerkers en behouden van medewerkers die er al zijn. Strategisch Personeelsmanagement (SPM) draagt eraan bij om medewerkers met de juiste competenties voor de toekomst aan te trekken en te zorgen voor een toekomstbestendig medewerkersbestand. Een herziening in het arbeidsmarktbeleid en de arbeidsmarktbenadering moet Kampen verder profileren als een aantrekkelijke en onderscheidende werkgever.

We zetten ook in 2024 nadrukkelijk in op de ontwikkeling van onze medewerkers, onder meer via de nieuwe Kampenacademy en teamontwikkeling binnen de afdelingen. Dit is nodig om goed aan te blijven sluiten bij de huidige en toekomstige opgaven en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld verdergaande participatie, digitalisering en kunstmatige intelligentie.

We zetten verder in op duurzame inzetbaarheid, met als speerpunten SPM, Gezondheid en vitaliteit, Leren en ontwikkelen, Diversiteit en inclusie en Aantrekkelijk werkgeverschap.

Ambtelijke capaciteit op orde

Vorig jaar besloot uw raad tot een extra structureel budget voor het versterken van de ambtelijke capaciteit van € 2,4 miljoen ('de basis op orde'). Daarmee kon een groot gedeelte – 31 van de 41 fte – van de geïnventariseerde gewenste uitbreiding van de ambtelijke capaciteit gehonoreerd worden en het is ook goed gelukt om deze uitbreiding te werven. Daarnaast hebben we toen afgesproken om te monitoren of de niet gehonoreerde uitbreiding (voor bestaande activiteiten) ook daadwerkelijk nodig is. Gedurende de periode na de vaststelling van de Perspectiefnota 2023 zijn er nog een aantal functies ingevuld in het kader van onze ambities. Nu, een jaar later, hebben we geïnventariseerd welke van de vorig jaar niet gehonoreerde uitbreiding nog altijd urgent is. Dat leidt tot de wens naar extra capaciteit in de ambtelijke organisatie (3 fte) voor een financieel adviseur, een beleidsmedewerker ruimtelijke ordening en een technisch uitvoerder.

Informatieveiligheid

Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten. Gemeenten hebben een belangrijke rol als het gaat om de omgang met privacygevoelige informatie.

Onze organisatie wil een betrouwbare partner zijn die vertrouwelijk omgaat met gegevens en de privacy van haar inwoners en ondernemers respecteert. Wij gebruiken hiervoor veilige, betrouwbare toepassingen en zorgen voor iBewust gedrag.

Niettemin nemen de dreigingen in het digitale domein toe, met mogelijk verstrekkende gevolgen voor de samenleving. Naast informatiebeveiliging – de basis op orde – krijgen we als gemeente ook te maken met hacks, cybercrime, desinformatie en online aangejaagde verstoringen van de openbare orde.

Het is van groot belang dat informatieveiligheid ook op de bestuurlijke agenda staat. Gemeentebestuurders dragen zorg voor de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening, bedrijfsvoering en informatiebeveiliging. De gemeente moet dus weerbaar zijn en haar “basis op orde” hebben. Bestuurders worden geconfronteerd met incidenten in de openbare ruimte die voortvloeien uit digitale ontwrichting. Verantwoordelijkheid voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid betreft ook het digitale domein. Dit geldt tevens voor de bestrijding van digitale criminaliteit, een groeiende zorg binnen het veiligheidsbeleid.

De VNG heeft de doelen uit de Agenda Digitale Veiligheid herijkt en omgezet naar een praktisch programmaplan 2022-2026. In dit programmaplan staat duidelijk beschreven welke activiteiten de VNG, IBD, ENSIA en de verschillende stakeholders ontplooiën om de digitale veiligheid binnen gemeenten te verhogen. De actielijnen zijn:

1. Eigen huis op orde
2. Voorbereiding op digitale ontwrichting, incidenten en crisis
3. Versterken weerbaarheid inwoners en ondernemers
4. Leiderschap: bestuurlijk gesprek en professionalisering
5. Europa en digitale veiligheid

Wij volgen deze activiteiten uit het programmaplan Digitale Veiligheid. In 2024 werken we verdere maatregelen uit op het gebied van digitale ontwrichting. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met SSC ONS en de partners. En zeker als een cyberaanval onze inwoners en bedrijven raakt vindt samenwerking plaats met Openbare Orde en Veiligheid en de Veiligheidsregio. Tegelijkertijd blijft het noodzakelijk om het eigen huis op orde te houden. Het aantal dreigingen blijft onverminderd hoog en de aard van de dreigingen blijft zich ontwikkelen. Dat vraagt dat wij onze beveiligingsmaatregelen daar ook op aanpassen.

Naast aandacht voor het programma Digitale Veiligheid is er in 2024 opnieuw volop aandacht voor bewustwording en training van de medewerkers van onze gemeente om iBewust gedrag van medewerkers, managers en bestuurders te vergroten.

Privacy

We zien toe op een juist en correct gebruik van de persoonsgegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) om de privacy van onze inwoners te beschermen. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) en de Privacybeheerder ondersteunen en controleren de organisatie daarbij. Het verwerkingenregister wordt periodiek geactualiseerd en besproken met de proceseigenaren. Het onderdeel privacy nemen we mee in de jaarlijkse kwaliteitscyclus op het gebied van informatiebeveiliging.

Administratieve Organisatie en Interne Controle

De gemeente Kampen wil haar interne controle verder door ontwikkelen waarbij de focus niet meer ligt op het jaarlijks uitvoeren van rechtmatigheidscontroles, deelwaarnemingen en interne controles ten behoeve van de accountant maar waarbij de interne controle primair is gericht op het onderkennen en toetsen van de risico's en beheersingsmaatregelen in de processen en het jaarlijks toetsen van deze beheersingsmaatregelen die waarborgen dat de procesrisico's zijn afgedekt. De interne controles doen we vooral voor onszelf. Enerzijds om te borgen dat de processen in control zijn, maar ook om van de uitkomsten van de interne controles te leren en de interne beheersing in de processen te verbeteren.

De daadwerkelijke invoering van de wetswijziging over rechtmatigheid in jaarrekeningen van gemeenten vraagt ook om deze doorontwikkeling van de interne controlefunctie. Door deze wijziging zal het college met ingang van het verslagjaar 2023 in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Het college zal deze rechtmatigheidsverantwoording niet “blind” en “ongefundeerd” afgeven. De ambtelijke organisatie zal het college hier maximaal in moeten ondersteunen. De uitkomsten van de uitgevoerde verbijzonderde controles (zoals opgenomen in het “Intern controleplan 2023”) vormen voor het college de basis om hun oordeel over de financiële rechtmatigheid te baseren. Verbijzonderde interne controle is het buiten de afdeling (onafhankelijk) vaststellen of de interne controle maatregelen (controles ‘in de lijn’) zijn uitgevoerd, hebben gewerkt en zijn vastgelegd. Met behulp van de verbijzonderde interne controle wordt op een onafhankelijke wijze de naleving van interne controlemaatregelen door de afdelingen getoetst. Controlebevindingen worden vastgelegd in controlememoranda en afgestemd met de betrokkenen en proceseigenaren. Vervolgens worden verbeterplannen opgesteld en wordt de voortgang daarvan gemonitord via de auditmonitor.

Onderzoeksprogramma

Het jaarlijkse onderzoeksprogramma bestaat uit: peilingen onder het burgerpanel van de gemeente Kampen, een aantal landelijke benchmarks/monitors en onderzoeken uitgevoerd in het kader van art. 213a Gemeentewet (doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken). In de bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de uitkomsten en follow-up van de aanbevelingen van de uitgevoerde onderzoeken uit het onderzoeksprogramma. In deze rapportage is ook de follow-up naar aanleiding van aanbevelingen uit uitgevoerde onderzoeken door de rekenkamercommissie meegenomen.

Overzicht van thema's om mogelijk op te nemen in onderzoeksprogramma 2024

Inventarisatie onderzoek onderwerpen 2024	
Monitors	Economisch inzicht Kampen
	Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl
	Clïëntervaringsonderzoeken Sociaal domein
	Cultuurparticipatie
Burgeronderzoeken	Nog in te vullen.
Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken	Effectiviteit armoedebeleid
	Grip op verbonden partijen
	Preventieve jeugdzorg

In het najaar wordt deze inventarisatie verder aangevuld en nader besproken zodat keuzes gemaakt worden welke onderzoeken in het onderzoeksprogramma 2024 worden opgenomen. Daarbij wordt ook afstemming gezocht met de rekenkamercommissie. Uiterlijk 30 november 2023 zal het definitieve onderzoeksprogramma 2024 door het college vastgesteld worden.

Door de uitvoering van de onderzoeken uit het onderzoeksprogramma worden de volgende doelen beoogd:

- doelmatiger en doeltreffender werken (de wettelijke plicht van periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid versterkt de mogelijkheid om systematischer onderzoek in te zetten voor de besturing van de organisatie);
- de transparantie van gemeentelijk handelen richting zowel de raad als de inwoners vergroten;
- de publieke verantwoording vergroten (de onderzoeken beschouwd als instrument om het lerend vermogen van het bestuur en de organisatie en het werken aan continue verbetering te versterken).

Inkoop & aanbesteding

We zien het aantal (Europese) aanbestedingen groeien. ONS begeleidt de Europese aanbestedingsprocessen.

De interne inkoopadviseurs adviseren decentrale inkoopende afdelingen in het inkoopproces. Contractbeheer en de forecast/aanbestedingskalender worden centraal beheerd door de inkoopadviseurs.

We onderzoeken nader of de inkoopmodule van Key2Finance/Centric voldoet om inkoopprocessen in één flow met de financiële processen te digitaliseren (blockchain/P2P = Purchase-to-Pay).

Voordelen P2P om rechtmatigheid te kunnen borgen:

- Afdwingen dat voor iedere inkoop een verplichting wordt aangemaakt. Dit kan worden gehandhaafd door geen facturen van leveranciers te accepteren waar geen verplichtingenummer op is weergegeven;
- Facturen boven € 25.000 euro automatisch via de inkoopadviseur van SSC ONS/gemeente Kampen in de workflow laten lopen zodat een aanbestedingsadvies ingewonnen wordt voor grote inkoop. Deze ontwikkeling kan niet los worden gezien van aantal andere ontwikkelingen binnen financiën.

Optimaliseren processen

Optimaliseren financiële processen

Het is nodig het financiële fundament onder de financiële functie te versterken. De inrichting van de boekhouding, de financiële processen en systemen kan verbeterd worden, waardoor we met een hogere kwaliteit en efficiency het financieel beheer kunnen organiseren. In dit project zorgen we voor een boekhoudkundig correct, robuuste en rechtmatige inrichting van de financiële processen, zorgen we voor geoptimaliseerde, geautomatiseerde en gedigitaliseerde financiële processen, een herontwerp van het rekeningsschema, het faciliteren van het werken aan een financiële maandcyclus en – rapportage. Dit project raakt naast de financiële onderdelen bij zowel Advies en bedrijfsvoering als Administratie en ondersteuning zeker ook alle andere onderdelen van de organisatie, omdat die in hun procesvoering moeten aansluiten op deze ontwikkeling.

Optimalisatie werkprocessen

Door het continue leren en verbeteren werken we toe naar optimale processen, ter bevordering van onze dienstverlening. Dit is geen statisch einddoel want het blijft nodig om ons telkens aan te passen aan veranderende omstandigheden. Ook in 2024 werken we aan verbetering van onze bedrijfsvoering en de dienstverlening. Het jaar 2024 is ook het laatste jaar van een olopende bezuinigingstaakstelling die in 2019 aan de procesoptimalisaties werd gekoppeld. Hoewel het niet eenvoudig is gebleken deze taakstelling te koppelen aan concrete procesoptimalisaties zullen we ook deze laatste jaarschijf van de taakstelling (€ 100.000) via de budgetten van de bedrijfsvoering invullen.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Samenvatting

Het uitgangspunt voor deelname is dat de verbonden partij een bijdrage levert aan de gemeentelijke doelstelling en het openbaar belang. De verbonden partijen van de gemeente Kampen zijn werkzaam in de energiesector (nutsbedrijven), bancaire sector, afvalverwerking of vermogensbeheer en grondexploitatie. Samenwerking met andere gemeenten wordt vormgegeven in gemeenschappelijke regelingen met als doelstelling het behalen van efficiency-, financieel- of economisch voordeel. De beschikbare informatie per verbonden partij is voor de begroting 2024 voor zover mogelijk geactualiseerd. De financiële gegevens zijn conform de laatst bekende jaarcijfers (2022) opgenomen. Voor 2024 verwachten we geen mutaties in het aantal verbonden partijen.

Inleiding

Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon of stemrecht heeft. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen. Onder verbonden partijen vallen:

□ - (participaties in) deelnemingen;

□ - gemeenschappelijke regelingen;

□ In het geval er formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht) én een bestuurlijk belang, dan kan deze organisatie gezien het maatschappelijk of algemeen belang opgenomen worden in deze paragraaf. Voor deze organisaties zal een aparte categorie 'organisaties met een bestuurlijk en een maatschappelijk of algemeen belang' worden opgenomen.

Rechtsvorm	Programma	Risico
Besloten Vennootschap		
Publiek Belang Elektriciteitsproductie	Algemene dekkingsmiddelen	
Claim Staat Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	
Coöperatie		
Port of Zwolle	Economie	
Gastvrije Randmeren	Economie	
Gemeenschappelijk regeling		
GGD IJsselland	Volksgesondheid en milieu	
Veiligheidsregio IJsselland	Veiligheid	
Regionale Sociale Recherche	Sociaal domein	
Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten	Sociaal Domein	
Archeologie Kampen - Zwolle	Sport, cultuur en recreatie	
ONS (Shared Service Centrum Bedrijfsvoering)	Overhead	
Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	Sociaal domein	
Omgevingsdienst IJsselland	Volksgesondheid en milieu	
Naamloze Vennootschap		
Kampereiland Vastgoed N.V.	Algemene dekkingsmiddelen	
Kampereiland N.V.	Algemene dekkingsmiddelen	
Enexis Holding	Algemene dekkingsmiddelen	
Vitens	Algemene dekkingsmiddelen	
Wadinko	Algemene dekkingsmiddelen	
NV ROVA	Algemene dekkingsmiddelen	
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Algemene dekkingsmiddelen	
Overige vennootschappen		
Vof Reeve Kampen	Volkshuisvesting	

Deelname in vennootschappen

Kampereiland Vastgoed N.V.	Kampen	Naamloze Vennootschap	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
In de statuten is het doel van Kampereiland Vastgoed N.V. vastgelegd, te weten:			
1. De van de gemeente Kampen in eigendom verkregen onroerende zaken met al de aanhorigheden, opstallen en wateren plaatselijk bekend Kampereiland en omstreken, te beleggen in de zin van artikel 28 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 met toepassing van het beginsel van risicospreiding teneinde de aandeelhouders in de opbrengst van de beleggingen te doen delen, alsmede al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, in de ruimste zin van het woord.			
2. De vennootschap tracht dit doel te bereiken door:			
<ul style="list-style-type: none">• de gronden voor eigen rekening in pacht uit te geven, te bezwaren met recht van erfpacht of opstal en in huur of gebruik af te staan;• al hetgeen te doen dat met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.			
Deelnemende partijen	Geen		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
Kampereiland Vastgoed NV wordt bestuurd door een directie onder toezicht van een raad van commissarissen. De directie wordt bij overeenkomst uitgeoefend door Eelerwoude BV. Het toezicht op het bestuur van de Vastgoed NV wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen die worden benoemd door de aandeelhouder, de gemeente Kampen (het college van B&W).			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	45		
Aandelen Kampen	45		
Aandelenkapitaal	€ 45.000		
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.		
Jaarlijks dividend	€ 1.527.000		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 103.371	€ 103.109	
Vreemd vermogen	€ 255	€ 334	
Resultaat			€ 1.228
Risico's (maatschappelijk en financieel)			
De gemeente Kampen is volledig eigenaar van Kampereiland Vastgoed NV. Uit hoofde daarvan ontvangt zij jaarlijks een dividenduitkering. Belangrijkste financiële risico is een daling van de pachtprizen, die jaarlijks door de rijksoverheid worden vastgesteld. De pachtprizen zijn afhankelijk van de wereldmarktprijzen voor melk en grondstoffen en van de uitwerking van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. Inflatie kan niet worden doorberekend in de pacht. Dalende pachtprizen kunnen een lagere dividenduitkering geven. Daarnaast zijn de waterschapslasten en de onderhoudskosten grote posten op de begroting van de NV. De waterschapslasten zijn de laatste jaren vrij stabiel. De onderhoudskosten (onderhoud terreinen, civiele kunstwerken en erfbeplanting) zijn stijgend.			
Ontwikkelingen			

Marktonwikkeling melkveehouderij

Er komt veel op het landelijk gebied af. Het landelijk gebied is in transitie naar een vitaal gebied. De landbouw moet verduurzamen. Ook op het gebied van klimaat, energietransitie en rondom natuur en waterbeheer ligt een opgave om verbeteringen door te voeren.

Stikstofproblematiek

De opgave voor de stikstofreductiedoelen voor de landbouw is groot. De agrarisch ondernemers zullen versneld de transitie naar kringlooplandbouw (een manier van produceren en ondernemen die meer in evenwicht is met de natuur) moeten doormaken. De provincie Overijssel houdt vooralsnog vast aan haar aanpak de uitstoot van stikstof te beperken. Voor onder meer de gemeente Kampen is een gebiedstafel opgericht die werkt aan het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van stikstofruimte, maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en het opstellen van een gebiedsagenda. Natuur- en stikstofopgaven worden in beeld gebracht en er wordt een maatregelenpakket opgesteld om de opgaven te realiseren. Voor de gronden van de Stadserven bespreekt een werkgroep van pachters de opgaven voor het Kampereiland met de provincie Overijssel en de Stadserven.

Pachtbeleid

Een landelijke ontwikkeling is dat veel grondeigenaren duurzaamheidseisen opnemen in het pachtcontract. Het pachtrecht en met name de Grondkamers die als taak hebben de overeenkomst te toetsen op onredelijk bezwarende bepalingen, zijn hier nog niet op ingesteld. Het is de verwachting dat de Rijksoverheid in het kader van de herziening van het pachtstelsel hiertoe mee mogelijkheden schept. Het kabinet is aan zet om de pachtprijs herziening vorm te geven.

Pachtprijzenbesluit

In juni 2023 is het nieuwe Pachtprijzenbesluit vastgesteld, met als gevolg dat de pachtprijzen in het Noordelijk Weidegebied waar Kampereiland onder valt, met 22% stijgen. Deze stijging heeft effect op het resultaat van de NV. De Stadserven raamt de stijging van het dividend voor 2024 op ca. € 350.000,-.

Beleidsvisie de Stadserven

In mei 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de beleidsvisie de Stadserven 2019-2028. Hierin worden de lange termijn-ontwikkelingen in beeld gebracht en worden de kernactiviteiten van de Stadserven geformuleerd. In juni 2023 stelde de aandeelhoudersvergadering een uitvoeringsplan 'light' vast. Het plan is een uitwerking van de beleidsvisie. Het bevat acties voor verbetering van de landbouwstructuur op het Kampereiland. Over het recht-van-opstal voor burgerwoningen op het Kampereiland wordt nog een besluit genomen.

Vof Reeve Kampen

Burg Berghuisplein Overige vennootschappen 1,8261 DD Kampen

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Realiseren van een nieuw dorp aan het Reevediep en het Drontermeer. BPD en de Gemeente handelen ter uitvoering van de "Samenwerkingsovereenkomst Reeve", ten behoeve van een gezamenlijke grondexploitatie in een VOF" d.d. 8 maart 2018, die ten doel heeft om voor rekening en risico van een vennootschap onder firma een Gebiedsontwikkeling te voeren teneinde de realisatie van woningbouw en bijbehorende commerciële en/of maatschappelijke voorzieningen mogelijk te maken. Partijen hebben met deze overeenkomst tot doel om binnen de kaders van de Grondexploitatie voor fase 1 van het Plangebied voor gezamenlijke rekening en risico een Gebiedsontwikkeling te voeren met betrekking tot in totaal 600 woningen en de N50 congreslocatie, middels onderlinge samenwerking in de vorm van een vennootschap onder firma.

Deelnemende partijen

BPD Ontwikkeling B.V. en de gemeente Kampen

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Wethouder grondzaken, plaatsvervanger Wethouder financiën zijn vennoten namens de gemeente in de Vof Reeve-Kampen. In het vennotenoverleg worden de besluiten genomen die zijn voorbereid door de projectgroep en goedgekeurd door het DT, van de vof. Voorafgaand aan het vennotenoverleg heeft het college de vertegenwoordigende vennoot gemachtigd tot het nemen van de besluiten in het vennotenoverleg, middels een collegebesluit.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	n.v.t.
Aandelen Kampen	n.v.t.
Aandelenkapitaal	€ 50.000 vennootschapskapitaal/50%
Leningen / garantiestellingen	€ 10.767.442
Jaarlijks dividend	N.v.t.

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	-€ 87	-€ 642	
Vreemd vermogen	€ 21.487	€ 22.388	
Resultaat			-€ 556

Risico's (maatschappelijk en financieel)

De VOF Reeve - Kampen heeft tot doel om voor rekening en risico een Gebiedsontwikkeling te voeren teneinde de realisatie van woningbouw en bijbehorende commerciële en/of maatschappelijke voorzieningen mogelijk te maken. De gebiedsontwikkeling betreft de eerste fase, van 600 woningen en de ontwikkeling van de N50 congreslocatie en de omliggende boerderijen. De gebiedsontwikkeling is een bijzonder waterrijk woonmilieu voor de regio Zwolle. Het betreft verschillende woonmilieus die op verschillende manieren de verbinding met het water aangaan (clusterwoningen op de klimaatdijk, woningen aan het water (boot direct achter de kavel) en het wonen in de dorpskern op en aan de dijk. Het financieel risico is voor nu het aanbestedingsrisico voor de aanleg van de grote infrastructurele werken (sluis en de beweegbare bruggen) en het afname tempo van de bouwkavels. Het laatste risico wordt als beperkt ingeschat, door de grote druk op de woningmarkt en de grote geregistreerde belangstelling.

Vertraging is opgetreden bij de ontwikkeling van de projectmatige woningen. De redenen hiervoor zijn, stijgende bouwkosten, personele krapte bij o.a. aannemers met als gevolg een langere ontwikkeltijd.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling van het dorp Reeve

De eerste bewoners hebben zich in het dorp Reeve gevestigd. Particuliere kavels en projectgebonden woningen op het 1e Eiland zijn verkocht en nieuwe woningen voor het zuidelijk deel van de Dorpskern (55 stuks) en de Klimaatdijk (28 woningen) staan in de planning voor de verkoop. Het stedenbouwkundig plan voor de vervolgfases wordt in 2022 afgerond en beeldkwaliteitsplannen voor deelgebieden worden ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

In het kader van de Versnelling Woningbouw wordt het groot grondwerk voor de volgende fasen (de werkvelden 3, 4, 5 en 12) in een bestek op de markt gezet, zodat kan worden geanticipeerd op de vraag naar woningen.

De aanbesteding van de sluis en bruggen is afgerond en gegund aan Strukton. Er wordt gewerkt met een bouwteam, waarin aannemer en opdrachtgever (VOF Reeve en gemeente Kampen) nauw samenwerken.

Vof Reeve-Kampen

De VOF Reeve voert de volledige financiële administratie voor het project Reeve I.

Het is de verwachting dat dit jaar de laatste tranche gronden door de gemeente wordt geleverd aan de VOF Reeve.

Kampereiland N.V.

Kampen

Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

In de statuten is het doel van Kampereiland N.V. vastgelegd, te weten:

- De vennootschap heeft ten doel de onroerende zaken met al de aanhorigheden, opstallen en wateren plaatselijk bekend Kampereiland en omstreken, welke in eigendom toebehoren aan de te Kampen gevestigde naamloze vennootschap: Kampereiland Vastgoed N.V., ingeschreven in het handelsregister onder nummer 05086997, als ongedeeld erfgoed te behouden en te bewaren, zodanig dat een redelijk rendement wordt verkregen op de bezittingen van de vennootschap, zorg wordt gedragen voor natuur en landschap en het pachtbeleid Kampereiland wordt gevoerd, en voorts het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van andere onroerende zaken die in hoofdzaak een landschappelijke of recreatieve functie hebben.
- De vennootschap tracht dit doel te bereiken door:
 - uitvoering te geven aan de kaderstellende beleidsregels zoals deze thans door de gemeenteraad van de gemeente Kampen zijn vastgesteld dan wel zoals deze beleidsregels te eniger tijd zullen luiden;
 - de bedrijfsstructuur van de pachtbedrijven op Kampereiland en omstreken te verbeteren middels schaalvergroting en verbreding van de inkomstenbronnen van deze bedrijven;
 - activiteiten te ontplooiën of te stimuleren op het gebied van landbouw, natuur, landschap, recreatie en alle overige ontwikkeling met betrekking tot de in het eerste lid van dit artikel genoemde onroerende zaken;
 - de gronden voor eigen rekening in pacht uit te geven, te bezwaren met recht van erfpacht of opstal en in huur of gebruik af te staan;
 - al hetgeen te doen dat met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Deelnemende partijen

Geen

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Kampereiland NV wordt bestuurd door een directie onder toezicht van een raad van commissarissen. De directie wordt bij overeenkomst uitgeoefend door Eelerwoude BV. Het toezicht op het bestuur van de Kampereiland NV wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen die worden benoemd door de aandeelhouder, de gemeente Kampen (het college van B&W).

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	46
Aandelen Kampen	46
Aandelen kapitaal	€ 46.000
Leningen / garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	-€ 54	-€ 46	

Vreemd vermogen	€ 1.236	€ 1.474	
Resultaat			-€ 92

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Kampereiland NV heeft activiteiten die vallen buiten het traditionele beheer. Hierbij valt te denken aan natuurbeheer, waterveiligheid en landbouwstructuurverbetering. De activiteiten geven de NV een verliesgevende exploitatie. De gemeente Kampen dekt deze verliezen jaarlijks met een kapitaalstorting, afkomstig uit het dividend van Kampereiland Vastgoed NV.

Ontwikkelingen

Beleidsvisie de Stadserven

Voor verbetering van de landbouwstructuur op het Kampereiland, probeert Kampereiland NV de grondmobiliteit te vergroten. Zij wil melkveehouders met perspectief die willen groeien of verbreden, ruimte geven door melkveehouders die willen stoppen, te helpen. Dit is in de beleidsvisie de Stadserven 2019-2028 beschreven. De uitvoering van het landbouwstructuurbeleid kost geld. De gemeente draagt jaarlijks € 230.000,- bij.

Enexis Holding 's-Hertogenbosch Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De vennootschap heeft ten doel:

- het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water;
- het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie;
- het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld;
- het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.
- De provincies en gemeenten trachten met hun aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen.

Deelnemende partijen Diverse gemeenten en provincies

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met distributie en transport van energie.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	149.682.196
Aandelen Kampen	42.621
Aandelen kapitaal	€ 149.682.196
Leningen / garantiestellingen	€ 142.372
Jaarlijks dividend	€ 20.000

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 4.241.000	€ 5.441.000	
Vreemd vermogen	€ 5.154.000	€ 4.907.000	
Resultaat			€ 1.300.000

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Het risico voor de aandeelhouders is relatief gering in relatie tot de waarde van het netwerkbedrijf (NWB). Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196. Daarmee zijn op grond van de wet (art 2.:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders in totaliteit jegens Enexis Holding N.V. ook beperkt tot dit bedrag. Voor Kampen betekent dit een risico van € 42.621.

Ontwikkelingen

Vijf provinciale en 64 gemeentelijke aandeelhouders hebben in 2020 een converteerbare hybride lening aan Enexis Holding verstrekt. In totaal gaat het om € 500 miljoen. Het aandeel van de gemeente Kampen hierin bedraagt € 142.372. Deze lening is op 30 november 2020 verstrekt. De aandeelhouders voorzien Enexis Holding hiermee van een belangrijke financiële impuls die nodig is voor het realiseren van de energietransitie.

Publiek Belang	's-Hertogenbosch	Besloten Vennootschap	
Elektriciteitsproductie			
Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ (Electriciteits Productie maatschappij Zuid Nederland) alsnog geleverd aan RWE.			
PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.			
Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV (Special Purpose Vehicles), vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.			
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de financiële afwikkeling van de verkoop van de aandelen van Essent.			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	149.682.196		
Aandelen Kampen	100		
Aandelen kapitaal	€ 1.496.822		
Leningen / garantiestellingen	N.v.t.		
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 1.532	€ 1.480	
Vreemd vermogen	€ 7	€ 10	
Resultaat			-€ 52
Risico's (maatschappelijk en financieel)			
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.821,96), art 2.:81 BW.			
Ontwikkelingen			
Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.			
Het doel is dat de vennootschap in 2022 (of eerder indien mogelijk) zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.			

Claim Staat Vennootschap	's-Hertogenbosch	Besloten Vennootschap	
Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult::			
<ol style="list-style-type: none"> 1. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (procedure beëindigd na uitspraak Hoge Raad 26 juni 2015); 2. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland) (In 2020 is een tweede en finale compromis bereikt rondom deze procedure en heeft een afwikkeling met de aandeelhouders plaatsgevonden); 3. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort. 			
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de financiële afwikkeling van de verkoop van de aandelen van Essent.			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	2.000.000		
Aandelen Kampen	864		
Aandelen kapitaal	€ 20.000		
Leningen / garantiestellingen	N.v.t.		
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 312	€ 210	

Vreemd vermogen	€ 23	€ 13	
Resultaat			-€ 102

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW). Voor Kampen betekent dit een risico van € 8,64.

Ontwikkelingen

CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.

Vitens Utrecht Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Vitens is ontstaan uit de fusie van Waterleiding Maatschappij Overijssel NV met NV Waterbedrijf Gelderland en NV Nuon Water. De deelneming van de gemeente is gelegen in het behartigen als aandeelhouder van het publieke belang van een betrouwbare en continue drinkwatervoorziening tegen de laagst mogelijke prijs.

Deelnemende partijen Diverse gemeenten en provincies

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de distributie van drinkwater.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	5.777.247
Aandelen Kampen	50.961
Aandelen kapitaal	€ 5.777.247
Leningen / garantiestellingen	0
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 600.300	€ 649.500	
Vreemd vermogen	€ 1.387.800	€ 1.446.600	
Resultaat			€ 8.200

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Voor Vitens geldt grotendeels een vergelijkbaar verhaal als voor Essent. Voor de gemeente Kampen bestaat, net als bij deelname in de andere vennootschappen, formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerde kapitaal. Dit risico wordt overigens als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen.

Ontwikkelingen

N.v.t.

Wadinko Zwolle Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Wadinko NV is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft een dertigtal participaties in Kampen en in de wijde regio.

De rol van Wadinko is:

- evalueren van ca 100 proposities per jaar (op ondernemerschap, financiële positie en perspectief duurzaamheid);
- participeren in 36 ondernemingen (in situaties van opvolging, snelle groei of incidentele problemen);
- stimuleren groei bij bestaande participaties;
- klankbord voor directies en
- verkopen van participaties in een nieuwe aandeelhouder tegen een faire prijs.

Deelnemende partijen Provincie Overijssel, 20 Overijsselse gemeenten waaronder Kampen, twee Drentse gemeenten en twee Flevolandse gemeenten.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Gemeente Kampen heeft aandelen.

De wethouder economie vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	2389
Aandelen Kampen	40
Aandelen kapitaal	€ 238.900
Leningen / garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€ 20.000

Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 74.147	€ 82.569	
Vreemd vermogen	€ 6.923	€ 8.542	
Resultaat			€ 12.923

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Gelet op het financiële belang (€ 20.000) dat de gemeente heeft in combinatie met de zeggenschap (1,67%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar.

Er is sprake van een winstgevende organisatie. Periodiek ontvangen de aandeelhouders hiervoor een dividenduitkering.

Ontwikkelingen

Participatiemaatschappij Wadinko werd op 10 januari 1992 opgericht en ging daadwerkelijk van start in 1994. Begin 1991 hadden de aandeelhouders van de toenmalige Waterleiding Maatschappij Overijssel NV (WMO) besloten rente en dividend uit Wavinko in te zetten voor het stimuleren van bedrijvigheid in het verzorgingsgebied (Overijssel, Zuidwest Drenthe, Noordoostpolder). De gemeente Kampen was één van de aandeelhouders. In verband hiermee is Wadinko een verbonden partij.

Wadinko is een participatiemaatschappij die investeert in kansrijke en gezonde bedrijven in deze regio om hen ver te helpen om deze bedrijven toekomstbestendig te maken. Daarmee draagt Wadinko bij aan de bevordering van de regionale economische structuur.

NV ROVA Zwolle Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Voor de gemeente Kampen verzorgt ROVA de inzameling van glas en kca, de (diftar-)registratie van de inzameling van restafval, gft, pmd en oud papier, de vermarkting en transport van afval- en grondstoffen en het contract met Recycling Kampen waar de gemeentelijke milieustraat sinds 1 januari 2014 is ondergebracht.

Deelnemende partijen NV ROVA heeft 23 deelnemende gemeenten

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente heeft aandelen in ROVA. De wethouder Civiele Werken is de vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergaderingen en is gemandateerd om te stemmen.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	11681/ 7023 geplaatste aandelen A
Aandelen Kampen	Aandelen A 322
Aandelenkapitaal	€ 1325209
Leningen / garantiestellingen	achtergesteld € 563.447
Jaarlijks dividend	€ 80.500

Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 40.320	€ 40.866	
Vreemd vermogen	€ 58.840	€ 63.473	
Resultaat			€ 4.369

Risico's (maatschappelijk en financieel)

ROVA voert op basis van een dienstverleningsovereenkomst genoemde taken uit. Er wordt jaarlijks, genormeerd, dividend uitgekeerd van € 250/aandeel A. Als de winst hoger is, wordt het dividend hoger. Als de winst lager is dan genormeerd, zou de dividenduitkering lager kunnen zijn. Dat is al meer dan 10 jaar niet voorgekomen. De achtergestelde lening levert jaarlijks 8% rente op: € 45.076.

Ontwikkelingen

Aan nieuwe deelnemers worden geen aandelen A uitgegeven. Wijzigingen in de dienstverlening worden vastgelegd in de dvo door middel van een dvo-wijzigingsformulier. In 2021 zijn er ondergrondse textielcontainers verplaatst en is een glasbak ondergronds gebracht. Daarnaast worden er nu geen personen meer gedetacheerd bij Recycling Kampen.

NV Bank Nederlandse Gemeenten Den Haag Naamloze Vennootschap

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Deelnemende partijen De Staat, gemeenten, provincies en een waterschap.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Vertegenwoordiger Algemene Vergadering van Aandeelhouders: B. van den Belt.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	(geplaatste) 55.690.720
Aandelen Kampen	100.893
Aandelen kapitaal	(geplaatst) € 139.226.800

Leningen / garantiestellingen	N.v.t.		
Jaarlijks dividend	€ 140.000		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 5.062.000	€ 4.615.000	
Vreemd vermogen	€ 143.995.000	€ 107.459.000	
Resultaat			€ 300.000

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Risico voor de gemeente Kampen is gering.

Ontwikkelingen

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

Port of Zwolle - Coöperatie

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Het havenbedrijf Port of Zwolle heeft als doel het versterken van het vestigingsklimaat voor het havenbedrijfsleven, de industrie en logistieke bedrijven. In de samenwerking binnen Port of Zwolle creëren we voor de havenregio voldoende kritische massa om interessant te zijn voor de mainports. Port of Zwolle zet onze havenregio op de kaart en richt zich op verbetering van de dienstverlening aan ondernemers

Deelnemende partijen Zwolle, Meppel en Kampen

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente Kampen wordt in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd door wethouder A.B. Wonink

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	3
Aandelen Kampen	1
Aandelen kapitaal	n.v.t.
Leningen / garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 183		
Vreemd vermogen	€ 132		
Resultaat			

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Het financiële risico is beperkt tot de ingebrachte gelden tot dan toe. Zodra besloten wordt om het toezicht en opleggen van de havengelden ook onder te brengen in Port of Zwolle neemt het risico toe. De gemeentelijke bijdrage was structureel € 85.000 per jaar. Indien de raad instemt met de gevraagd hogere bijdrage door de Port of Zwolle dan gaat dit naar € 203.000 per jaar.

Vanaf 2022 is PoZ verantwoordelijk voor het inregelen van de (digitale) inning van havengelden.

Ontwikkelingen

Eind 2015 werd er gestart met de oprichting van de entiteit en is de propositie vertaald in marketingcommunicatie instrumenten, onder andere de website. Port of Zwolle is in maart 2016 officieel ingeschreven als coöperatie. De 1e fase is uitvoering, marketing en acquisitie.

Het imago van Port of Zwolle is zodanig goed dat het havenbedrijf gesprekspartner is van en namens zeer veel ondernemers.

PoZ heeft een prominente plek in het internationale netwerk van havens, politiek en overheden op alle niveaus.

In 2021 is een nieuwe havensvisie en een bedrijfsplan afgerond. Het palet aan havendiensten is nu goed georganiseerd.

De havens en het havenbedrijf hebben deze regio goed door de coronacrisis geholpen.

Voor de direct betrokken gemeenten is PoZ een belangrijke uitvoerende en adviserende partner.

In het ambitiesdocument 'Sturen op de Toekomst' staat de doorontwikkeling van de Port of Zwolle (PoZ) omschreven. In het kader van deze doorontwikkeling vraagt de organisatie van PoZ om capaciteitsuitbreiding om de benodigde slagkracht, organisatiekracht en uitvoeringskracht te organiseren. Dit betekent daarmee een hogere bijdrage van de samenwerkingspartners, dus ook van onze gemeente.

Deelname verbonden partijen

Gastvrije Randmeren Harderwijk Coöperatie

Openbaar belang / bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De coöperatie Gastvrije Randmeren heeft tot doel:

1. het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren;
2. het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren;
3. het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren;
4. het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.

Deelnemende partijen	De coöperatie Gastvrije Randmeren heeft tot doel: 1. het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. het bewaren en bevorderen van het natuur-en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.
-----------------------------	---

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Het dagelijks bestuur bestaat uit max. 5 leden (2 leden vanuit 10 gemeentes vml. GR, 1 lid van 6 gemeentes Gooi/Eemmeer en (op termijn) 2 leden vanuit watersportsector.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	44
Aandelen Kampen	1
Aandelenkapitaal	5000
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 12.949	€ 11.524	
Vreemd vermogen	€ 710	€ 1.090	
Resultaat			-€ 505

-505

Gelet op het beperkte aandeel van de gemeente Kampen en het feit dat elke 4 jaar heroverweging van deelname aan de coöperatie plaatsvindt, zijn de risico's zowel bestuurlijk als financieel verwaarloosbaar. De Gastvrije Randmeren werkt met een defensief beleggingsprofiel.

Uit de jaarstukken blijkt dat er de GVR een exploitatietekort heeft Voor 2022 bedraagt dat ca. € 500.000.

Met betrekking tot de toekomstbestendige begroting is wel goed om te realiseren dat de Gastvrije Randmeren jaarlijks een exploitatietekort heeft. Dit is al jaren bekend. Wel heeft de GVR te maken met een grote bruidsschat vanuit voormalige IIVR-regeling. Over 2022 had men te maken met dalende rente en lagere marktwaarde van de effectenportefeuille. Al met al wel reden om in 2023 toch stappen te zetten naar een nieuwe aanpak. Daarbij zal er extern advies worden gevraagd over advies de Jong gekeken hoe en wanneer je obligaties wilt/kunt laten door lopen. Tevens zal in het najaar van 2023 een project gestart worden, "Toekomstverkenning GVR", waarbij samen met inwoners en ondernemers gekeken wordt waar de kansen en waarde van de randmeren liggen voor de toekomst. Daarbij zal dan ook inzichtelijk worden hoe er meer inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Ontwikkelingen

Gastvrije Randmeren wil de recreatieve ontwikkeling van het gebied de komende jaren een krachtige impuls geven. Dit start met het op orde brengen van de recreatieve basisinfrastructuur en voorzieningen. Die vormen de basis voor een kwalitatief hoogwaardig, groot en gevarieerd recreatiegebied waarin het goed toeven is en waarin veilig en gezond kan worden gerecreëerd.

Op 31 maart 2022 heeft een statutenwijziging plaats gevonden. Daarbij is er sprake van een wijziging in bestuurssamenstelling en de Gastvrije Randmeren werkt met beleggingen.

Wethouder A.B. Woink is bestuurslid van de Gastvrije Randmeren vanaf september 2022.

GGD IJsselland	Zwolle	Gemeenschappelijk regeling
----------------	--------	----------------------------

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. Herstel en versteviging van de publieke gezondheid, verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag en het realiseren van een robuuste crisisorganisatie. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners.

GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland.

GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.

Deelnemende partijen

Het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. Herstel en versteviging van de publieke gezondheid, verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag en het realiseren van een robuuste crisisorganisatie. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners.
GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland.
GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem.

De gemeente Kampen heeft zeggenschap over de gemeenschappelijke regeling doordat een wethouder van de gemeente Kampen een plaats inneemt in het Algemeen Bestuur van de GGD.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	11
Aandelen Kampen	1
Aandelenkapitaal	9,01%
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 2.546	€ 1.705	
Vreemd vermogen	€ 20.848	€ 12.192	
Resultaat			-€ 811

-811

Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie.

Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. Als de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten - naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. GGD IJsselland heeft een risicooverzicht gemaakt met beheersmaatregelen (bij urgente risico's), waardoor de GGD in control is. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de gemeente Kampen klein.

Uitbraak infectieziekte en krapte arbeidsmarkt

Infectieziektebestrijding heeft een personele formatie die voldoende is voor de dagelijkse taken. Bij een eventuele grote uitbraak van een infectieziekte is een sterk verhoogde personele inzet noodzakelijk. Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt zijn bepaalde functies moeilijk aan te vullen. Dat brengt (onvoorziene) kosten met zich mee. Tevens heeft dit invloed op de dagelijkse taken van de GGD.

Ontwikkelingen

Agenda Publieke Gezondheid 2023-2027

De GGD IJsselland, hierna GGD, werkt intensief samen met 11 gemeenten binnen GGD aan de Bestuursagenda Publieke Gezondheid 2023-2027 'Gezond Samen Leven'. Daarin werkt de GGD aan de hand van de leidende principes: Positieve gezondheid, Regionaal en lokaal samenspel, Health in All Policies en informatiegestuurd werken. En zetten ze zich in op verschillende thema's uitgewerkt in vijf programmalijnen die aansluiten aan de lokale doelen die het dit plan van aanpak zijn geformuleerd:

- Gezonde Sociale Basis
- Gezond en Kansrijk Opgroeien
- Mentale Gezondheid
- Gezonde en duurzame leefomgeving
- Gezond Ouder Worden

Ontwikkelingen GALA/IZA

Het GALA en het IZA kent een regionaal domein overstijgende inzet en samenwerking. Zowel lokaal als regionaal. En niet alleen binnen het gemeentelijk domein en het zorgdomein op lokaal niveau, maar ook tussen gemeenten en met het zorgdomein op regionaal niveau (zoals met zorgverzekeraars). De GGD heeft hierbij een belangrijke en voor de hand liggende regierol. De komende periode moet duidelijk worden elke rol de GGD in de regionale domein overstijgende preventie infrastructuur krijgt.

Veiligheidsregio IJsselland

Zwolle

**Gemeenschappelijk
regeling**

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De Veiligheidsregio behartigt de belangen van deelnemende gemeenten op het gebied van risicobeheersing, grootschalige brandweerzorg, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en beheersing en bestrijding van rampen en crises. Daartoe behoort in het bijzonder ook een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking als één organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.

Deelnemende partijen De Veiligheidsregio behartigt de belangen van deelnemende gemeenten op het gebied van risicobeheersing, grootschalige brandweerzorg, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en beheersing en bestrijding van rampen en crises. Daartoe behoort in het bijzonder ook een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking als één organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Gemeente Kampen heeft zeggenschap over de VR, doordat de burgemeester van Kampen een plaats inneemt in het Dagelijks, - en Algemeen Bestuur van de VR.
Stemverhouding: 1/11e

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	11
Aandelen Kampen	1
Aandelenkapitaal	8,22%
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 8.958	€ 5.345	
Vreemd vermogen	€ 34.692	€ 33.604	
Resultaat			-€ 33

-33

Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen.

Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomangement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren.

Veiligheidsregio IJsselland heeft een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden. Het voornemen is vanaf 2023 jaarlijks, aan de hand van een eenvoudige methodiek, met alle leidinggevendende de risicomatrix inclusief beheermaatregelen actueel te houden. Naast mogelijke financiële effecten van risico's wordt hierbij ook gekeken naar de effecten op de continuïteit van de bedrijfsprocessen en het imago van Veiligheidsregio IJsselland.

Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's.

De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort, zie bovenstaand percentage.

De kosten worden vanaf 2017 voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectiveerde methodiek, te weten het gemeentefonds.

Ontwikkelingen

Nieuw voor oud

Financieel uitgangspunt is dat we voor nieuw beleid geen extra middelen vragen. Hier hanteren wij het principe 'nieuw voor oud'. Een aantal ontwikkelingen leidt echter mogelijk tot kosten die niet uit de begroting gefinancierd kunnen worden. Mocht dit het geval zijn, dan zullen keuzes hierover aan het bestuur worden voorgelegd.

Programma Risico en Crisisbeheersing

Binnen de veiligheidsregio is in 2023 gestart met het programma Risico en Crisisbeheersing. Binnen dit programma gaat men aan de slag met het doorontwikkelen van enkele thema's. Zo wordt ingezet op het gebruik van informatie voor het analyseren van risico's en het opstellen van een dynamisch risicobeeld. Daarnaast wordt verder verkend en uitgewerkt hoe tijdens langdurige incidenten de samenwerking vorm krijgt.

Verduurzaming

De veiligheidsregio zet de komende periode in op het (verder) verduurzamen van de bedrijfsvoering. Hiermee wil de organisatie de uitstoot van CO2 verlagen. Daarbij gaat aandacht uit naar verschillende facetten. Te denken valt aan het gebruiken van duurzame brandstof voor de voertuigen. Maar ook wordt het duurzaamheidsaspect meegenomen in de eventuele verbouwingen van kazernes, die de regio huurt van de gemeenten.

Regionale Sociale Recherche

Zwolle

Gemeenschappelijk
regeling

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Samenwerking op het terrein van het voorkomen en opsporen van fraude op het gebied van de inkomensregelingen, uitgevoerd door gemeenten. Door misbruik tegen te gaan komt geld daar waar het nodig is.

Deelnemende partijen Samenwerking op het terrein van het voorkomen en opsporen van fraude op het gebied van de inkomensregelingen, uitgevoerd door gemeenten. Door misbruik tegen te gaan komt geld daar waar het nodig is.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Er is een bestuurlijk belang.

De gemeente Kampen wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	n.v.t.
Aandelen Kampen	n.v.t.
Aandelenkapitaal	n.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Resultaat			

De Regionale Sociale Recherche werd jaarlijks gefinancierd door de deelnemende gemeenten op basis van het aantal cliënten op 31 december van het voorgaande jaar. Voor 2024 zijn er plannen om op basis van ureninzet te gaan financieren. Dit betekent voor Kampen dat de bijdrage lager is als er minder uren dan begroot zijn ingezet.

Jaarlijks wordt een begroting en een rekening voorgelegd. Het opsporen en voorkomen van fraude heeft tot gevolg dat mensen uitstromen uit de uitkering en dat zodoende bespaard wordt op uitkeringsgelden. Fraudepreventie is rendabel maar moeilijk om goed te kwantificeren.

Ontwikkelingen

Sinds enkele jaren werkt de Sociale Recherche ook voor enkele andere gemeenten die niet in de GR deelnemen, en voor DUO. Dit past ook binnen het beleidskader van het bestuur waarin aandacht is voor het verkrijgen van inkomsten.

Om zo efficiënt mogelijk te functioneren, probeert de SR zoveel mogelijk opbrengst te genereren en richt zij zich op methodieken die het meeste rendement hebben. Daarbij richt de SR zich op het voorkomen van fraudesoorten die de meeste financiële schade veroorzaken voor de samenleving.

De laatste jaren zijn er vanuit de SR voor de gemeente Kampen minder uren dan begroot ingezet. Ambtelijk zijn er afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat Kampen in de toekomst beter gebruik kan maken van de diensten van de SR.

Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten**Gemeenschappelijk regeling****Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling**

De gemeente heeft de taak om te zorgen dat inwoners worden ondersteund om te participeren in de samenleving. Het liefste via regulier werk en anders via een andere prestatie. Het Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten (de Gemeenschappelijke Regeling) heeft stichting Impact aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Daarnaast voert Impact op verzoek van de gemeente in toenemende mate taken uit die voortvloeien uit de Participatiewet.

Deelnemende partijen De gemeente heeft de taak om te zorgen dat inwoners worden ondersteund om te participeren in de samenleving. Het liefste via regulier werk en anders via een andere prestatie. Het Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten (de Gemeenschappelijke Regeling) heeft stichting Impact aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Daarnaast voert Impact op verzoek van de gemeente in toenemende mate taken uit die voortvloeien uit de Participatiewet.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Het bestuur van het werkvoorzieningschap heeft invloed op de gang van zaken bij de stichting Impact door de benoemings- en ontslagmogelijkheid van de bestuurder/directeur van de stichting Impact. Ook moet Impact belangrijke beslissingen eerst voorleggen aan het bestuur van de GR voor instemming.

Daarnaast behoeven, op grond van de statuten van de stichting, verschillende financiële bestuursbesluiten van de stichting de goedkeuring van het bestuur van de GR.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	N.v.t.
Aandelen Kampen	N.v.t.
Aandelenkapitaal	N.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	144
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 260	€ 260	
Vreemd vermogen	€ 947	€ 1.656	
Resultaat			€

0

De gemeenten zijn formeel en praktisch risicodragers voor eventuele tekorten bij het Werkvoorzieningschap: Dronten voor 25% en Kampen voor 75%. Om een liquiditeitsprobleem te voorkomen wordt het geraamde tekort door beide gemeenten via een periodieke bevoorschotting gerepareerd.

De geprognosticeerde omzetstijging van Impact is mede afhankelijk van de trajecten die de gemeente Kampen en de gemeente Dronten uitzetten bij Impact. Het financieel resultaat van Impact is daardoor gekoppeld aan de financiële gezondheid van de gemeente. De schommelingen in het gemeentelijk re-integratiebudget zijn hierdoor direct zichtbaar in het jaarresultaat van Impact. Dit vormt een risico op het moment dat het re-integratiebudget van de gemeente Kampen (te) laag is.

De omzet van Impact is mede afhankelijk van de opdrachten die zij ontvangen en binnenhalen bij bedrijven. Veranderingen hierin zijn van invloed op de financiële situatie en vormen daarmee een financieel risico.

Vanuit het in 2022 gestarte projectplan 'naar een strategie 22-26', is in 2023 een advies over de herbezinning van de samenwerking met Impact en gemeente Dronten gekomen. In 2024 wordt de implementatie hiervan verder voorbereid en uitgezet. Dit kan aanleiding zijn tot eventuele aanpassing van de invulling van de samenwerking, wat gevolgen op inhoudelijk, juridisch en financieel vlak kan hebben.

Ontwikkelingen

Onderdeel van de nauwere samenwerking tussen de gemeente en stichting Impact betreft een mobiliteitscentrum met de naam Werkcafé, die in 2021 is gerealiseerd en operationeel is. Het Werkcafé betekent vooral een praktische samenwerking in de keten tussen de gemeente en Impact waarbij alles rond het thema 'werk' samen komt. In 2022 is het Werkcafé fysiek verhuisd naar een locatie op de begane grond bij Impact in Kampen. Ook in 2024 wordt er verder gewerkt met het versterken van de samenwerking en verder doorontwikkelen van het Werkcafé.

Gemeente Kampen, gemeente Dronten en stichting Impact zijn in gesprek met betrekking tot een herbezinning op de organisatievorm en de verhouding met alle partijen. In 2022 is hiervoor gestart met het projectplan 'naar een strategie 22-26'. Momenteel wordt gewerkt aan de implementatie van het advies dat uit het projectplan is gekomen. De verwachting is dat de implementatie in 2024 gereed is. Daarnaast is door Impact in 2023 een nieuw ondernemingsplan, waarin de strategie voor de komende jaren is beschreven, vastgesteld. In 2024 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het ondernemingsplan. Deze ontwikkelingen kunnen onder andere effect hebben op inhoudelijk, juridisch en financieel vlak.

Archeologie Kampen - Zwolle Kampen en Zwolle Gemeenschappelijk regeling

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De regeling maakt inzet van archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle mogelijk in de gemeente Kampen. Door opgravingen en onderzoek aan de hierbij gevonden objecten wordt bijgedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van het gemeentelijk gebied

Deelnemende partijen

De regeling maakt inzet van archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle mogelijk in de gemeente Kampen. Door opgravingen en onderzoek aan de hierbij gevonden objecten wordt bijgedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van het gemeentelijk gebied

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De overeenkomst is een 'lichte gemeenschappelijke regeling', zonder een openbaar lichaam, een eigen bestuur of bestuurlijk overleg.

De gemeente Kampen behoudt de volledige beleidstaak en voert tevens zelfstandig depotbeheer. De gemeente Kampen houdt dus de regie over het onderzoek dat de archeologische dienst van de gemeente Zwolle uitvoert op het grondgebied van de gemeente Kampen. Verder vindt de opslag van documentatie en objecten in het eigen depot plaats.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	n.v.t.
Aandelen Kampen	n.v.t.
Aandelenkapitaal	n.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Resultaat			

Wanneer de dienst van de gemeente Zwolle de onderzoeken uitvoert, vindt bekostiging plaats vanuit projectfinanciering op dezelfde manier als archeologiebedrijven worden betaald. Er zijn voor de gemeente Kampen geen financiële of maatschappelijke risico's verbonden aan de uitvoering van de WGR.

Ontwikkelingen

De gemeenschappelijke regeling Archeologie Kampen - Zwolle is in september 2012 opgericht na toestemming daartoe van de gemeenteraden van beide gemeenten (Kampen 13 september, Zwolle 24 september).

ONS (Shared Service Centrum Zwolle Gemeenschappelijk Bedrijfsvoering) regeling

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Het Shared Service Centrum (SSC) ONS levert aan de partners dienstverlening op het gebied van ICT, Inkoop & Contractmanagement en Personeels-&Salarisadministratie. De oprichters van het Shared Service Centrum (SSC), de gemeenten Kampen en Zwolle en de provincie Overijssel, hebben bij de oprichting van het SSC ONS de ambitie uitgesproken dat zij met behoud van eigen autonomie en identiteit willen focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening en daarvoor bedrijfsvoeringstaken willen concentreren in het SSC ONS.

Deelnemende partijen

Het Shared Service Centrum (SSC) ONS levert aan de partners dienstverlening op het gebied van ICT, Inkoop & Contractmanagement en Personeels-&Salarisadministratie. De oprichters van het Shared Service Centrum (SSC), de gemeenten Kampen en Zwolle en de provincie Overijssel, hebben bij de oprichting van het SSC ONS de ambitie uitgesproken dat zij met behoud van eigen autonomie en identiteit willen focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening en daarvoor bedrijfsvoeringstaken willen concentreren in het SSC ONS.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	6
Aandelen Kampen	1/6
Aandelenkapitaal	N.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 495	€ 3.013	
Vreemd vermogen	€ 13.023	€ 9.047	
Resultaat			€ 2.544

2544

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen waarover ONS beschikt om niet begrote financiële tegenvallers, incidenteel of structureel, op te vangen. De algemene reserve bedraagt € 354.000,- op 31 december 2022, en € 238.000,- op 31 december 2021.

In de afgelopen jaren heeft het bestuur van ONS ingestemd met het verrekenen van nadelige resultaten en dus niet ten laste te brengen van de algemene reserve. Hiermee blijft het weerstandsvermogen op peil en worden de nieuwe partners niet met een tekort uit een voorgaand jaar geconfronteerd. In de jaren 2021 en 2022 is hier geen sprake van geweest door het positieve resultaat. In 2021 en 2022 is het positieve resultaat gebruikt om het weerstandsvermogen op peil te brengen en het restant is teruggegeven aan de partners.

Ontwikkelingen

Uitgangspunten voor de komende jaren zijn continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid. Daarnaast heeft ONS de ambitie om verder te groeien, zowel in taken als in deelnemers.

Personeel

De partners juist en tijdig bedienen heeft prioriteit bij ONS. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn altijd op tijd de salarissen betalen en de vragen goed en snel beantwoorden. De klantwaarderingcijfers in dit kader zijn goed. Toch geven de partners aan dat de kwaliteit omhoog moet. Door het vele maatwerk dat geleverd wordt, worden er ook fouten gemaakt. ONS is met alle partners in gesprek hoe er meer uniform kan worden gewerkt. Een belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren is data-gestuurd werken.

ICT

Op het vlak van ICT spelen er twee belangrijke zaken. Als eerste is het zaak om de dienstverlening aan de partners op niveau te krijgen en te houden. Daarnaast is er continu ontwikkeling van de ICT nodig. Er ligt nu veel focus op de overgang naar Microsoft 365 en het moderniseren van de werkplek. Ook op het gebied van het gebruik van data in ons werk (informatie gestuurd werken) ontwikkelt ONS haar dienstverlening zodat wij hierin de juiste stappen kunnen zetten. Continu ontwikkelen is cruciaal om zowel aan de wensen en eisen van gebruikers te blijven voldoen als om ook aan de wettelijke vereisten te voldoen.

Cybersecurity

We zijn de afgelopen jaren druk bezig geweest met het implementeren van de beveiligingsmaatregelen om aan de wetgeving te kunnen voldoen. Daarin zijn we nu in de afrondende fase, waarmee we op het wettelijke basisniveau zitten. Informatiebeveiliging vraagt echter continu aandacht. De dreigingen veranderen en daarmee zijn er altijd nieuwe maatregelen nodig. Ook komend jaar zal ONS maatregelen implementeren om de ICT van haar partners op een adequaat beveiligingsniveau te houden.

Inkoop & Contractmanagement

ONS wilt doorbouwen aan rechtmatig Europees aanbesteden, inkoopvoordeel behalen, innovatiegerichte inkoop, beheer en management van contracten verder professionaliseren en versterkt uitvoering geven aan beleidsdoelen rond inkopen. Daarnaast werken wij ook gezamenlijk aan het verbeteren van processen, onder andere de capaciteitsplanning en de forecasting. Ook zien we na de inkoop vaker het belang van contractmanagement als instrument voor het goed gebruik van contracten en als tool om kansen en risico's in kaart te brengen.

Bedrijfsvoeringsorganisatie	Zwolle	Gemeenschappelijk	
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland		regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
De GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) verzorgt voor de 11 deelnemende gemeenten de gezamenlijke inkoop van (specialistische) jeugdhulp. De RSJ sluit hier overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders voor af en verzorgt het contractmanagement, de (financiële) administratie en de monitoring.			
Deelnemende partijen	De GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) verzorgt voor de 11 deelnemende gemeenten de gezamenlijke inkoop van (specialistische) jeugdhulp. De RSJ sluit hier overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders voor af en verzorgt het contractmanagement, de (financiële) administratie en de monitoring.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
Bestuur bestaat uit 11 bestuurders/wethouders van de deelnemende partijen.			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	N.v.t.		
Aandelen Kampen	N.v.t.		
Aandelenkapitaal	N.v.t.		
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.		
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€	€	€
Vreemd vermogen	€ 2.713	€ 2.065	
Resultaat			
0			
Het regionaal Inkoopmodel is doorontwikkeld en er is een inkooptraject gestart. In het najaar van 2022 vindt de implementatie plaats zodat er per 1-1-2023 gestart kan worden. De (financiële) gevolgen hiervan voor Kampen zijn berekend en een impactanalyse geeft aan dat het gaat om ongeveer 400.000,- extra bij een gelijkblijvende productie. Naast de inkoop van jeugdhulp zijn er ook nieuwe subsidieafspraken met de gecertificeerde instellingen gemaakt. Met een hoger tarief conform CAO stijgingen, indexering en onderzoek naar caseloadnormering. Ook deze ontwikkeling heeft impact op de gemeentelijke budgetten en is meegenomen in de gemeentelijke begroting.			
Ontwikkelingen			

Het RSJ IJsselland is nu eigen werkgever en is in 2022 aan de slag gegaan met het bouwen van een organisatie met personeel in eigen dienst. Gezien de lastige arbeidsmarkt is dit een uitdaging.

Daarnaast is er een traject gestart om de samenwerking binnen het gremium gemeenten en RSJ als organisatie te evalueren en te verbeteren waar nodig. In 2017 is er een governance afgesproken en de vraag is of de gewenste effecten heeft gehad en resultaten zijn bereikt.

Hierin wordt de onderliggende structuur van bestuurlijk- managers en ambtelijk overleg onder de loep genomen. En de opdracht van gemeenten aan het RSJ geherijkt. De regionale samenwerking staat niet ter discussie maar wel op welke wijze we dit willen doen. En bij welke thema's ligt er een opdracht voor het RSJ en welke willen we op andere wijze vormgeven. Belangrijke inhoudelijke leidraad is de regionale visie op jeugdhulp die is opgesteld. En een belangrijk thema waar wij als gemeenten voor staan is de hervormingsagenda Jeugd waaraan momenteel wordt gewerkt en waar uitvoering aan gegeven moet worden.

Omgevingsdienst IJsselland	Zwolle	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
De Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ) is een samenwerkingsverband tussen elf gemeenten en de provincie Overijssel binnen een gemeenschappelijke regeling (GR). De ODIJ heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor bedrijfgebonden milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst. Daarnaast worden o.a. enkele specialistische milieutaken uitgevoerd op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en lucht en wordt in dat kader ook geadviseerd.			
Deelnemende partijen	De Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ) is een samenwerkingsverband tussen elf gemeenten en de provincie Overijssel binnen een gemeenschappelijke regeling (GR). De ODIJ heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor bedrijfgebonden milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst. Daarnaast worden o.a. enkele specialistische milieutaken uitgevoerd op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en lucht en wordt in dat kader ook geadviseerd.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
Gemeente Kampen heeft zeggenschap over de Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ), doordat een wethouder van de gemeente Kampen een plaats inneemt in het Dagelijks, - en Algemeen Bestuur van de ODIJ. Stemverhouding: 1/12e			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	12		
Aandelen Kampen	1		
Aandelenkapitaal	9%		
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.		
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(X € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen	€ 424	€ 517	
Vreemd vermogen	€ 3.076	€ 2.886	
Resultaat			€ 201
201			
Weerstandsvermogen & risicobeheersing			
In juni 2018 stelde het Algemeen Bestuur de documenten nota 'Kaders weerstandsvermogen' en nota 'Weerstandsvermogen' vast. De laatstgenoemde nota gaat vooral in op de capaciteit van het weerstandsvermogen, het risicomanagement en de risico-inventarisatie. De risico's zijn samengevat in de risico-inventarisatie en worden via de risicoklasse financieel gekwantificeerd. Deze financiële vertaling vormt de basis voor de hoogte van de algemene reserve. De risico-inventarisatie zoals deze nu is vastgesteld, resulteert in een benodigd weerstandsvermogen van 311.000 euro en bedraagt hiermee ongeveer 3% van de begroting.			
Ontwikkelingen			
Ontwikkelingen			
Per 1 januari 2024 zal de Omgevingswet in werking treden. Dat betekent dat niet meer met het begrip inrichting zal worden gewerkt maar met het begrip milieubelastende activiteiten. Verder speelt het landelijk interbestuurlijk programma ter versterking van het VTH-stelsel (IBP VTH). In dat kader zal worden bezien of er sprake is van robuuste omgevingsdiensten en passende financiering. Dat geldt dus ook voor de OD IJsselland. Voor robuustheid moet de OD voldoen aan de criteria effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency. Deze criteria zijn omgezet naar zes kritische prestatie-indicatoren (kpi's). In de komende tijd zal bekeken worden of de OD onder andere aan deze criteria voldoet.			
VTH-uitvoeringsprogramma			
OD IJsselland zet zich in om zorg te dragen voor een schone en veilige leefomgeving. Om dit te kunnen doen voorziet de OD ruim 19.000 bedrijven in onze regio van een vergunning en ziet toe op de naleving van de milieuregels. Aan de hand van het jaarlijkse VTH-uitvoeringsprogramma dat gebaseerd is op het VTH-beleid wordt het werk uitgevoerd.			

Deelname in stichtingen/ verenigingen

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
Deelnemende partijen				
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
-				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	N.v.t.			
Aandelen Kampen	N.v.t.			
Aandelenkapitaal	N.v.t.			
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.			
Jaarlijks dividend	N.v.t.			
Financiële positie				
(X € 1.000)		01-01-2022	31-12-2022	2022
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Risico's (maatschappelijk en financieel)				
Ontwikkelingen				

Paragraaf 7 Gemeentelijk grondbeleid

Samenvatting

Het grondbeleid van de gemeente Kampen is erop gericht om in samenwerking met andere partijen de ruimtelijke doelen van de gemeente te realiseren. Op dit moment zijn er verschillende ontwikkeling- of herontwikkelingslocaties onder handen of in voorraad. De kosten, opbrengsten en risico's van de grondexploitaties worden jaarlijks herzien. De eerstvolgende herziening vindt plaats per 1 januari 2024. Om een zo actueel mogelijk beeld van de stand van de reserve bouwgrondexploitatie en het benodigde weerstandvermogen te hebben, hebben wij voor de begroting 2024 de grondexploitaties globaal beoordeeld en de risicoanalyses geactualiseerd. De grondprijzen bij gronduitgifte zijn een belangrijk onderdeel voor de grondexploitaties en worden getoetst op marktconformiteit en door het college vastgesteld in de nota grondprijzen.

Op het moment van schrijven van deze paragraaf verwachten we per 1 januari 2024 11 lopende grondexploitaties te hebben (tabel 1). De gemeente Kampen heeft naast de lopende grondexploitaties ook op diverse locaties grond in eigendom. In totaal is dit circa 296 hectare. In de komende jaren zijn nog in ontwikkeling: bedrijfsterreinen (10,2 hectare waarvan ruim de helft in optie uitgegeven), bijzondere doeleinden (0,68 hectare), glastuinbouw (25,5 hectare waarvan alle hectares op termijn worden afgenomen), woningbouw (circa 4.000 woningen in de komende 10 jaar), kantoren, groen en nutsbedrijven en overige gronden (5,5 hectare, waarvan voor 4,2 hectare overeenstemming is bereikt).

Ten opzichte van het gepresenteerde beeld in de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening 2022 is de financiële positie van het grondbedrijf licht verbeterd. Dit heeft te maken met de naar verwachting lagere af te dragen vennootschapsbelasting in de komende jaren. Op basis van de risicoanalyse van zowel de grondexploitaties als de voorraad-gronden schatten wij in dat we voor onze eigen grondposities en grondexploitaties een weerstandvermogen nodig hebben van € 13,3 miljoen voor de komende jaren. (zie onderdeel 7.5.3) De stand van Reserve Bouwgrondexploitatie Grondbedrijf (zie onderdeel 7.5.3) is de komende jaren niet voldoende om deze risico's op te kunnen vangen (zie tabel 5). De algemene reserve van de gemeente Kampen is in tweede instantie ook beschikbaar om risico's in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

7.2 Inleiding

De paragraaf Gemeentelijk grondbeleid is een verplichting die volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Vanwege de complexiteit rondom grondbeleid en grondexploitaties heeft de Commissie BBV in 2016 de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" opgesteld. In deze notitie, die in 2019 is geactualiseerd, worden richtlijnen gegeven voor een juiste toepassing van het BBV. Het gemeentelijk grondbeleid wordt uitgevoerd met inachtneming van de financiële kaders uit het BBV en de financiële verordening ex. Art 212 van de Gemeentewet.

In deze paragraaf geven wij een actueel inzicht in de verwachte ontwikkelingen van de woningbouw en bedrijvenlocaties. De grondexploitaties waren hiervoor herzien per 1-1-2023 (tabel 1) en vastgesteld bij de besluitvorming in de raad van juli 2023. Tevens zijn de actuele ontwikkelingen van de lopende grondexploitaties van de afgelopen maanden beoordeeld en dit heeft niet geleid tot mutaties. Ook geven wij een actueel inzicht in de risico's van deze grondexploitatieportefeuille. Op basis hiervan is het benodigde weerstandvermogen bepaald (tabel 4).

De beleidsmatige grondslag voor het gemeentelijke grondbeleid is onder meer vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2015 en de jaarlijks te actualiseren Nota Grondprijzen.

In 2021 zijn wij gestart met een nieuwe nota grondbeleid. Als gevolg van de ontwikkelingen n.a.v. het Didam arrest is de besluitvorming uitgesteld. De consequenties van het Didam arrest zijn verwerkt in de nieuwe nota grondbeleid. Wij verwachten eind 2023 de nieuwe nota grondbeleid ter besluitvorming aan de raad voor te leggen. Tevens zullen wij gaan onderzoeken of het (mede door de grote ontwikkeling in Reevedelta) zinvol is om voor de gemeente Kampen een nota bovenwijkse voorzieningen op te gaan stellen. Een dergelijke nota maakt kostenverhaal makkelijker.

De voorliggende paragraaf grondbeleid bevat de volgende onderdelen:

- Paragraaf 7.3. Grondbeleid algemeen
- Paragraaf 7.4. Stand van zaken ontwikkellocaties
- Paragraaf 7.5. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties en samenhangende begrotingsonderdelen

7.3. Grondbeleid algemeen

In deze paragraaf gaan wij achtereenvolgens in op:

- 7.3.1. Beleidsuitgangspunten
- 7.3.2. Uitvoering grondbeleid
- 7.3.3. Financieel beheer
- 7.3.4. Gronduitgifte conform de nota grondprijzen

7.3.1 Beleidsuitgangspunten

Het ruimtelijk beleid draagt bij aan de realisatie van maatschappelijke doelen, voor bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, wonen, natuur en milieu. Het gemeentelijk grondbeleid is hiervoor een instrument.

Kort samengevat komt het grondbeleid op het volgende neer:

- **Het grondbeleid van de gemeente Kampen is maatwerk.** Per project maken we een expliciete keuze voor de rol en het grondbeleidsinstrumentarium dat we willen hanteren, voor de wijze waarop we de grondexploitatie willen (laten) voeren en voor de samenwerkingsvorm die daarbij het meest geschikt is. We kiezen – binnen de mogelijkheden die er in Kampen zijn – bij voorkeur voor een faciliterende en uitnodigende rol, maar pakken waar noodzakelijk en verantwoord een regisserende of actieve rol.
- **Risico's worden beperkt en beheerst.** Ongeacht welke samenwerkingsvorm wordt gekozen, willen we de risico's die uit onze keuze naar voren komen zoveel mogelijk beperken en beheersen via risicomanagement.

7.3.2. Uitvoering van grondbeleid in Kampen

De gemeente is grondeigenaar.

Als grondeigenaar willen we - binnen de mogelijkheden die er in Kampen zijn - partijen uitnodigen om met goede initiatieven te komen die bijdragen aan het realiseren van de gestelde ruimtelijke doelen. Al naar gelang een locatie of ontwikkeling een hogere prioriteit heeft, wordt er meer ambtelijke energie ingezet (geld, tijd en capaciteit) in het actief uitnodigen en stimuleren.

De rol van de gemeente kan hierbij meer regisserend of actief zijn. De keuze voor de in te nemen rol wordt mede bepaald door:

- Interesse van de markt om een gewenste ontwikkeling op te pakken;
- De prioriteit van de gewenste ontwikkeling vanwege maatschappelijke belangen van de opgave of de strategische ligging van de locatie;

Een keuze voor een actieve rol wordt uiteraard afgezet tegenover de benodigde financiële ruimte, de verdienmogelijkheden en de risico's die de gemeente Kampen wil en kan nemen. Voor complexe en/of omvangrijke projecten met een hoog risicoprofiel is een partnerschap met marktpartijen denkbaar. De raad beslist over de rol en het deelnemen in een eventueel samenwerkingsverband.

De gemeente is geen grondeigenaar.

Als we geen grondeigenaar zijn, faciliteren we alleen die initiatieven van derden die passen binnen de gemeentelijke beleidskaders.

7.3.3. Financieel beheer

Op dit moment hebben we verschillende ontwikkeling- of herontwikkelingslocaties onder handen of in voorraad. Om inzicht te hebben in de risico's en onzekerheden die dit met zich meebrengt, worden de grondexploitaties eenmaal per jaar herzien. Op basis van de gekwantificeerde risico's wordt het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf bepaald. Het managen van de risico's vormt gedurende de hele planperiode een vast onderdeel in de realisatie en beheersing van de gebiedsontwikkelingen.

7.3.4. Gronduitgifte conform nota grondprijzen

De hoogte van de grondprijzen bij gronduitgifte zijn een belangrijk onderdeel voor de grondexploitaties. Deze grondprijzen worden jaarlijks door ons getoetst op hun marktconformiteit en vastgesteld in de nota grondprijzen. De nota grondprijzen is een openbare beleidsnota die jaarlijks in het eerste kwartaal wordt vastgesteld door het college van B&W. Deze beleidsnota is gebaseerd op de door de raad vastgestelde kaders uit de Nota Grondbeleid 2015. Het gronduitgiftebeleid en de bijbehorende marktconforme verkoopvoorwaarden vormen een belangrijk uitgangspunt voor het gemeentelijke beleid en de actualisatie van de grondexploitaties.

7.4. Stand van zaken ontwikkellocaties (stand medio 2023)

In de komende jaren zijn de volgende locaties in ontwikkeling:

Bedrijfsterreinen

- In de komende jaren zal de uitgifte voor wat bedrijfsterreinen zich noodgedwongen concentreren op de Zuiderzeehaven (circa 5,9 hectare is nog te koop). Voor deze locatie is serieuze belangstelling voor 4 ha. en met inachtneming van het Didam-arrest worden de voorbereidingen getroffen om tot verkoop over te gaan. Voor het resterende gedeelte van 1,9 ha is inmiddels een optie verleend.
- Op het agro-gerelateerde bedrijventerrein in de Koekoek is nog 4,3 hectare te koop. Een deel van deze locatie is gereserveerd. De potentiële koper heeft deze locatie in onderzoek.

Bijzondere doeleinden

- In het Stationskwartier is nog circa 0,23 hectare grond voor bijzondere doeleinden te koop c.q. uit te geven

Glastuinbouw

- In de Koekoek is circa 25,5 hectare glastuinbouw in de grondexploitatie opgenomen. De desbetreffende kavels zijn verkocht en worden gefaseerd afgenomen.

Woningbouw

- De uitgifte voor bouwterreinen voor woningbouw wordt de komende jaren voorzien in Wilsum, Zalk, Zuideinderhof, Stationskwartier, Sonnenbergkwartier, diverse inbreidingslocaties in IJsselmuiden, de Bakkerij en Hanzewijk (totaal circa 1400 woningen). Voor de woningbouw is het woningbouwprogramma bepalend. Het woningbouwprogramma is gebaseerd op de Bouwsteen Wonen en het Plan van aanpak Versnelling woningbouw.

- De ontwikkeling van het dorp Reeve met een woningbouwprogramma van 600 woningen, is vanaf het moment van de positieve uitspraak Raad van State een samenwerking tussen de gemeente Kampen en BPD. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de oprichting van de VOF Reeve-Kampen, waarin beide partijen voor 50% deelnemen. De eerste woningen zijn bewoond.
- Voor de ontwikkeling van Reeve 2 en Revedelta Oost zijn circa 2.600 woningen voorzien. In totaal verwachten wij de komende 10 jaar circa 4.000 woningen te realiseren.

Kantoren

- De uitgifte voor kantoren kan plaatsvinden in Melmerpark.

Groen en nutsbedrijven

Binnen de diverse plannen vindt gronduitgifte plaats voor nutsvoorzieningen en openbaar groen.

Overige

- In de Koekoek is in 2024 nog circa 1,3 hectare weidegrond uit te geven.

7.5. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties en relevante begrotingsonderdelen

Het team vastgoed beheert naast de grondexploitaties ook de voorraadgronden die (nog) geen onderdeel uitmaken van een gebiedsontwikkeling/grondexploitatie. Financiële mutaties in de grondexploitaties en de voorraadgronden zijn van invloed op de verliesvoorziening grondexploitaties en de reserve bouwgrondexploitatie.

Achtereenvolgens wordt in deze paragraaf ingegaan op:

- 7.5.1. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties (incl. boekwaarde, winstneming en verliesvoorziening)
- 7.5.2. Financiële stand van zaken voorraad grond-hulpstoffen (materiele vaste activa)
- 7.5.3. Reserve bouwgrondexploitatie Grondbedrijf en meerjarenperspectief

7.5.1 Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties

Voor ruimtelijke ontwikkelingen dient de financiële haalbaarheid te worden aangetoond. De bestemmingsplannen worden daartoe financieel vertaald in grondexploitaties. Een grondexploitatie is een hulpmiddel bij de besluitvorming. Met een grondexploitatie kan men:

- De haalbaarheid (of juist de onhaalbaarheid) van een project aantonen;
- Aangeven hoe de financiële dekking wordt verzorgd;
- Een keuze tussen alternatieven onderbouwen;
- Afwegingen maken hoe een plangebied ingevuld zal worden, zoals de verhouding tussen de diverse opbrengstcategorieën: woningen in de sociale sector, woningen in de marktsector, kantoren etc.;
- Deze tijdens de uitvoeringsfase van de projecten als financieel sturingsmiddel laten dienen. Een risicoparagraaf maakt onderdeel uit van de grondexploitatie.

In 2024 verwachten we 11 lopende grondexploitaties te hebben. In de onderstaande tabel zijn deze grondexploitaties weergegeven. De onderstaande bedragen zijn gebaseerd op de per 1-1-2023 geactualiseerde grondexploitaties die in de raadsvergadering van juli 2023 zijn vastgesteld.

Tabel 1: Overzicht bouwgronden in exploitatie 2024

Verloop bouwgronden in exploitatie							Verschil	
Omschrijving	met:	per 01-01-2023	kosten	Nog te verwachten	Verwacht resultaat per obv herzieningen 2022	Verwacht resultaat per obv herzieningen 2023	Verbetering	Verslechtering
Het Onderdijs fase 3	2024	-2.627.583	4.206.605	1.595.761	-228.232	16.737	244.969	
Sonnenbergkw artier	2027	1.434.496	2.006.217	1.929.553	-1.100.000	-1.368.705		
Wilsom - Thijslocatie 2e fase	2026	442.945	1.248.458	2.215.384	525.148	523.980		
Zalk	2025	3.751.020	2.995.923	2.391.135	-3.772.836	-4.104.580		
Zuideinde West 2e fase	2026	163.483	296.436	845.375	146.762	385.455	238.693	
Bedrijventerrein N50	2025	-1.518.803	1.518.131		179	669	490	
Zuiderzeehaven	2025	5.960.905	520.552	6.492.334	10.371	10.877	506	
Koekoek	2029	9.168.537	3.202.280	6.623.761	-6.110.216	-5.003.159	1.107.057	
Station Gemeentelijk	2025	-729.027	1.021.638	292.719	161	108		
Stationskw artier Gezamenlijk	2024	-4.152.704	6.371.269	2.218.563	0	0		
Hanzewijk	2025	7.308.466	2.731.801	1.228.931	-7.908.454	-8.303.119		-394.665
Totaal		19.201.735	26.119.310	25.833.516	-18.437.117	-17.841.737	1.591.715	-996.335
Saldo							595.380	

Toelichting op tabel 1:

Verwachte resultaten

In bovenstaande tabel hebben we in de kolommen met het verwachte resultaat per grondexploitatie de uitkomsten van de herzieningen in 2022 afgezet tegen de uitkomsten van de herzieningen in 2023. Hiermee worden de afzonderlijke verbeteringen of verslechtingen per grondexploitatie in beeld gebracht naar aanleiding van de herzieningen van 2023.

Verbetering/ verslechtering

De afzonderlijke verbeteringen en verslechteringen zijn al in de raadsvergadering van juli 2023 behandeld vandaar dat we ze hier nog even op hoofdlijnen benoemen. In Onderdijs is er een verbetering door hogere opbrengsten voor appartementen en PO kavels. In Sonnenbergkwartier is een verslechtering door hogere kosten voor archeologisch onderzoek en de verlenging van de grondexploitatie met 1 jaar. In Zalk is een verslechtering vanwege hogere kosten door de uitbreiding van het project. Zuideinde West is verbeterd door het inkorten van de looptijd van de grondexploitatie met 3 jaar. De Koekoek profiteert van het weer in exploitatie nemen van bedrijventerrein vanuit de materiele vaste activa. Hanzewijk verslechterd door verlenging van de grondexploitatie met 1 jaar.

Negatieve grondexploitaties

Voor de negatieve grondexploitaties geldt dat het geraamde negatieve resultaat (zie tabel 1, kolommen 'verwacht resultaat') het te verwachten verlies op de einddatum betreft van de grondexploitatie. Bij een grondexploitatie die sluit met een negatief eindresultaat is de voorziening gelijk aan de netto contante waarde van het negatieve eindresultaat. De disconteringsvoet voor de netto contante waarde is bij de laatste herziening per 1-1-2023 gesteld conform BBV-regelgeving op 2%. Voor deze negatieve resultaten zijn in het verleden al voorzieningen getroffen.

Ontwikkeling winstneming positieve grondexploitaties

Voor de positieve grondexploitaties uit tabel 1 geldt dat de geprognosticeerde winstneming veelal onderdeel uitmaakt van de uitkomst van de herziening zoals gepresenteerd in tabel 1. Vandaar dat we voor een goede analyse van de positieve grondexploitaties onderstaande tabel 2 presenteren.

Het geraamde positieve resultaat bij de grondexploitaties betreft de te verwachten winstnemingen op basis van de POC-methode (Percentage of Completion). Bij de grondcomplexen dient er op grond van BBV-regelgeving winst te worden genomen naar rato van de voortgang van kosten en opbrengsten voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd.

Er bestaat voldoende zekerheid om winst te nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Tabel 2: Ontwikkeling winstneming positieve grondexploitaties

verder:		Verschil					
nr	Omschrijving	met:	Totale winstneming looptijd per e obv herzieningen 2022	Totale winstneming looptijd per grondexploitatie e obv herzieningen 2023	Hogere winst obv 2023	Lagere winst obv 2023	Nog te realiseren en verder
13	Het Onderdijs fase 3	2024	0	127.237	127.237		16.737
26	Wilsum - Thijslocatie 2e fase	2026	525.148	523.980		-1.168	523.980
33	Zuideinde West 2e fase	2026	146.762	385.455	238.693		385.455
50	Bedrijventerrein N50	2025	20.391.900	20.336.500		-55.400	653.000
55	Zuiderzeehaven	2025	1.368.031	1.313.731		-54.300	317.000
74	Station Gemeentelijk	2025	1.966.300	2.209.300	243.000		398.000
80	Stationskwartier Gezamenlijk	2024	1.781.252	1.283.500		-497.752	0
	Totaal		26.179.393	26.179.703	608.930	-608.620	2.294.172
	Saldo				311		

Toelichting op tabel 2

Totale winstneming over de gehele looptijd

In de kolommen 'totale winstneming over de gehele looptijd per grondexploitaties' zijn per grondexploitatie alle winsten die in het verleden al gerealiseerd zijn en de nog te realiseren winsten opgenomen. Door de totale winstnemingen naar aanleiding van de herzieningen van 2022 te vergelijken met die van de herzieningen van 2023 worden de verschillen zichtbaar naar aanleidingen van de herzieningen 2023.

Hogere winst/ Lagere winst

De afzonderlijke verschillen zijn al in de raadsvergadering van juli 2023 behandeld vandaar dat we ze hier nog even op hoofdlijnen benoemen. In Onderdijs is er een verbetering door hogere opbrengsten voor appartementen en PO kavels. Zuideinde West is verbeterd door het inkorten van de looptijd van de grondexploitatie met 3 jaar. Stationskwartier gemeentelijk verbeterd door hogere grondopbrengsten. Stationskwartier gezamenlijk is verslechterd door niet volledig uitgeven van particuliere kavels voor vrijstaande woningen maar voor rijwoningen.

Nog te realiseren winst

In de laatste kolom van tabel 2 zijn de nog te realiseren winsten voor 2023 en verder opgenomen. Deze positieve resultaten zorgen op termijn voor een aanvulling van de reserve bouwgrondexploitatie.

Beheersmaatregelen lopende grondexploitaties

Om de geprognoseerde saldi van de actuele grondexploitaties en mogelijke winstneming te realiseren zal de gemeente de komende 10 jaar circa 4.000 woningen realiseren en circa 10,2 hectare bedrijventerrein in ontwikkeling nemen. De woningbouw ontwikkelingen vinden veelal plaats in samenwerking met marktpartijen. Soms in een vorm van samenwerking en soms door gronduitgifte. Ter beheersing van de kansen en risico's worden jaarlijks de risico's geïnventariseerd van de lopende projecten en de voorraad gronden en van beheersmaatregelen voorzien. De risico's worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

7.5.2. Materiële vaste activa en voorraad grond- en hulpstoffen

De gemeente Kampen heeft naast de 11 grondexploitaties ook op diverse locaties grond in eigendom. Deze gronden zijn deels aan te merken als potentiële bouwgronden (materiële vaste activa) en deels als voorraad grond- en hulpstoffen (strategische voorraad). Zolang deze gronden niet zijn opgenomen in nieuwe planontwikkelingen moeten deze worden getaxeerd op verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. In totaal is dit circa 244 hectare.

7.5.3. Reserves Bouwgrondexploitatie Grondbedrijf en Meerjarenperspectief

De reserve bouwgrondexploitatie is ingesteld om risico's en tegenvallers in de grondexploitaties en grondposities van het grondbedrijf op te vangen. De omvang van de reserve is de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor we geen sluitende beheersmaatregelen hebben getroffen, maar die wel van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het grondbedrijf. Anders gezegd het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin het grondbedrijf in staat is zelf middelen vrij te maken om tegenvallers op te vangen, zonder dat wij het beleid hoeven aan te passen. De weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbare deel van de Reserve Bouwgrondexploitatie Grondbedrijf na alle stortingen en onttrekkingen op basis van raadsbesluiten. Indien de reserve bouwgrondexploitatie niet toereikend is dan kunnen de risico's ook worden opgevangen uit de algemene reserve van de gemeente. Een positief verschil tussen de reservepositie en de benodigde weerstandscapaciteit is de vrije ruimte en kan worden ingezet voor toekomstige gebiedsontwikkelingen.

De benodigde weerstandscapaciteit per medio 2023.

We kwantificeren de risico's jaarlijks conform de nota grondbeleid 2015. Op basis van de risicoanalyses, hebben we het benodigde weerstandsvermogen berekend. We schatten in dat we voor de komende jaren een weerstandsvermogen nodig hebben van € 13,3 miljoen.

Het totaal benodigde weerstandsvermogen van € 13,3 miljoen is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

• <i>Risico lopende grondexploitaties</i>	€	<i>5,85 miljoen</i>
• <i>Risico VOF Reeve</i>	€	<i>2,90 miljoen</i>
• <i>Risico inschatting waardering gronden</i>	€	<i>2,40 miljoen</i>
• <i>Risico nabetaling gronden Reeve 2</i>	€	<i>2,15 miljoen</i>

Daarnaast is er vanaf 2026 ook een risico voor de aanlegkosten circa € 7,9 miljoen van de sluis voor Reeve meegenomen. Zie tabel 4.

In het risicoprofiel is nog geen rekening gehouden met de woningbouwontwikkelingen in Reevedelta Oost en Reeve 2 (onderdeel van Reevedelta West). Als onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitaties zal ook voor deze ontwikkelingen een risicoprofiel worden opgesteld. Zoals vermeld in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze begroting adviseren we om voor de woningbouwontwikkeling een bedrag te reserveren van € 7,0 mln. Bij vaststelling van de begroting 2024 wordt voorgesteld de reserve Nieuwe investeringen en ambities met dit bedrag bij te stellen vanuit de algemene reserve.

Ten opzichte van de stand in de jaarrekening 2022 is het benodigde weerstandsvermogen niet veranderd.

Toelichting risico's (ter onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit)

- Voor de lopende grondexploitaties zijn we voor de risicobepaling uitgegaan van de geactualiseerde risicoanalyses bij de herzieningen van de grondexploitaties per 1-1-2023. Deze risicoanalyses zijn gebaseerd op algemene risico's en op specifieke project gerelateerde risico's. Algemene risico's zijn o.a. rente, inflatie en tijd, bij project specifieke risico's gaat het bijvoorbeeld om milieuschade of planschade. De algemene en specifieke risico's exclusief VOF Reeve zijn bepaald op € 5,85 miljoen. Op dit moment zien wij geen noodzaak om dit aan te passen. Voor de VOF Reeve is een bedrag van € 2,9 miljoen opgenomen.
- Jaarlijks laat de gemeente haar voorraad gronden taxeren. Voor de jaarrekening 2022 zijn deze gronden door een externe adviseur getaxeerd en deze taxaties zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat een aantal locaties ontwikkeld gaat worden waardoor aan deze gronden een hogere waarde is toegekend, waardoor de voorziening daarvan deels kan vrijvallen. Ondanks de actuele taxatie blijft er uiteraard nog onzekerheid qua fasering en uitvoering. Dit risico is

bepaald op € 2,4 miljoen, c.q. 3 jaar rente over de boekwaarde van de materiële vaste activa en de immateriële vaste activa.

- Als gevolg van een nabetalingsrisico voor gronden in Reeve 2 is er een risico opgenomen van € 2,15 miljoen. De nabetaling van de gronden Reeve 2 wordt veroorzaakt doordat er percelen van Reeve 2 in het exploitatiegebied Reeve 1 liggen, maar pas bebouwd mogen worden in de volgende fase Reeve 2. De percelen zijn echter nodig om Reeve 1 te kunnen bereiken. In de grondexploitatie Reeve 1 is deze grond opgenomen tegen de totale verwervingsprijs en aan de opbrengstenkant is er een nabetaling vanuit de nog op te starten grondexploitatie Reeve 2 opgenomen. Per saldo heeft dit geen financieel effect voor de grondexploitatie Reeve 1. Mocht de grondexploitatie Reeve 2 niet doorgaan of fors vertraagd is er dus een risico dat deze nabetaling niet plaats vindt.
- In 2023 en 2024 wordt de financiering van de sluis in Reeve voor € 7,3 miljoen ten laste gebracht van de reserve bouwgrondexploitatie grondbedrijf en in 2026 als mogelijk risico opgenomen. Wij verwachten dat dit bedrag in 2026, opgehoogd met rente, kan terugvloeien naar de reserve vanuit de gebiedsontwikkeling Reeve 2. Mocht dit niet het geval zijn dan is daarvoor met ingang van het jaar 2026 een risico opgenomen van € 7,9 miljoen.

Meerjarenperspectief reserve bouwgrond

Het meerjarenperspectief van de reserve bouwgrond is ten opzichte van de jaarrekening 2022 met name verbeterd door een lagere vennootschapsbelasting (vpb) voor de komende jaren. De verslechtering van de grondexploitatie voor Reeve fase 1, de Vof Reeve, zorgt voor deze lagere vpb.

Tabel 3 Meerjarenperspectief reserve bouwgrond

Jaar	Jaarrekening 2022: Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Programmabegroting 2024: Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Vershil
2022	13.375	13.375	0
2023	6.849	6.786	-83
2024	7.308	7.627	321
2025	6.294	6.923	629
2026	14.137	15.162	1.025
2027	13.014	14.558	1.544
2028	12.853	14.593	1.740
2029	12.836	14.628	1.792
2030	12.750	14.553	1.803
2031	12.675	14.478	1.803

Meerjarenperspectief benodigde weerstandscapaciteit

Het meerjarenperspectief van de benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de jaarrekening 2022 niet veranderd, zie onderstaande tabel.

Tabel 4 Meerjarenperspectief benodigde weerstandscapaciteit.

Jaar	Jaarrekening 2022 benodigd weerstandscapaciteit 31-12 (x € 1.000)	Programmabegroting 2024: benodigd weerstandscapaciteit 31-12 (x € 1.000)	
2022	13.301	13.301	-
2023	13.301	13.301	-
2024	13.301	13.301	-
2025	13.301	13.301	-
2026	21.205	21.205	-
2027	21.205	21.205	-
2028	21.205	21.205	-
2029	21.205	21.205	-
2030	21.205	21.205	-
2031	21.205	21.205	-

Het benodigde weerstandsvermogen

Meerjarenperspectief Reserve Bouwgrondexploitatie versus benodigde weerstandscapaciteit

In tabel 5 geven we inzicht in de verwachte stand van de reserve bouwgrondexploitatie in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit. In de raadsvergadering van juli 2023 is de raad geïnformeerd over de benodigde weerstandscapaciteit en onderstaand meerjarenperspectief van de reserve bouwgrondexploitatie.

Tabel 5 Verschil stand reserve met benodigd weerstandsvermogen

Jaar	Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Benodigd weerstandscapaciteit 31-12 (x € 1.000)	Vers chil (x € 1.000)
2022	13.375	13.301	74
2023	8.788	13.301	-6.514
2024	7.627	13.301	-5.673
2025	8.923	13.301	-6.377
2026	15.162	21.205	-6.043
2027	14.558	21.205	-6.646
2028	14.593	21.205	-6.611
2029	14.628	21.205	-6.576
2030	14.553	21.205	-6.651
2031	14.478	21.205	-6.726

Voor 2024 wordt een dekkingstekort verwacht van **€ 5,6 miljoen**. Een belangrijke oorzaak van het dekkingstekort zit in de benoemde risico's voor de Sluis Reeve (€ 7,9 miljoen) en het nabetalingsrisico Reeve 2 (€ 2,15 miljoen). Mocht de ontwikkeling van Reeve 2 volgens planning gerealiseerd gaan worden, dan vervalt per 2026 circa € 10 miljoen aan risico's.

In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met een afdracht aan de algemene dienst van een € 0,5 miljoen per jaar voor de jaren 2022 tot en met 2027. Dit is de uitwerking van een bezuinigingsvoorstel uit het verleden.

De komende jaren is het geprognosticeerde verschil tussen de reserve bouwgrondexploitatie en de benodigde weerstandscapaciteit negatief. Dit betekent dat de reserve bouwgrondexploitatie onvoldoende middelen heeft om de potentiële risico's op te kunnen vangen. Met het oog op de ontwikkeling bij Reeve 2 waardoor in 2026 mogelijk € 10 miljoen aan risico's vervalt en de wetenschap dat niet alle risico's zich in een keer in volle omvang zullen voordoen accepteren wij op dit moment dit negatieve beeld. De algemene reserve van de gemeente dient zo nodig als achtervang voor een mogelijk tekort in de reserve bouwgrondexploitatie.

Paragraaf 8 Wet Open Overheid (WOO)

Samenvatting

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze nieuwe wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. De Woo regelt onder andere de verplichting tot het actief openbaar maken van documenten. Deze verplichting tot actieve openbaarmaking zal gefaseerd worden ingevoerd (bij Koninklijk besluit) op een nader te bepalen moment. Voor deze gefaseerde invoering is gekozen om organisaties de tijd te geven om de openbaarmaking van de uiteindelijk 11 openbaar te maken categorieën in te richten. De afgelopen jaren hebben we de eerste stappen gezet in lijn met de verplichtingen vanuit de Woo. Zo is de Woo coördinator rol belegd in de organisatie en is het afhandelingsproces van Woo verzoeken in de organisatie ingebed.

Om ons goed voor te bereiden op de volgende fasen en op actieve openbaarmaking zijn we gestart met het 'project implementatie Woo'. In dit project zullen wij het proces voor de actieve openbaarmaking voorbereiden zodat we voldoen aan de wet- en regelgeving en aansluiten op landelijke implementatielijnen en publicatieplatformen. We besteden daarbij aandacht aan organisatie-brede bewustwording inbedding in werkprocessen.

Bijlagen

A. Ambities 2024 per strategische opgave

In de Perspectiefnota hebben we een strategische agenda verwerkt, waarmee we voor de komende zeven tot acht jaar focus aanbrengen vanuit het gedachtegoed van 'brede welvaart'. Dit doen we aan de hand van drie sporen:

1. Wonen in een huis, leven in een gemeenschap;
2. Samen leven met de natuur;
3. Kansrijk (op)groeien in een gelukkige regio.

Alle inspanningen die we met en voor onze inwoners doen, dragen bij aan een toekomstbestendige gemeente waarin het welbevinden van inwoners centraal staat. Om in onze bestuursperiode bij te dragen aan de doelen van de strategische agenda hebben we strategische opgaven geformuleerd waar we samen met de ambtelijke organisatie én alle stakeholders aan werken.

In deze Programmabegroting zijn alle ambities die wij hebben opgesteld aan de hand van de strategische opgaven uit de Perspectiefnota verwerkt. In voorliggende begroting is de programma-indeling gehanteerd, zoals die door uw raad is vastgelegd in de financiële verordening. De programma-indeling maakt dat de strategische opgaven en de ambities minder eenvoudig terug te vinden zijn. Om deze reden hebben we hieronder per strategische opgave een samenvatting opgenomen van de verwerkte ambities met daarbij het programma waar de ambitie is verwerkt. Zo kunt u alsnog zien waar de ambities uit de Perspectiefnota in deze begroting zijn 'geland'.

De ambities die zijn opgenomen in de Programmabegroting 2024 zijn niet de enige ambities waar we in 2024 aan werken. Ook in de Programmabegroting 2023 zijn veel ambities verwerkt waar we in 2024 nog uitvoering aan geven. De ambities uit de begroting 2023 hebben we hieronder niet toegelicht.

1. Versterken sociale basis

Wij weten dat een sterke sociale basis dichtbij huis de mogelijkheden voor onze inwoners om talenten te ontplooiën vergroot. Een sterke sociale basis laat mensen in maatschappelijk en sociaal opzicht goed functioneren, waardoor de specialistische zorg kan worden voorkomen en afgebouwd en de mensen zelfredzamer en weerbaarder worden. Door een gezamenlijke aanpak met maatschappelijke partners werken we aan versterking van de preventieve functies van de sociale basis en verlaging van de kosten voor specialistische zorg.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het realiseren van een coördinatiepunt voor mantelzorgondersteuning (mede naar aanleiding van de motie die uw raad bij de Perspectiefnota heeft aangenomen).

2. Opgroeien in een kansrijke omgeving

We vinden het belangrijk dat onze jeugd veilig, gezond en kansrijk kan opgroeien. Dat is een opdracht aan ons allemaal: van ouders, van jeugdigen, van de gemeente, van het onderwijs, van jeugdprofessionals en van alle inwoners.

Met de meeste jeugdigen in Kampen gaat het goed. We zien helaas ook situaties waarin dit niet het geval is. We vinden het belangrijk dat alle ouders en jeugdigen die ondersteuning of zorg nodig hebben weten waar ze terecht kunnen en tijdige en passende hulp krijgen. Samen met maatschappelijke partners zetten we specifiek in op het bevorderen van (mentaal) welbevinden en op het voorkomen van middelengebruik. We versterken de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs. We hebben extra aandacht voor jeugdigen met een onderwijsachterstand en streven ernaar dat alle jongeren van school gaan met een diploma.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Zie strategische opgave 5 'Bevorderen veiligheid'.

3. Bevorderen gezonde en veerkrachtige samenleving

We vinden het belangrijk dat inwoners gezond en veerkrachtig zijn, meedoen in de samenleving en een betekenisvol leven leiden. Het gaat goed met de gezondheid van de meeste Kampenaren, maar we weten ook dat leven in goede gezondheid niet voor iedereen vanzelfsprekend is. We gaan hierbij uit van een brede benadering van gezondheid, net zoals bij 'positieve gezondheid'.

Niet ziekte, maar een betekenisvol leven staat centraal. Het is dus belangrijk dat we gezondheidsbevordering vanuit een breed perspectief aanpakken, waarbij we ons niet richten op 'Ziekte en Zorg', maar op 'Gezondheid en Gedrag'. Het gaat er juist wel om wat iemand wel kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen. De gemeente zet daarom in op alle aspecten van positieve gezondheid. Het gevarieerde sport- en speelaanbod in onze gemeente levert daar mede een waardevolle bijdrage aan. We verliezen die plekken of die inwoners waar de meeste gezondheidswinst kan worden bereikt niet uit het oog.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het uitvoeren en een impuls geven aan het Kamper Leefstijlakkoord met het realiseren van een robuuste uitvoeringsorganisatie (programma 5);
- Het voorbereiden van (besluitvorming over) de sportcampus, als onderdeel van gebiedsontwikkeling Reevedelta (programma 5 en strategische investeringsagenda);
- Het uitvoeren van het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA; programma 6);
- In het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) meewerken aan een regionale preventie infrastructuur en het maken van niet vrijblijvende regionale samenwerkingsafspraken (programma 6);
- Het onderzoeken van de zwemvaardigheid van kinderen en of er extra ondersteuningsmogelijkheden nodig zijn om ieder kind een zwemdiploma te laten halen (programma 5).

4. Vergroten bestaanszekerheid

We zorgen ervoor dat de voorwaarden van een goed bestaan op orde zijn. Dat betekent de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, de zekerheid van werk en van mee kunnen doen in de samenleving, vanuit een veilige woonomgeving. Samen met het onderwijs en werkgevers creëren we een economische omgeving zodat inwoners ook in de toekomst voldoende kansen hebben om betekenisvol werk te doen. Werk moet lonen. Waar werk onvoldoende kwaliteit van bestaan oplevert, zorgen we voor middelen zodat onze inwoner kan voorzien in zijn levensonderhoud en volwaardig onderdeel is van de samenleving.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het opstellen van een uitvoeringsplan bestaanszekerheid (programma 6);
- In afwachting van het uitvoeringsplan (strategische investeringsagenda) zetten we eenmalig in op het verbeteren van vroegsignalering en het trainingsaanbod financiële vaardigheden (programma 6);
- Het opstellen van een nieuwe visie voor het domein werk en meedoen (programma 6);
- Het verder versterken van de samenwerking en doorontwikkeling van het Werkcafé (programma 6);
- Het uitbreiden van formatie op het domein werk en meedoen (programma 6).

5. Bevorderen veiligheid

Wij vinden het in Kampen belangrijk dat inwoners zich veilig voelen. Dit maakt dat wij preventieve maatregelen nemen om onze buurten, wijken, kernen en binnenstad veilig te houden. Ook treden wij samen met onze boa's en ketenpartners (zoals politie, horeca en welzijn) proactief en daadkrachtig op tegen overlast en ondermijning. De inwoners zijn hierbij onze ogen en oren.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het versterken van de samenwerking zorg en veiligheid, onder andere met de 'Aanpak voorkomen escalatie methodiek' (AVE-methodiek; programma 1)
- Het uitvoeren van het Integraal Veiligheidsplan, waarbij we voor het thema Ondermijning de formatie uitbreiden (programma 1);
- Het uitbreiden van de capaciteit boa's (nieuw ten opzichte van Perspectiefnota; naar aanleiding van motie bij Programmabegroting 2023; programma 2);
- Het creëren van een veilige omgeving voor de jeugd, door meer en bredere inzet van ondersteuning in de school (programma 4 en 6);
- Het verder versterken van de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs (o.a. door de Lokale Educatieve Agenda) door uitbreiding onderwijsformatie (programma 4 en 6);

- Het opstellen van een strategische onderwijsagenda, die ook ingaat op visievorming MBO/HBO (in relatie tot Human Capital Agenda en Kampen als aantrekkelijke gemeente om te werken) door uitbreiding onderwijsformatie (programma 6).

6. Versterken inclusieve samenleving

We streven naar een dienstverlenende en inclusieve gemeente voor iedereen. Inclusief betekent voor ons dat iedereen kan meedoen en wordt gerespecteerd. Iedereen in de samenleving is even waardevol. In onze samenleving is geen enkele ruimte voor discriminatie of buitensluiten. We willen dat iedereen vrijheid en veiligheid voelt om te zijn wie je bent. De maatschappij verandert door globale en landelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de asielinstroom en de doordecentralisatie beschermd wonen. Dit vergroot de diversiteit in buurten en wijken, maar ook in andere sociale structuren.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het uitwerken van de aanpak 'werkkansen ontheemden' (naar aanleiding van de motie die uw raad bij de Perspectiefnota heeft aangenomen).

7. Vitale cultuur

Kunst, cultuur en erfgoed kleuren Kampen en bepalen voor een groot deel haar identiteit. Een robuuste en vitale culturele sector heeft een belangrijke sociale, economische en intrinsieke waarde voor Kampen. Cultuur is een vestigingsfactor, verbindt en draagt bij aan welbevinden. Kunst, cultuur en erfgoed brengt creativiteit en innovatiekracht in de samenleving. Erfgoed verbindt Kampen met haar verleden, geeft identiteit en is het fundament voor ontwikkeling. We investeren daarom in de toekomstwaarde van monumenten en erfgoed door te verduurzamen en hoe iedereen daarvan kan genieten en kan gebruiken.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het opnemen van de archief-, foto- en bibliotheekcollectie van het Walkate Archief in de collectie van het Stadsarchief en (een deel van) de kunstcollectie in de collectie van het Stedelijk Museum (programma 5);
- Het instellen van een werkbudget Cultuur gefinancierd vanuit het Kamper Ontwikkelfonds (programma 5);
- Het opstellen van een Cultuurnota 2024-2028 van en voor inwoners (programma 5);
- Het aanstellen van een beleidsadviseur Erfgoed en verduurzaming monumenten (programma 5).

8. Bouwen aan toekomstbestendige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkelingen

Kampen heeft een forse woningbouwopgave. Het gaat echter om meer dan bouwen alleen. De groei van wijken, dorpen en kernen zal hand in hand moeten gaan met een kwaliteitsimpuls die de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van de wijken, dorpen en kernen vergroot. Er wordt doorgebouwd aan een vitale gemeenschap, waar plek is voor iedereen. Buurtschappen worden zo vormgegeven dat ontmoeting, buurtbetrokkenheid en gezondheid worden gestimuleerd.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het continueren van de inzet op inwonerbetrokkenheid (programma 0);
- Het onderzoeken hoe we wijkvisies vorm kunnen geven, waarbij samen met inwoners en betrokken organisaties per wijk of kern de kansen en uitdagingen in beeld kunnen worden gebracht (programma 8);
- Het opstellen van een gebiedsvisie 's-Heerenbroek (programma 8);
- Het inrichten van een programmaorganisatie voor Flevowijk en uitvoering geven aan de groene en gezonde Flevowijk (programma 8).
- Het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0 in samenspraak met inwoners (programma 8);

Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling:

- Het voorbereiden van (besluitvorming over) de gebiedsontwikkeling Reevedelta (programma 8 en strategische investeringsagenda);
- Het versterken van de programmaorganisatie om de versnellingsopgave met focus en aandacht op te kunnen pakken (met capaciteit en een aanjaagbudget; programma 8);
- Het aanstellen van een tijdelijke beleidsregisseur Welzijn en Gezondheid voor het ontwikkelen van maatschappelijke voorzieningen in Reevedelta (programma 8);
- Het actief zoeken en aanjagen van andere kleinschalige (binnenstedelijke) ontwikkelingen, zoals flexwonen, uitbreiding van woonwagendplaatsen en de mogelijke ontwikkeling van het Bovenhavenkwartier (programma 8).

9. Werken aan een toekomstbestendige en duurzame economie

Om evenwichtig te kunnen groeien, is naast de groei van het aantal inwoners ook de groei van het aantal arbeidsplaatsen van belang. Daarvoor zet Kampen in op een gunstig ondernemings- en vestigingsklimaat voor ondernemers. Kampen wil de benodigde ontwikkeling van de arbeidsmarkt bevorderen, onder andere door een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en door aan te sluiten bij regionale (bij)scholingsprogramma's voor werkenden. De gemeente Kampen zet in op economisch duurzame bedrijvigheid en een circulaire economie. Dit vraagt, naast aandacht voor diverse transitie, ook om rolneming van ondernemers(verenigingen), vastgoedeigenaren, leveranciers én de gemeente. De gemeente Kampen bestendigt daarnaast haar keuze voor de vrijetijdseconomie als een economisch speerpunt en realiseert zich dat het verstandig is om via een nieuwe economische agenda meer focus aan te brengen in haar economisch beleid.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Met een programmatische aanpak inzetten op meer sturing en samenhang tussen alle opgaven binnen economie (programma 3);
- Het opstellen van een lokale economische agenda en visie (programma 3);
- Het verkennen van nieuwe werklocaties (programma 3);
- Bijdragen aan de duurzaamheidsambities en het toekomstbestendig maken van de havensamenwerking Port of Zwolle (programma 3);
- Het continueren van tijdelijke uitbreiding voor strategische beleids capaciteit Economie (programma 3);
- Het uitbreiden van de inzet van de erfcoach (programma 3);
- Het versterken van het toeristisch-recreatief aanbod met ommetjes en recreatieve routes (programma 5);
- Het instellen van een transitiefonds (strategische investeringsagenda).

10. Werken aan een bereikbare stad

Wij vinden het belangrijk dat onze gemeente goed en veilig bereikbaar is en blijft voor alle vervoerswijzen. We constateren dat de doorstroming op onze toegangswegen onvoldoende (filevorming) en verkeersonveilig (grote ongelukken) is. Daarnaast hebben we de ambitie om de binnenstad van Kampen gastvrij en autoluw te maken en geven we binnen de bestaande stad prioriteit aan duurzame vormen van vervoer. Dit vraagt om het stimuleren en faciliteren van een andere wijze van mobiliteit waarbij het STOMP principe leidend is. Er wordt ingezet op het verstevigen van mobiliteitshubs, ingespeeld op het elektrificeren en verduurzamen van mobiliteit en het oplossen van knelpunten van verkeersonveiligheid.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- De belangrijkste onderdelen van deze strategische opgave maken deel uit van gebiedsontwikkeling Reevedelta (strategische investeringsagenda) en transitie van de binnenstad (programma 3);
- Het realiseren van extra parkeer capaciteit (strategische investeringsagenda);
- Het verbeteren van de verkeersveiligheid als onderdeel van het Campusplan (programma 2).

11. Toekomstbestendige en vitale binnenstad

Onze binnenstad is een plek van en voor iedereen. We constateren dat de vitaliteit van onze binnenstad onder druk staat en dat dit een andere kijk geeft op zorgvuldig ruimtegebruik. Dit vraagt om een integraal toekomstbeeld en meer sturing en samenhang op en tussen alle opgaven, zodat integraal gewerkt wordt aan de versterking van een toekomstbestendig, vitale en gastvrije binnenstad

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Met een programmatische aanpak inzetten op meer sturing en samenhang tussen alle opgaven in de binnenstad (programma 3);
- Het continueren van het uitvoeringsprogramma Transitie en Transformatie Binnenstad (programma 3);
- Het starten met de gebiedsontwikkeling 'Bij de Bovenkerk' (programma 3);
- Het uitvoeren van het parkeerplan inclusief dynamisch parkeersysteem en de vervanging van de pollers, inclusief actualisatie ontheffingenbeleid (programma 2);
- Parkeervoorziening (strategische investeringsagenda).

12. Versnellen van verduurzaming

Om de opwarming van de aarde tegen te gaan, moeten we uitstoot van fossiele brandstoffen en uitputting van eindige grondstoffen, ook in Kampen, afbouwen. Met klimaatneutraliteit (gasloos, lokaal opwek van energie) zorgen we ook voor de toekomstige generaties voor een leefbare omgeving. We werken integraal aan de opgaves voor de opwek van hernieuwbare energie en richten onze bebouwde omgeving optimaal in op het gebruik daarvan. We zetten in op klimaatadaptatie, innovatie en een 100% circulaire economie in 2050.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed (programma 0).

Energie- en warmtetransitie (programma 7):

- Het onderzoeken van de mogelijkheden voor grootschalige opwek;
- Het opstellen van een bodemenergieplan;
- Het uitbreiden van de inzet en het ondersteuningsbudget wijkaanpak;
- Het verhogen van het budget maatschappelijke energie-initiatieven;
- Het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed;
- Het opstellen van een gebiedsdekkend Soorten Management Plan;
- Het investeren in de aanleg van extra laadpalen op parkeermagneten grenzend aan de binnenstad, ontmoetingsplekken in onze gemeente en de nog te realiseren vrachtwagenparkeerplaats RW50 (programma 2);
- De elektrificatie van het wagenpark en infrastructuur gemeentewerf.

Circulariteit (programma 7):

- Het ondersteunen van bedrijven door voorlichting, stimulering en als gemeente het goede voorbeeld te geven;
- De inzet op Kampen plastic (afval) vrij door samen met het bedrijfsleven alternatieven voor verpakkingsmateriaal te onderzoeken.
- Het opstellen van grondstofpaspoorten, vooraf bij bestaande gebouwen om inzichtelijk te maken welke materialen vrij komen en hergebruikt kunnen worden.
- Het stimuleren en ondersteunen van lokale initiatieven op gebied van circulaire oplossingen in een wijk of straat.

13. Toekomstbestendige natuurlijke omgeving

Klimaatverandering is de grootste uitdaging van deze tijd, zeker in Kampen, vanwege de ligging in de IJsseldelta en de omvang van het landelijk gebied. Om Kampen voor toekomstige generaties leefbaar te houden, werken we aan het tegengaan van de achteruitgang van de natuur en het verdwijnen van soorten, en het voorkomen van droogte-, hitte- en wateroverlast met bijkomende schade. We zetten dus in op een waterrobuuste en klimaatbestendige gebouwde omgeving in 2050. En werken we, gebiedsgericht, aan natuurontwikkeling, vergroenen en vergroten van biodiversiteit en het reduceren van stikstofdepositie, het verbeteren van de waterkwaliteit, en het tegengaan van bodemdaling.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het versterken van de biodiversiteit door te investeren in groen en groenbeheer en het vergroenen van versteende locaties (programma 5);
- Het opstellen van een ecologisch beheerplan en natuurdoelenplan (programma 5);
- Het (proactief) uitvoeren van het Provinciaal programma landelijk gebied (programma 8);
- Het opstellen en uitvoeren van dierenwelzijnsbeleid (programma 5).

Het Fundament

Om te kunnen werken aan de strategische opgaven is het essentieel dat we zorgen voor een goed fundament, we moeten de (rand)voorwaarden goed inrichten. In het fundament besteden we aandacht aan de missie, visie en sturingsfilosofie. Daarnaast hebben we aandacht voor bedrijfsvoering en wat er nodig is om onze organisatie goed te laten functioneren. Het is noodzakelijk dat we hier continu aandacht voor hebben en bezig zijn om dit up-to-date te houden. We hebben aandacht voor communicatie met de inwoners en de wijze waarop zij kunnen participeren.

Dit pakken we in 2024 met prioriteit op:

- Het voorbereiden van (besluitvorming over) de renovatie van het stadhuis (programma 0 en strategische investeringsagenda);
- Het optimaliseren van de financiële processen (paragraaf Bedrijfsvoering);
- Het op orde brengen van de ambtelijke capaciteit (paragraaf Bedrijfsvoering).

Voorstellen met beleidskeuze

- Regio Zwolle: meerjarige agenda en begroting Regio Zwolle 2024-2028' (programma 0)
- Onderwijshuisvesting: integraal huisvestingsplan onderwijs en extra formatie vanwege uitbreiding Reeve en grote opgaven bestaande scholen (programma 4 en strategische investeringsagenda)
- Beheer openbare ruimte: kleedkamer 's-Heerenbroek (programma 5)

We denken na over een andere indeling van de begroting, door de programma's meer op te bouwen aan de hand van de strategische opgaven. We willen de mogelijkheden hiertoe verkennen en willen hierbij ook ons voornemen betrekken om al direct in de begroting de prestatie-indicatoren op te nemen, waarmee we in de bestuursrapportages de voortgang van onze ambities en beleid aan uw raad inzichtelijk kunnen maken. We willen onze voornemens eerst voorleggen aan de auditcommissie. Als de auditcommissie het goed vindt, starten we de verkenning na dit begrotingsproces.

B. Overzicht voorstellen van perspectiefnota naar Begroting 2024

Van Perspectiefnota naar Programmabegroting 2024

In de Perspectiefnota zijn dertien strategische opgaven inhoudelijk en financieel uitgewerkt en daarnaast is er een plan voor het fundament van de organisatie. De Perspectiefnota is financieel nog niet sluitend gemaakt. Bij de behandeling van de Perspectiefnota hebben we uw raad wel drie handelingsperspectieven voorgelegd, namelijk:

- het begroting van onderbesteding op investeringen (handelingsperspectief 1);
- het inzetten van algemene reserves voor incidentele beleidsvoorstellen (handelingsperspectief 2);
- het besparings- en faseringspotentieel van de strategische opgaven (handelingsperspectief 3).

Deze handelingsperspectieven konden op uw draagvlak rekenen. Wij hebben de periode tot aan de begroting gebruikt om de handelingsperspectieven en de door u meegegeven kaders en denkrichtingen verder uit te werken, zodat we u nu voor 2024 en 2025 een sluitende begroting kunnen voorleggen en een concrete uitwerking van de opgenomen ambities.

Een korte terugkoppeling:

- Aan handelingsperspectief 1 hebben we geen uitwerking kunnen geven, omdat onze toezichthouder hiervoor onvoldoende ruimte biedt.
- De uitwerking van handelingsperspectief 2 komt terug in de bestuurlijke toelichting.
- Voor de uitwerking van handelingsperspectief 3 hebben we onderstaand overzicht opgenomen.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de wijzigingen ten opzichte van de Perspectiefnota.

Een toelichting:

- Nieuw: deze ambities waren niet opgenomen in de Perspectiefnota, maar zijn later toegevoegd.
- Gewijzigd: deze ambities zijn gewijzigd ten opzichte van de Perspectiefnota; het gevraagde bedrag is gewijzigd en/of de ambitie is getemporiseerd.
- Ongewijzigd: deze ambities zijn niet gewijzigd ten opzichte van de Perspectiefnota.
- Geen plan: deze ambities zijn onvoldoende uitgewerkt of vragen nog besluitvorming; de ambitie is daarom niet verwerkt in de begroting maar opgenomen in de strategische investeringsagenda.

Bijlage B - Overzicht strategische opgaven en beleidskeuzes

Legenda: SO - strategische opgave, BK - beleidskeuze

Legenda: in deze tabel zijn lasten positief, baten negatief.

Strategische opgaven - Categorieën - Ambities	Raming conform PPN				wijziging Omschrijving	Wijziging t.o.v. raming PPN			
	2024	2025	2026	2027		2024	2025	2026	2027
1. Versterken sociale basis									
Ongewijzigd									
SO 1 Opgave past binnen bestaand budget									
2. Opgroeien in een kansrijke omgeving									
Ongewijzigd									
SO 2 Opgave past binnen bestaand budget									
3. Versterken gezonde en veerkrachtige samenleving									
Gewijzigd									
SO 3 Uitvoeren en impuls Kamper Leefstijlakoord	400	400	400	400	Verlaging lasten	-175	-175	-175	-175
Ongewijzigd									
SO 3 Formatie; Uitvoering IZA/GALA (1 fte)	52	52	52	52		-	-	-	-
SO 3 Onderzoek naar zwemveiligheid	30					-			
4. Vergroten bestaanszekerheid									
Gewijzigd									
SO 4 Baten: Maatregelen werk (2.1/2.2/2.3)	0	0	0	0	aanvulling baten	-233	-463	-721	-932
SO 4 Bestaanszekerheid (structureel na 2024; intensivering bestaand beleid)									
SO 4 Formatie; uitbreiding Participatie (0,6 fte)	62	62	62	62		-	-	-	-
SO 4 Maatregelen werk (2.1/2.2/2.3)	300	800	800	800	verlaging lasten	101	-218	66	295
Ongewijzigd									
SO 4 Bestaanszekerheid (eenmalig 2024; verbeteren vroegsignalering en trainingsaanbod)	150					-	-	-	-
5. Vergroten veiligheid									
Nieuw									
SO 5 vervolg evaluatie BOA	0	0	0	0	aanvulling op PPN	140	140	140	140
Gewijzigd									
SO 5 Formatie: Ondernijning (1 fte)	115	115	115	115	verlaging lasten	-12	-12	-12	-12
SO 5 Intensivering zorgonderwijs project (Opgroeien Kansrijke Omgeving, stuctureel)	0	100	100	100	verlaging lasten	-	-50	-	-
Ongewijzigd									
SO 5 Formatie; loonsom uitvoering Sociaal Domein (1,2 fte)	98	98	98	98		-	-	-	-
SO 5 Formatie; onderwijs (Opgroeien Kansrijke Omgeving, o.a. beleidsontwikkeling) (1,2 fte)	108	108	108	108		-	-	-	-
SO 5 Intensivering zorgonderwijs project (Opgroeien Kansrijke Omgeving, voorbereiding / projecten)	185					-	-		
6. Versterken inclusieve samenleving									
Gewijzigd									
SO 6 Werkkansen voor ontheemden (dekking reserve Okr.)									
SO 6 Werkkansen voor ontheemden (motie)									
Ongewijzigd									
SO 6 Opgave past binnen bestaand budget									
7. Vitale cultuur									
Nieuw									
SO 7 Walkate overname collectie	0	0	0	0	aanvulling op PPN	215	-		
SO 7 Walkate overname collectie	0	0	0	0	aanvulling op PPN	100	100	100	100
Gewijzigd									
SO 7 Walkate archief overname (eenmalig)	40	40	40		verlaging lasten	-40	-40	-40	-
SO 7 Walkate archief overname (structureel)	60	60	60	60	verlaging lasten	-60	-60	-60	-60
Ongewijzigd									
SO 7 Formatie; Beleidsadviseur erfgoed en verduurzamen monument (1 fte)	91	91	91	91		-	-	-	-
SO 7 Gezamenlijk maken van Cultuurnota 2024-2028	20					-			
SO 7 Werkbudget (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)	-100					-			
SO 7 Werkbudget 2024 (lasten)	100					-			
Geen plan									
SO 7 Walkate archief aankoop pand Burgwal 43									
8. Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen door integrale gebiedsontwikkeling									
Gewijzigd									
SO 8 Baten; versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen BR Oekraïne	0	0	0	0	aanvulling baten	-1.000	-500	-	-
SO 8 Baten; versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen subsidie	-560	-250			verhoging baten		-30	-	-
SO 8 Programma organisatie Flevowijk	100	100	100	100	verlaging lasten	-	-	-100	-100
SO 8 Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; aanjaag budget	250	250	250	250	verlaging lasten	-150	-	-	-
SO 8 Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; flexwonen	560	250	0	0	verhoging lasten	1.000	530		
SO 8 Woonwagens (nieuw)	0	0	0	0	verhoging lasten	150			
Ongewijzigd									
SO 8 Formatie; (continueren) inwonerbetrokkenheid (1 fte)	103	103	103	103		-	-	-	-
SO 8 Gebiedvisies 's Heerenbroek	60	20				-	-		
SO 8 Groene en gezonde Flevowijk	50	50	50			-	-	-	
SO 8 Optimaliseren (participatieproces) omgevingsvisie 2.0	50					-			
SO 8 Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; beleidsregisseur 1e lijnszorg	55	55				-	-		
SO 8 Versnelling woningbouw en gebiedsontwikkeling Reevedelta; programmakosten (inhuur/projectmc	455	360	360	360		-	-	-	-
SO 8 Wijkvisies	50					-			

Bijlage B - Overzicht strategische opgaven en beleidskeuzes

Legenda: SO - strategische opgave, BK - beleidskeuze
 Legenda: in deze tabel zijn lasten positief, baten negatief.

Strategische opgaven - Categorieën - Ambities	Raming conform PPN				wijziging Omschrijving	Wijziging t.o.v. raming PPN			
	2024	2025	2026	2027		2024	2025	2026	2027
9. Werken aan toekomstbestendige en duurzame economie									
Gewijzigd									
SO 9 Port of Zwolle	118	118	118		verhoging lasten	-	-	-	118
SO 9 Transitiefonds (baten: te financieren uit het Kamper Ontwikkel Fonds)									
SO 9 Transitiefonds (lasten)									
Ongewijzigd									
SO 9 Econ. Agenda & visie	25					-	-	-	
SO 9 HCA(Regio bijdrage) + MBO/ HBO / HBO route	15	15	15			-	-	-	
SO 9 Inzet Erfcoach	50	50				-	-	-	
SO 9 Nieuw toeristisch aanbod	30	30				-	-	-	
SO 9 Ommetjes en recreatieve routes	90	90				-	-	-	
SO 9 Programma economie	138	138				-	-	-	
SO 9 Tijdelijke inzet; Strategisch beleidsmedewerker	100	100				-	-	-	
SO 9 Vervolg (inventarisatie) bedrijventerreinen	25					-	-	-	
10. Werken aan een bereikbare stad									
Ongewijzigd									
SO 10 Campusplan (Verkeerssituatie; knip Jan Lithartstraat/Wortmanstraat)			12	12	12		-	-	-
SO 10 Opgave elders begroot (aanvulling: Campusplan verkeerssituatie)									
11. Toekomstbestendige en vitale binnenstad									
Gewijzigd									
SO 11 Gebiedsontwikkeling Bovenkerk			55	55	verhoging lasten	-	-	116	116
SO 11 Plankosten Parkeerplan	200				verschuiving lasten	-100	100		
Ongewijzigd									
SO 11 Formatie; Programmasturing (16 uur, 0,44 fte)	56	56	56	56		-	-	-	-
SO 11 Vervanging pollers		30	29	29		-	-	-	-
Geen plan									
SO 11 Ontwerpkosten IJsselkade	75				verlaging lasten	-75			
SO 11 Parkeervoorzieningen binnenstad									
12. Versnellen verduurzaming									
Gewijzigd									
SO 12 Baten: CDOKE gelden voor verduurzaming					aanvulling	-215	-175	-85	-85
SO 12 Baten; soorten management bijdrage	-50					-			
SO 12 Electrificering wagenpark (2024)		91	89	87	verhoging lasten	23	-	1	2
SO 12 Electrificering wagenpark (2025)			91	89	verhoging lasten	-	167	114	112
SO 12 Electrificering wagenpark (2026)					wijziging lasten			56	-42
SO 12 Electrificering wagenpark (2027)					0 verhoging lasten				21
SO 12 Opstellen grondstoffen paspoort	80	40	40	40	verlaging lasten	-40	-	-	-
SO 12 Verduurzamingsversneller tranche 1 (2024)		144	142	140	verlaging lasten	-	-72	-70	-68
SO 12 Verduurzamingsversneller tranche 2 (2025)		0	576	567	verlaging lasten	-	-	-180	-171
SO 12 Verduurzamingsversneller tranche 3 (2026)				720	verlaging lasten				-324
SO 12 Verduurzamingsversneller tranche 4 (2027)									
SO 12 Voorbereidingen verduurzamen / versnellen gem. vastgoed	80				verhoging lasten	5	85	85	85
Ongewijzigd									
SO 12 Baten zoals inverdieneffecten, subsidies of bijdragen derden						-			
SO 12 Baten: verwachte subsidie circulair (circle track)					aanvulling baten	-3	-3	-3	-3
SO 12 Baten; CDOKE gelden voor projectleider verduurzaming	-103	-103	-103	-103		-	-	-	-
SO 12 Bodemenergieplan	50	50				-	-	-	-
SO 12 Energiemonitoring ICT-systeem	5	5	5	5		-	-	-	-
SO 12 Formatie; Portefeuillemanager Vastgoed (1 fte)	103	103	103	103		-	-	-	-
SO 12 Formatie; projectleider verduurzaming (1 fte)	103	103	103	103		-	-	-	-
SO 12 Infra gemeentewerf 2025			18	18		-	-	-	-
SO 12 Infra gemeentewerf 2026				18		-	-	-	-
SO 12 Kampen circulair (onderzoek, communicatie, voorlichting)	100	100	100	100		-	-	-	-
SO 12 Kampen plastic (afval) vrij (onderzoek en aanjagen)	30	30	30	30		-	-	-	-
SO 12 Maatschappelijke energieinitiatieven	15	15	15	15		-	-	-	-
SO 12 Soorten management plan - onderhoud	0	15	15	15		-	-	-	-
SO 12 Stimuleren om over te gaan naar andere verpakkingsmaterialen	40	40	40	40		-	-	-	-
SO 12 Stimuleren van lokale circulaire oplossingen in wijk/straat	15	15	15	15		-	-	-	-
SO 12 Uitbreiding laadinfrastructuur	68					-	-	-	-
SO 12 Versnelling wijkaanpak	70	70	70	70		-	-	-	-
SO 12 Wind Kampen Zuid	30	20				-	-	-	-
SO 12 Warmtenet (omschrijving nog aanpassen)	50	20				-	-	-	-
Geen plan									
SO 12 Nieuwbouw sporthal Oosterholthoeve									
SO 12 Opstellen routeplan verduurzaming									
SO 12 Soorten management plan - onderzoek	175	175			verlaging lasten	-175	-175		
SO 12 Uitbreiding Berging sportzaal Cellusbroek				184	verlaging lasten				-184
SO 12 Uitbreiding Berging sportzaal Ichtus			11	11	verlaging lasten			-11	-11

Bijlage B - Overzicht strategische opgaven en beleidskeuzes

Legenda: SO - strategische opgave, BK - beleidskeuze

Legenda: in deze tabel zijn lasten positief, baten negatief.

Strategische opgaven - Categorieën - Ambities	Raming conform Perspectiefnota				wijziging Omschrijving	Wijziging t.o.v. ramingen Perspectiefnota			
	2024	2025	2026	2027		2024	2025	2026	2027
13. Toekomstbestendige natuurlijke omgeving									
Gewijzigd									
SO 13 Biodiversiteit herstel openbare ruimte	350	350	350	350	verlaging lasten	-250	-	-	-
SO 13 Ecologisch beheerplan en natuurdoelenplan	135				verlaging lasten	-50	50		
SU 13 Gebiedsplan Noordwest Overijssel (Provinciaal Programma Landelijk Gebied) vooralsnog zonder	300	400	400	400	verlaging lasten	-100	-	-	-
Ongewijzigd									
SO 13 Beleidsplan dierenwelzijn, formatie 0,5 fte	81	51	51	51	verlaging lasten	-30	-	-	-
14. Het fundament									
Nieuw									
SO 14 Voorbereiding en uitvoeringsbudget Stadhuis					aanvulling op PPN	482	-	-	-
SO 14 Zelfbewust Kampen - Public Affairs & Lobby Agenda					aanvulling op PPN	25	25	25	25
Gewijzigd									
SO 14 Optimalisatie Financiële Processen	380	90			verlaging lasten	-60	60		
Ongewijzigd									
SO 14 Ambtelijke capaciteit op orde (vervolg op aantal fte 2023)	250	250	250	250		-	-	-	-
SO 14 Instellen Kamperontwikkelfonds (baten: te financieren uit Kamper Ontwikkel Fonds)									
SO 14 Instellen Kamperontwikkelfonds (lasten: opstart en ontwikkelkosten)									
Geen plan									
SO 14 Renovatie Stadhuis				1.008	verlaging lasten				-1.008
0. Beleidskeuze									
Nieuw									
BK 4 Voorlopig ontwerp gymzaal Onderdijs (dekking raadsbudget)						-			
BK 4 Voorlopig ontwerp gymzaal Onderdijs (investering 2024)					aanvulling op PPN	-	79	78	77
Gewijzigd									
BK 0 Onderwijs huisvesting (investering 2024)		197	194	191	verlaging lasten	-	-111	-108	-105
DK 0 Onderwijs huisvesting (investering 2025 en verder)			365	1.043	verlaging lasten	-	-	-365	-1.043
Ongewijzigd									
BK 0 Beheer openbare ruimte (kleedkamer Heerenbroek)		7	7	6		-	-	-	-
BK 0 Milieubeheer bodem en waterbodem									
BK 0 Onderwijs huisvesting (formatie 1 fte)	82	82	82	82		-	-	-	-
BK 0 regio Zwolle (nieuw beleid)	155	214	259	286		-	-	-	-
Geen plan									
BK 0 Onderwijs huisvesting (eenmalig)			448		verlaging lasten			-448	
Eindtotaal	6.400	6.077	6.840	8.876		-527	-748	-1.597	-3.232

C. Beleidsindicatoren/kengetallen

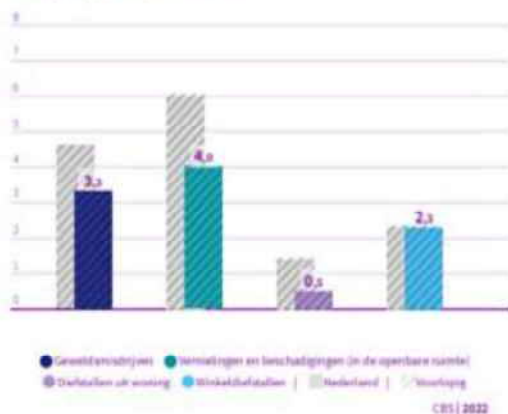
Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Misdrijven

Kampen, per 1.000 inwoners

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,8%

Kampen

1,9%

Nederland

DUO/Ingsob | 2021

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

55,2%

Kampen

49,2%

Nederland

Meerdere bronnen | 2020

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

683,2

Kampen

825,4

Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner

Kampen

Nederland

CBS | 2021

Jongeren met een delict voor de rechter

1%

Kampen

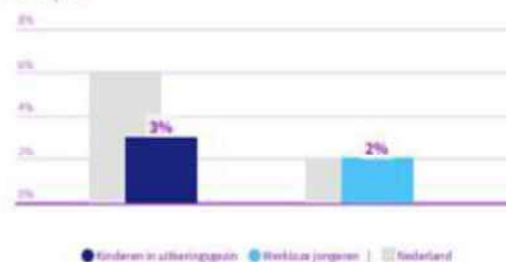
1%

Nederland

CBS | 2021

Achterstand onder jeugd

Kampen

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

29,7%

Kampen

33,2%

Nederland

Stroomnet | 2021

Netto arbeidsparticipatie

76,4%

Kampen

72,2%

Nederland

CBS | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CBS | 2019 - 2023

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

cha_vest | 2021

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

BAGABF | 2022

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

cha_vest | 2022 | *Voorleg

Demografische druk

CBS | 2022

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

Voorleg

CBS | 2022

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

coelo | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

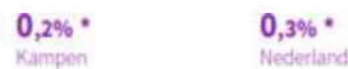
CBS | 2022 | *Voorleg

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

coelo | 2023

Jongeren met jeugdreclassering

CBS | 2022 | *Voorleg

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

CBS | CBS Wmo | 2022

Formatie

Aantal Fte (toegestane formatie) per 1.000 inwoners: $475 \cdot / 55.614 = 8,5$ Fte.

* Aantal Fte is inclusief de 18,64 Fte welke is opgenomen in de PPN.

Bezetting

Aantal Fte (werkelijke formatie) per 1.000 inwoners: $462 / 55.614 = 8,3$ Fte.

Apparaatskosten

Kosten per inwoner: $\text{€ } 47.115.617 / 55.614 = \text{€ } 847$.

Overheadkosten

De overheadkosten uitgedrukt in een % van de totale lasten:

$\text{€ } 23.951.294 \text{ overhead} / \text{€ } 188.934.174 = 12,68\%$.

D. Indeling Sociaal Domein op programmaonderdelen

Totale lasten en baten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6 Sociaal domein						
Samenkracht en burgerparticipatie						
Lasten	7.830	17.803	8.628	8.156	8.032	7.871
Baten	5.545	15.974	1.061	1.061	1.009	849
Saldo	-2.285	-1.829	-7.567	-7.095	-7.023	-7.022
Toegang en eerstelijnsvoorziening						
Lasten	3.021	2.722	2.774	2.671	2.671	2.671
Baten						
Saldo	-3.021	-2.722	-2.774	-2.671	-2.671	-2.671
Participatie						
Lasten	32.410	31.597	30.802	30.053	29.990	29.987
Baten	14.251	14.680	14.849	14.291	14.291	14.291
Saldo	-18.159	-16.917	-15.953	-15.762	-15.698	-15.696
Jeugdwet						
Lasten	16.827	18.593	19.890	19.890	19.890	19.890
Baten	235					
Saldo	-16.592	-18.593	-19.890	-19.890	-19.890	-19.890
WMO						
Lasten	11.026	12.593	15.025	15.025	15.025	15.025
Baten	3.159	3.766	1.392	371	371	371
Saldo	-7.867	-8.827	-13.632	-14.849	-14.849	-14.849
Totale lasten	71.007	83.308	77.119	75.795	75.608	75.444
Totale baten	23.190	34.420	17.302	15.723	15.672	15.512
Totaal saldo	-47.817	-48.888	-59.817	-60.072	-59.936	-59.932

E. Overzicht structureel en eenmalig per programma

Structurele lasten en baten		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0	Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur					
	Lasten	3.168	3.254	3.254	3.254	3.254
	Baten					
	Saldo	-3.168	-3.254	-3.254	-3.254	-3.254
0.2	Burgerzaken					
	Lasten	2.102	2.291	2.291	2.291	2.291
	Baten	776	846	846	846	846
	Saldo	-1.325	-1.445	-1.445	-1.445	-1.445
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden					
	Lasten	792	1.062	1.132	1.527	1.921
	Baten	515	522	522	522	522
	Saldo	-276	-540	-610	-1.005	-1.400
1	Veiligheid					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer					
	Lasten	3.878	4.125	4.142	4.139	4.135
	Baten	405	413	413	413	413
	Saldo	-3.472	-3.712	-3.729	-3.726	-3.722
1.2	Openbare orde en veiligheid					
	Lasten	1.878	1.909	1.917	1.917	1.914
	Baten	79	79	79	79	79
	Saldo	-1.799	-1.830	-1.838	-1.838	-1.835
2	Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1	Verkeer en vervoer					
	Lasten	7.572	7.573	8.317	8.387	8.503
	Baten	380	380	380	380	380
	Saldo	-7.192	-7.193	-7.937	-8.008	-8.123
2.2	Parkeren					
	Lasten	797	721	730	737	697
	Baten					
	Saldo	-797	-721	-730	-737	-697
2.3	Recreatieve havens					
	Lasten	39	39	39	39	38
	Baten	19	22	22	22	22
	Saldo	-20	-17	-17	-17	-17
2.4	Economische havens en waterwegen					
	Lasten	327	329	334	333	333
	Baten	482	497	497	497	497
	Saldo	155	168	164	164	165
2.5	Openbaar vervoer					
	Lasten	5	5	5	5	5
	Baten					
	Saldo	-5	-5	-5	-5	-5
3	Economie					
3.1	Economische ontwikkeling					
	Lasten	361	500	582	752	752
	Baten	82	82	82	82	82
	Saldo	-279	-418	-500	-670	-669
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
	Lasten		141	201	182	180
	Baten					
	Saldo		-141	-201	-182	-180
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					
	Lasten	673	29	29	29	29
	Baten	58	58	58	58	58
	Saldo	-615	29	29	29	29
3.4	Economische promotie					
	Lasten	745	1.263	1.322	1.367	1.394
	Baten	91	99	99	99	99

4	Onderwijs	Saldo	-654	-1.164	-1.223	-1.268	-1.295
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	369	369	368	368	368
		Baten					
		Saldo	-369	-369	-368	-368	-368
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	4.825	5.031	5.023	6.727	7.310
		Baten	478	478	543	543	543
		Saldo	-4.347	-4.553	-4.481	-6.185	-6.767
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	3.242	3.648	3.682	3.714	3.714
		Baten	1.330	1.330	1.330	1.330	1.330
		Saldo	-1.912	-2.317	-2.352	-2.384	-2.384
5	Sport, cultuur en recreatie						
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	4.814	5.156	5.299	5.410	5.436
		Baten	662	673	673	673	673
		Saldo	-4.151	-4.482	-4.625	-4.737	-4.762
5.4	Musea	Lasten	2.241	2.472	2.519	2.733	2.721
		Baten	115	115	105	196	196
		Saldo	-2.127	-2.357	-2.414	-2.537	-2.525
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	766	665	664	663	662
		Baten	15	15	15	15	15
		Saldo	-752	-650	-649	-648	-648
5.6	Media	Lasten	1.903	2.058	2.058	2.058	2.058
		Baten	276	281	281	281	281
		Saldo	-1.628	-1.776	-1.776	-1.776	-1.776
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	6.675	7.106	7.377	7.421	7.490
		Baten	215	215	215	215	215
		Saldo	-6.460	-6.891	-7.162	-7.207	-7.275
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	290	515	515	515	515
		Baten					
		Saldo	-290	-515	-515	-515	-515
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	5.012	5.214	5.361	5.559	5.566
		Baten	2.229	2.282	2.282	2.282	2.282
		Saldo	-2.783	-2.931	-3.079	-3.277	-3.284
6	Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	6.974	7.841	7.870	7.873	7.871
		Baten	261	849	849	849	849
		Saldo	-6.713	-6.991	-7.021	-7.024	-7.022
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	2.812	2.671	2.671	2.671	2.671
		Baten					
		Saldo	-2.812	-2.671	-2.671	-2.671	-2.671
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	20.866	21.240	21.022	20.793	20.553
		Baten	13.656	14.033	14.033	14.033	14.033
		Saldo	-7.210	-7.208	-6.989	-6.760	-6.520
6.4	WSW en beschermt werk	Lasten	7.290	7.716	7.969	8.221	8.474
		Baten	259	259	259	259	259
		Saldo	-7.031	-7.457	-7.710	-7.962	-8.215
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	957	961	961	961	961
		Baten					
		Saldo	-957	-961	-961	-961	-961

6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	2.469	3.108	3.108	3.108	3.108
		Baten					
		Saldo	-2.469	-3.108	-3.108	-3.108	-3.108
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Lasten	4.373	4.915	4.915	4.915	4.915
		Baten					
		Saldo	-4.373	-4.915	-4.915	-4.915	-4.915
6.71B	Begeleiding (WMO)	Lasten	4.080	4.648	4.648	4.648	4.648
		Baten					
		Saldo	-4.080	-4.648	-4.648	-4.648	-4.648
6.71C	Dagbesteding (WMO)	Lasten	850	969	969	969	969
		Baten					
		Saldo	-850	-969	-969	-969	-969
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Lasten					
		Baten	371	371	371	371	371
		Saldo	371	371	371	371	371
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	Lasten	7.533	7.982	7.982	7.982	7.982
		Baten					
		Saldo	-7.533	-7.982	-7.982	-7.982	-7.982
6.72B	Jeugdhulp behandeling	Lasten	150	160	160	160	160
		Baten					
		Saldo	-150	-160	-160	-160	-160
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	265	283	283	283	283
		Baten					
		Saldo	-265	-283	-283	-283	-283
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Lasten	400	428	428	428	428
		Baten					
		Saldo	-400	-428	-428	-428	-428
6.73A	Pleegzorg	Lasten	735	787	787	787	787
		Baten					
		Saldo	-735	-787	-787	-787	-787
6.73B	Gezinsgericht	Lasten	1.148	1.218	1.218	1.218	1.218
		Baten					
		Saldo	-1.148	-1.218	-1.218	-1.218	-1.218
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	10	11	11	11	11
		Baten					
		Saldo	-10	-11	-11	-11	-11
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	Lasten	4.929	5.310	5.310	5.310	5.310
		Baten					
		Saldo	-4.929	-5.310	-5.310	-5.310	-5.310
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf						

	Lasten	930	992	992	992	992
	Baten					
	Saldo	-930	-992	-992	-992	-992
6.74C	Gesloten plaatsing					
	Lasten	650	693	693	693	693
	Baten					
	Saldo	-650	-693	-693	-693	-693
6.81A	Beschermd wonen (WMO)					
	Lasten	247	647	647	647	647
	Baten					
	Saldo	-247	-647	-647	-647	-647
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)					
	Lasten	318	738	738	738	738
	Baten					
	Saldo	-318	-738	-738	-738	-738
6.82A	Jeugdbescherming					
	Lasten	1.580	1.813	1.812	1.812	1.812
	Baten					
	Saldo	-1.580	-1.813	-1.812	-1.812	-1.812
6.82B	Jeugdreclassering					
	Lasten	186	213	213	213	213
	Baten					
	Saldo	-186	-213	-213	-213	-213
7	Volksgezondheid en milieu					
7.1	Volksgezondheid					
	Lasten	2.573	2.755	2.755	2.755	2.755
	Baten					
	Saldo	-2.573	-2.755	-2.755	-2.755	-2.755
7.2	Riolering					
	Lasten	2.701	2.894	2.899	2.877	2.864
	Baten	3.635	3.665	3.674	3.678	3.678
	Saldo	934	771	774	801	814
7.3	Afval					
	Lasten	3.837	3.844	3.837	3.948	3.942
	Baten	6.168	6.017	6.082	6.037	6.037
	Saldo	2.331	2.173	2.245	2.088	2.094
7.4	Milieubeheer					
	Lasten	2.001	2.554	2.554	2.554	2.554
	Baten	4	4	4	4	4
	Saldo	-1.998	-2.550	-2.550	-2.550	-2.550
7.5	Begraafplaatsen en crematoria					
	Lasten	1.158	1.236	1.246	1.250	1.238
	Baten	1.165	1.279	1.286	1.286	1.286
	Saldo	7	43	40	36	48
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
8.1	Ruimte en leefomgeving					
	Lasten	264	2.334	2.334	2.685	2.680
	Baten	47	47	47	47	47
	Saldo	-217	-2.287	-2.287	-2.638	-2.633
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)					
	Lasten	3.000	4.374	4.374	4.374	4.374
	Baten	3.252	3.252	3.252	3.252	3.252
	Saldo	252	-1.122	-1.122	-1.122	-1.122
8.3	Wonen en bouwen					
	Lasten	2.284	1.475	1.554	1.573	1.572
	Baten	1.240	1.240	1.240	1.240	1.240
	Saldo	-1.044	-235	-313	-332	-332
9	Algemene dekkingsmiddelen					
0.5	Treasury					
	Lasten	-925	-418	-864	-1.494	-1.305

	Baten	1.340	1.706	1.607	1.593	1.701
	Saldo	2.265	2.125	2.471	3.087	3.006
0.61	OZB woningen					
	Lasten	555	1.051	1.051	1.051	1.051
	Baten	7.524	8.349	8.424	8.424	8.424
	Saldo	6.969	7.298	7.373	7.373	7.373
0.62	OZB niet-woningen					
	Lasten					
	Baten	5.215	5.754	5.770	5.770	5.770
	Saldo	5.215	5.754	5.770	5.770	5.770
0.63	Parkeerbelasting					
	Lasten	1	1	1	1	1
	Baten	1.758	1.932	1.932	1.932	1.932
	Saldo	1.757	1.931	1.931	1.931	1.931
0.64	Belastingen overig					
	Lasten	186	184	184	184	184
	Baten	614	875	1.701	2.434	3.104
	Saldo	428	690	1.516	2.250	2.920
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					
	Lasten					
	Baten	110.961	124.037	132.236	126.040	131.313
	Saldo	110.961	124.037	132.236	126.040	131.313
0.8	Overige baten en lasten					
	Lasten	1.340	2.629	7.623	12.097	16.079
	Baten		137			
	Saldo	-1.340	-2.492	-7.623	-12.097	-16.079
10	Overhead					
0.4	Overhead					
	Lasten	20.372	21.714	20.785	19.987	18.759
	Baten	177	178	178	178	178
	Saldo	-20.195	-21.536	-20.606	-19.809	-18.581
12	Reserves					
0.10	Mutaties reserves					
	Lasten	675	608	637	637	637
	Baten	59	59	59	59	59
	Saldo	-616	-549	-578	-578	-578
13	Resultaat baten en lasten (alleen voor Jaarstukken)					
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten					
	Lasten	260				
	Baten					
	Saldo	-260				
Lasten		162.508	178.050	183.538	190.039	194.115
Baten		165.913	182.430	191.446	186.019	192.070
Totaal structureel		3.405	4.380	7.910	-4.022	-2.045

Enmalige lasten en baten		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0	Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur					
	Lasten	581				
	Baten					
	Saldo	581				
0.2	Burgerzaken					
	Lasten	90	1			
	Baten	-88				
	Saldo	178	1			
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden					
	Lasten	1.487	428	157	50	50
	Baten	175	750		425	
	Saldo	1.312	-322	157	-375	50
1	Veiligheid					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer					
	Lasten	143	127			
	Baten					
	Saldo	143	127			
1.2	Openbare orde en veiligheid					
	Lasten	225	58			
	Baten					
	Saldo	225	58			
2	Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1	Verkeer en vervoer					
	Lasten	1.037	214	897	32	
	Baten	443	82	160		
	Saldo	594	132	737	32	
2.2	Parkeren					
	Lasten	20	168	100		
	Baten					
	Saldo	20	168	100		
2.3	Recreatieve havens					
	Lasten	35				
	Baten					
	Saldo	35				
2.4	Economische havens en waterwegen					
	Lasten	-16	30			
	Baten					
	Saldo	-16	30			
3	Economie					
3.1	Economische ontwikkeling					
	Lasten	1.133	490	407	4	
	Baten	379				
	Saldo	754	490	407	4	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
	Lasten	145	50	-17		
	Baten	615	337	18		
	Saldo	-470	-287	-35		
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					
	Lasten	74				
	Baten					
	Saldo	74				
3.4	Economische promotie					
	Lasten	29	30	30		
	Baten					
	Saldo	29	30	30		
4	Onderwijs					
4.1	Openbaar basisonderwijs					
	Lasten	200				
	Baten					
	Saldo	200				

4.2	Onderwijshuisvesting						
		Lasten	1.272	-55	140		
		Baten	-47		300	1.300	
		Saldo	1.319	-55	-160	-1.300	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken						
		Lasten	1.139	225	-18		
		Baten	1.006				
		Saldo	133	225	-18		
5	Sport, cultuur en recreatie						
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
		Lasten	1.534	365	90	352	
		Baten					
		Saldo	1.534	365	90	352	
5.4	Musea						
		Lasten	521	1.035	370		
		Baten	30	5	5	7	
		Saldo	491	1.030	365	-7	
5.5	Cultureel erfgoed						
		Lasten	42	58	127		
		Baten					
		Saldo	42	58	127		
5.6	Media						
		Lasten	53				
		Baten					
		Saldo	53				
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
		Lasten	2.647	109	200	25	25
		Baten	343	50			
		Saldo	2.305	59	200	25	25
5.1	Sportbeleid en activering						
		Lasten	257	361	331	312	
		Baten	331	331	331	312	
		Saldo	-74	30			
5.2	Sportaccommodaties						
		Lasten	1.089	23	13	2	3
		Baten	312				
		Saldo	778	23	13	2	3
6	Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie						
		Lasten	10.829	786	286	160	
		Baten	15.713	212	212	160	
		Saldo	-4.884	574	75		
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen						
		Lasten	105	104			
		Baten					
		Saldo	105	104			
6.3	Inkomensregelingen						
		Lasten	2.315	708			
		Baten	542	558			
		Saldo	1.773	150			
6.4	WSW en beschut werk						
		Lasten	134	162	87		
		Baten	110				
		Saldo	24	162	87		
6.5	Arbeidsparticipatie						
		Lasten	35	15	15	15	
		Baten	113				
		Saldo	-78	15	15	15	
6.72A	Jeugdhulp begeleiding						
		Lasten	77				
		Baten					
		Saldo	77				
6.81A	Beschermd wonen (WMO)						

		Lasten	-247				
		Baten	3.394	1.021			
		Saldo	-3.641	-1.021			
	6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)					
		Lasten	307				
		Baten					
		Saldo	307				
7	Volksgesondheid en milieu						
	7.1	Volksgesondheid					
		Lasten	475	415	430	288	
		Baten	436	415	415	288	
		Saldo	39		15		
	7.2	Riolering					
		Lasten	3	-8	13	27	
		Baten					
		Saldo	3	-8	13	27	
	7.3	Afval					
		Lasten	-17				21
		Baten					
		Saldo	-17				21
	7.4	Milieubeheer					
		Lasten	2.630	1.130	1.111	160	145
		Baten	2.355	931	939	3	3
		Saldo	275	199	172	157	142
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria					
		Lasten	148	70	21	-6	
		Baten	70	70	10		
		Saldo	78		11	-6	
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
	8.1	Ruimte en leefomgeving					
		Lasten	1.451	865	1.100	940	
		Baten	97				
		Saldo	1.354	865	1.100	940	
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)					
		Lasten	-1.369	25	25	25	75
		Baten	306	117	8	909	
		Saldo	-1.675	-92	17	-884	75
	8.3	Wonen en bouwen					
		Lasten	20	1.945	947		
		Baten	300	560	280		
		Saldo	-280	1.385	667		
9	Algemene dekkingsmiddelen						
	0.5	Treasury					
		Lasten	599	-105	-49	772	583
		Baten	37				
		Saldo	562	-105	-49	772	583
	0.61	OZB woningen					
		Lasten	399	5			
		Baten	200				
		Saldo	199	5			
	0.62	OZB niet-woningen					
		Lasten					
		Baten	165				
		Saldo	-165				
	0.63	Parkeerbelasting					
		Lasten					
		Baten	-40				
		Saldo	40				
	0.64	Belastingen overig					
		Lasten					
		Baten	-20				
		Saldo	20				
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					

	Lasten					
	Baten	2.616				
	Saldo	-2.616				
0.8	Overige baten en lasten					
	Lasten	-423	793	100	100	100
	Baten					
	Saldo	-423	793	100	100	100
10	Overhead					
0.4	Overhead					
	Lasten	1.833	864	479		
	Baten	14				
	Saldo	1.819	864	479		
11	Vennootschapsbelasting					
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)					
	Lasten	63		368	364	119
	Baten					
	Saldo	63		368	364	119
12	Reserves					
0.10	Mutaties reserves					
	Lasten	21.266	12.793	355	9.567	
	Baten	21.736	14.468	1.593	8.994	744
	Saldo	-469	-1.675	-1.239	573	-744
13	Resultaat baten en lasten (alleen voor Jaarstukken)					
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten					
	Lasten	-260				
	Baten					
	Saldo	-260				
Lasten		54.110	24.287	8.117	13.188	1.121
Baten		51.643	19.907	4.271	12.398	748
Totaal eenmalig		2.470	-4.380	-3.846	-790	-373

Toelichting op eenmalige baten en lasten > € 100.000

Pr.	Taakveld	Lasten/ baten	Toelichting
0	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten baten	Aanpassing ventilatie gemeenschappelijke gebouwen, voorbereiding woonwagendplaatsen Prognose winstneming verkoop Slenke Es
1	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	Veiligheidsregio IJssel land
2	2.1 Verkeer en vervoer	Lasten Baten	Strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) Strategisch plan verkeersveiligheid (SPV)
	2.2 Parkeren	Lasten	Plankosten Parkeerplan
3	3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	Programma manager Economie en tijdelijke inzet strategisch beleidsadviseur en bijdrage Port of Zwolle
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	baten	Prognose winstneming Rijksweg 50
4	4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	Tijdelijke huisvesting scholen
5	5.1 Sportbeleid en activering	Lasten Baten	SPUK GALA Brede regeling Combinatiefuncties SPUK GALA Brede regeling Combinatiefuncties
	5.3 cultuurpresentatie, cultuurproductie	Lasten	Werkbudget cultuur om in te kunnen zetten op bruisende culturele stad
	5.4 Musea	Lasten	Overname Walkate archief, onderzoek onderkomen IJsselkogge en Inhuur projectleiders stadsarchief
6	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten Baten	Aanvullende corona steunmaatregelen 2e tranche, Lokale aanpak wachttijden, SPUK GALA versterken sociale basis SPUK GALA versterken sociale basis
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	Lasten	Gezond in de stad (GIDS)
	6.3 inkomensregelingen	Lasten Baten	Bestaanszekerheid, bijstelling kosten bijstand Incidentele Vangnetuitkering BUIG op basis van Frontin-Buig
	6.81A Beschermd Wonen (WMO)	Baten	Aandeel van de gemeente Kampen in het overschot van beschermd wonen
7	7.1 Volksgezondheid	Lasten Baten	SPUK GALA Valpreventie SPUK GALA Valpreventie
	7.4 Milieubeheer	Lasten Baten	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid Kampen circulair (onderzoek, communicatie, voorlichting) Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
8	8.1 Ruimte en leefomgeving	Lasten	Uitvoeringsprogramma gebiedsvisie Brunnepe, implementatie omgevingswet, bestemmingswijziging Sevingseweg en programma organisatie Flevowijk
	8.3 Wonen en bouwen	Lasten Baten	Flexwonen Flexwonen
10	0.4 Overhead	Lasten	Voorbereiding en uitvoering renovatie stadhuis en Optimaliseren financiële processen
11	0.9 Vennootschapsbelasting	Lasten	Vennootschapsbelasting grondexploitaties
12	0.10 mutaties reserves	Lasten Baten	Enmalige stortingen in reserves; ontwikkeling woningbouw locaties, Kamper ontwikkelfonds, prognose winstneming Slenke Es, Rente voorziening BIE GREX, Prognose winstneming Rijksweg 50 Enmalige onttrekkingen aan reserves; ontwikkeling woningbouw locaties, Kamper ontwikkelfonds, Budgetoverheveling, bijdrage reserve bouwgrondexploitatie

F. Specificatie van reserves en voorzieningen

Naam reserve (bedrag in €)	Saldo per 1-1-2024	Dotaties rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2024	Mutaties	Saldo per 31-12-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2026	Mutaties	Saldo per 31-12-2027
Algemene reserves											
Algemene reserve	47.779.357			11855.502	35.923.855	-	35.923.855		35.923.855		35.923.855
Saldo jaarresultaat											
Totaal van de algemene reserves	47.779.357			11.855.502	35.923.855		35.923.855		35.923.855		35.923.855
Bestemmingsreserves											
reserve nieuwe investeringen en ambities	1.151,29		7.000,000	551,000	7.600,29	-	7.600,29	-	7.600,29	-	7.600,29
Groot onderhoud zwenbaden	251.267		-	-	251.267	-	251.267	-	251.267	-	251.267
Stedelijke vernieuwing 2002	66.558		-	-	66.558	-	66.558	-	66.558	-	66.558
Reserve bouwgrondexploitatie	5.701,078	425.776	962,454	575,000	6.514,308	994,457	5.520,151	8.222,232	13.742,383	748,499	12.993,884
Groot onderhoud gebouwen	1278,183		4.538	182,381	1.100,340	4.538	1.104,878	4.538	1.109,416	4.538	1.113,954
Onderhoud buitenhavens	78.239				78.239		78.239		78.239		78.239
ILG 2007-2013	-				-		-		-		-
Prerestatieafspraken wonen	50.467				50.467		50.467		50.467		50.467
Groot onderhoud havens	156.323		49,29	2,042	203,410	77,087	280,497	77,087	357,584	77,087	434,671
Sparen compensatie-uren adv	36.427				36.427		36.427		36.427		36.427
Restant budget BLS	94.988				94.988		94.988		94.988		94.988
Duurzame activiteiten	180.477				180.477		180.477		180.477		180.477
Begraafplaatsen	-				-		-		-		-
Cofinancieringsfonds ZKN 2040	-				-		-		-		-
Groot onderhoud civiele kunstwerken	2.669,298		508,000		3.177,298	508,000	3.685,298	508,000	4.193,298	508,000	4.701,298
Aanpak ontheemden	5.704,118			10,000	5.694,118		5.694,118		5.694,118		5.694,118
Sociale woningbouw	1500,000			1000,000	500,000	500,000	-	-	-	-	-
Maatsch. Opgvang huisvestingsopg.	1170,911				1170,911		1170,911		1170,911		1170,911
Maatschappelijk investeringspr.	-		4,000,000	100,000	3,900,000	-	3,900,000	-	3,900,000	-	3,900,000
Groot onderhoud Brandweerkazeme	229,500		50,000	43,000	236,500	50,000	286,500	50,000	336,500	50,000	386,500
Over te hevelen jaargebonden budgetten	-				-		-		-		-
Parkeergelegenheden	-				-		-		-		-
reserve kapitaallasten investeringen econ. nut	7.000-			7.000	14.000-	7.000-	21.000-	7.000-	28.000-	7.000-	35.000-
reserve kapitaallasten aanleg sluis Reeve	7.180.788		200.803	-	7.381.591	200.803	7.582.394	7.703.550-	12.1156-		12.1156-
Totaal van de bestemmingsreserves	27.492.751	425.776	12.774.924	2.470.423	38.223.028	660.729-	37.562.299	1.151.307	38.713.606	115.874-	38.597.732
Totaal eigen vermogen	75.272.108	425.776	12.774.924	14.325.325	74.146.883	660.729-	73.486.154	1.151.307	74.637.461	115.874-	74.521.587

Naam voorziening (bedrag in €)	Saldo per 1-1-2024	Dotaties rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2024	Mutaties	Saldo per 31-12-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2026	Mutaties	Saldo per 31-12-2027
Voorzieningen											
Ophalen huisvuil	808.324		-	227.637	580.687	232.637-	348.050	237.637-	10.413	242.637-	132.224-
Rioleringswerken	182.1874		-	296.275	1525.599	336.275-	1189.324	366.275-	825.049	366.275-	486.774
Afkoopsonnen onderhoud graven	2.699.745	59.626	255.000	229.373	2.784.998	85.253	2.870.251	85.253	2.955.504	85.253	3.040.757
Voorziening FLO veiligheidsregio IJsselmeer	708.102		-	-	708.102	-	708.102	-	708.102	-	708.102
Voorziening sociaal plan zwembaden	294.643		-	61000	233.643	61000-	172.643	61000-	11643	61000-	50.643
Voorziening wachtgeld en pensioenen wethouders	5.998.500		-	-	5.998.500	-	5.998.500	-	5.998.500	-	5.998.500
voorziening Aardwarmte	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening sociaal statuut stadsziekenhuis	2.276		-	-	2.276	-	2.276	-	2.276	-	2.276
Voorziening bijdrage bedrijfspand Impact	2.967.108	82.966	-	258.732	2.791.342	175.766-	2.615.576	263.126-	2.352.450	263.126-	2.089.324
Voorziening dubieuze debiteuren	158.346		-	-	158.346	-	158.346	-	158.346	-	158.346
Voorziening dubieuze debiteuren soza	1445.049		-	-	1445.049	-	1445.049	-	1445.049	-	1445.049
Totaal van de voorzieningen	16.903.967	142.592	255.000	1.073.017	16.228.542	720.425-	15.508.117	842.785-	14.665.332	847.785-	13.817.547
Totaal generaal	92.176.075	568.368	13.029.924	15.398.942	90.375.425	1.381.154-	88.994.271	308.522	89.302.793	963.659-	88.339.134

G. Overzicht EMU-saldo

Omschrijving	2022	2023	2024
	x € 1000,- en met sept. 2022, resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. BBV, artikel 17c)			-
2. activa			
3. Mutatie voorzieningen	-	-	-
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)		-	-
5. vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-		-

H. Overzicht van investeringen

Vast te stellen investeringskredieten 2024

Omschrijving investeringskrediet	Begroot 2024
Campusplan: fietspad Jan Ligthartstraat	€ 200.000
Campusplan: school Ichthus College	€ 903.786
Campusplan: Sporthal Reflex	€ 4.837.110
Damwand Cellesbroek-Middenwetering	€ 60.000
Electrificering en reguliere vervanging wagenpark 2024	€ 631.094
Gebiedsontwikkeling Bovenkerk	€ 1.935.000
GRP 2024 Bouwkundige investeringen (40 jaar)	€ 435.000
GRP 2024 Technische investeringen (15 jaar)	€ 85.000
Nieuwbouw Brede school en gymlokaal Hanzewijk	€ 5.311.500
Nieuwbouw gymzaal Onderdijks	€ 1.748.000
Nieuwbouw kleedkamers 's-Heerenbroek	€ 120.000
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: inrichtingskosten scholen	€ 200.000
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: tijdelijk huisvesting scholen	€ 1.000.000
Plaatsen Kogge binnendijks	€ 1.520.000
Reconstructie Oosterlandenweg	€ 455.000
Rehabilitatie diverse voetpaden	€ 72.000
Rehabilitatie fietspaden Veilingweg	€ 128.000
Rehabilitatie Kamperzeedijk	€ 330.000
Rehabilitatie Oosterholt-Noord 2024	€ 150.000
Renovatie topklaag Dos Kampen (veld 1)	€ 460.000
Revitalisering bedrijventerrein Spoorlanden fase 4	€ 803.000
Verduurzamingsversneller 1e tranche	€ 1.000.000
Vervanging fietsbrug Veenmos (35b)	€ 60.000
Vervanging HCK veld 1	€ 400.000
Vervanging kleedkamers gemeentelijke sportaccommodaties	€ 116.000
Vervanging natuurgrasveld DOS Kampen veld 5	€ 62.520
Vervanging natuurgrasveld Kampen veld 1	€ 62.520
Vervanging natuurgrasveld KHC veld 2	€ 62.520
Vervanging pollersysteem binnenstad Kampen	€ 285.000
Vervanging veld IJVV (veld 4)	€ 65.000
Vervangingsinvesteringen Stadsgehoorzaal 2024	€ 163.000
Vier combitoestellen	€ 100.000
Totaal vast te stellen investeringskredieten 2024	€ 23.761.050

Voorgenomen investeringskredieten 2025-2027

Omschrijving investeringskrediet	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Afboeken boekwaarde kunstgrasvelden KHC (veld 1) Zalk (veld 1)	€ 19.901,00		
Campusplan: school Ichthus College	€ 20.000,00		
Campusplan: Sporthal Reflex	€ 1.345.000,00	€ 30.000,00	
Combitoestellen Flevowijk, Zuid-Bovenbroek en overige wijken			€ 100.000,00
Electrificering en reguliere vervanging wagenpark 2025	€ 1.391.705		
Electrificering en reguliere vervanging wagenpark 2026		€ 337.431,00	
Electrificering en reguliere vervanging wagenpark 2027			€ 291.340,00
Gebiedsontwikkeling Bovenkerk	€ 1.162.000,00		
GRP 2025 Bouwkundige investeringen (40 jaar)	€ 782.000,00		
GRP 2025 Technische investeringen (15 jaar)	€ 45.000,00		
GRP 2026 Bouwkundige investeringen (40 jaar)		€ 573.000,00	
GRP 2026 Technische investeringen (15 jaar)		€ 45.000,00	
GRP 2027 Bouwkundige investeringen (40 jaar)			€ 688.000,00
GRP 2027 Technische investeringen (15 jaar)			€ 45.000,00
Herinrichtingsopgave Botermarkt + Vischpoort	€ 1.000.000,00		
Infra Gemeentewerf	€ 250.000,00	€ 250.000,00	
Nieuwbouw Brede school en gymlokaal Hanzewijk	€ 10.000,00		
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: bouwkosten		€ 9.869.000,00	
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: bouwkosten gymnastiekzaal		€ 2.928.000,00	
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: grondkosten		€ 2.427.000,00	
Nieuwbouw scholen Reeve-dorp: inrichtingskosten gymzaal		€ 115.000,00	
Rehabilitatie Hogeweg	€ 500.000,00	€ 435.000,00	
Rehabilitatie Oosterholt-Noord 2025	€ 150.000,00		
Rehabilitatie Zwolseweg	€ 900.000,00		
Renovatie kleedkamers VV Kampen			€ 143.774,00
Renovatie toplaag kunstgrasvelden KHC (veld 1) en Zalk (veld 1)	€ 799.000,00		
Verduurzamingsversneller 2e tranche	€ 5.500.000,00		
Verduurzamingsversneller 3e tranche		€ 5.500.000,00	
Verduurzamingsversneller 4e tranche			€ 5.500.000,00
Vervanging fietsbrug Buitenbroekseweg (35c en 35d)	€ 115.000,00		
Vervanging HCK veld 2		€ 160.000,00	
Vervanging IJVV veld 4 (natuurgras)			€ 65.000,00
Vervanging pomp Hagenbroek en C-M			€ 80.000,00
Vervanging pompen De Maten / De Venen	€ 40.000,00		
Vervanging tennisbaan KJLTC	€ 200.000,00		
Vervanging veld Dos Kampen (veld 4) en 's-Heerenbroek (veld 1)	€ 112.000,00		
Vervanging veld Wilsum (veld 1)		€ 60.000,00	
Vervanging VV Wilsum veld 2 (kunstgras)			€ 460.000,00
Vervangingsinvesteringen Stadsgehoorzaal 2025	€ 890.000,00		
Vervangingsinvesteringen Stadsgehoorzaal 2026		€ 320.000,00	
Totaal voorgenomen investeringen	€ 15.231.606,00	€ 23.049.431,00	€ 7.373.114,00

I. Strategische Investerings Agenda

Om de gevolgen van de grote opgaven goed te overzien, kijken we in deze begroting verder dan vier jaar en moeten we, zoals we in ons coalitieakkoord afspraken, samen durven doen. In deze begroting hebben we daarom voor het eerst een strategische investeringsagenda opgenomen. Het betreft een eerste aanzet. De strategische investeringsagenda is indicatief. Dat betekent dat er over de onderwerpen die hierop staan nog geen besluiten zijn genomen door ons college en uw raad. Het zijn onderwerpen die niet zijn opgenomen in de meerjarenraming van deze begroting. U kunt de investeringsagenda voornamelijk zien als een overzicht dat u inzicht geeft.

Omschrijving investering	2025	2026	2027	2028 -2039
Renovatie stadhuis	€ 3.000.000	€ 8.000.000	€ 3.000.000	
Parkeervoorziening binnenstad	€ 12.000.000			
VSO de Spanker	€ 8.000.000			
Agenda bestaanszekerheid	€ 700.000			
Uitbreiding sportzaal Ichtus	€ 250.000			
Nieuwbouw sporthal Oosterholthoeve		€ 3.000.000	€ 6.000.000	
Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting			€ 6.700.000	€ 95.180.000
Verduurzamingsversneller 5e tranche				€ 5.500.000
Sporthal of gymzaal Reeve Delta				€ 7.700.000
Verduurzamingsversneller 6e tranche				€ 5.500.000
Almere College				€ 12.735.000
Internationale Schakelklas (Almere college)	jaar en bedrag nu nog niet bekend			
Impact (sociaal domein)	jaar en bedrag nu nog niet bekend			
Beleidsontwikkeling Sociaal Domein	jaar en bedrag nu nog niet bekend			
Transitiefonds Economie	uitwerking en bedrag nu nog niet bekend			
Woningbouw ontwikkelingen	uitwerking en bedrag nu nog niet bekend			
Gebiedsontwikkeling Reevedelta	uitwerking en bedrag nu nog niet bekend			
Totaal (voorlopige) investeringen	€ 23.950.000	€ 11.000.000	€ 15.700.000	€ 126.615.000

J. Overzicht programma's en taakvelden

0. Bestuur en ondersteuning

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen
- 2.5 Openbaar vervoer

4. Onderwijs

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

6. Sociaal domein

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 WSW en beschermt werk
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)
- 6.71b Begeleiding (WMO)
- 6.71c Dagbesteding (WMO)
- 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
- 6.72a Jeugdhulp begeleiding
- 6.72b Jeugdhulp behandeling
- 6.72c Jeugdhulp dagbesteding
- 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
- 6.73a Pleegzorg
- 6.73b Gezinsgericht
- 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
- 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
- 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- 6.74c Gesloten plaatsing
- 6.81a Beschermd wonen (WMO)
- 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
- 6.82a Jeugdbescherming
- 6.82b Jeugdreclassering

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

1. Veiligheid

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

3. Economie

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

5. Sport, cultuur en recreatie

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

7. Volksgezondheid en milieu

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

9. Algemene dekkingsmiddelen

- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.63 Parkeerbelasting
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten

11. Vennootschapsbelasting

- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

13. Resultaat baten en lasten (alleen voor Jaarstukken)

- 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

10. Overhead

- 0.4 Overhead

12. Reserves

- 0.10 mutaties reserves